

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1982-1983

16 FEBRUARI 1983

Ontwerp van wet houdende de begroting van
Pensioenen voor het begrotingsjaar 1983

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de
begroting van Pensioenen voor het begrotings-
jaar 1982

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
FINANCIEN UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **VANDENABEELE**

INHOUDSTAFEL

	Bladz.
I. Inleidende uiteenzetting door de Staatssecretaris voor Pen- sioenen	6
A. Begroting 1983	6
<i>Eerste deel</i> : Het budgettair kader van het beleid inzake de pensioenstelsels	6
<i>Tweede deel</i> : Overzicht van de activiteiten tijdens de jaren 1981 en 1982	9

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren de Donnée, voorzitter; Basecq, Chabert, C. De Clercq,
De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Février, Gramme, Houben, Hubin, Lagae,
Nutkewitz, Paque, Pouillet, Vanhaverbeke, Vermeiren en Vandenabeele,
verslaggever.

Plaatsvervangers : de heren de Bruyne, Lagneau, Vandermeulen en Vangeel.

R. A 12636*Zie :*

Gedr. St. van de Senaat :

5-III (1982-1983) : N° 1 : Ontwerp van wet.

R. A 12641*Zie :*

Gedr. St. van de Senaat :

6-III (1982-1983) : N° 1 : Ontwerp van wet.

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1982-1983

16 FEVRIER 1983

Projet de loi contenant le budget des Pensions
de l'année budgétaire 1983

Projet de loi ajustant le budget des Pensions
de l'année budgétaire 1982

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES
PAR M. **VANDENABEELE**

SOMMAIRE

	Pages
I. Exposé introductif du Secrétaire d'Etat aux Pensions . . .	6
A. Budget de 1983	6
<i>Première partie</i> : Le cadre budgétaire de la politique relative aux régimes de pensions	6
<i>Deuxième partie</i> : Aperçu des activités pendant les années 1981 et 1982	9

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. de Donnée, président; Basecq, Chabert, C. De Clercq,
De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Février, Gramme, Houben, Hubin, Lagae,
Nutkewitz, Paque, Pouillet, Vanhaverbeke, Vermeiren et Vandenabeele,
rapporteur.

Membres suppléants : MM. de Bruyne, Lagneau, Vandermeulen et Vangeel.

R. A 12636*Voit :*

Document du Sénat :

5-III (1982-1983) : N° 1 : Projet de loi.

R. A 12641*Voit :*

Document du Sénat :

6-III (1982-1983) : N° 1 : Projet de loi.

	Bladz.
Afdeling I: Pensioenen van de overheidssector . . .	11
A. Korte samenvatting van de tijdens het jaar 1981 genomen maatregelen	11
§ 1. — Rust- en overlevingspensioenen . . .	11
1. Beperking van het bedrag van de hoge pensioenen	11
2. Verhoging van het minimumbedrag van bepaalde rust- en overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist . . .	11
3. Verdeling van het bedrag van 1185 miljoen vastgesteld in artikel 240 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980 . . .	12
4. De programmawet 1981 van 2 juli 1981	12
§ 2. — Oorlogspensioenen en -renten . . .	13
B. Maatregelen genomen in 1982	13
§ 1. — Rust- en overlevingspensioenen . . .	13
1. Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector	13
a) Cumulatie van een rust- en een overlevingspensioenen in de openbare sector	13
b) Cumulatie van meerdere overlevingspensioenen	14
c) Schorsing van het overlevingspensioen bij herhuwelijk	14
d) Verhoging van de bijdragen vanwege het overheidspersoneel. — Fonds voor overlevingspensioenen . . .	14
e) Betaling van uitgaven voor rustpensioenen uit het Fonds voor overlevingspensioenen	15
2. Koninklijk besluit van 13 april 1982 tot regeling van de cumulatie van een beroepsbezigheid met een pensioen in de overheidssector	15
3. Koninklijk besluit nr. 31 houdende tijdelijke wijzigingen in de regeling inzake de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk	17
4. Koninklijk besluit van 15 juli 1982 houdende uitvoering van artikel 8 van het koninklijk besluit nr. 36 van 30 maart 1982 tot instelling, voor de loon- en weddetrekkenden van de openbare en van de privé-sector, van een bijzondere en tijdelijke bijdrage ten laste van de alleenstaanden en van de gezinnen zonder kinderen	17
§ 2. — Oorlogspensioenen en -renten . . .	18

	Pages
Section I: Pensions du secteur public	11
A. Bref rappel des mesures prises en cours de l'année 1981	11
§ 1 ^{er} . — Pensions de retraite et de survie . . .	11
1. Limitation du montant des pensions élevées	11
2. Majoration du taux minimum de certaines pensions de retraite et de survie à charge du Trésor public	11
3. Répartition du montant de 1185 millions prévu à l'article 240 de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires 1979-1980	12
4. Loi-programme 1981 du 2 juillet 1981	12
§ 2. — Pensions et rentes de guerre	13
B. Mesures prises en 1982	13
§ 1 ^{er} . — Pensions de retraite et de survie . . .	13
1. Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pension du secteur public	13
a) Cumul d'une pension de retraite et d'une pension de survie dans le secteur public	13
b) Cumul de plusieurs pensions de survie	14
c) Suppression de la pension de survie en cas de remariage	14
d) Augmentation des cotisations des travailleurs du secteur public. — Fonds des pensions de survie	14
e) Imputation des dépenses de retraite sur le Fonds des pensions de survie	15
2. Arrêté royal du 13 avril 1982 réglant le cumul de l'activité professionnelle avec une pension accordée en vertu d'un régime public	15
3. Arrêté royal n° 31 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation du Royaume	17
4. Arrêté royal du 15 juillet 1982 relatif à l'exécution de l'article 8 de l'arrêté royal n° 36 du 30 mars 1982 fixant pour les appointés et salariés du secteur public et privé une cotisation spéciale temporaire à charge des isolés et des familles sans enfants	17
§ 2. — Pensions et rentes de guerre	18

	Bladz.		Pages
C. Andere maatregelen in verband met de pensioenregelingen van de openbare sector	20	C. Autres mesures diverses ayant un rapport direct avec les régimes de pension du secteur public	20
1. Wijzigingen aan de wet van 30 juli 1879 betreffende het emeritaat voor de leraren van het hoger onderwijs	20	1. Modifications de la loi du 30 juillet 1879 relative à l'éméritat des professeurs dans l'enseignement supérieur	20
2. Koninklijk besluit nr. 168 tot aanvulling van het koninklijk besluit nr. 82 van 31 juli 1982 tot sanering van de financiën van de deficitaire universitaire instellingen	21	2. Arrêté royal n° 168 complétant l'arrêté royal n° 82 du 31 juillet 1982 relatif à l'assainissement des finances des institutions universitaires déficitaires	21
3. Wet van 6 juli 1982 tot wijziging van artikel 83 van de wet van 5 augustus 1978 betreffende de economische en budgettaire hervormingen	22	3. Loi du 6 juillet 1982 modifiant l'article 83 de la loi du 5 août 1978 de réforme économique et budgétaires	22
D. Maatregelen in het raam van de begroting van 1983 genomen	22	D. Mesures prises dans le cadre du budget de 1983	22
Afdeling II: Sociale pensioenen	22	Section II: Pensions sociales	22
A. Werknemers	22	A. Travailleurs salariés	22
1. Terugblik op de in 1981 genomen maatregelen	22	1. Rappel des mesures prises en 1981	22
2. Maatregelen in 1982 genomen	24	2. Mesures prises en 1982	24
3. In 1983	28	3. En 1983	28
B. De verplichte renten	31	B. Les rentes obligatoires	31
1. De opslorping van de Nationale Kas voor Bediendenpensioenen is verwezenlijkt op 1 maart 1981	32	1. L'absorption de la CNPE a été réalisée au 1 ^{er} mars 1981	32
2. De overname van de betaling der renten	32	2. La reprise du paiement des rentes	32
3. De overdracht van de wiskundige reserves der lopende renten	33	3. Le transfert des réserves mathématiques des rentes en cours	33
4. De overdracht van de wiskundige reserves van de « gesubrogeerde renten »	33	4. Le transfert des réserves mathématiques des rentes dites « subrogées »	33
C. Gewaarborgd inkomen voor bejaarden	34	C. Revenu garanti aux personnes âgées	34
D. Invaliditeitspensioenen voor mijnwerkers	35	D. Pensions d'invalidité des ouvriers mineurs	35
Afdeling III: Pensioenregeling der zelfstandigen		Section III: Pensions des travailleurs indépendants	
1. Streven naar financieel evenwicht	36	1. Recherche de l'équilibre financier	36
a) Aanzuivering van het gecumuleerd deficit	36	a) Apurement du déficit cumulé	36
b) Maatregelen tot afremming van de uitgaven	37	b) Mesures de freinage des dépenses	37
c) Uitwerking van die maatregelen	37	c) Effets de ces mesures	37
d) Evolutie van de toestand in 1983	38	d) Evolution de la situation en 1983	38
2. Inventaris van de andere maatregelen	38	2. Inventaires des autres mesures	38
3. Het aanvullend pensioen	39	3. La pension complémentaire	39
Afdeling IV: Pensioenen in het kader van de Dienst voor Overzeese Sociale zekerheid. — Sociale Zekerheid voor de werknemers uit Belgisch-Congo en Rwanda-Urundi	40	Section IV: Pensions versées par l'Office de sécurité sociale d'outre-mer. — Sécurité sociale des employés du Congo belge et du Rwanda-Urundi	40
1. De regeling van de DOSZ werd in 1981 door drie betrekkelijk belangrijke wijzigingen gekenmerkt	40	1. Le régime de l'OSSOM a, en 1981, été marqué par trois modifications relativement importantes	40
a) De programmawet van 2 juli 1981	40	a) Loi-programme du 2 juillet 1981	40
b) Koninklijk besluit van 16 december 1981 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de studiejaren kunnen in aanmerking genomen worden voor de toekenning van prestaties waarin voorzien		b) Arrêté royal du 16 décembre 1981 fixant les conditions dans lesquelles les années d'étude peuvent être prises en considé-	

	Bladz.		Pages
wordt bij de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese zekerheid	41	ration pour l'octroi de prestations prévues par la loi du 17 juillet 1963	41
c) Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector	41	c) Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public	41
2. Korte analyse van de evolutie van het aantal gerechtigden en van de lasten inzake pensioenen en renten	42	2. Brève analyse de l'évolution du nombre de bénéficiaires et des charges de pensions et rentes	42
3. Last van de Staatswaarborg	42	3. Charge de la garantie de l'Etat	42
Afdeling V: Pensioenen en renten van de vrijwillig verzekerden	42	Section V: Pensions et rentes des assurés libres	42
Derde deel: Vooruitzichten	43	Troisième partie: Perspectives	43
1. Pensioenen van de overheidssector	43	1. Pensions du secteur public	43
2. Eisenpakket van de slachtoffers van de vaderlandslievende plicht	44	2. Contentieux des victimes du devoir patriotique	44
3. Pensioenen voor werknemers	45	3. Pensions des travailleurs salariés	45
4. Pensioenen voor zelfstandigen	45	4. Pensions des travailleurs indépendants	45
5. Kleine pensioenen en gewaarborgd inkomen voor bejaarden	45	5. Petites pensions et revenu garanti aux personnes âgées	45
6. Regeling voor Overzeese Sociale Zekerheid	46	6. Régime de la sécurité sociale d'outre-mer	46
Vierde deel: Algemene beschouwingen	46	Quatrième partie: Considérations générales	46
A. De bevoegdheden van de Staatssecretaris voor Pensioenen	46	A. Les compétences du Secrétaire d'Etat aux Pensions	46
B. Over de verscheidenheid van de stelsels	47	B. De la diversité des régimes	47
C. Het partieel karakter van de begroting van Pensioenen	50	C. Le caractère partiel du budget des Pensions	50
B. Aanpassing van de begroting van Pensioenen voor 1982	51	B. Ajustement du budget des Pensions pour 1982	51
I. Het budgettaire raam	51	I. Le cadre budgétaire	51
II. Inhoud van het aanpassingsblad	51	II. Le contenu du feuillet d'ajustement	51
A. Budgettair jaar 1982	51	A. L'année budgétaire 1982	51
B. De kredieten voor voorgaande jaren	53	B. Les crédits pour années antérieures	53
II. Bespreking	53	II. Discussion	53
1. Begrotingskredieten	53	1. Les crédits budgétaires	53
a) Omvang van de Begroting van Pensioenen	53	a) L'importance du budget des Pensions	53
b) Verloop van de kredieten	53	b) L'évolution des crédits	53
c) Saldo van de vorige jaren	54	c) Le solde des années antérieures	54
2. Overheidspensioenen	55	2. Les pensions du secteur public	55
a) Harmoniseringsmaatregelen	55	a) Les mesures d'harmonisation	55
b) Afremming van de indexaanpassing	57	b) Le freinage de l'indexation	57
3. Werknemerspensioenen	57	3. Le régime des travailleurs salariés	57
a) Brugrustpensioen	57	a) La prépension de retraite	57
b) Opheffing van het grensbedrag voor de bijdragen	62	b) Le dé plafonnement des cotisations	62
c) Wetswijzigingen met terugwerkende kracht	63	c) Les modifications légales à portée rétroactive	63
d) Versnelde behandeling van de pensioenaanvragen	63	d) Le traitement accéléré des demandes de pension	63
4. Zelfstandigenpensioenen	64	4. Le régime des travailleurs indépendants	64
5. Gewaarborgd inkomen voor bejaarden	65	5. Le revenu garanti aux personnes âgées	65
6. Gegevens over de gepensioneerden	66	6. Le cadastre des pensionnés	66
7. Uitbreiding van het overlevingspensioen tot de langstlevende echtgenoot	66	7. L'extension de la pension de survie au conjoint survivant	66
8. Toekomst van de pensioenen	67	8. L'avenir des régimes de pension	67
a) Gevolgen van de maatregelen inzake besparing en nieuwe ontvangsten	67	a) L'effet des mesures prises en matière d'économies et de ressources nouvelles	67

	Bladz.		Pages
<i>b)</i> Vooruitzichten over 5 jaar	69	<i>b)</i> Les données prévisionnelles à 5 ans	69
<i>c)</i> Herziening van de pensioenstelsels in het licht van de financieringsproblemen	70	<i>c)</i> La conception des systèmes de pension face aux problèmes de financement	70
<i>d)</i> Verlenging van het actieve leven en pensioen « à la carte »	73	<i>d)</i> La prolongation de la vie active et la pension « à la carte »	73
<i>e)</i> Garantie van een wettelijk minimum en aanvullende vrije verzekering	75	<i>e)</i> La garantie d'un minimum légal et l'assurance libre complémentaire	75
III. Stemmingen	75	IV. Votes	75
A. Begroting 1983	75	A. Budget de 1983	75
B. Aanpassing begroting 1982	76	B. Ajustement budget de 1982	76
Errata	77	Errata	77
Bijlagen	78	Annexes	78

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE STAATSSECRETARIS VOOR PENSIOENEN

A. BEGROTING 1983

Eerste deel

Het budgettair kader van het beleid inzake de pensioenstelsels

De op de begroting van Pensioenen voor het begrotingsjaar 1983 ingeschreven kredieten (met inbegrip van de afhoudingen op de reserves van het Fonds der Weduwen en Wezen in 1982 en 1983, respectievelijk van 15 613 miljoen en 5 500 miljoen frank) bedragen in totaal 170 007,9 miljoen frank tegenover 151 184,4 miljoen frank op de aangepaste begroting voor 1982.

De vermeerdering van de kredieten voor het jaar 1983 ten opzichte van het jaar 1982 bedraagt bijgevolg 18 823,5 miljoen frank of 12,45 pct.

Per sectie kunnen de voor 1983 ingeschreven budgettaire kredieten als volgt worden onderverdeeld (in miljoenen franken) :

Sectie 31 :	
Burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen (+5 500 miljoen ten laste van het FWW)	64 089,0
Sectie 32 :	
Oorlogspensioenen	16 983,2
Sectie 33 :	
Sociale pensioenen	83 435,7
Totaal	164 507,9

Bovendien komt in de begroting van Pensioenen onder titel IV een afzonderlijke sectie voor, waarin de staatsuitgaven op inkomsten met speciale bestemming zijn samengebracht (voornamelijk de uitgaven inzake overlevingspensioenen).

Voor het Fonds voor overlevingspensioenen worden de ontvangsten voor 1983 op 24 360,8 miljoen frank geraamd, terwijl de uitgaven voor 1983 op 24 144,4 miljoen frank worden geraamd.

Hieronder volgt een korte commentaar over de in de verscheidene secties van deze begroting ingeschreven kredieten.

Sectie 31. — Burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen

Voor deze categorie van pensioenen, bedragen de behoeften 69 589,0 miljoen frank, tegenover 61 153,1 miljoen frank op de aangepaste begroting voor 1982.

Bijgevolg bedraagt de vermeerdering 8 435,9 miljoen frank of 13,79 pct. t.o.v. de aangepaste begroting voor 1982.

I. EXPOSE INTRODUCTIF DU SECRETAIRE D'ETAT AUX PENSIONS

A. BUDGET DE 1983

Première partie

Le cadre budgétaire de la politique relative aux régimes de pensions

Le montant total des crédits inscrits au budget des Pensions pour l'année budgétaire 1983 (compte tenu des prélèvements sur les réserves du Fonds des Veuves et Orphelins en 1982 et 1983, à concurrence respectivement de 15 613 millions et de 5 500 millions), s'élève à 170 007,9 millions de francs contre 151 184,4 millions de francs pour le budget ajusté de 1982.

L'accroissement des crédits de l'année 1983 par rapport à l'année 1982 atteint par conséquent 18 823,5 millions de francs ou 12,45 p.c.

Par section, les crédits budgétaires inscrits pour 1983 peuvent se subdiviser comme suit (en millions de francs) :

Section 31 :	
Pensions civiles, ecclésiastiques et militaires (+5 500 millions à charge du FVO)	64 089,0
Section 32 :	
Pensions de guerre	16 983,2
Section 33 :	
Pensions sociales	83 435,7
Total	164 507,9

En outre, le budget des Pensions comporte, en son titre IV, une section particulière, où sont rassemblées les dépenses de l'Etat sur ressources affectées (principalement les dépenses en matière de pensions de survie).

Pour le Fonds des pensions de survie, les recettes de l'année 1983 sont évaluées à 24 360,8 millions de francs, tandis que les dépenses de l'année 1983 sont évaluées à 24 144,4 millions de francs.

Voici un bref commentaire des crédits inscrits dans les différentes sections de ce budget.

Section 31. — Pensions civiles, ecclésiastiques et militaires

Pour cette catégorie de pensions, les besoins pour 1983 s'élèvent à 69 589,0 millions de francs contre 61 153,1 millions de francs pour le budget ajusté de 1982.

L'augmentation atteint par conséquent 8 435,9 millions de francs ou 13,79 p.c. par rapport au budget ajusté de 1982.

De budgettaire kredieten bestemd voor de betaling van de rustpensioenen van de overheidsambtenaren bedragen echter 5,5 miljard frank minder dan de budgettaire last.

Inderdaad, met toepassing van artikel 6 van de wet houdende de begroting van Pensioenen voor het begrotingsjaar 1983, mogen de in de begroting van Pensioenen voor het jaar 1983 ingeschreven uitgaven inzake rustpensioenen van het Rijkspersoneel, van het Leger, van de Rijkswacht en van het gesubsidieerd onderwijs ten belope van een maximumbedrag van 3,0 miljard frank vereffend worden op de ontvangsten van het Fonds voor overlevingspensioenen.

Anderzijds wordt voor de ambtenaren van de overheidssector voorzien dat de opbrengst van de bijzondere en tijdelijke bijdrage ten laste van de alleenstaanden en van de gezinnen zonder kinderen van de openbare sector zal aangewend worden voor de financiering van de rustpensioenen van deze ambtenaren.

Daar de opbrengst van deze inhouding op 2,5 miljard frank wordt geraamd, werden de kredieten van sectie 31 met hetzelfde bedrag verminderd.

Ten einde nochtans geen nieuw fonds te moeten instellen, zullen de uit deze inhouding voortvloeiende ontvangsten door het Fonds voor overlevingspensioenen opgenomen worden en zullen daarentegen de uitgaven inzake rustpensioenen ten belope van hetzelfde bedrag op het voormelde Fonds vereffend kunnen worden.

Voor het jaar 1983 worden de kredieten van sectie 31 aldus met een forfaitair bedrag van 5,5 miljard frank vermindert, terwijl een dergelijke vermindering eveneens voor het jaar 1982 verricht werd, doch ten belope van 15,6 miljard frank.

De verhoging der kredieten ten opzichte van 1982 is hoofdzakelijk het gevolg van :

1. de stijging van het indexcijfer der consumptieprijzen. Voor de aangepaste begroting voor 1982 werd coëfficiënt 220,80 gebruikt, terwijl voor de begroting voor 1983 daarentegen 248,67 als coëfficiënt werd voorzien;

2. de steeds zeer gevoelige verhoging van het aantal rechthebbers voor sommige categorieën van rustpensioenen; die verhoging wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een vermindering in sommige andere categorieën van pensioenen;

3. de toepassing van de wet van 3 juni 1982 tot inlassing van nieuwe beschikkingen in de wetgeving betreffende de oorlogsslachtoffers, daar de militaire invaliden van vreedstijd en hun rechtverkrijgenden dezelfde pensioenverhogingen bekomen als die toegekend aan de oorlogsslachtoffers. In 1983 zal de op 1 april 1982 toegekende verhoging op het ganse jaar betrekking hebben in plaats van slechts negen maanden in 1982.

Deze verschillende verhogingen werden gedeeltelijk gecompenseerd door voornamelijk de toepassing, over het ganse

Toutefois, les crédits budgétaires destinés à assurer le paiement des pensions de retraite des agents des services publics sont de 5,5 milliards de francs inférieurs à la charge budgétaire.

En effet, en application de l'article 6 de la loi contenant le budget des Pensions pour l'année budgétaire 1983, les dépenses en matière de pensions de retraite du personnel de l'Etat, de l'armée, de la gendarmerie et de l'enseignement subventionné, prévues au budget des Pensions pour l'année 1983, peuvent, à concurrence d'un montant maximum de 3,0 milliards de francs, être imputées sur les recettes du Fonds des pensions de survie.

D'autre part, pour les agents des services publics, il est prévu que le produit de la cotisation spéciale et temporaire à charge des isolés et des familles sans enfants du secteur public servira au financement des pensions de retraite de ces agents.

Le produit de cette retenue étant évalué à 2,5 milliards de francs, les crédits de la section 31 ont été réduits à due concurrence.

Toutefois, afin d'éviter la création d'un nouveau fonds, c'est le Fonds des pensions de survie qui enregistrera les recettes provenant de cette retenue et, en contrepartie, les dépenses en matière de pension de retraite pourront, à concurrence du même montant, être imputées sur ledit Fonds.

Pour l'année 1983, c'est par conséquent à concurrence d'un montant forfaitaire de 5,5 milliards de francs que les crédits de la section 31 ont été réduits. Pour l'année 1982, une réduction analogue avait été opérée à concurrence de 15,6 milliards de francs.

L'augmentation des crédits par rapport à 1982 résulte en ordre principal :

1. de la hausse de l'indice des prix à la consommation. Pour le budget ajusté de 1982, c'est le coefficient 220,80 qui a été utilisé tandis que pour le budget de 1983, c'est le coefficient 248,67 qui est prévu;

2. de l'accroissement toujours très sensible du nombre de certaines catégories de pensions de retraite, partiellement compensé par la diminution de certaines autres catégories de pensions;

3. de l'application de la loi du 3 juin 1982 insérant de nouvelles dispositions dans la législation relative aux victimes de la guerre, les invalides militaires du temps de paix obtenant les mêmes majorations de pensions que celles accordées aux victimes de la guerre. En 1983, la majoration accordée au 1er avril 1982 se rapportera donc à l'année entière au lieu de neuf mois seulement en 1982.

Toutefois, ces diverses augmentations ont été partiellement compensées en raison notamment de l'application, sur

jaar 1983 in plaats van slechts zes maanden in 1982, van de beperkende maatregelen inzake cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit. Deze maatregelen zijn vervat in het koninklijk besluit van 13 april 1982 ter uitvoering van artikel 13 van de programmawet van 2 juli 1981.

Sectie 32. — Oorlogspensioenen

Voor deze categorie van pensioenen bedragen de op de begroting van Pensioenen voor 1983 ingeschreven kredieten 16 983,2 miljoen frank, tegenover 15 097,0 miljoen frank op de aangepaste begroting voor 1982.

De kredietverhoging bedraagt dus 1 886,2 miljoen frank of 12,49 pct. ten opzichte van de aangepaste begroting voor 1982.

Deze verhoging spruit hoofdzakelijk voort uit :

1. de stijging van het indexcijfer der consumptieprijzen;

2. de toepassing van de wet van 3 juni 1982 tot inlating van nieuwe beschikkingen in de wetgeving betreffende de oorlogsslachtoffers. In 1983 zullen de pensioenverhogingen voorzien door deze wet met uitwerking op 1 april 1982 voor het ganse jaar verschuldigd zijn in plaats van slechts negen maanden in 1982;

3. de toepassing van de wet van 4 juni 1982 houdende nieuwe maatregelen ten gunste van de weerstanders tegen het nazisme in de ingelijfde gebieden, de werkweigeraars, de weggevoerden, de burgerlijke slachtoffers van beide oorlogen en hun rechthebbenden. In 1983 zullen de pensioenverhogingen met uitwerking op 1 april 1982 voor het ganse jaar verschuldigd zijn in plaats van slechts negen maanden in 1982;

Door deze twee wetten werd de programmatie betreffende het jaar 1983 naar rato van een bedrag van 109,1 miljoen frank, aan het indexcijfer 248,67 verwezenlijkt. Voor dit deel van de programmatie betreffende het jaar 1983 dat reeds verwezenlijkt werd, werden de nodige kredieten in de verschillende artikelen ad hoc ingeschreven zodat het saldo van de programmatie betreffende het jaar 1983, hetzij 512,1 miljoen frank (d.i. 300,0 miljoen frank aan index 248,67 — 109,1 miljoen frank = 403,0 miljoen frank) ingeschreven werd als provisioneel krediet met het oog op de verwezenlijking van de bijzondere inspanning ten gunste van de oorlogsslachtoffers;

4. de verhoging van het gemiddeld bedrag van de invaliditeitspensioenen van de oorlog 1940-1945 tengevolge van de herzieningen van het vergoede invaliditeitspercentage;

5. de verhoging van de annuïteit bestemd voor het aflossen van de schuld van het Dotatiefonds voor het financieren van de oorlogspensioenen t.a.v. de Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Volgens het tussen deze instellingen gesloten akkoord werd de techniek van toenemende annuïteiten aangenomen met het oog op de aflossing van deze schuld. Bij het bedrag van de basisannuïteit komen elk jaar de sommen die beschikbaar worden ingevolge de vermindering van de last van de pensioenen en renten tengevolge van het overlijden van de begunstigten;

l'année entière au lieu d'une période de six mois seulement en 1982, des nouvelles limitations en matière de cumul d'une pension avec une activité professionnelle. Ces mesures sont contenues dans l'arrêté royal du 13 avril 1982 portant exécution de l'article 13 de la loi-programme du 2 juillet 1981.

Section 32. — Pensions de guerre

Pour cette catégorie de pensions, les crédits inscrits au budget des Pensions pour 1983 s'élèvent à 16 983,2 millions de francs contre 15 097,0 millions de francs pour le budget ajusté de 1982.

L'accroissement des crédits atteint, par conséquent, 1 886,2 millions de francs ou 12,49 p.c. par rapport au budget ajusté de 1982.

Cette augmentation résulte en ordre principal :

1. de la hausse de l'indice des prix à la consommation;

2. de l'application de la loi du 3 juin 1982 insérant de nouvelles dispositions dans la législation relative aux victimes de la guerre. En 1983, les majorations de pensions prévues par cette loi avec effet au 1er avril 1982 seront dues pour l'année entière au lieu de neuf mois seulement en 1982;

3. de l'application de la loi du 4 juin 1982 portant des mesures nouvelles en faveur des résistants au nazisme dans les régions annexées, des réfractaires, des déportés, des victimes civiles des deux guerres et de leurs ayants droit. En 1983, les majorations de pensions ayant effet au 1er avril 1982 seront dues pour l'année entière au lieu de neuf mois seulement en 1982.

Par ces deux lois, la programmation relative à l'année 1983 a été réalisée, à concurrence d'un montant de 109,1 millions de francs à l'indice 248,67. Pour cette partie de la programmation relative à l'année 1983 qui est déjà réalisée, les crédits nécessaires ont été inscrits dans les différents articles ad hoc de sorte que le solde de la programmation relative à l'année 1983, soit 512,1 millions de francs (c'est-à-dire 300,0 millions de francs à l'indice 248,67 — 109,1 millions de francs = 403,0 millions de francs) a été inscrit comme crédit provisionnel en vue de matérialiser l'effort spécial en faveur des victimes de la guerre;

4. de l'augmentation du taux moyen des pensions d'invalidité de la guerre 1940-1945 suite à des révisions du pourcentage d'invalidité indemnisé;

5. de l'augmentation de l'annuité destinée au remboursement de la dette du Fonds de dotation pour le financement des pensions de la guerre à l'égard de la Caisse générale d'Épargne et de Retraite. En effet, suivant la convention conclue entre ces organismes, la technique des annuités croissantes a été adoptée pour l'apurement de cette dette. Au montant de l'annuité de base s'ajoutent chaque année les montants rendus disponibles par la diminution de la charge des pensions et des rentes suite au décès des bénéficiaires;

6. de toename van het aantal begunstigten op een weduwenrente van de oorlog 1940-1945.

Deze onderscheiden verhogingen worden echter gedeeltelijk gecompenseerd door de vermindering van het aantal pensioenen of renten in bepaalde andere categorieën van recht-hebbenden.

Sectie 33. — Sociale pensioenen

Het totaal bedrag van de kredieten voor de verschillende tegemoetkomingen van de Staat in deze sector van de sociale pensioenen bedraagt 83 435,7 miljoen frank voor de begroting van Pensioenen voor 1983 tegenover 74 934,3 miljoen frank voor de aangepaste begroting voor 1982.

De kredieten stijgen bijgevolg met 8 501,4 miljoen frank, d.i. 11,34 pct. ten opzichte van de aangepaste begroting voor 1982.

Tweede deel

Overzicht van de activiteiten tijdens de jaren 1981 en 1982

In een periode van economische voorspoed, wordt de toename van de openbare uitgaven beschouwd als een uitvloeisel van het verschijnsel van algemene aangroei. In die gunstige tijden kunnen de Staten zich enige ontspanning in het beheer van de openbare financiën veroorloven en een bepaald aantal min of meer verantwoorde eisen inwilligen. Zo is het gebeurd dat de achtereenvolgende regeringen, dank zij trapsgewijze maatregelen en gans terecht, de gepensioneerden hebben willen laten deelnemen aan de evolutie van het algemeen welzijn. En natuurlijk is daaruit voor de openbare machten een snelle toename van hun verplichtingen en van hun lasten ontstaan. Indien het toekennen van voordelen en bijzondere toelagen in sommige sectoren de toekomst slechts zeer weinig bezwaart, dan veroorzaakt daarentegen iedere verbetering die aan het statuut der verzekerden inzake pensioenen wordt aangebracht een onmiddellijke weerslag in de volgende jaren, een verschijnsel dat zich door de invloed van de automatische indexering der voordelen nog aandikt.

De toename der pensioenuitgaven is overigens niet uitsluitend toe te schrijven aan de verbeteringen welke in de pensioenregelingen zelf werden aangebracht, doch spruit eveneens voort uit de andere wedde- of statutaire voordelen welke aan de actieven worden toegekend. De pensioenen, uitgezonderd deze voor zelfstandigen, worden immers berekend op grond van de tijdens de loopbaan ontvangen lonen voor werknemers of op het einde van hun loopbaan voor de personeelsleden van de openbare diensten.

De toename der pensioenuitgaven is rechtstreeks afhankelijk van de demografische evolutie en van de grondige wijzigingen van de arbeidsmarkt. Men heeft vastgesteld dat, van 1970 tot 1981, het totale arbeiderspotentieel met 330 000 eenheden is toegenomen. Welnu, iedere werknemer tewerkgesteld of niet is een toekomstig gepensioneerde.

6. de l'accroissement du nombre des bénéficiaires d'une rente de veuve de la guerre 1940-1945.

Toutefois, ces diverses augmentations sont partiellement compensées par la diminution du nombre de pensions ou de rentes dans certaines autres catégories de bénéficiaires.

Section 33. — Pensions sociales

Le montant total des crédits prévus pour les différentes interventions de l'Etat dans le secteur des pensions sociales s'élève à 83 435,7 millions de francs pour le budget des Pensions de l'année 1983 contre 74 934,3 millions de francs pour le budget ajusté de 1982.

L'augmentation des crédits atteint par conséquent 8 501,4 millions de francs ou 11,34 p.c. par rapport au budget ajusté de 1982.

Deuxième partie

Aperçu des activités pendant les années 1981 et 1982

En période de prospérité économique, la croissance des dépenses publiques est considérée comme un corollaire du phénomène de croissance générale. En ces périodes fastes, les Etats peuvent se permettre quelque relâchement dans la maîtrise des finances publiques et satisfaire un certain nombre de revendications plus ou moins justifiées. C'est ainsi que, par des mesures ponctuelles, les Gouvernements successeurs ont, bien légitimement, voulu faire participer les pensionnés à l'évolution du bien-être général. Et, bien sûr, il en est résulté pour les pouvoirs publics un accroissement rapide de leurs obligations et de leurs charges. Si dans certains secteurs l'octroi d'avantages ou de subsides particuliers n'engage que très peu l'avenir, par contre en matière de pensions, toute amélioration apportée au statut des assurés trouve sa répercussion immédiate dans les années suivantes, le phénomène s'amplifiant par le jeu de l'indexation automatique des prestations.

La croissance des dépenses de pensions n'est d'ailleurs pas seulement imputable aux améliorations apportées dans les régimes de pensions eux-mêmes, mais provient également des autres avantages salariaux ou statutaires accordés aux actifs. En effet, les pensions, à l'exception de celles des indépendants, sont calculées sur la base des rémunérations perçues au cours de la carrière pour les travailleurs salariés ou en fin de carrière pour les agents des services publics.

Enfin, la croissance des dépenses de pensions est directement liée à l'évolution démographique et aux profondes modifications du marché de l'emploi. De 1970 à 1981, on a constaté que la main-d'œuvre totale s'est accrue de 330 000 unités. Or, tout travailleur, qu'il soit occupé ou non, est un futur pensionné.

Deze toename aan pensioneerbare arbeidskrachten is voornamelijk bij de vrouwelijke bevolking voelbaar.

Kortom, de spectaculaire aangroei van de pensioenuitgaven is inherent aan ons maatschappijstelsel en aan de verbintenissen die ten aanzien van deze die met pensioen gaan werden genomen.

Dank zij de opgestapelde reserves, voornamelijk in de pensioenregeling voor werknemers, zijn de laatste Regeringen die mekaar opgevolgd hebben erin geslaagd niet alleen om de pensioenvoordelen in stand te houden doch eveneens om in zekere mate het lot der minst begunstigten te verbeteren.

De voortschrijdende verslechtering van onze economie en van onze openbare financiën heeft de huidige Regeringen er evenwel toe genoopt beperkingsmaatregelen te nemen om niet alleen de aangroei van de staatsuitgaven doch eveneens deze van de pensioenuitgaven, waarvan het budget bijna een tiende vertegenwoordigt van de lopende uitgaven van de Staatsbegroting, af te remmen.

Het is derhalve voornamelijk deze primordiale doelstelling om de openbare uitgaven te beheersen welke de grondslag vormt voor de politiek die sinds 1981 in de onderscheidene pensioenregelingen werd nagestreefd.

De verwezenlijking van besparingen op een gebied als dit van de pensioenen is evenwel uitermate delicaat. Zij heeft noodgedwongen een vermindering van de rechten van sommige gepensioneerden tot gevolg. Iedere beperkingsmaatregel, voornamelijk in deze aangelegenheid, wordt als een rechtstreekse bedreiging voor de verwachtingen die een ieder terecht koesterde beschouwd.

De vermindering van een pensioen of van een cumulatieve pensioenen wordt des te harder aanvoeld omdat zij zich voordoet op een ogenblik dat de betrokkene persoon zonder verweer is. Het is hem gewoonlijk niet mogelijk, voornamelijk in de huidige conjunctuur niet, het inkomenverlies dat hij lijdt door een bijkomende activiteit te compenseren. De verhoging van de kosten van levensonderhoud, de bijkomende onkosten tengevolge van ziekte en vooral de onophoudende toename van de verwarmingsuitgaven worden niet volledig gecompenseerd door de verhoging van de voordelen zoals die voortvloeit uit hun aanpassing aan het indexcijfer der consumptieprijzen.

Wanneer met deze toestanden rekening wordt gehouden, is het evident dat geen enkele vermindering van de kleine pensioenen kan overwogen worden. Maar al te veel gepensioneerden moeten nog genoegen nemen met een ontoereikend vervangingsinkomen. Noch de financiële moeilijkheden, noch de economische toestand mogen de prioriteiten verbergen. Het hoofddoel in deze verwarde tijden blijft de koopkracht van de minst bedeelden niet alleen te handhaven doch te verbeteren.

De inspanning inzake bezuiniging en solidariteit moet derhalve opgelegd worden aan hen die bij machte zijn om deze op te brengen, dit is aan hen die de grootste pensioenen genieten of die meerdere voordelen cumuleren.

Alle tot op heden getroffen maatregelen zijn met deze solidariteitsgedacht doordrenkt.

Cet accroissement de main-d'œuvre pensionnable est surtout perceptible dans la population féminine.

En bref, la croissance spectaculaire des dépenses de pension est inhérente à notre type de société et aux engagements pris à l'égard de ceux qui partent à la retraite.

Grâce aux réserves accumulées notamment dans le régime de pension des travailleurs salariés, les derniers Gouvernements qui se sont succédé ont pu non seulement sauvegarder les avantages de pension mais aussi améliorer dans une certaine mesure le sort des plus défavorisés.

Toutefois, la détérioration continue de l'économie et de nos finances publiques a forcé les gouvernants actuels à prendre des mesures de restrictions en vue de ralentir non seulement la croissance des dépenses de l'Etat mais aussi des dépenses de pension dont le budget représente presque un dixième des dépenses courantes du budget de l'Etat.

C'est donc surtout cet objectif primordial de maîtrise des dépenses publiques qui est à la base de la politique poursuivie depuis 1981 dans les divers régimes de pension.

Mais la réalisation d'économies dans un domaine comme celui des pensions est particulièrement délicate. Elle entraîne forcément une réduction des droits de certains pensionnés. Toute mesure de restriction, en cette matière surtout, est considérée comme une menace directe des espérances que chacun était en droit de nourrir.

La réduction d'une pension ou d'un cumul de pensions est d'autant plus durement ressentie qu'elle intervient à un moment de l'existence où l'individu concerné se trouve particulièrement désarmé. Il lui est généralement impossible, surtout dans la conjoncture actuelle, de compenser par une activité supplémentaire la perte de revenu qu'il a subie. L'augmentation du coût de la vie, les frais supplémentaires dus à la maladie et surtout la croissance incessante des dépenses de chauffage ne sont pas entièrement compensés par l'augmentation des avantages résultant de leur adaptation à l'indice des prix à la consommation.

Tenant compte de ces réalités, il va de soi qu'une quelconque réduction des petites pensions ne peut être envisagée. Trop de pensionnés doivent encore se contenter d'un revenu de remplacement insuffisant. Ni les difficultés financières ni la situation économique ne peuvent masquer les priorités. L'objectif primordial en ces périodes troublées reste non seulement de maintenir mais d'améliorer le pouvoir d'achat des plus défavorisés.

L'effort d'économie et de solidarité doit donc être imposé à ceux qui sont en mesure de le fournir, c'est-à-dire à ceux qui bénéficient des pensions les plus élevées ou qui cumulent plusieurs avantages.

Toutes les mesures qui ont été prises jusqu'à présent sont imprégnées de cette idée de solidarité.

*Afdeling I — Pensioenen van de overheidssector**A. Korte samenvatting van de tijdens het jaar 1981 genomen maatregelen**§ 1. Rust- en overlevingspensioenen**1. Beperking van het bedrag van de hoge pensioenen*

Ten einde elke juridische onzekerheid omtrent de grondwettelijkheid van de beperkingen die zijn aangebracht aan de pensioenen der magistraten weg te werken, werd artikel 100 van de Grondwet aangevuld (wet van 22 januari 1981, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 24 januari 1981). Er werd verduidelijkt dat de magistraten op een door de wet bepaalde leeftijd op rust gesteld worden en het door de wet voorziene pensioen genieten. Vervolgens werden de noodzakelijke wijzigingen aan de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen aangebracht.

Zo wordt voor het relatief en voor het absoluut maximum die door deze wet worden vastgelegd, niet langer meer verwezen naar de maximumwedde van de secretaris-generaal van het Ministerie, doch wordt, door de wet zelf een bedrag bepaald, hetzij 715 500 frank tegen index 114,20.

Vervolgens heeft de programmawet van 2 juli 1981 de datum waarop de integrale beperking moest ingaan vastgesteld op 1 januari 1982.

De bepalingen van de wet van 5 augustus 1978 zijn dus op dit ogenblik volledig toepasselijk voor wat de aftopping der hoge pensioenen betreft.

2. Verhoging van het minimumbedrag van bepaalde rust- en overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist

Een koninklijk besluit van 30 maart 1981 (*Belgisch Staatsblad* van 22 april 1981) heeft de minimumbedragen inzake rustpensioenen voor vrouwen en inzake overlevingspensioenen verhoogd.

Aldus worden deze bedragen afgestemd op de minima die in de pensioenregeling voor werknemers gelden.

Op 1 december 1982 bedragen deze minima (ind. 278,38) :

Bedienden :

Gehuwde mannen : 347 108 frank;

Ongehuwde mannen : 292 196 frank;

Vrouwen : 258 992 frank;

Overlevingspensioen : 249 075 frank.

*Section I — Pensions du secteur public**A. Bref rappel des mesures prises au cours de l'année 1981**§ 1er. Pensions de retraite et de survie**1. Limitation du montant des pensions élevées*

Afin de lever toute incertitude juridique quant à la constitutionnalité des limitations apportées aux pensions des magistrats, l'article 100 de la Constitution a été complété (loi du 22 janvier 1981 publiée au *Moniteur belge* du 24 janvier 1981). Il a été précisé que les magistrats sont mis à la retraite à un âge déterminé par la loi et bénéficient de la pension prévue par la loi. Ensuite, les modifications nécessaires ont été apportées à la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires.

C'est ainsi que, pour le maximum relatif et le maximum absolu établis par cette loi, il n'est plus fait référence au traitement maximum du secrétaire général du Ministère mais à un montant fixé dans la loi elle-même, soit 715 500 francs à l'indice 114,20.

Ensuite la loi-programme du 2 juillet 1981 a fixé la date de limitation intégrale au 1er janvier 1982.

Les dispositions de la loi du 5 août 1978 sont donc à présent, en ce qui concerne l'écrêtement des hautes pensions, entièrement d'application.

2. Majoration du taux minimum de certaines pensions de retraite et de survie à charge du Trésor public

Un arrêté royal du 30 mars 1981 (*Moniteur belge* du 22 avril 1981) a augmenté les montants minima prévus pour les pensions de retraite accordées aux femmes et pour les pensions de survie.

Ces montants sont ainsi alignés sur ceux qui existent pour les pensions minimales prévues dans le régime des travailleurs salariés.

Au 1er décembre 1982 ces minima sont les suivants (ind. 278,38) :

Employés :

Hommes mariés : 347 108 francs;

Hommes non mariés : 292 196 francs;

Femmes : 258 992 francs;

Survies : 249 075 francs.

Werknemers :

Gehuwde mannen : 277 687 frank;

Ongehuwde mannen : 222 190 frank;

Vrouwen : 222 190 frank;

Overlevingspensioen : 218 474 frank.

3. *Verdeling van het bedrag van 1 185 miljoen vastgesteld in artikel 240 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980*

Het koninklijk besluit van 5 mei 1981 (*Belgisch Staatsblad* van 9 mei 1981) heeft de verdeling vastgelegd van dit bedrag onder de openbare kredietinstellingen bedoeld in artikel 38, 2°, E, en G, van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.

De bedragen werden in de Openbare Schatkist gestort. Zij werden gedeeltelijk aangewend tot de financiering van de pensioenen.

4. *De programmawet 1981 van 2 juli 1981*

Artikel 8

Aftopping van de hoge pensioenen (zie onder 1).

Artikel 9

Toelating om de uitgaven inzake rustpensioenen van het personeel van de Staat, van het leger, van de rijkswacht en van het gesubsidieerd onderwijs, ten belope van 1 700 miljoen, aan te rekenen op de ontvangsten afgedragen aan het Fonds voor Overlevingspensioenen.

Artikel 10

Het nieuwe artikel 46*bis* dat door dit artikel in de wet van 5 augustus 1978 ingevoegd wordt, heeft tot doel de in het raam van het koninklijk besluit nr. 33 van 20 juli 1967 (gewijzigd door de wet van 3 juni 1971) reeds genomen maatregelen aan te vullen en te veralgemenen; het wil vermijden dat de periodes voor dewelke aan een ambtenaar verlof wordt toegestaan ten einde een internationale opdracht te vervullen meegerekend worden voor de vaststelling van zijn Belgisch pensioen wanneer deze zelfde periodes reeds in aanmerking genomen worden voor de berekening van een buitenlands pensioen. Van de desbetreffende restrictieve bepalingen was gebleken dat zij onvolledig waren in die zin dat ze slechts van toepassing waren indien de betrokkene een buitenlands pensioen of een pensioen ten laste van een internationale instelling bekam. De cumulatie was derhalve toegelaten indien de betrokkene een als pensioen geldend kapitaal ontving, hetzij doordat de pensioenregeling waaraan hij onderworpen is geweest de omzetting in kapitaal van de totaliteit of van een gedeelte van het verworven pensioen toelaat, hetzij ook doordat die regeling de uitkering van een kapitaal voorziet ten gunste van personen die niet voldoende dienstjaren tellen om op een pensioen aanspraak te kunnen maken.

Ouvriers :

Hommes mariés : 277 687 francs;

Hommes non mariés : 222 190 francs;

Femmes : 222 190 francs;

Survies : 218 474 francs.

3. *Répartition du montant de 1 185 millions prévu à l'article 240 de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires 1979-1980*

Un arrêté royal du 5 mai 1981 (*Moniteur belge* du 9 mai 1981) a fixé la répartition de ce montant entre les institutions publiques de crédit visées par l'article 38, 2°, E et G, de la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires.

Les montants ont été versés au Trésor public. Ils ont été affectés en partie au financement des pensions.

4. *Loi-programme 1981 du 2 juillet 1981*

Article 8

Ecrêtement des hautes pensions (voir en 1).

Article 9

Autorisation d'imputer les dépenses en matière de pensions de retraite du personnel de l'Etat, de l'armée, de la gendarmerie et de l'enseignement subventionné, à concurrence de 1 700 millions, sur les recettes affectées au Fonds des pensions de survie.

Article 10

Le nouvel article 46*bis* inséré par cet article dans la loi du 5 août 1978 a pour but de compléter et de généraliser les mesures déjà prises dans le cadre de l'arrêté n° 33 du 20 juillet 1967 (modifié par la loi du 3 juin 1971) en vue d'éviter que le fonctionnaire en congé pour mission internationale puisse bénéficier de la supputation des périodes de mission dans sa pension belge lorsque ces mêmes périodes sont prises en compte pour le calcul d'une pension étrangère. Les dispositions restrictives en cause se sont avérées incomplètes en ce sens qu'elles ne jouaient que si l'intéressé obtenait une pension étrangère ou à charge d'un organisme international. Le cumul était donc autorisé si l'intéressé percevait un capital tenant lieu de pension, soit que le régime de pension auquel il a été soumis permet la conversion en capital de tout ou partie de la pension acquise, soit encore que ce régime prévoit l'allocation d'un capital aux personnes qui ne comptent pas un nombre suffisant d'années de service pour pouvoir prétendre à une pension.

Het nieuw artikel 46bis stelt een einde aan die cumulatiemogelijkheid door op uitdrukkelijke wijze die kapitalen te vermelden. Er dient evenwel onderstreept te worden, dat hier uitsluitend de kapitalen beoogd zijn die toegekend werden in het raam van een buitenlandse of internationale pensioenregeling.

Artikel 11

Toegelaten beroepsbezigheid voor gepensioneerden (zie verder).

§ 2. Oorlogspensioenen en -renten.

Het beginselakkoord afgesloten in de schoot van de permanente Commissie wat de programmatische schijf (1981-1982) betreft van de nieuwe voordelen toegekend aan de oorlogsslachtoffers, werd geconcretiseerd door de wetten van 3 en 4 juni 1982.

Een overzicht van deze maatregelen, waarvan er trouwens enkele ingaan in 1981, wordt hierna gegeven in punt B, § 2.

B. Maatregelen genomen in 1982

§ 1. Rust- en overlevingspensioenen

1. Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector

a) Cumulatie van een rust- en een overlevingspensioen in de openbare sector

Op het ogenblik waarop de financiering van de pensioenen problemen stelt, zoals men weet, lijkt het moeilijk te verantwoorden uit hoofde van een zelfde persoon zonder beperking de cumulatie van twee pensioenen toe te laten, te meer daar dergelijke situatie ook niet omkeerbaar is wanneer het de echtgenote is die overleden is.

Om die reden bepaalt het koninklijk besluit nr. 30, zonder iets te wijzigen aan het rustpensioen, dat de cumulatie van een of meerdere rustpensioenen met een overlevingspensioen 110 pct. van het maximumbedrag van het met een volledige loopbaan van de man overeenstemmend overlevingspensioen niet zal mogen overschrijden, dit is in praktijk 110 pct. van de helft van de maximumwedde van de weddeschaal verbonden aan de laatste graad van de overleden man. Deze beperking wordt ambtshalve toegepast op de cumulaties die vanaf 1 juli 1982 ontstaan. De cumulaties die op die datum reeds bestonden worden naar behoren verminderd door middel van zesmaandelijks verminderingen van ieder 10 pct., zodat na een overgangperiode van vijf jaar, dezelfde beperking eenvormig zal toegepast worden.

De toepassing van deze nieuwe cumulatieregel mag evenwel niet tot gevolg hebben het totaal der voordelen tot een bedrag terug te brengen dat kleiner is dan 110 pct. van het minimumpensioen dat door artikel 3 van de wet van 27 juli 1962 aan de weduwe van een bediende wordt gewaarborgd, hetzij 249 075 frank per jaar (index 278,38 op 1 december 1982).

Le nouvel article 46bis met fin à cette possibilité de cumul en visant de manière explicite ces capitaux. Il convient toutefois de souligner que sont seuls visés ici les capitaux alloués dans le cadre d'un régime de pension étranger ou international.

Article 11

Activité autorisée des pensionnés (voir ci-après).

§ 2. Pensions et rentes de guerre

L'accord de principe conclu au sein de la Commission permanente visant la tranche de programmation (1981-1982) relative aux nouveaux avantages accordés aux victimes de la guerre a été concrétisé par les lois des 3 et 4 juin 1982.

Un aperçu des mesures dont certaines prennent d'ailleurs cours en 1981 est donné au point B, § 2.

B. Mesures prises en 1982

§ 1er. Pensions de retraite et de survie

1. Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public

a) Cumul d'une pension de retraite et d'une pension de survie dans le secteur public

Au moment où le financement des pensions pose les problèmes que l'on sait, il semble difficilement acceptable que deux pensions puissent encore être cumulées sans limitation dans le chef d'une même personne, d'autant plus que la situation n'est pas réversible quand c'est l'épouse qui est décédée.

C'est pourquoi l'arrêté royal n° 30 qui ne modifie en rien la pension de retraite prévoit que le cumul d'une ou plusieurs pensions de retraite avec une pension de survie ne pourra dépasser 110 p.c. du montant maximum de la pension de survie correspondant à une carrière complète du mari, soit en pratique 110 p.c. de la moitié du traitement maximum de l'échelle barémique attachée au dernier grade du mari défunt. Cette limitation s'applique d'office aux cumuls qui prennent naissance à partir du 1er juillet 1982. Quant aux cumuls existant à cette date, ils seront diminués à due concurrence par des réductions semestrielles de 10 p.c. chacune, en sorte qu'après une période transitoire de cinq ans, la même limitation sera uniformément appliquée.

Toutefois, l'application de la nouvelle règle de cumul ne peut avoir pour effet de ramener le total des avantages à un montant inférieur à 110 p.c. du montant minimum garanti à la veuve d'un employé par l'article 3 de la loi du 27 juillet 1962, soit 249 075 francs par an (indice 278,38 au 1er décembre 1982).

b) *Cumulatie van meerdere overlevingspensioenen*

Eveneens naar analogie met de regeling voor werknemers, bepaalt het koninklijk besluit nr. 30 ook dat cumulaties van meerdere overlevingspensioenen welke vanaf 1 juli 1982 aanvang nemen verboden zijn. Alleen het meest voordelige overlevingspensioen wordt behouden. De kinderen geboren uit het huwelijk uit hoofde waarvan de weduwe geen overlevingspensioen bekomt of meer bekomt, geven, in voorkomend geval, aanleiding tot de toekenning van een wezenpensioen.

Wat de cumulaties betreft die op 1 juli 1982 reeds bestonden, voorziet een overgangsregeling in een geleidelijke verwezenlijking van de te verrichten vermindering door middel van semestriële schijven gelijk aan 10 pct. van het af te nemen bedrag. Anderzijds mag de toepassing van de vermindering het globale inkomen inzake overlevingspensioenen niet terugbrengen tot een bedrag dat kleiner is dan 110 pct. van het minimumoverlevingspensioen van de weduwe van een bediende.

c) *Schorsing van het overlevingspensioen bij herhuwelijk*

Ditzelfde koninklijk besluit nr. 30 stelt dat met ingang van 1 juli 1982, voor de weduwe die titularis is van een overlevingspensioen en hertrouwt, dit pensioen na één jaar zal geschorst worden. De uit hoofde van kinderen toepasselijke verhogingen eigen aan de openbare sector blijven niettemin behouden.

Voor de weduwen die reeds hertrouwd waren op de datum van inwerkingtreding van deze bepaling, diende de schorsing eveneens geleidelijk door middel van achtereenvolgende verminderingen gespreid over een periode welke op 1 januari 1987 eindigt, uitgevoerd te worden.

Er is evenwel gebleken dat door de algehele afschaffing van hun overlevingspensioenen, de weduwen die op de datum van hun nieuw huwelijk hun pensioen mochten behouden en hun leven desovereenkomstig hebben ingericht, in een moeilijke sociale situatie dreigden te komen. Ten aanzien van de weduwen die vóór 1 juli 1982 hertrouwd zijn is de schorsing van het pensioen daarom ook vervangen door een vermindering waardoor het bedrag der voordelen geleidelijk teruggebracht wordt tot het minimumpensioen voor bediende. Ziedaar het doel van het koninklijk besluit nr. 51 van 2 juli 1982 tot wijziging van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.

d) *Verhoging van de bijdragen vanwege het overheids-personeel — Fonds voor overlevingspensioenen*

De overlevingspensioenen en de wezenuitkeringen zijn ten laste van het Fonds voor overlevingspensioenen, dat gestijfd wordt door een bijdrage vanwege het overheidspersoneel ten belope van 6,5 pct. van de geplafonneerde wedden.

Het koninklijk besluit nr. 30 brengt deze bijdrage van 6,5 op 7 pct.

b) *Cumul de plusieurs pensions de survie*

Par analogie également avec le régime des travailleurs salariés, l'arrêté royal n° 30 dispose aussi que les cumuls de pensions de survie prenant naissance à partir du 1er juillet 1982 sont interdits. Seule la pension de survie la plus avantageuse est maintenue. Les enfants nés du mariage du chef duquel la veuve n'obtient pas ou n'obtient plus de pension donneront lieu, le cas échéant, à l'octroi d'une pension d'orphelin.

Pour les cumuls existant au 1er juillet 1982, un régime transitoire prévoit la réalisation de la réduction à opérer de façon progressive par tranches semestrielles égales à 10 p.c. du montant à résorber. Par ailleurs, l'application de la réduction ne peut ramener le revenu global en matière de pension de survie en-dessous de 110 p.c. du montant minimum d'une pension de veuve d'employé.

c) *Suppression de la pension de survie en cas de remariage*

Le même arrêté n° 30 dispose qu'à partir du 1er juillet 1982, la veuve titulaire d'une pension de survie qui se remarie, verra cette pension suspendue après un an. Les accroissements du chef d'enfants qui sont propres au secteur public sont cependant maintenus.

Pour les veuves déjà remariées au moment de l'entrée en vigueur de cette disposition, la suppression devait aussi être effectuée progressivement par des réductions successives s'étalant sur une période prenant fin au 1er janvier 1987.

Il est toutefois apparu que la suppression complète de la pension de survie risquait de placer dans une situation sociale difficile les veuves qui, au moment de leur remariage, pouvaient conserver leur pension et ont organisé leur vie en conséquence. C'est pourquoi, pour les veuves qui se sont remariées avant le 1er juillet 1982, la suppression de la pension a été remplacée par une réduction qui ramène progressivement le montant des avantages au minimum prévu pour une pension d'employé. Tel est l'objet de l'arrêté royal n° 51 du 2 juillet 1982 modifiant la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires.

d) *Augmentation des cotisations des travailleurs du secteur public — Fonds des pensions de survie*

Les pensions de survie et les allocations d'orphelins sont à charge du Fonds des pensions de survie, lequel est alimenté par une cotisation des agents du secteur public de 6,5 p.c. sur les rémunérations plafonnées.

L'arrêté royal n° 30 porte cette cotisation de 6,5 à 7 p.c.

Voor de werknemers uit de privé-sector werd de persoonlijke bijdrage bestemd voor de pensioensector, eveneens van 6,25 op 7 pct. gebracht.

De te verwachte meerinkomsten voor het Fonds uit deze verhoging kunnen op 1,5 miljard per jaar geraamd worden.

e) Betaling van uitgaven voor rustpensioenen uit het Fonds voor overlevingspensioenen

Het koninklijk besluit nr. 30 voorziet tenslotte dat de uitgaven voor rustpensioenen van de overheidssector ten belope van maximum 14 miljard mogen geput worden uit de inkomsten van het Fonds.

Het koninklijk besluit nr. 126 van 30 december 1982 verhoogt dit bedrag tot 14,5 miljard. De evolutie in de toestand van het Fonds voor overlevingspensioenen wordt beschreven in de bijgevoegde tabel nr. 1.

Dit Fonds neemt nochtans niet de vorm aan van onroerende of andere waarden; de geheven bijdragen voeden rechtstreeks de schatkist van het centraal gezag.

2. Koninklijk besluit van 13 april 1982 tot regeling van de cumulatie van een beroepsbezigheid met een pensioen in de overheidssector

Vóór 1 juli 1982 ontsnapten de gepensioneerden van de openbare sector, die de normale pensioengerechtigde leeftijd nog niet beperkt hadden (65 jaar voor de mannen en 60 jaar voor de vrouwen) meestal aan iedere reglementering.

Men weet echter dat de pensionering bij het leger en de rijkswacht, bijvoorbeeld, tussen 45 en 62 jaar gebeurt naargelang van de macht en de graad. Het pensioen kan er overigens op aanvraag verkregen worden vóór de statutair bepaalde leeftijdsgrenzen.

In andere sectoren, zoals in het onderwijs, werden eveneens talrijke pensioenen vroegtijdig toegekend.

Wat de weduwen van de openbare sector betreft, zij waren, inzake de toegelaten activiteit, aan een bijzondere regeling onderworpen.

De overlevingspensioenen ingegaan vóór 1 oktober 1980 mochten zonder enige beperking met een beroepsbezigheid gecumuleerd worden. De pensioenen die vanaf die datum ingegaan waren werden daarentegen beperkt tot 30 p.c. van de wedde die als grondslag had gediend voor hun oorspronkelijke berekening indien de uitgeoefende bezigheid de toegelaten grenzen overschreed. De verhogingen uit hoofde van kinderen bleven niettemin verschuldigd. Daarenboven mocht deze beperking niet tot gevolg hebben het pensioen terug te brengen tot een bedrag dat kleiner is dan het gewaarsborgd minimumpensioen.

Bij vergelijking met deze die in de pensioenregelingen voor werknemers en voor zelfstandigen voorzien zijn, vielen deze regels op door hun afwijkend en mild karakter.

Pour les travailleurs salariés, la cotisation personnelle destinée au régime de pension a également été portée de 6,25 à 7 p.c.

Les recettes nouvelles en provenance de cette majoration peuvent être évaluées à 1,5 milliard par an pour ce qui concerne le Fonds.

e) Imputation des dépenses afférentes aux pensions de retraite sur le Fonds des pensions de survie

L'arrêté royal n° 30 prévoit enfin que les dépenses en matière de pensions de retraite du secteur public peuvent, à concurrence d'un montant maximum de 14 milliards, être imputées sur les recettes du Fonds.

L'arrêté royal n° 126 du 30 décembre 1982 porte ce montant à 14,5 milliards. L'évolution du Fonds des pensions de survie est décrite dans le tableau en annexe n° 1.

Ce Fonds n'est cependant représenté par aucune valeur mobilière ou autre, les cotisations prélevées sur le traitement des agents de l'Etat alimentant directement la trésorerie du pouvoir central.

2. Arrêtés royaux du 13 avril 1982 réglant le cumul de l'activité professionnelle avec une pension accordée en vertu d'un régime public

Avant le 1er juillet 1982, les pensionnés du secteur public n'ayant pas atteint l'âge normal de la retraite (65 ans pour les hommes et 60 ans pour les femmes) échappaient pour la plupart à toute réglementation.

Or, on sait, par exemple, que la mise à la retraite à l'armée et à la gendarmerie se situe entre 45 et 62 ans selon la force et le grade. La pension peut par ailleurs y être accordée sur demande avant la limite d'âge statutairement prévue.

Dans d'autres secteurs, tels que l'enseignement, beaucoup de pensions ont également été accordées prématurément.

Les veuves du secteur public étaient, quant à elles, soumises à un régime particulier en matière d'activité autorisée.

Les pensions de survie ayant pris cours avant le 1er octobre 1980 pouvaient être cumulées avec une activité professionnelle sans aucune limitation. Par contre, les pensions ayant pris cours à partir de cette date étaient limitées à 30 p.c. du traitement ayant servi de base à leur calcul initial lorsque l'activité professionnelle dépassait les limites autorisées. Les accroissements du chef d'enfants restaient cependant dus. En outre, la limitation apportée à la pension ne pouvait avoir pour effet de la ramener à un montant inférieur au minimum de pension garanti.

Comparées à celles qui étaient prévues dans les régimes de pensions des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants, ces règles se distinguaient par leur disparité et leur libéralité.

Het zijn die uitzonderingsgevallen die thans door het koninklijk besluit van 13 april 1982, genomen in uitvoering van de programmawet van 2 juli 1981, en het reeds genoemd koninklijk besluit nr. 30, geregeld werden.

De zin van de aangenomen maatregelen

In de huidige omstandigheden was het moeilijk nog te aanvaarden dat betrekkelijk jonge gepensioneerden hun pensioen van de openbare sector zonder beperking konden cumuleren met een inkomen van een beroepsactiviteit. Op het ogenblik waarop er ongeveer 500 000 werklozen zijn, waaronder 1/3 jongeren van minder dan 25 jaar, op een ogenblik dat de verdeling van de beschikbare arbeid door een ieder als een noodzaak wordt erkend, dient alles in het werk gesteld te worden ten einde te vermijden dat bepaalde personen zich in een bevoorrechte toestand bevinden waardoor de arbeidsmarkt vervalst wordt.

Het zou anderzijds van een overdreven strengheid getuigen om personen in de volle kracht van hun leven tot een volledige inactiviteit te verplichten, vooral wanneer zij nog het hoofd moeten bieden aan belangrijke lasten.

De nieuwe teksten pogen die noodwendigheden te verzoeven door een stelsel van afhoudingen op de pensioenen wanneer deze gecumuleerd worden met een activiteit waarvan het inkomen een bepaald bedrag overschrijdt.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen diegenen die vanaf 1 juli 1982 gepensioneerd worden en diegenen die het vóór die datum zijn.

Pensioenen die vanaf 1 juli 1982 ingaan

De algemene reglementering, die de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen betreft, is van toepassing vanaf de normale pensioenleeftijd, dit is 65 jaar voor de mannen en 60 jaar voor de vrouwen. Zij is eveneens toepasselijk voor degenen die hun pensioen aangevraagd hebben vóór de statutaire leeftijdsgrens.

Indien het een pensionering ingevolge het bereiken van de leeftijdsgrens betreft, dan staat het de gepensioneerde vrij een beroepsactiviteit uit te oefenen, met dien verstande dat een afhouding op het pensioen toegepast wordt indien het inkomen van deze activiteit de drempelwaarde van 195 025 frank (in 1983) overschrijdt. Deze afhouding bedraagt 20 p.c. wanneer het pensioen overeenstemt met een volledige loopbaan — wat in beginsel overeenstemt met een pensioen dat gelijk is aan 3/4 van de laatste wedde — en 10 pct. in de andere gevallen.

Om reden van de verbintenissen die tegenover hen werden aangegaan, wordt dezelfde regeling op de vroegere kaders van Afrika toegepast.

Pensioenen die vóór 1 juli 1982 zijn ingegaan

Hier ook is de algemene reglementering vanaf de normale leeftijd van toepassing.

Ce sont ces situations d'exception qui se trouvent maintenant réglementées par l'arrêté royal du 13 avril 1982 pris en exécution de la loi-programme du 2 juillet 1981 et de l'arrêté royal n° 30 déjà cité.

Le sens des mesures adoptées

Dans les circonstances actuelles, il était difficile d'encore admettre que des pensionnés relativement jeunes puissent cumuler sans limitation leur pension du secteur public avec le revenu d'une activité professionnelle. Au moment où près de 500 000 personnes émargent au chômage, dont 1/3 de moins de 25 ans, au moment où la redistribution du travail disponible est reconnue par tous comme une nécessité, tout doit être mis en œuvre pour empêcher que certaines personnes ne bénéficient d'une situation privilégiée et que le marché de l'emploi ne s'en trouve faussé.

C'eût été, par contre, faire preuve d'une rigueur excessive que de contraindre des personnes en pleine force de l'âge à une inactivité totale, surtout lorsqu'elles doivent encore faire face à des charges importantes.

Les nouvelles règles tentent de concilier ces exigences par un système de retenues sur les pensions lorsque ces dernières sont cumulées avec une activité dont le revenu dépasse un certain montant.

Une distinction est opérée entre ceux qui sont pensionnés à partir du 1er juillet 1982 et ceux qui l'ont été avant cette date.

Pensions prenant cours à partir du 1er juillet 1982

La réglementation générale, c'est-à-dire celle qui vise les travailleurs salariés et indépendants pensionnés, s'applique à partir de l'âge normal, c'est-à-dire 65 ans pour les hommes et 60 ans pour les femmes. Elle s'applique également à ceux qui ont demandé leur pension avant la limite d'âge statutaire.

Lorsqu'il s'agit d'une mise à la retraite par limite d'âge, il est loisible au pensionné d'exercer une activité professionnelle étant entendu que si le revenu de cette activité dépasse le seuil de 195 025 francs (en 1983) une retenue est opérée sur sa pension. Cette retenue est de 20 p.c. lorsque cette pension correspond à une carrière complète — ce qui équivaut en principe aux 3/4 du dernier traitement — et de 10 p.c. dans les autres cas.

En raison des engagements pris à leur égard, le même régime est applicable aux anciens cadres d'Afrique.

Pensions ayant pris cours avant le 1er juillet 1982

Ici aussi la réglementation générale est applicable à partir de l'âge normal.

Voor de gepensioneerden, die deze leeftijd nog niet bereikt hebben, zou het misplaatst geweest zijn hun bruusk nieuwe normen op te leggen. Of ze wegens het bereiken van de leeftijdsgrens of vrijwillig gepensioneerd werden, de betrekking die ze hebben kunnen bekomen was door de toenmalige wetgeving toegelaten. Door de voorwaarden te wijzigen zouden ze, in vele gevallen, verplicht worden deze betrekking te verzaken.

Daarom werd voor deze gevallen in een algemeen stelsel van afhoudingen op de pensioenen voorzien volgens dezelfde modaliteiten als voor de pensioenen die wegens het bereiken van de leeftijdsgrens vanaf 1 juli 1982 toegekend worden.

Deze algemene formule vereenvoudigt de reglementering door de subtiële verscheidenheden van de vorige regelingen af te schaffen, zoals bijvoorbeeld beperkingen die vanaf de leeftijd van 55 jaar aan sommige categorieën van gepensioneerden opgelegd werden.

Men mag besluiten dat op deze wijze alle gepensioneerden, welke ook hun leeftijd en de reden van hun pensionering is, aan een algemene reglementering inzake de toegelaten activiteit onderworpen worden.

Deze reglementering, die rekening houdt met welbepaalde bijzondere toestanden, poogt gelijktijdig de arbeid van de gepensioneerden met het oog op de tewerkstelling te remmen en in het raam van de solidariteit bepaalde besparingen te verwezenlijken. Het jaarlijks bedrag van die bezuinigingen wordt op 642 miljoen geraamd.

3. Koninklijk besluit nr. 31 houdende tijdelijke wijzigingen in de regeling inzake de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk

Een regeling werd ingesteld gelijk aan die welke krachtens het koninklijk besluit nr. 11 van 26 februari 1982 voor de lonen geldt.

Pensioenen van minder dan 27 357 frank blijven geïndexeerd (29 612 frank op 1 december 1982).

Voor de hogere pensioenen is er tot 31 mei 1982 geen indexatie en daarna wordt alleen het gedeelte dat lager ligt dan dit bedrag geïndexeerd.

Een besparing van 1,2 miljard werd hiervan verwacht voor 1982.

4. Koninklijk besluit van 15 juli 1982 houdende uitvoering van artikel 8 van het koninklijk besluit nr. 36 van 30 maart 1982 tot instelling, voor de loon- en weddetrekkenden van openbare en van de privé-sector, van een bijzondere en tijdelijke bijdrage ten laste van de alleenstaanden en van de gezinnen zonder kinderen

Het gedeelte van de opbrengst van de bijdrage afkomstig van de overheidssector wordt aan het Fonds voor overlevingspensioenen gestort; de aanwending van dit deel is evenwel afhankelijk van de toestemming van de Minister van Begroting (ontvangst : 1,2 miljard in 1982).

Pour les pensionnés n'ayant pas atteint cet âge, il eût été malvenu d'imposer brusquement de nouvelles normes. Qu'ils aient été pensionnés par limite d'âge ou volontairement, l'emploi qu'ils ont pu obtenir était autorisé par la législation de l'époque. En modifier les conditions les conduirait, dans bien des cas, à devoir y renoncer.

C'est pourquoi on a prévu en l'occurrence un système général de retenues sur les pensions selon les mêmes modalités que pour les pensions octroyées par limite d'âge à partir du 1er juillet 1982.

Cette formule générale simplifie la réglementation en supprimant les subtiles distinctions des régimes antérieurs et notamment les limitations imposées à partir de 55 ans à certaines catégories de pensionnés.

En conclusion, tous les pensionnés, quels que soient leur âge et le motif de leur mise à la retraite, sont de la sorte soumis à une réglementation d'ensemble en matière d'activité autorisée.

Cette réglementation, qui tient compte de certaines situations spécifiques, tend à la fois à freiner le travail des pensionnés dans une perspective d'emploi et à réaliser certaines économies dans le cadre de la solidarité. Le montant annuel de ces économies est estimé à 642 millions.

3. Arrêté royal n° 31 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation du Royaume

Un mécanisme identique à celui prévu pour les rémunérations par l'arrêté royal n° 11 du 26 février 1982 a été instauré.

Les pensions inférieures à 27 357 francs continuent à être indexées (29 612 francs au 1er décembre 1982).

Pour les pensions qui dépassent ce montant, il n'y a pas eu d'indexation jusqu'au 31 mai 1982 et après cette date seule la partie inférieure à ce montant est indexée.

Une économie de 1,2 milliard a été envisagée pour 1982.

4. Arrêté royal du 15 juillet 1982 relatif à l'exécution de l'article 8 de l'arrêté royal n° 36 du 30 mars 1982 fixant, pour les appointés et salariés du secteur public et privé, une cotisation spéciale temporaire à charge des isolés et des ménages sans enfants

La part du produit de la cotisation provenant du secteur public est affectée au Fonds des pensions de survie; l'utilisation de cette part est cependant soumise à l'autorisation du Ministre du Budget (produit prévu : 1,2 milliard en 1982).

§ 2. Oorlogspensioenen en -renten

De wet van 3 juni 1982 (*Belgisch Staatsblad* van 17 juni) tot inlassing van nieuwe beschikkingen in de wetgeving betreffende de oorlogsslachtoffers heeft het beginselakkoord geconcretiseerd dat met betrekking tot de programmatieschijf voor de jaren 1981-1982 was bereikt in de schoot van de « Permanente Commissie », opgericht krachtens het in november 1975 door de Regering en door de vaderlandslievende verenigingen onderschreven protocol van akkoord dat de verwezenlijking van het eisenpakket der oorlogsslachtoffers over een periode van tien jaar voorziet.

Ziehier de voornaamste maatregelen van deze wet met schatting van het aantal betrokkenen :

	Aantal betrokkenen (schatting)
<i>Op 1 januari 1981 :</i>	—
— Toekenning van een forfaitaire invaliditeit ten voordele van de politieke gevangenen van de oorlog 1914-1918	670
— Verlaging van de leeftijd (60 in plaats van 65 jaar) die recht geeft op de rente van gemobiliseerde	30 900
— Verhoging met 50 pct. van de rente toegekend aan de politieke gevangenen van de oorlog 1914-1918	360
— Verdubbeling, wat de pensioenen ten laste van de Openbare Schatkist betreft, van de perioden tijdens welke men als politieke gevangene wordt erkend	300

Op 1 april 1981 :

— Toekenning van de laatste schijf van de zogenaamde « differentiële » uitkering die reeds gedeeltelijk was toegekend aan de oorlogsinvaliden van 1940-1945 in uitvoering van de programmatie 1979-1980 (deze uitkering wil hun pensioenbedragen garanderen gelijk aan die van oorlogsinvaliden van 1914-1918)	1 480
— Toekenning van een gelijkaardige uitkering aan sommige weduwen uit beide oorlogen	9 030

Op 1 juli 1981 :

— Afschaffing inzake vergoedingspensioenen van de vijfjaarlijkse herziening. Het pensioen wordt dus definitief vanaf de toekenning ervan en dus niet na het verstrijken van een termijn van vijf jaar en een nieuw medisch onderzoek van de invalide	onbepaald want evolutief
--	-----------------------------

§ 2. Pensions et rentes de guerre

La loi du 3 juin 1982 (*Moniteur* du 17 juin) insérant de nouvelles dispositions dans la législation relative aux victimes de la guerre, a concrétisé l'accord de principe intervenu, au sein de la « Commission permanente », créée en vertu du protocole d'accord signé en novembre 1975, par le Gouvernement et les associations patriotiques, et prévoyant le règlement du contentieux des victimes de la guerre sur une période de dix ans, au sujet de la tranche de programmation relative aux années 1981-1982.

On rappellera ci-après les principales mesures édictées par cette loi ainsi qu'une estimation du nombre de bénéficiaires :

	Nombre de bénéficiaires (estimation)
<i>Au 1er janvier 1981 :</i>	—
— Octroi d'une invalidité forfaitaire en faveur des prisonniers politiques de la guerre 1914-1918	670
— Abaissement de l'âge (60 ans au lieu de 65) en vue de l'octroi de la rente de mobilisé	30 900
— Majoration à raison de 50 p.c. de la rente accordée aux prisonniers politiques de la guerre 1914-1918	360
— Doublement, en matière de pensions à charge du Trésor public, des périodes reconnues en qualité de prisonnier politique	300

Au 1er avril 1981 :

— Octroi de la tranche finale de l'allocation dite « différentielle » déjà accordée partiellement aux invalides de la guerre 1940-1945 à la faveur de la programmation 1979-1980, allocation visant à leur assurer des montants de pension équivalents à ceux d'un soldat invalide de la guerre 1914-1918	1 480
— Octroi d'une allocation similaire à certaines veuves des deux guerres	9 030

Au 1er juillet 1981 :

— Suppression de la révision quinquennale en matière de pensions de réparation. Cette dernière devient par conséquent définitive dès son octroi et non plus après écoulement d'un délai de cinq ans et un nouvel examen médical de l'invalide	non déterminé car évolutif
---	-------------------------------

	Aantal betrokkenen (schatting)		Nombre de bénéficiaires (estimation)
<i>Op 1 januari 1982 :</i>		<i>Au 1er janvier 1982 :</i>	
— Toekenning van een forfaitaire invaliditeitsgraad van 20 pct. aan de politieke gevangenen met minstens zes maanden gevangenschap, in plaats van twaalf maanden vroeger	740	— Octroi d'une invalidité forfaitaire de 20 p.c. en faveur des prisonniers politiques totalisant au moins six mois de captivité, au lieu de douze antérieurement	740
<i>Op 1 april 1982 :</i>		<i>Au 1er avril 1982 :</i>	
— Toepassing, ten belope van 20 pct., van het beginsel van de « proportionaliteit », dat erin bestaat een zelfde verhouding toe te passen tussen de pensioenbedragen en de invaliditeitsgraden, zodat bijvoorbeeld een invaliditeit van 10 pct. overeenstemt met één tiende van de uitkering waarop een invalide voor 100 pct. recht heeft	82 950	— Application, à concurrence de 20 p.c., de la « proportionnalité », principe consistant à établir entre les taux de pensions des proportions identiques à celles qui existent entre les degrés d'invalidité, de façon telle par exemple qu'une pension pour une invalidité de 10 p.c. soit égale à un dixième de celle accordée à un invalide à 100 p.c.	82 950
<i>Op 1 januari 1983 :</i>		<i>Au 1er janvier 1983 :</i>	
— Jaarlijkse in plaats van trimestriële of maandelijkse uitbetaling van de oorlogsrenten waarvan het geïndexeerd bedrag niet meer beloopt dan 1 100 frank per jaar. Deze maatregel betreft ongeveer	105 000 renten	— Paiement annuel — et non plus trimestriel ou mensuel — des rentes de guerre dont le montant ne dépasse pas, compte tenu de leur liaison à l'indice des prix à la consommation, 1 100 francs l'an. Cette mesure vise environ	105 000 rentes
Het protocol van akkoord waarvan hierboven sprake voorziet eveneens dat de sociale maatregelen ten voordele van weerstanders aan het nazisme uit de ingelijfde gebieden, dienen onderzocht te worden. Ingevolge diverse omstandigheden heeft de subcommissie die met het onderzoek van deze problemen was gelast slechts begin 1981 haar werkzaamheden kunnen beëindigen, zodat deze maatregelen werden opgenomen in het raam van de programmatie 1981-1982. Een groot aantal van die maatregelen hebben betrekking op de wetgeving betreffende de burgerlijke oorlogsslachtoffers; deze welke onder de bevoegdheid vallen van de Staatssecretaris voor Pensioenen hebben betrekking op bonificaties inzake de rustpensioenen ten laste van de Openbare Schatkist. Ook zij werden door de wet van 3 juni 1982 verwezenlijkt. Zij belangen ongeveer 1 360 gerechtigden aan. Anderzijds hebben twee koninklijke besluiten, allebei van 9 november 1982, het recht op een vervroegd rustpensioen tot de weerstanders aan het nazisme in de ingelijfde gebieden uitgebreid en dit respectievelijk in de pensioenregeling voor werknemers en in deze voor zelfstandigen. Van na de oorlog 1914-1918 moeten de weduwen van oorlogsinvaliden om een weduwnpensioen te kunnen bekomen, het bewijs leveren dat er een medisch verband bestaat		Le protocole d'accord dont question plus haut dispose également qu'il y avait lieu d'examiner les mesures sociales à prendre en faveur des résistants au nazisme des anciennes régions annexées. En raison de diverses circonstances, la sous-commission chargée de l'étude de ces problèmes n'a pu terminer ses travaux qu'au début de l'année 1981, de sorte que lesdites mesures ont été reprises dans le cadre de la programmation 1981-1982. Si bon nombre d'entre elles visent la législation relative aux victimes civiles de la guerre, celles relevant de la compétence du Secrétaire d'Etat aux Pensions se rapportent à des bonifications en matière de pensions de retraite à charge du Trésor public. C'est également la loi précitée du 3 juin 1982 qui les a concrétisées. Elles concernent environ 1 360 bénéficiaires. Par ailleurs, deux arrêtés royaux en date du 9 novembre 1982 ont étendu en faveur desdits résistants, le droit à une pension anticipée respectivement dans le régime de pension des travailleurs salariés et dans celui des travailleurs indépendants. Depuis l'après-guerre 1914-1918, les veuves des invalides de guerre doivent, en vue d'obtenir une pension de veuve, apporter la preuve de la relation médicale entre le décès de	

tussen het overlijden van haar echtgenoot en het oorlogsfeit, een bewijs dat bijzonder moeilijk wordt zoals blijkt uit het feit dat er in 1982 slechts drie weduwen op tien nog in slaagden.

Door de wet van 4 juni 1982 tot wijziging van de pensioenregeling der oorlogsweduwen (*Belgisch Staatsblad* van 17 juni) wordt deze verplichting met ingang van 1 januari 1982 afgeschaft en wordt een systeem van zogenaamd « overdrachtspensioen » in de plaats gesteld, volgens hetwelk het pensioen van de weduwe van een oorlogsinvalide waarvan de invaliditeitsgraad lag tussen 10 en 95 pct. proportioneel is met het bedrag van het pensioen dat de man genoot.

In dit verband moet men zich trouwens herinneren dat dit nieuwe systeem volledig overeenstemt met de aanbeveling die gedaan werd na het beëindigen van de 4e Internationale Conferentie over de wetgeving op de oud-strijders en de oorlogsslachtoffers die in april 1979 te Londen werd gehouden.

C. Andere maatregelen in verband met de pensioenregelingen van de openbare sector

1. Wijzigingen aan de wet van 30 juli 1879 betreffende het emeritaat voor de leraren van het hoger onderwijs

De wet van 1879 werd een eerste maal gewijzigd in hoofdstuk I van het koninklijk besluit nr. 81 van 31 juli 1982 tot wijziging van sommige wetten betreffende het universitair onderwijs.

Andere aanpassingen zijn echter achteraf noodzakelijk gebleken. Om die reden heeft de Regering er de voorkeur aan gegeven voor het onderwijzend personeel van het hoger onderwijs een volledig nieuwe en autonome tekst inzake pensioenen uit te werken. Die tekst maakt het voorwerp uit van het koninklijk besluit nr. 127 van 30 december 1982.

Dit besluit werd genomen in het raam van de bijzondere machten en van de soberheids- en matigingspolitiek die door de Regering in alle sectoren waarvoor de Staat tussenkomt en met name in het universitair onderwijs wordt gevoerd. De wijzigingen in de pensioenregeling van het hoger onderwijs zijn maatregelen die samengaan met die soberheidspolitiek. De verlaging van de pensioenleeftijd van zeventigjaar naar vijftigjaar moet de universiteiten in de mogelijkheid stellen hun werkingskosten te drukken en in bijkomende orde de tewerkstelling van jongeren mogelijk maken.

Ten einde de continuïteit in het onderwijs en in het wetenschappelijk onderzoek te verzekeren, werden evenwel overgangsmatregelen voorzien.

Aldus zullen de professoren die vóór 1 juli 1982 benoemd werden en op 30 september 1982 de leeftijd van drieënzestig jaar maar niet deze van vijftigjaar bereikt hadden, op hun verzoek hun onderwijsstaak nog gedurende drie academische jaren mogen voortzetten.

Deze die op 30 september 1982 de leeftijd van vijftigjaar bereikt hebben zullen eveneens, op hun verzoek, hun

leur époux et le fait de guerre, preuve devenant particulièrement difficile à établir puisqu'en 1982, seules trois veuves sur dix sont parvenues à établir pareille relation.

La loi du 4 juin 1982 (*Moniteur belge* du 17 juin) réformant le régime de pension des veuves de guerre supprime cette obligation à partir du 1er janvier 1982 et met en place un système de pension dite « de réversion » selon lequel la pension d'une veuve d'un invalide de guerre dont l'invalidité s'échelonne entre 10 et 95 p.c. sera proportionnelle au montant de la pension dont bénéficiait son époux.

On rappellera d'ailleurs à ce propos que ce nouveau système vient en droit fil de la recommandation faite en ce sens à l'issue des travaux de la 4e Conférence internationale sur la législation des anciens combattants et victimes de guerre qui s'est tenue à Londres en avril 1979.

C. Autres mesures diverses ayant un rapport direct avec les régimes de pension du secteur public

1. Modifications de la loi du 30 juillet 1879 relative à l'éméritat des professeurs dans l'enseignement supérieur

La loi de 1879 a fait l'objet d'une première modification au chapitre Ier de l'arrêté royal n° 81 du 31 juillet 1982 modifiant certaines lois relatives à l'enseignement universitaire.

Toutefois, d'autres adaptations sont apparues nécessaires ultérieurement. C'est la raison pour laquelle le Gouvernement a préféré élaborer un texte entièrement nouveau et distinct pour le régime de pension des membres du personnel enseignant de l'enseignement supérieur. Ce texte fait l'objet de l'arrêté royal n° 127 du 30 décembre 1982.

Cet arrêté a été pris dans le cadre des pouvoirs spéciaux et de la politique d'austérité et de modération engagée par le Gouvernement dans tous les secteurs où l'Etat intervient et notamment dans l'enseignement universitaire. Les modifications au régime de pension de l'enseignement supérieur constituent des mesures d'accompagnement de ladite politique d'austérité. L'abaissement de l'âge de la retraite de 70 à 65 ans est destiné à permettre aux universités de réduire leurs frais de fonctionnement et subsidiairement de créer de l'emploi en faveur des jeunes.

A fin d'assurer la continuité dans l'enseignement et la recherche, des mesures transitoires ont toutefois été prévues.

C'est ainsi que les professeurs nommés avant le 1er juillet 1982 et qui à la date du 30 septembre 1982 avaient atteint l'âge de soixante-trois ans et n'avaient pas atteint l'âge de soixante-cinq ans, pourront, à leur demande, poursuivre leur enseignement pendant trois années académiques au plus.

Ceux qui ont atteint l'âge de soixante-cinq ans au 30 septembre 1982 pourront aussi, à leur demande,

onderwijstaak mogen voortzetten doch gedurende maximum twee academische jaren.

De bezigheid mag evenwel niet tot na de leeftijd van zeven-
tig jaar verlengd worden.

De voorzetting der activiteiten na de leeftijd van vijfen-
zestig jaar is slechts toegelaten indien de faculteit, de school
of de instelling zich daartegen niet verzet.

Tenslotte mogen de professoren die vóór 1 juli 1982
werden benoemd hun onderwijstaak na de leeftijd van vijf-
enzestig jaar voortzetten tot wanneer zij voldoende anciën-
niteitjaren tellen als er nodig zijn om het pensioen te beko-
men. Ook deze activiteit mag zich niet na de zeventigjarige
leeftijd uitstrekken.

*2. Koninklijk besluit nr. 168 tot aanvulling van het
koninklijk besluit nr. 82 van 31 juli 1982 tot sanering van de
financiën van de deficitaire universitaire instellingen*

Onder de maatregelen die tot doel hebben om het de ver-
lieslatende universitaire instellingen mogelijk te maken hun
deficit weg te werken zijn er sommige die betrekking heb-
ben op de pensioenen. Deze bepalingen die uitsluitend voor
de verlieslatende instellingen toepasselijk zijn, zullen deze de
mogelijkheid bieden hun boventallig personeel in aantal te
verminderen.

1° De door het koninklijk besluit nr. 127 ingestelde over-
gangsmaatregel (zie punt 1 hiervoor) mag geschorst worden
op voorwaarde echter dat er in de schoot van de instelling
geen enkele afwijking bestaat.

De schorsing van die overgangsmaatregelen is evenwel niet
toegelaten voor de leden van het onderwijzend personeel die
vóór 1 juli 1971 benoemd zijn en die hun onderwijstaak tot
het einde van het academisch jaar tijdens hetwelk zij de
leeftijd van zestig jaar bereiken, voortzetten en die aanspraak
kunnen maken op het rustpensioen ongeacht de duur van
hun diensten.

2° De bevoegde overheid van deze instellingen mag even-
eens het onder statuut staande wetenschappelijk, administra-
tief, technisch en werklidenpersoneel vanaf de leeftijd van
zestig jaar ontslaan, op voorwaarde dat de betrokkenen twin-
tig dienstjaren tellen.

Er zal hun een wettelijk pensioen toegekend worden op
grond van het aantal dienstjaren. De instelling zelf mag naar-
gelang van haar financiële mogelijkheden dit pensioen tot de
leeftijd van vijfenzestig jaar aanvullen met een bedrag dat ten
hoogste overeenstemt met het verschil tussen de verloren
wedde en het toegekende wettelijk pensioen.

Vanaf de leeftijd van vijfenzestig jaar zal deze maximale
aanvulling overeenstemmen met het verschil tussen enerzijds
het pensioen dat zou verschuldigd geweest zijn indien de
betrokkene zijn activiteit tot de leeftijd van vijfenzestig jaar
had voortgezet en anderzijds het pensioen dat vóór die leef-
tijd was toegekend.

poursuivre leur enseignement pendant deux années acadé-
miques au maximum.

L'activité ne peut toutefois se prolonger au-delà de sep-
tante ans.

La poursuite des activités au-delà de l'âge de soixante-cinq
ans n'est autorisée que dans la mesure où la faculté, l'école
ou l'institution ne s'y oppose pas.

Enfin, les professeurs nommés avant le 1er juillet 1982 peu-
vent poursuivre leur enseignement au-delà de soixante-cinq
ans jusqu'à ce qu'ils comptent le nombre d'années d'ancien-
neté requises pour obtenir la pension. Cette activité ne peut
non plus s'étendre au-delà de septante ans.

*2. Arrêté royal n° 168 complétant l'arrêté royal n° 82 du
31 juillet 1982 relatif à l'assainissement des finances des insti-
tutions universitaires déficitaires*

Dans le cadre des mesures destinées à permettre aux insti-
tutions universitaires déficitaires de résorber leur déficit, cer-
taines dispositions ont été prises en matière de pensions. Ces
dispositions qui s'appliquent aux seules institutions en défi-
cit leur offriront la possibilité de diminuer l'importance de
leur personnel en surnombre.

1° Le régime transitoire institué par l'arrêté n° 127 (voir
point 1 ci-avant) peut être suspendu mais à la condition qu'il
n'y ait aucune dérogation au sein de l'institution.

Cette suspension des mesures transitoires ne peut toutefois
intervenir pour les membres du personnel enseignant nom-
més avant le 1er juillet 1971 et qui poursuivent leur charge
d'enseignement jusqu'à l'expiration de l'année académique
pendant laquelle ils atteignent l'âge de soixante ans et peu-
vent prétendre à la pension de retraite, quelle que soit la
durée de leurs services.

2° L'autorité compétente de ces institutions peut aussi met-
tre fin aux fonctions des membres du personnel scientifique,
administratif, technique et ouvrier qui bénéficient d'un sta-
tut, à partir de l'âge de soixante ans s'ils ont vingt ans de
services.

La pension légale leur sera accordée sur base des années de
service. L'institution pourra, selon ses possibilités financières,
compléter elle-même cette pension jusqu'à l'âge de
soixante-cinq ans par un complément correspondant au
maximum à la différence entre le traitement perdu et la
pension légale allouée.

A partir de l'âge de soixante-cinq ans, ce complément maxi-
mum correspondra à la différence entre d'une part la pension
qui aurait été due si l'intéressé avait poursuivi son activité
jusqu'à l'âge de soixante-cinq ans et d'autre part la pension
octroyée avant l'âge de soixante-cinq ans.

3. *Wet van 6 juli 1982 tot wijziging van artikel 83 van de wet van 5 augustus 1978 betreffende de economische en budgettaire hervormingen*

Het personeelslid van een overheidsdienst die de leeftijd van zestig jaar heeft bereikt wordt ambtshalve op rust gesteld van zodra hij door de bevoegde medische dienst definitief ongeschikt is bevonden.

Nochtans, indien de betrokkene de ziekte-dagen waarop hij krachtens zijn statuut recht heeft nog niet uitgeput heeft, wordt zijn opruststelling verdaagd tot de eerste dag van de maand tijdens dewelke hij ze wel opgebruikt zal hebben en ten laatste tot de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke dit verlof 365 dagen na de zestigste verjaardag (548 dagen indien het een oorlogsinvalide betreft) zal bedragen.

Zo ook wordt het personeelslid dat de leeftijd van zestig jaar bereikt heeft ambtshalve op rust gesteld en dit vanaf de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke hij sedert zijn zestigste verjaardag — zonder definitief ongeschikt te zijn bevonden — 365 dagen (548 dagen voor een oorlogsinvalide) afwezigheid wegens ziekte telt hetzij ingevolge verlof, hetzij ingevolge indisponibiliteitsstelling, hetzij ingevolge het een en het ander.

D. *Maatregelen in het raam van de begroting van 1983 genomen*

De maatregelen die in 1981 en 1982 getroffen werden blijven uiteraard ook in 1983 hun weerslag uitoefenen (bijlage 13).

In het raam van haar politiek van inkomensmatiging en van beheersing van de openbare financiën en in toepassing van de bijzondere machten, heeft de Regering niettemin een koninklijk besluit genomen dat, voor de eerste twee aanpassingen van 1983, de uitwerking van het koninklijk besluit nr. 31 van 30 maart 1982 houdende tijdelijke wijzigingen in de regeling inzake de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer der consumptieprijs van het Rijk, in stand houdt (koninklijk besluit nr. 139 van 30 december 1982).

Dit besluit belet overigens de latere toepassing van de nieuwe indexeringsformule niet.

Afdeling II. — Sociale pensioenen

A. *Werknemers*

1. *Terugblik op de in 1981 genomen maatregelen*

De maatregelen getroffen in het kader van de herstellwetten waren erop gericht, enerzijds, het evenwicht te verzekeren in het pensioenstelsel voor werknemers en, anderzijds, de kleine pensioenen te verbeteren.

Wat het evenwicht van de regeling betreft kunnen de maatregelen in drie categorieën onderverdeeld worden, te weten : de verwezenlijking van besparingen, de vastlegging

3. *Loi du 6 juillet 1982 modifiant l'article 83 de la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires*

Le membre du personnel d'un service public qui a atteint l'âge de soixante ans est mis à la retraite d'office dès qu'il est reconnu définitivement inapte par le service médical compétent.

Toutefois, si l'intéressé n'a pas épuisé les congés pour cause de maladie auxquels il peut prétendre en vertu de son statut, sa mise à la retraite est retardée jusqu'au premier jour du mois au cours duquel il les aura épuisés et au plus tard jusqu'au premier jour du mois qui suit celui au cours duquel ces congés auront atteint 365 jours postérieurs à son 60e anniversaire ou 548 jours s'il s'agit d'un invalide de guerre.

De même, le membre du personnel qui a atteint l'âge de soixante ans est mis d'office à la retraite le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel, sans avoir été reconnu définitivement inapte, il compte depuis son 60e anniversaire, soit par congé, soit par disponibilité, soit par l'un et l'autre, 365 jours d'absence pour cause de maladie ou 548 jours s'il s'agit d'un invalide de guerre.

D. *Mesures prises dans le cadre du budget de 1983*

Les différentes mesures intervenues en 1981 et en 1982 continuent bien sûr à se répercuter en 1983 (voir annexe 13).

Toutefois, dans le cadre de sa politique de modération des revenus et de la maîtrise de la croissance des finances publiques, le Gouvernement a pris, dans le cadre des pouvoirs spéciaux, un arrêté qui maintient, lors des deux premières adaptations en 1983, les effets de l'arrêté royal n° 31 du 30 mars 1982 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation du Royaume (arrêté royal n° 139 du 30 décembre 1982).

Cet arrêté n'empêche pas, par ailleurs, l'application de la nouvelle formule d'indexation qui sera appliquée ultérieurement.

Section II. — Pensions sociales

A. *Travailleurs salariés*

1. *Rappel des mesures prises en 1981*

Les mesures prises dans le cadre des lois de redressement visaient d'une part à assurer l'équilibre du régime de pension des travailleurs salariés et d'autre part à améliorer les petites pensions.

En ce qui concerne l'équilibre du régime, les mesures peuvent être réparties en trois catégories, à savoir : la réalisation d'économies, la fixation du subside de l'Etat et

van de staatssubsidie en tenslotte de verhoging van het aandeel van het stelsel in de bijdragen van de sociale zekerheid.

a) De verwezenlijking van besparingen

Het betreft hier een reeks wijzigingen aan de toekenningsregels die niet alleen de groei van de uitgaven moeten afremmen, doch eveneens een grotere solidariteit in de schoot van deze sector moeten verzekeren.

Deze maatregelen kunnen als volgt worden samengevat :

— beperking van het recht het pensioen vervroegd aan te vragen (herstelwet van 10 februari 1981 en koninklijk besluit van 30 maart 1981);

— invoering, voor de berekening van het bediendenpensioen, van een plafond dat lager is dan dat voor de bijdragen (wet van 10 februari 1981);

— afschaffing van de mogelijkheid loopbanen die niet door stortingen gedekt zijn a posteriori te regulariseren (wet van 20 februari 1981);

— beperking van het aantal bijkomende jaren in geval van een gemengde loopbaan (wet van 10 februari 1981, koninklijk besluit van 30 maart 1981);

— afschaffing van het onvoorwaardelijk pensioen en van het aanvullend pensioen toegekend voor een activiteit na de pensioenleeftijd (wet van 10 februari 1981);

— hervorming van de reglementering m.b.t. de toegelaten arbeid (wet van 10 februari 1981, koninklijk besluit van 29 april 1981, koninklijk besluit van 11 februari 1981);

— niet-uitbetaling van het pensioen waarvan het jaarbedrag aan index 114,20 kleiner is dan 500 frank (wet van 10 februari 1981).

b) De staatstoelage voor 1981 werd vastgesteld op 35 946 miljoen, wat overeen kwam met een aanvullende staatsinspanning van 3 290 miljoen ten overstaan van de oorspronkelijke voorziene kredieten (32 600 miljoen).

c) Wat de bijdragen betreft, schreef de herstelwet inzake sociale zekerheid een wijziging voor van de bijdragevoet voor het pensioenstelsel en een verhoging van het plafond tot 65 000 frank.

Een en ander heeft tot gevolg het oorspronkelijk voor 1981 voorzien tekort van 24,8 miljard tot 12,142 miljard terug te brengen (zie tabel in bijlage nr. 2).

d) Het pensioenstelsel voor werknemers werd in 1981 ook gekenmerkt door de toepassing van een gewaarborgd minimumpensioen ten voordele van gepensioneerden met een volledige loopbaan (wet van 8 augustus 1980) en door de uitbreiding van dit minimum (in verhouding tot de loopbaan) tot de werknemers die de 2/3 van een volledige loopbaan bewijzen. Te dier gelegenheid werden de minima voor mannen en vrouwen gelijkgemaakt (zie wet van 10 februari 1981 en koninklijke besluiten van 16 februari 1981 en 17 februari 1981).

enfin l'augmentation de la part du régime dans les cotisations de sécurité sociale.

a) La réalisation d'économies

Il s'agit en l'occurrence d'une série de modifications apportées aux règles d'octroi non seulement en vue de freiner la croissance des dépenses mais aussi pour garantir une meilleure solidarité au sein du secteur.

Ces mesures peuvent se résumer de la façon suivante :

— limitation dans le droit à l'anticipation de la prise de cours de la pension (loi de redressement du 10 février 1981 et arrêté royal du 30 mars 1981);

— introduction, pour le calcul des pensions des employés, d'un plafond inférieur à celui prévu pour les cotisations (loi du 10 février 1981);

— suppression de la possibilité de régulariser à posteriori les années de carrière non couvertes par des versements (loi du 10 février 1981);

— limitation du nombre d'années supplémentaires en cas de carrières mixtes (loi du 10 février 1981, arrêté royal du 30 mars 1981);

— suppression de la pension inconditionnelle et de la pension supplémentaire accordée pour une activité postérieure à l'âge de la pension (loi du 10 février 1981);

— réforme de la réglementation de l'activité autorisée (loi du 10 février 1981, arrêté royal du 29 avril 1981, arrêté royal du 11 février 1982);

— non-paiement de la pension dont le montant annuel est inférieur à 500 francs à l'indice 114,20 (loi du 10 février 1981).

b) Pour 1981, la subvention de l'Etat a été fixée à 35 946 millions, ce qui représentait un effort complémentaire de l'Etat de 3 290 millions par rapport aux crédits prévus initialement (32 600 millions).

c) Quant aux cotisations, la loi de redressement relative à la sécurité sociale a prévu une modification du taux affecté aux pensions et un relèvement du plafond à 65 000 francs.

L'ensemble de ces mesures a eu pour effet de ramener le déficit primitivement évalué pour 1981 de 24,8 milliards à 12,142 milliards (voir tableau en annexe n° 2).

d) Le régime de pensions des travailleurs salariés a aussi été marqué en 1981 par l'attribution d'un minimum de pension garanti aux titulaires d'une carrière complète (loi du 8 août 1980) et par l'extension de ce minimum (proportionnellement à la carrière) aux travailleurs salariés justifiant les 2/3 d'une carrière complète. A cette occasion les minima « hommes et femmes » ont été uniformisés (voir la loi du 10 février 1981 et les arrêtés royaux du 16 février 1981 et du 17 février 1981).

Deze samengevoegde maatregelen hebben het mogelijk gemaakt $\pm$ 400 000 kleine pensioenen te herzien.

De financiële weerslag kan geraamd worden op $\pm$ 3,5 miljard.

Wijzen wij erop dat op 1 december 1982 het gewaarborgd minimumpensioen voor een volledige loopbaan de volgende bedragen bereikt :

277 680 frank voor een gezin;

222 192 frank voor een alleenstaande (man of vrouw);

218 472 frank voor een overlevingspensioen.

e) Naast deze belangrijke maatregelen dient ook herinnerd te worden aan een aantal aangebrachte verbeteringen, zoals :

— Ten voordele van het vliegend personeel van de burgerlijke luchtvaart : gelijkstelling van de als militaire piloot doorgebrachte diensttijd (koninklijk besluit van 10 maart 1981);

— Ambtshalve gelijkstelling in de regeling werknemers voor gans het jaar (312 dagen) wanneer de betrokkene reeds 285 dagen van prestaties of gelijkstelling bewijst (koninklijk besluit van 20 maart 1981);

— Afstemming van de reglementering betreffende de inning en invordering der in de pensioenregeling voor werknemers verschuldigde bijdragen op de reglementering welke bij de RVA van toepassing is (koninklijk besluit van 20 maart 1981);

— Validatie in de regeling werknemers van een in de regeling overheidssector ingediende aanvraag (koninklijk besluit van 30 maart 1981);

— Coördinatie van de reglementering inzake cumulatie van voordelen ten laste van de pensioenregeling voor werknemers (koninklijk besluit van 2 april 1981);

— Invoering voor de voordelen die door de RROP uitbetaald worden van een systeem van spilkoersen voor de omzetting van prestaties of inkomsten uit het buitenland in Belgische munt (koninklijk besluit van 29 juli 1981).

2. Maatregelen in 1982 genomen

a) De wet van 29 juni 1981 houdende algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers heeft nieuwe grondslagen ingevoerd voor de financiering van het pensioenstelsel.

Zo moet in het vervolg volgens artikel 26 de staatssubsidie met ingang van 1982 bepaald worden op 20 pct. van de uitgaven voor alle prestaties. Deze enkele subsidie vervangt dus de verschillende subsidies die reeds bestonden ten gunste van de pensioenregeling voor werknemers, uitgezonderd deze die de last moet compenseren welke voortvloeit uit de toekenning van een onverminderd pensioen aan de begunstigten van een statuut van nationale erkentelijkheid.

Ces mesures conjuguées ont permis la révision de $\pm$ 400 000 petites pensions.

L'incidence financière peut être évaluée à $\pm$ 3,5 milliards.

Rappelons qu'au 1er décembre 1982 la pension minimum garantie pour une carrière complète est de :

277 680 francs pour un ménage;

222 192 francs pour un isolé (homme ou femme);

218 472 francs pour une pension de survie.

e) En dehors de ces modifications importantes, il convient de rappeler un certain nombre d'améliorations apportées, par exemple :

— En faveur du personnel navigant de l'aviation civile : assimilation du temps de service comme pilote militaire (arrêté royal du 10 mars 1981);

— Assimilation automatique de toute l'année en régime salarié (soit 312 jours) lorsqu'un travailleur prouve déjà 285 journées d'activité ou assimilées (arrêté royal du 13 mars 1981);

— Alignement sur les règles applicables à l'ONSS des règles relatives à la perception et au recouvrement des cotisations dans le cadre du régime de pensions des travailleurs salariés (arrêté royal du 20 mars 1981);

— Validation en régime salarié de la demande de pension introduite en régime public (arrêté royal du 30 mars 1981);

— Coordination des règles relatives aux cumuls des prestations payées à charge du régime de pensions des travailleurs salariés (arrêté royal du 2 avril 1981);

— Instauration, en ce qui concerne les prestations à payer par la CNPRS, d'un système de taux pivots pour la conversion en francs belges de prestations ou de revenus provenant d'un pays étranger (arrêté royal du 29 juillet 1981).

2. Mesures prises en 1982

a) La loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés a notamment fixé de nouvelles bases pour le financement du régime de pensions.

C'est ainsi qu'en vertu de l'article 26 de ladite loi, la subvention de l'Etat au profit du régime doit, dorénavant et à partir de l'exercice 1982, être fixée à 20 p.c. des dépenses de toutes les prestations. Ce subside unique remplace les différents subsides existant antérieurement au profit du régime de pensions des travailleurs salariés, à l'exception du subside de l'Etat visant à compenser la charge découlant de l'octroi d'une pension non réduite aux bénéficiaires d'un statut de reconnaissance nationale.

De Staatssubsidie is also gebracht op :

Artikel 26 van de wet van 29 juni 1981	45 603,3
Statuut van nationale erkentelijkheid	910,9
Totaal	46 514,2

Meer recente gegevens hebben evenwel doen vaststellen dat het volume van de rust- en overlevingspensioenen in 1982 kleiner zal zijn dan de oorspronkelijk voorziene 1 194 miljoen. Dergelijke vermindering zal ook een verlaging van de Staatssubsidie met 238,8 miljoen (20 pct.) tot gevolg hebben.

De wet van 29 juni 1981 wijzigde de bijdragevoet voor het pensioenstelsel der werknemers niet maar verhoogde het plafond van de wedden van de bedienden waarop de bijdrage wordt berekend.

Dit plafond werd van 34 500 frank op 42 450 frank per maand gebracht (index 114,20).

Rekening houdend met deze nieuwe inkomsten, met de laatste ramingen inzake sociale-zekerheidsbijdragen en met de weerslag van de nieuwe besparingen opgelegd vanaf 1981, voorzag de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen een nieuw tekort van 13,2 miljard.

Zulk een tekort kon niet geduld worden, wilde men vermijden dat de reserves van de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen zouden dalen tot op een ontoereikend peil. Men mag immers niet uit het oog verliezen dat de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen een zekere reserve behoeft om over onmiddellijk beschikbare middelen te beschikken en also de regelmatige uitbetaling van de pensioenen te kunnen verzekeren.

b) Voor de begroting van 1982 drongen zich dus nieuwe maatregelen op om het evenwicht van dit stelsel te verzekeren.

Wat de te verwezenlijken maatregelen betreft, moet men vaststellen dat wij in het werknemersstelsel op een punt zijn gekomen waarop men de uitgaven omzeggens niet meer kan inkrimpen. Alle cumuls zijn gereguleerd. En men kan moeilijk beweren dat een volledig rustpensioen van gemiddeld 24 283 frank (op 1 januari 1982) voor een gehuwd man geboren in 1916 voor vermindering vatbaar is.

Er was dus weinig ruimte om te manoeuvreren. Elke besparing op grote schaal doorgevoerd, riskeerde een vermindering van de pensioenrechten te veroorzaken. De besparingsinspanning moet dus gevraagd worden aan hen die meerdere voordelen cumuleerden.

Het koninklijk besluit nr. 32 van 30 maart 1982 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers voorziet in twee besparingsmaatregelen, te weten :

1° de vervanging van de aanpassingsuitkering door een overlevingspensioen;

2° de beperking van het globaal bedrag van het vakantiegeld voor gepensioneerde werknemers.

Le subside de l'Etat avait donc été fixé initialement à :

Article 26 de la loi du 29 juin 1981	45 603,3
Statut de reconnaissance nationale	910,9
Total	46 514,2

Des données plus récentes ont toutefois permis de constater que le volume des prestations de retraite et de survie sera en 1982 inférieur de 1 194 millions à ce qui était prévu initialement. Cette diminution entraînera donc une réduction de 238,8 millions (20 p.c.) du subside de l'Etat.

La loi du 29 juin 1981 n'a pas modifié le taux des cotisations destinées aux pensions des travailleurs salariés mais elle a augmenté le plafond des rémunérations des employés sur lesquelles la cotisation est calculée.

Ce plafond a été porté de 34 500 francs à 42 450 francs par mois (indice 114,20).

Tenant compte de ces nouvelles ressources, des dernières évaluations en matière de cotisations de sécurité sociale et de l'impact des économies imposées dès 1981, l'Office national des pensions pour travailleurs salariés prévoyait à l'indice 154,82 un nouveau déficit de l'ordre de 13,2 milliards.

Un tel déficit ne pouvait être toléré au risque de voir les réserves du régime ramenées à un niveau insuffisant. Il ne faut pas en effet perdre de vue qu'un certain volume de réserve est nécessaire à l'ONPTS pour pouvoir constituer un fonds de roulement suffisant et ainsi assurer le paiement régulier des pensions.

b) Il était donc nécessaire de prévoir, dans le cadre de l'élaboration du budget de 1982, de nouvelles mesures pour assurer l'équilibre du régime.

Au niveau des économies à réaliser, il faut bien constater qu'en régime « salariés » le stade est atteint où les dépenses deviennent quasiment incompressibles. Tous les cumuls sont réglementés. On pourrait d'autre part difficilement soutenir qu'une pension de retraite complète moyenne mensuelle de 24 283 francs (au 1er janvier 1982) pour un homme marié né en 1916 est susceptible de réduction.

Le champ d'action restait donc très étroit. Toute économie à grande échelle risquait d'entraîner une diminution des droits à la pension. L'effort d'économie a donc été demandé à ceux ou celles qui cumulent plusieurs avantages.

L'arrêté royal n° 32 du 30 mars 1982 modifiant l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, prévoit deux nouvelles mesures d'économie, à savoir :

1° Le remplacement de l'indemnité d'adaptation par une pension de survie;

2° La limitation du montant global du pécule de vacances des pensionnés du régime des salariés.

1° De vervanging van de aan de weduwen van werknemers of zelfstandigen toegekende aanpassingsvergoeding door de betaling van het overlevingspensioen gedurende een jaar.

De pensioenregelingen voor werknemers en zelfstandigen voorzien in een zeker aantal voorwaarden voor de toekenning van een overlevingspensioen. Zo moet de weduwe sinds ten minste een jaar getrouwd zijn. Zij moet minstens 45 jaar oud zijn ofwel een kind ten laste hebben of voor minstens 66 pct. invalide zijn. Zij mag tenslotte geen beroepsbezigheid uitoefenen buiten de toegelaten grenzen.

Zijn deze voorwaarden niet vervuld, dan ontvangt zij, als « aanpassingsvergoeding » een kapitaal dat gelijk is aan één jaarbedrag van het overlevingspensioen.

Wanneer zij een overlevingspensioen genoten heeft en zij komt dit te verliezen, bijvoorbeeld ingevolge hertrouwen, bekomt zij een aanpassingsvergoeding die gelijk is aan tweemaal het jaarbedrag van het overlevingspensioen.

Het koninklijk besluit nr. 32 vervangt, met ingang van 1 april 1982, de aanpassingsvergoeding door de betaling, onder de gebruikelijke voorwaarden, van het overlevingspensioen gedurende een periode van een jaar te rekenen vanaf de gebeurtenis die er recht op verleent.

De besparing die uit deze maatregel voortspruit mag geraamd worden op 280 miljoen per jaar in de regeling voor werknemers.

2° De beperking van het globaal bedrag van het vakantiegeld der gepensioneerden van de regeling « werknemers » tot het maandbedrag van het pensioen.

Het vakantiegeld van de gepensioneerden van de regeling werknemers bestaat uit een gewone toeslag en een aanvullende toeslag. Het bedrag van het vakantiegeld mag niet groter zijn dan het pensioenbedrag van de maand mei.

De teksten waren evenwel zo opgesteld dat deze beperking afzonderlijk toegepast werd op de gewone toeslag (momenteel 3 961 frank voor een gezin en 2 375 frank voor een alleenstaande) en op de aanvullende toeslag (11 562 frank voor een gezin en 10 044 frank voor een alleenstaande).

Het koninklijk besluit nr. 32 past deze beperking op het gezamenlijk bedrag van het vakantiegeld toe.

Voorbeeld :

Gloobaal bedrag van het vakantiegeld voor een gezin	F 15 523
Indien het gezinspensioen voor een onvolledige loopbaan in mei	13 803
Bedroeg, zal het vakantiegeld verminderd worden met	F 1 720

Aldus werd in 1982 1,112 miljard bespaard.

Streeks wat de besparingen betreft, is het niet zonder belang het niet-verlengen van het bijzonder brugpensioen voor oudere werklozen te vermelden.

1° Le remplacement de l'indemnité d'adaptation octroyée aux veuves des travailleurs salariés ou indépendants par le paiement de la pension de survie pendant un an.

Les régimes de pension des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants prévoient un certain nombre de conditions d'octroi de la pension de survie : ainsi, la veuve doit être mariée depuis au moins un an. Elle doit avoir 45 ans au moins, ou avoir la charge d'un enfant, ou encore être invalide à 66 p.c. au moins. Enfin, elle ne peut exercer d'activité professionnelle au-delà des limites autorisées.

Si ces conditions ne sont pas remplies, elle reçoit au titre « d'indemnité d'adaptation » un capital correspondant à une annuité de la pension de survie.

Lorsqu'elle a bénéficié de la pension de survie, et qu'elle vient à en perdre le droit, par exemple en cas de remariage, elle reçoit une indemnité d'adaptation égale à deux annuités de la pension de survie.

L'arrêté royal n° 32 remplace, à partir du 1er avril 1982, l'indemnité d'adaptation par le paiement de la pension de survie, aux conditions habituelles, pendant une période d'un an à partir de l'événement y donnant droit.

L'économie résultant de cette mesure peut être estimée à 280 millions par an, en régime salariés.

2° La limitation du montant global du pécule de vacances des pensionnés du régime salariés au montant d'une mensualité de pension.

Le pécule de vacances des pensionnés du régime salarié est composé d'un pécule ordinaire et d'un pécule complémentaire. Son montant ne peut être supérieur au montant de la pension du mois de mai.

Les textes étaient cependant libellés de telle sorte que cette limitation a été appliquée distinctement au pécule ordinaire (actuellement 3 961 francs pour un ménage et 2 375 francs pour un isolé) et au pécule complémentaire (11 562 francs pour un ménage et 10 044 francs pour un isolé).

L'arrêté royal n° 32 applique la limitation au montant global du pécule.

Exemple :

Montant global du pécule pour un ménage	F 15 523
Si la pension de ménage pour une carrière partielle atteint en mai	13 803
Le pécule sera réduit de	F 1 720

Une économie de 1,112 milliard a ainsi été réalisée en 1982.

Toujours au niveau des économies, il n'est pas sans intérêt de signaler la non-prolongation du régime des prépensions spéciales pour chômeurs âgés.

Nieuwe inkomsten

1° Het koninklijk besluit nr. 21 van 23 maart 1982 verhoogt met ingang van 1 april 1982 de persoonlijke bijdrage voor de werknemers van 6,25 naar 7 pct.

De meerinkomsten die van deze verhoging van 0,75 pct. verwacht worden, worden geraamd op 8,528 miljard per jaar.

2° Bijdragen verschuldigd op de invaliditeitsuitkeringen en op de brugpensioenen.

Het koninklijk besluit nr. 33 van 30 maart 1982 schrijft met ingang van 1 april 1982 een afhouding voor ten belope van de helft van de bijdrage verschuldigd door de actieve werknemers — dus 3,5 pct. — op de invaliditeitsuitkeringen en op de brugpensioenen. Deze afhouding mag nochtans niet tot gevolg hebben dat deze sociale voordelen beneden een maandbedrag van 31 227 frank (voor personen met gezinslast) of van 26 350 frank (voor alleenstaanden) komen te liggen, bedragen op 1 december 1982. Deze bedragen zijn dezelfde als degene die voorzien zijn voor de zieke- en invaliditeitsbijdragen (1,8 pct.) ten laste van de gepensioneerden. De bijdragen die binnen deze grenzen opgelegd worden aan invaliden en bruggepensioneerden vinden hun verantwoording in het feit dat deze perioden van inactiviteit met perioden van tewerkstelling gelijkgesteld worden voor de berekening van het pensioen.

De meerinkomsten die van deze afhoudingen verwacht worden, worden geraamd op $\pm$ 800 miljoen per jaar.

Het koninklijk besluit nr. 33 werd gewijzigd door het koninklijk besluit van 2 juli 1982; dit beoogt slechts de oorspronkelijk voorziene maatregelen te verduidelijken en aldus een wettelijke oplossing te bieden voor de moeilijkheden die zich voornamelijk voor de afhouding op de invaliditeitsuitkeringen en de conventionele brugpensioenen stellen.

Een koninklijk besluit van 24 september 1982 en een ministerieel besluit van 29 september verduidelijken de uitvoeringsmodaliteiten voor deze afhouding.

3° De afhouding op het dubbele vakantiegeld der werknemers.

Het koninklijk besluit nr. 23 van 23 maart 1982 voorziet in een afhouding van 7 pct. op het evengenoemd vakantiegeld waarop tot op heden geen enkele inhouding toepasselijk was.

De opbrengst van die inhouding welke gestort wordt in een fonds dat tot doel heeft het financieel evenwicht van de stelsels van sociale zekerheid veilig te stellen, wordt bij ministerieel besluit verdeeld naargelang van de noodwendigheden van de sectoren. Een voorschot van 4 miljard op de voorziene 5,6 miljard werd aan de pensioenregeling voor werknemers toegekend (ministerieel besluit van 7 juli 1982).

Rekening houdende met die verschillende aanvullende inkomsten en met de laatste ramingen van de ontvangsten

Au niveau des ressources nouvelles

1° L'arrêté royal n° 21 du 23 mars 1982 majore à partir du 1er avril 1982 la cotisation personnelle des travailleurs qui est portée de 6,25 à 7 p.c.

Les recettes nouvelles à provenir de cette majoration de 0,75 p.c. sont estimées à 8,528 milliards par an.

2° Les cotisations dues sur les indemnités d'invalidité et sur les prépensions.

L'arrêté royal n° 33 du 30 mars 1982 prévoit, à partir du 1er avril 1982, une retenue de la moitié de la cotisation réclamée aux actifs — soit 3,5 p.c. — sur les indemnités d'invalidité et sur les prépensions, cette retenue ne pouvant cependant avoir pour effet de réduire ces avantages à un montant mensuel inférieur à 31 227 francs pour les bénéficiaires ayant charge de famille et à 26 350 francs pour les isolés (en vigueur au 1er décembre 1982). Ces montants sont identiques à ceux qui sont prévus pour la cotisation d'assurance maladie-invalidité (1,8 p.c.) à charge des pensionnés. Les cotisations réclamées dans ces limites aux invalides et aux prépensionnés se justifient par le fait qu'il y a assimilation de ces périodes d'inactivité pour le calcul de la pension.

Les recettes nouvelles à provenir de ces retenues sont estimées à $\pm$ 800 millions par an.

L'arrêté royal n° 33 a été modifié par l'arrêté n° 52 du 2 juillet 1982 qui vise uniquement à préciser les règles initialement prévues et à donner ainsi une solution légale aux difficultés qui se posent plus spécialement pour la retenue sur les indemnités d'invalidité et les prépensions conventionnelles.

Un arrêté royal du 24 septembre 1982 et un arrêté ministériel du 29 septembre précisent les modalités d'application de la retenue.

3° La retenue sur le double pécule de vacances des travailleurs.

L'arrêté royal n° 23 du 23 mars 1982 prévoit une retenue de 7 p.c. sur lesdits pécules qui n'étaient, jusqu'à présent, soumis à aucune retenue.

Le produit de cette retenue inscrit à un fonds destiné à assurer l'équilibre financier des régimes de la sécurité sociale est réparti par arrêté ministériel selon les nécessités des sec-teurs. Une avance de 4 milliards sur les 5,6 milliards prévus a été accordée au régime de pensions des travailleurs salariés (arrêté ministériel du 7 juillet 1982).

Tenant compte de ces diverses ressources complémentaires et des dernières évaluations de recettes de sécurité

van de sociale zekerheid, kan het budgettair deficit van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen, voor 1982 worden geraamd op ongeveer 4 miljard (zie tabel in bijlage, nr. 3).

De reserves van de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen evolueren dus op de wijze voorgesteld op de tabel in bijlage nr. 4.

3. In 1983

a) Alle maatregelen die in 1981 en in 1982 genomen werden hebben, door hun cumulatief effect, een verhoogde weerslag in 1983. Dit laat toe de besparingen op meer dan 4 miljard te schatten.

b) Daarenboven werd de volledige afschaffing van de voor de berekening van de sociale-zekerheidsbijdragen toepasselijke plafonds, die voor 1 januari 1983 was voorzien (wet van 29 juni 1981) tot 1 oktober 1982 vervroegd (koninklijk besluit nr. 96 van 28 september 1982). Deze vervroeging maakt het mogelijk in 1983 de meerbijdragen voor een gans jaar te ontvangen; inderdaad wordt de opbrengst der bijdragen van het laatste trimester van een jaar tijdens het eerste trimester van het daaropvolgend jaar volledig geïnd.

Door deze vervroeging kan de pensioenregeling voor werknemers haar inkomsten in 1983 met ongeveer 3 700 miljoen verhogen.

c) De afhouding op een deel van het vacatiegeld der werknemers werd voor 1983 tot 11 pct. verhoogd (koninklijk besluit nr. 158 van 30 december 1982). De aanwending van deze bijkomende ontvangsten moet nog bij ministerieel besluit geregeld worden, 4 pct. wordt toch voor de werkloosheid voorbehouden.

d) Cumulatie van een pensioen met een rente arbeidsongeval of met een vergoeding beroepsziekte.

Het was de herstellwet van 10 februari 1981 betreffende de pensioenen van de sociale sector die aan de Koning de zorg toevertrouwde om dit cumulatiefprobleem via een in de Ministerraad overlegd besluit te regelen. De besparing welke uit de toepassing van die maatregelen zou voortkomen moest ten goede komen van de pensioenregeling voor werknemers. Het systeem was oorspronkelijk zo opgevat dat de verminderingen voortspruitend uit de cumulatierregels zouden toegepast worden op de renten inzake arbeidsongevallen of op de vergoeding inzake beroepsziekten, wijl de opbrengst van deze verminderingen zou overgedragen worden aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen.

De programmawet 1981 van 2 juli 1981 (art. 3, 4 en 5) heeft de bestemming van de verwezenlijke besparingen met name voor de Rijksdienst voor werknemerspensioenen bevestigd door de RWP in de rechten van de betrokkenen te laten treden voor het gedeelte der vergoedingen en renten, dat bij toepassing van artikel 66 niet met een pensioen mag gecumuleerd worden.

sociale, on peut donc estimer que pour 1982 le déficit budgétaire de l'Office national des pensions pour travailleurs salariés sera de 4,4 milliards (voir tableau en annexe, n° 3).

Les réserves de l'ONPTS évoluent en conséquence de la façon détaillée au tableau en annexe n° 4.

3. En 1983

a) Par effet cumulatif toutes les mesures prises en 1981 et en 1982 trouvent une répercussion accentuée en 1983. C'est ainsi que les économies peuvent être évaluées à plus de 4 milliards.

b) Par ailleurs, la suppression complète des plafonds applicables pour le calcul des cotisations de sécurité sociale, suppression prévue pour le 1er janvier 1983 (loi du 29 juin 1981), a été avancée au 1er octobre 1982 (arrêté royal n° 96 du 28 septembre 1982). Cette anticipation permettra de percevoir en 1983 le supplément de cotisations pour une année entière; le produit des cotisations du dernier trimestre d'une année n'est, en effet, entièrement perçu qu'au cours du premier trimestre de l'année suivante.

Cette anticipation permettra au régime de pensions des travailleurs salariés d'augmenter ses ressources à concurrence d'environ 3 700 millions en 1983.

c) La retenue de 7 p.c. opérée sur une partie du pécule de vacances des travailleurs a été portée à 11 p.c. en 1983 (arrêté royal n° 158 du 30 décembre 1982). L'affectation de la recette supplémentaire doit encore être déterminée par arrêté ministériel, 4 p.c. étant toutefois réservés au chômage.

d) Cumul d'une pension avec une rente d'accident du travail ou avec une indemnité de maladie professionnelle.

C'était la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur social qui confiait au Roi le soin de régler le problème du cumul par un arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres. L'économie résultant de l'application de ces mesures devait profiter au régime de pensions des travailleurs salariés. Dans la conception initiale du système, les réductions découlant de l'application de ces règles de cumul devaient intervenir au niveau des rentes d'accident du travail ou des indemnités de maladie professionnelle, le produit de ces réductions étant transféré à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés.

La loi-programme 1981 du 2 juillet 1981 (art. 3, 4 et 5) a confirmé l'affectation du produit des économies réalisées au régime de pensions des travailleurs salariés, l'ONPTS étant subrogé dans les droits des intéressés pour la partie des indemnités et rentes qui, par application de l'article 66, ne pouvait être cumulée avec une pension.

De wet van 2 juli 1981 legde eveneens aan de verzekeringsorganismen de verplichting op aan het Fonds voor arbeidsongevallen de kapitalen te storten die overeenstemmen met de voordelen die zij verschuldigd zijn wanneer er een cumul ontstaat waardoor de RWP in de rechten van de gerechtigde op een arbeidsongevallenrente treedt..

Om verschillende redenen echter, werd er tot op heden nog geen enkele cumulatieregel vastgelegd.

De Regering heeft deze leemte opgevuld. Door de reglementering die vanaf 1 januari 1983 zal toegepast worden moet de rente toegekend uit hoofde van een arbeidsongeval of vergoeding als gevolg van een beroepsziekte beperkt worden tot de forfaitaire basisbedragen welke in die regelingen zijn voorzien en dit van zodra het slachtoffer een pensioen bekomt. Zoals men weet, zijn deze basisbedragen afhankelijk van de graad van werkongeschiktheid en evolueren zij met de index.

Bij wijze van overgangsmaatregel worden de vergoedingen of de renten niet verminderd indien de cumulatie reeds bestond vóór 1 januari 1983. Doch vanaf die datum zal er geen enkele verhoging ingevolge indexatie meer toegekend worden tot op het ogenblik dat de forfaitaire bedragen worden bereikt.

Anderzijds zal, in strijd met hetgeen in de wet van 2 juli 1981 is voorzien, de opbrengst van de inhouding verder aangewend worden voor de sector beroepsziekten of arbeidsongevallen, naargelang van het geval.

Wat meer bepaald de renten betreft, is het het Fonds voor arbeidsongevallen dat in de rechten van de betrokkene zal treden voor het gedeelte der voordelen dat niet met een pensioen mag gecumuleerd worden. Als dat het geval is, moeten de verzekeringsorganismen de rente aan dit Fonds overdragen en zal dit Fonds de cumulatiebeperking uitvoeren.

Om deze regelen te kunnen toepassen, was het nodig het artikel 42bis van de wet van 10 april 1971 nogmaals te wijzigen. Dat is het doel van het koninklijk besluit nr. 128 van 30 december 1982 tot wijziging van de wet van 10 april 1971.

Anderzijds zullen de uitvoeringsbesluiten binnen afzienbare tijd in het raam van de reglementeringen betreffende de arbeidsongevallen en de beroepsziekten uitgevaardigd worden. Twee ontwerpen werden onlangs door de Minister-raad goedgekeurd.

Als gevolg van de invoering van cumulatieregels in de regelingen betreffende de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, is het ook nodig de reglementering inzake werknemerspensioenen aan te passen ten einde bijvoorbeeld, voor de periodes van inactiviteit die het gevolg zijn van een arbeidsongeval of van een beroepsziekte, in een ambtshalve gelijkstelling met het oog op de berekening van het pensioen te voorzien.

De toestand van de vóór 1 januari 1968 gepensioneerde mijnwerkers tenslotte zal, overeenkomstig de aangegane verbintenissen, verbeterd worden door de opheffing van de voor

En cas de cumul donnant lieu à subrogation dans des droits à rente d'accident du travail, la loi du 2 juillet 1981 prévoyait aussi l'obligation pour les organismes assureurs de verser au Fonds des accidents du travail, les capitaux représentatifs des prestations auxquelles ils étaient tenus.

Toutefois, pour différentes raisons, aucune règle de cumul n'avait encore été fixée jusqu'à ce jour.

Le Gouvernement a comblé cette lacune. La réglementation qui s'appliquera à partir du 1er janvier 1983 limitera la rente d'accident du travail ou l'indemnité de maladie professionnelle aux montants de base forfaitaires prévus dans lesdits régimes, à partir du moment où la victime bénéficie d'une pension. Ces montants de base, rappelons-le, sont fonction du taux d'incapacité de travail et évoluent avec l'index.

Par mesure transitoire et pour les cumuls ayant pris cours avant le 1er janvier 1983, les indemnités ou les rentes ne sont pas diminuées. Mais à partir de cette date plus aucune nouvelle augmentation relative à l'indexation ne sera accordée jusqu'à ce que les montants forfaitaires soient atteints.

D'autre part et contrairement à ce qui est prévu dans la loi du 2 juillet 1981, le produit de la retenue restera affecté au secteur des maladies professionnelles ou des accidents du travail selon le cas.

En ce qui concerne plus particulièrement les rentes, c'est le Fonds des accidents du travail qui sera subrogé dans les droits de l'intéressé pour la partie des prestations qui ne peut être cumulée avec une pension. Dans ce cas, les organismes assureurs transfèrent la rente audit Fonds qui effectuera la limitation du cumul.

En vue de pouvoir appliquer ces règles, il a été nécessaire de modifier à nouveau l'article 42bis de la loi du 10 avril 1971. Tel est l'objet de l'arrêté royal n° 128 du 30 décembre 1982 modifiant la loi du 10 avril 1971.

Par ailleurs, les arrêtés royaux d'exécution interviendront à brève échéance dans le cadre des réglementations sur les accidents du travail et les maladies professionnelles. Deux projets viennent d'être adoptés par le Conseil des Ministres.

Par suite de l'introduction des règles de cumul dans les régimes des accidents du travail et des maladies professionnelles, il importe également d'ajuster les règles du régime de pensions des travailleurs salariés en vue notamment de prévoir l'assimilation d'office pour le calcul de la pension des périodes d'inactivité dues à la survenance d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle.

Enfin la situation des ouvriers mineurs pensionnés avant le 1er janvier 1968 se trouvera, conformément aux engagements pris, améliorée par la levée des règles de cumul qui

hen toepasselijke cumulatieregels. Op die wijze zal de discriminatie waarvan zij het slachtoffer waren verdwijnen. De Ministerraad heeft onlangs een ontwerp van besluit goedgekeurd waarin de noodzakelijke wijzigingen van de pensioenregeling voor werknemers vervat zijn.

e) Indexering

Door het koninklijk besluit nr. 156 wordt vanaf de derde indexaanpassing van 1983, voor de sociale uitkeringen een systeem van binding aan de kosten van levensonderhoud ontwikkeld zoals datgene dat door het koninklijk besluit nr. 180 voor wedden en lonen is voorzien.

Het indexeringsmechanisme wordt niet gewijzigd doch het maandelijks indexcijfer waarnaar verwezen wordt, wordt vervangen door het gemiddelde indexcijfer van de laatste vier maanden.

f) Het brugrustpensioen

De Regering had zich als prioritair doel gesteld niet alleen om de openbare financiën gezond te maken doch eveneens om een specifieke tewerkstellingspolitiek te voeren.

Die politiek moet op maatregelen steunen die niet alleen de integratie der jongeren in het economisch leven maar tevens een herverdeling van de beschikbare arbeid beogen. Deze herverdeling is te verwezenlijken door een inkorting van de arbeidsduur. Een van de middelen daartoe kan hierin bestaan dat niet zonnodig de duur van de wekelijkse of maandelijks prestaties verminderd wordt, maar wel, voor diegenen die dat wensen, de duur van hun beroepsloopbaan, dit is de tijd die tijdens het leven aan de arbeid besteed wordt.

Het is trouwens in die optiek dat verscheidene systemen van brugpensioen werden ingesteld (wettelijk brugpensioen, conventioneel brugpensioen, bijzonder brugpensioen voor oudere werklozen).

De instandhouding van systemen die werden ingesteld ten einde de werkloosheid op te slorpen is in de huidige conjunctuur evenwel slechts verantwoord voor zover zij voor een minimale kostprijs een maximaal aantal betrekkingen vrijmaken. Met andere woorden gezegd, de tussenkomsten van de Schatkist moeten op de meest voordelige wijze aangewend worden.

Het systeem van het wettelijk brugpensioen waarvan de last voor de Staat steeds maar zwaarder werd, heeft onder dit oogmerk niet de verwachte resultaten opgeleverd.

De benaming brugpensioen die eraan gegeven werd is trouwens ongeschikt gezien de titularissen van dergelijke voordelen geen pensioen maar een verhoogde werkloosheidsuitkering genoten en derhalve onder het werklozenstatuut vielen. De reglementering inzake brugrustpensioen, ingericht door het koninklijk besluit nr. 95 van 28 september 1982, ter vervanging van het wettelijk brugpensioen, is van toepassing vanaf 1 januari 1983.

leur étaient applicables. Ainsi sera supprimée la discrimination dont ils étaient frappés. Le Conseil des Ministres vient d'adopter un projet d'arrêté apportant les modifications nécessaires dans le régime de pensions des travailleurs salariés.

e) Indexation

L'arrêté royal n° 156 introduit à partir de la troisième indexation de l'indice 1983 un système d'adaptation pour la liaison des prestations sociales au coût de la vie, tel que cela est prévu pour les traitements et salaires par l'arrêté royal n° 180.

Le mécanisme d'indexation n'est pas modifié mais l'indice mensuel auquel on se réfère est remplacé par la moyenne des indices des quatre derniers mois.

f) La prépension de retraite

Le Gouvernement s'était assigné comme tâche prioritaire non seulement d'assainir les finances publiques mais également d'engager une politique spécifique de l'emploi.

Cette politique doit s'appuyer notamment sur des mesures visant non seulement à intégrer les jeunes dans la vie économique mais aussi à redistribuer le travail disponible. La redistribution du travail disponible peut s'accomplir par une réduction du temps de travail. Or, l'un des moyens peut consister non pas nécessairement à diminuer la durée des prestations hebdomadaires ou mensuelles, mais bien pour ceux qui le désirent, à réduire la durée de la carrière professionnelle, c'est-à-dire du temps consacré au travail par chacun au cours de sa vie.

C'est dans cette optique qu'ont d'ailleurs été institués divers systèmes de prépension (prépension légale, prépension conventionnelle, prépension spéciale pour chômeurs âgés).

Toutefois, dans la conjoncture actuelle, le maintien de systèmes mis en place en vue de résorber le chômage ne peut se justifier que dans la mesure où ils libèrent un maximum d'emplois pour un coût minimum. Autrement dit, les interventions du Trésor doivent être optimisées.

Le système de prépension légale dont la charge devenait de plus en plus lourde pour l'Etat n'a, sous cet aspect, pas eu les résultats escomptés.

Par ailleurs, le terme prépension qui a été utilisé est impropre, les titulaires de ce genre de prestations ne bénéficiaient pas d'une pension mais bien d'une allocation de chômage majorée et relevaient de ce fait du statut de chômeur. Le régime de la prépension de retraite instauré par l'arrêté royal n° 95 du 28 septembre 1982 en substitution de la prépension légale, entre en application le 1er janvier 1983.

Die nieuwe regeling die opgenomen wordt in het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 is bestemd voor de mannelijke werknemers die tussen de 60 en 65 jaar oud zijn.

Het gaat allereerst om een facultatief stelsel, gezien het brugrustpensioen slechts op aanvraag wordt toegekend. Het maakt het mogelijk vóór de leeftijd van 65 jaar een onverminderd pensioen te bekomen. Daarenboven worden de jaren gelegen na de 60-jarige leeftijd en tijdens dewelke er geen activiteit heeft plaatsgehad gebonificeerd en in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen zodat men mag stellen dat de betrokkene vanaf zijn 60ste jaar hetzelfde pensioen zal ontvangen als datgene dat hij zou bekomen hebben indien hij de leeftijd van 65 jaar had bereikt.

Daarbij draagt dit pensioen, éénmaal toegekend, dezelfde kenmerkende eigenschappen als een ander werknemerspensioen. Het mag gecumuleerd worden met een binnen de toegelaten grenzen uitgeoefende bezigheid en het is definitief zodat er op de leeftijd van 64 jaar geen nieuwe stappen dienen ondernomen te worden.

De toekenning van dit brugrustpensioen is echter wel ondergeschikt aan een belangrijke verplichting, namelijk de verplichting voor de werkgever de werknemer die met brugrustpensioen gaat door een werkzoekende te vervangen. De modaliteiten en de duur van deze vervangingen worden door het koninklijk besluit van 14 oktober 1982 bepaald.

Daarenboven zal de invoering van het brugrustpensioen geen enkel bezwaring van de financiële lasten van de pensioenregelingen voor werknemers en voor zelfstandigen teweegbrengen aangezien de uitgaven ten laste van de Staat worden gelegd.

Tenslotte, ten einde te vermijden dat de toekomst definitief zou gebonden zijn en ten einde het mogelijk te maken rekening te houden zowel met de demografische evolutie als met de ontwikkeling van de conjunctuur en van de arbeidsmarkt, werd dit systeem voor drie jaar ingesteld; zonodig kan het verlengd worden.

g) Budgettaire voorzieningen 1983

Rekening houdend met de voorafgaande gegevens, mag de hoop gekoesterd worden dat men voor 1983 een financieel evenwicht zal bereiken.

B. De verplichte renten

De wet van 28 mei 1971 had reeds de eenmaking en harmonisatie verwezenlijkt van de kapitalisatiestelsels ingesteld in het kader van de wetten op de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood.

De herstellwet van 10 februari 1981 inzake sociale pensioenen heeft nog enkele belangrijke wijzigingen aangebracht in de administratieve organisatie van het stelsel der verplichte renten :

— de opslorping van de Nationale Kas voor Bediendenpensioenen door de Rijksdienst voor werknemerspensioenen;

Ce nouveau régime qui s'intègre dans le contexte de l'arrêté n° 50 du 24 octobre 1967 s'adresse aux travailleurs salariés masculins âgés de 60 à 65 ans.

Il s'agit tout d'abord d'un régime facultatif, la prépension de retraite n'étant accordée que sur demande. Il permet cependant l'octroi d'une pension non réduite avant l'âge de 65 ans. Par ailleurs, les années d'activité non prestées au-delà de 60 ans sont bonifiées et interviennent donc dans le calcul de la pension de telle sorte qu'on peut dire que le prépensionné de retraite obtiendra, à partir de 60 ans, la même pension que celle qu'il obtiendrait s'il était âgé de 65 ans.

En outre, cette pension dès qu'elle est accordée, revêt les mêmes caractéristiques qu'une autre pension de travailleur salarié. Elle peut se cumuler avec une activité exercée dans les limites permises. Elle est définitive puisqu'il n'y a pas lieu d'entreprendre de nouvelles démarches à l'âge de 64 ans.

L'octroi de cette prépension de retraite est subordonné au respect d'une obligation importante, à savoir l'obligation pour l'employeur de remplacer le travailleur prérétraié par un demandeur d'emploi. Les modalités et la durée de ce remplacement ont été précisées par l'arrêté royal du 14 octobre 1982.

En plus, l'instauration de la prépension de retraite n'alourdira en rien les charges du régime de pensions des travailleurs salariés ou indépendants, les dépenses étant mises à charge de l'Etat.

Enfin, pour éviter d'engager définitivement l'avenir et pour éventuellement tenir compte non seulement de l'évolution démographique mais aussi de l'évolution de la conjoncture et du marché de l'emploi, le régime a été institué pour trois ans, sa prorogation étant possible si cela est jugé nécessaire.

g) Prévisions budgétaires 1983

Tenant compte des données ci-avant, on peut espérer arriver en 1983 à une situation financière en équilibre.

B. Les rentes obligatoires

La loi du 28 mai 1971 avait déjà réalisé l'unification et l'harmonisation des régimes de capitalisation institués dans le cadre des lois relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré.

La loi du 10 février 1981 relative au redressement en matière de pensions sociales a encore apporté quelques modifications importantes dans l'organisation administrative du régime des rentes obligatoires :

— l'absorption de la Caisse nationale des pensions pour employés par l'Office national des pensions pour travailleurs salariés;

— de overname van de betaling van alle renten door de Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen, als door deze laatste een pensioen is uitbetaald ten gunste van de rentegenieter;

— de overdracht van de wiskundige reserves van de « gesubrogeerde renten ».

Deze hervormingen waren er ook op gericht besparingen te verwezenlijken op het stuk van de beheerskosten van dit stelsel.

1. De opslorping van de Nationale Kas voor Bediendenpensioenen is verwezenlijkt op 1 maart 1981

De bevoegdheden van deze instelling zijn volledig overgenomen door de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen die nu de fondsen beheert welke bestemd zijn voor de vestiging van de renten. Een afzonderlijke boekhouding wordt gehouden voor dit zogenaamd kapitalisatiestelsel.

Op 31 december 1981 omvatte het individueel beheer der wettelijke stortingen 35,933 miljard aan wiskundige reserves waarvan 11,8 nog in handen waren van de verzekerings-organismen. De overige 22 miljard welke rechtstreeks door de Rijksdienst beheerd worden zijn als volgt geplaatst :

- onroerende goederen : $\pm$ 2,8 miljard
- hypothecaire en andere leningen : $\pm$ 7,1 miljard
- portefeuille : $\pm$ 12 miljard.

Het beheer « individuele kapitalisatie » heeft in 1981 een winst van 512 miljoen verwezenlijkt dat aan het repartitiestelsel werd overgedragen.

Er valt aan te stippen dat de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen ook nog een ander stelsel van individuele kapitalisatie beheert, namelijk dit van de extra-legale stortingen (in uitvoering van het koninklijk besluit van 14 mei 1969 betreffende de toekenning van buitenwettelijke voordelen aan de werknemers bedoeld bij het koninklijk besluit nr. 50).

Dit beheer beschikt over 1,6 miljard reserves welke geplaatst zijn in roerende waarden. In het raam van dit beheer is in 1983 een winst van 132 miljoen geboekt.

2. De overname van de betaling der renten

Dit is verwezenlijkt op 1 november 1981 door het koninklijk besluit van 9 oktober 1981 tot uitvoering van de artikelen 20, 27, 28 en 38 van de herstellwet van 10 februari 1981.

Op dit ogenblik betalen nog drie instellingen verplichte renten, te weten :

- de RROP
- de RWP
- de ASLK.

De RROP betaalt de rente als de titularis ook een pensioen geniet. Beide voordelen worden aldus samengevoegd. De

— la reprise du paiement de toutes les rentes par la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie lorsqu'une pension est liquidée par cet organisme au profit du rentier;

— le transfert des réserves mathématiques des rentes dites subrogées.

Ces réformes visaient également à réaliser des économies dans les frais de gestion de ce régime.

1. L'absorption de la CNPE a été réalisée au 1er mars 1981

Les attributions de cet organisme ont été entièrement reprises par l'ONPTS qui gère maintenant les fonds destinés à la constitution des rentes. Une comptabilité distincte est tenue pour ce régime dit de capitalisation.

Au 31 décembre 1981, la gestion capitalisation individuelle des versements légaux disposait de 35,933 milliards de réserves mathématiques dont 11,8 milliards encore détenus par les organismes assureurs. Les 22 milliards gérés directement par l'Office sont placés :

- en immeubles : $\pm$ 2,8 milliards
- prêts hypothécaires et autres : $\pm$ 7,1 milliards
- portefeuille : $\pm$ 12 milliards.

La gestion « capitalisation individuelle » a réalisé en 1981 un bénéfice de 512 millions qui a été transféré au régime de la répartition.

A noter que l'Office national des pensions pour travailleurs salariés gère encore un autre régime de capitalisation individuelle, à savoir celle qui concerne les versements extra-légaux (en exécution de l'arrêté royal du 14 mai 1969 concernant l'octroi d'avantages extra-légaux aux travailleurs salariés visés par l'arrêté royal n° 50).

Cette gestion dispose de 1,6 milliard de réserves placées en valeurs mobilières. Dans le cadre de cette gestion, un bénéfice de 132 millions a pu être réalisé en 1981.

2. La reprise du paiement des rentes

Elle a été réalisée au 1er novembre 1981 par l'arrêté royal du 9 octobre 1981 portant exécution des articles 20, 27, 28 et 38 de la loi de redressement du 10 février 1981.

A l'heure actuelle, trois organismes paient encore des rentes obligatoires, soit :

- la CNPRS
- l'ONPTS
- la CGER.

La CNPRS paie la rente lorsque le titulaire bénéficie également d'une pension. Les deux avantages sont ainsi

RROP verzekert de uitbetaling van $\pm 469\,000$ ouderdomsrenten en $112\,000$ overlevingsrenten voor een maandelijks bedrag van ongeveer 430 miljoen frank.

De Rijksdienst voor werknemerspensioenen verzekert, wat hem betreft, de betaling van alle lopende renten als de titularis geen pensioen geniet uitgezonderd de renten die de ASLK blijft betalen. Op dit ogenblik vereffent de Rijksdienst nog ongeveer 93 000 renten voor een maandelijks bedrag van ongeveer 85 miljoen.

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas blijft de renten betalen die zij reeds daadwerkelijk uitbetaalde vóór 1 november 1981 en die nog niet werden overgenomen door de RROP (voor 1983 voorziet men in uitbetalingen ten belope van 78 miljoen per jaar).

In dit verband dient nog aangemerkt te worden dat het koninklijk besluit van 13 december 1982 de RWP en de ASLK zal toelaten geen maandelijks uitbetalingen meer te verrichten wanneer het jaarbedrag van de renten kleiner is dan 3 600 frank. De tijdens een kalenderjaar vervallen termijnen van deze kleine renten zullen uitbetaald worden tijdens de maand januari van het daaropvolgend jaar.

3. De overdracht van de wiskundige reserves der lopende renten

Krachtens de reeds genoemde herstelwet van 10 februari 1981 moeten de verzekeringsorganismen die houders zijn van de gevormde kapitalen, van zodra de betaling van een rente door de RROP wordt overgenomen, de wiskundige reserves van deze rente aan de Rijksdienst voor werknemerspensioenen overdragen; deze laatste zal ze vanaf dat ogenblik verder beheren.

Een eerste overdracht van 11,8 miljard die betrekking had op de lopende renten van reeds gepensioneerde titularissen, werd reeds uitgevoerd.

4. De overdracht van de wiskundige reserves van de « gesubrogeerde renten »

Deze aangelegenheid is geregeld door het koninklijk besluit van 1 juli 1981 tot uitvoering van artikel 21 van de herstelwet van 10 februari 1981 inzake de pensioenen van de sociale sector.

Een bedrag van 3 460 miljoen werd overgeheveld naar de RWP en toegewezen aan het beheer van het repartitiestelsel.

5. De aldus door of krachtens de herstelwet aangebrachte hervormingen bieden het voordeel dat zij het mogelijk maken niet alleen om te besparen in de beheerskosten en in de uitbetalingskosten doch vooral om een deel van de beschikbare reserves bij het algemeen beheer van de pensioenen der werknemers te voegen. Die reserves mogen welteverstaan niet verward worden met het beheer van de repartitie, maar zij kunnen in de toekomst wel beheerd worden in functie van een algemeen beleid van de financiering der pensioenen. Hun geleidelijke samenbrenging in het boekhoudkundig beheer van de RWP moet een betere program-

joint, La caisse assure le paiement de $\pm 469\,000$ rentes de vieillesse et $\pm 112\,000$ rentes de survie pour un montant mensuel approximatif de 430 millions de francs.

L'Office national des pensions pour travailleurs salariés assure quant à lui le paiement de toutes les rentes en cours lorsque le titulaire de ces rentes ne bénéficie pas d'une pension, à l'exception des rentes que la CGER continue à payer. A l'heure actuelle, l'Office liquide $\pm 93\,000$ rentes pour un montant mensuel moyen de l'ordre de 85 millions.

La Caisse générale d'Epargne et de Retraite continue à payer les rentes qu'elle payait déjà effectivement avant le 1er novembre 1981 et qui n'ont pas encore été reprises par la CNPRS (pour 1983 on prévoit des paiements à concurrence de 78 millions de francs par an).

A ce propos, il faut encore signaler que l'arrêté royal du 13 décembre 1982 permettra à l'ONPTS et à la CGER de ne plus devoir procéder aux paiements mensuels des rentes dont le montant annuel est inférieur à 3 600 francs. Pour ces petites rentes les douzièmes mensuels échus au cours d'une année civile seront liquidés dans le courant du mois de janvier de l'année suivante.

3. Le transfert des réserves mathématiques des rentes en cours

En vertu de la loi de redressement du 10 février déjà citée et à partir du moment où le paiement d'une rente est repris par la CNPRS, les organismes assureurs détenteurs des capitaux constitués doivent transférer les réserves mathématiques de cette rente à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés qui en assurera la gestion.

Un premier transfert de 11,8 milliards concernant toutes les rentes en cours dont le titulaire était déjà pensionné a déjà été opéré.

4. Le transfert des réserves mathématiques des rentes dites « subrogées »

Cette question a été réglée par l'arrêté royal du 1er juillet 1981 portant exécution de l'article 21 de la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur social.

Un montant de 3 460 millions a été transféré à l'ONPTS et affecté à la gestion répartition.

5. Les réformes ainsi apportées par ou en vertu de la loi de redressement ont l'avantage de permettre non seulement des économies de frais de gestion, de frais de paiement mais surtout d'intégrer une partie des réserves disponibles dans la gestion générale des pensions des travailleurs salariés. Certes, ces réserves ne peuvent être confondues avec la gestion de répartition mais elles pourront dans l'avenir être gérées dans le cadre d'une politique générale du financement des pensions. Leur regroupement progressif dans la gestion comptable de l'ONPTS permettra une meilleure programmation dans les placements. Enfin, les titulaires de

mering voor de plaatsing ervan mogelijk maken. Aangezien tenslotte de titularissen van een rente en van een pensioen potentieel dezelfde personen zijn, zijn de stelsels repartitie en kapitalisatie voor dezelfde opdracht geroepen, te weten de regelmatige en continue uitbetaling van een voldoende vervangingsinkomen aan gepensioneerden en rentegenieters te verzekeren.

C. Gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Op 1 december 1982 bedraagt het gewaarborgd inkomen voor bejaarden :

- 188 294 frank per jaar voor gezinnen (d.i. 15 691 frank per maand);
- 135 569 frank per jaar voor alleenstaanden (d.i. 11 297 frank per maand).

Op dezelfde datum bedraagt het pensioen als zelfstandige :

- 172 293 frank per jaar voor gezinnen (d.i. 14 358 frank per maand);
- 137 836 frank per jaar voor alleenstaanden (d.i. 11 486 frank per maand).

Rekening houdend met de vrijstelling van de pensioenen ten belope van 4 118 frank (voor alleenstaanden) moet men vaststellen dat het gewaarborgd inkomen nog steeds hoger ligt dan het pensioen als zelfstandige.

Dit verklaart meteen de evolutie van het aantal begunstigten : deze vertoonde voor de laatste verhoging een kleine neiging tot daling om in de loop van 1981 opnieuw toe te nemen.

Evolutie van het aantal gerechtigden op het gewaarborgd inkomen :

- op 1. 1.1979 : 64 382
- op 1. 1.1980 : 62 757
- op 1. 1.1981 : 62 463
- op 1. 1.1982 : 69 115
- op 1.11.1982 : 71 801.

Evolutie van de maandelijkse lasten in miljoenen :

		Aan het index- cijfer van 1.1.1978 (202,78)
Januari 1978	290,2 (1)	290,2
Januari 1979	284,9 (1)	279,3
Januari 1980	293,4 (1)	271,0
Januari 1981	349,8 (1)	298,0
Januari 1982	372,5 (1)	299,0
November 1982	392,4 (1)	292,0

(1) Maandelijkse statistieken van de RROR.

rente et de pension étant potentiellement les mêmes personnes, la vocation des régimes de répartition et de capitalisation doit être identique, à savoir assurer le paiement régulier et continu de revenus de remplacement suffisants aux pensionnés et rentiers.

C. Revenu garanti aux personnes âgées

Au 1er décembre 1982, le revenu garanti aux personnes âgées s'élève à :

- 188 294 francs l'an, soit 15 691 francs par mois pour les ménages;
- 135 569 francs l'an, soit 11 297 francs par mois pour les isolés.

A la même date, la pension des travailleurs indépendants quant à elle s'élève à :

- 172 293 francs l'an, soit 14 358 francs par mois pour les ménages;
- 137 836 francs l'an, soit 11 486 francs par mois pour les isolés.

Si l'on tient compte de l'immunisation des pensions de 4 118 francs accordée aux isolés, le revenu garanti est donc toujours plus élevé que la pension des indépendants.

C'est ce qui explique l'évolution du nombre de bénéficiaires qui, avant la dernière augmentation des taux de base, avait tendance à décroître légèrement pour augmenter à nouveau dans le courant de l'année 1981.

Evolution du nombre de bénéficiaires du revenu garanti :

- du 1. 1.1979 : 64 382
- du 1. 1.1980 : 62 757
- du 1. 1.1981 : 62 463
- du 1. 1.1982 : 69 115
- du 1.11.1982 : 71 801.

Evolution des charges mensuelles en millions :

		A l'indice du 1.1.1978 (202,78)
Janvier 1978	290,2 (1)	290,2
Janvier 1979	284,9 (1)	279,3
Janvier 1980	293,4 (1)	271,0
Janvier 1981	349,8 (1)	298,0
Janvier 1982	372,5 (1)	299,0
Novembre 1982	392,4 (1)	292,0

(1) Statistiques mensuelles de la CNPRS.

Ondanks de verhoging van het aantal gerechtigden in 1981 en 1982, vertoont de last (tegen constante index) een dalende neiging.

Een verklaring hiervoor is dat het grootste deel van de nieuwe aanvragers van het gewaarborgd inkomen bestaat uit mensen die een steeds kleiner deel van dit voordeel bekomen (zoals gepensioneerde zelfstandigen die ook een gedeelte krijgen van het gewaarborgd inkomen).

Daartegenover staat dat juist onder de oudsten de omvangrijkste bedragen aan gewaarborgd inkomen worden aange troffen, wat betekent dat de overlijdens een belangrijker afname van de last betekenen door de toename ervan door tenlasteneming van nieuwe gevallen.

In het raam van haar beleid tot behoud van de koopkracht voor de minst begoeden, heeft de Regering zopas beslist het gewaarborgd inkomen voor bejaarden te verhogen met 5 pct. Op die manier zal dit voordeel 180 908 frank voor een gezin en 144 728 frank voor een alleenstaande bedragen. De kostprijs van deze verhoging mag op 500 miljoen geraamd worden. Het krediet ingeschreven onder artikel 42.02 van de begroting houdt geen rekening met deze bijkomende uitgave.

D. Invaliditeitspensioenen voor mijnwerkers

Overeenkomstig de bepalingen van artikel 26 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers wordt de Rijkstoelage voor de uitgaven inzake invaliditeitspensioenverzekering voor mijnwerkers vastgesteld op het verschil tussen de ontvangsten uit bijdragen en de uitgaven.

Om het krediet dat onder artikel 42.05 voorzien is vast te stellen werd onder meer rekening gehouden met een gemiddeld aantal rechthebbenden van 19 600 tegen 21 000 in 1982 en 22 238 in 1981.

Het aantal begunstigden bedroeg op 31 december 1970, 44 805, op 31 december 1975, 34 245, en op 31 december 1980, 22 806.

Het blijkt dus dat het aantal gerechtigden bestendig afneemt.

De reglementering inzake invaliditeitspensioen voor mijnwerkers werd tijdens die laatste jaren geen enkele maal grondig gewijzigd.

Op 31 december 1982, bedroeg het jaarbedrag van dit pensioen :

Voor de ondergrondse gehuwde mijnwerkers : 324 408 frank.

Voor de ondergrondse alleenstaande mijnwerkers : 254 940 frank.

Voor de bovengrondse gehuwde mijnwerkers : 277 680 frank.

Voor de bovengrondse alleenstaande mijnwerkers : 222 204 frank.

Malgré l'augmentation du nombre de bénéficiaires en 1981 et en 1982, la charge a tendance à diminuer (à l'indice constant).

Ce phénomène s'explique par le fait que la plus grande partie des nouveaux demandeurs de revenu garanti est constituée de bénéficiaires ayant des droits de plus en plus partiels (par exemple, les pensionnés indépendants ayant pu obtenir un complément en revenu garanti).

Par contre, c'est parmi les plus âgés que se trouvent les prestations en revenu garanti les plus importantes, ce qui signifie que les décès entraînent une réduction de charge plus importante que l'augmentation résultant de la prise en charge des nouveaux cas.

Dans le cadre de sa politique de maintien du pouvoir d'achat des plus défavorisés, le Gouvernement vient de décider d'augmenter le revenu garanti aux personnes âgées de 5 p.c. Le revenu garanti s'élèvera ainsi à 180 908 francs pour un ménage et à 144 728 francs pour une personne isolée. Le coût de cette augmentation peut être évalué à 500 millions. Le crédit prévu à l'article 42.02 du budget ne comprend pas cette dépense supplémentaire.

D. Pensions d'invalidité des ouvriers mineurs

Conformément à l'article 26 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés, la subvention de l'Etat pour les dépenses de l'assurance pension d'invalidité des ouvriers mineurs est, à partir du 1er janvier 1982, fixée à la différence entre les recettes provenant des cotisations et les dépenses.

Pour déterminer le crédit prévu à l'article 42.05 il a notamment été tenu compte d'un nombre moyen de bénéficiaires d'environ 19 600 contre environ 21 000 en 1982 et environ 22 238 en 1981.

Au 31 décembre 1970, le nombre de bénéficiaires s'élevait à 44 805, au 31 décembre 1975 à 34 245 et au 31 décembre 1980 à 22 806.

Le nombre de bénéficiaires apparaît donc comme étant en régression constante.

Le régime de pension d'invalidité des ouvriers mineurs n'a été marqué au cours de ces dernières années par aucune modification profonde.

Au 31 décembre 1982, le montant annuel de la pension s'élevait à :

Pour les ouvriers du fond, mariés : 324 408 francs.

Pour les ouvriers du fond, isolés : 254 940 francs.

Pour les ouvriers de surface, mariés : 277 680 francs.

Pour les ouvriers de surface, isolés : 222 204 francs.

Daarbij genieten de invalide mijnwerkers buiten het pensioen ook nog een verwarmingstoelage (nettobedrag van de lasten in 1981 : ± 286 miljoen), een vakantiegeld en een aanvullend vakantiegeld (nettobedrag van de lasten in 1981 : ± 276 miljoen).

Een koninklijk besluit van 30 juli 1981, dat in werking treedt op 1 juli 1981 heeft de nieuwe regeling inzake toegelaten beroepsbezigheid, zoals deze voor werknemers en voor zelfstandigen werd ingericht, ook op de invalide mijnwerkers toepasselijk gemaakt.

Afdeling III. — Pensioenregeling der zelfstandigen

1. Streven naar financieel evenwicht

a) Aanzuivering van het gecumuleerd deficit

Einde 1980 bevond het pensioenstelsel voor zelfstandigen zich in een zeer verontrustende toestand. De opeenvolgende tekorten sinds jaren waren uitgemond in een gecumuleerde schuld van $\pm 29,3$ miljard.

De wet van 15 januari 1981, de herstellwet van 10 februari 1981 inzake de middenstand en het koninklijk besluit nr. 1 van 26 maart 1981, alle het resultaat van overeenkomsten afgesloten tussen Regering en vertegenwoordigers van representatieve zelfstandigenorganisaties, poogden deze zeer ernstige toestand recht te trekken.

Zo heeft de Staat de gecumuleerde schuld op 31 december 1980 op zich genomen.

Als tegenprestatie werd van de zelfstandigen een bijkomende inspanning gevraagd van 3,8 miljard ten einde vanaf 1 januari 1981 het structureel evenwicht van het stelsel te verzekeren.

Daarnaast werd de dekking van de financiële lasten van de nog niet gedelgde schuld verzekerd door :

- een overdracht van 2 miljard vanuit de sector gezinsbijslag;
- een verhoging met 500 miljoen van de Staatssubsidie voor 1981;
- een toevoeging van een bedrag van 500 miljoen aan de gecumuleerde schuld einde 1980, die alzo gebracht werd op 29,8 miljard.

Voor het overige moeten de financiële lasten vanaf 1982 gedragen worden door het tegoed in de sector gezinsbijslag en, bij ontstentenis van andere middelen, door een krediet ad hoc ingeschreven op het budget van de Minister van Middenstand.

Tenslotte werd het bedrag van 100 miljoen dat voor 1981 gestort werd in het bijzonder fonds dat geopend werd in de afzonderlijke sectie van de begroting van het Ministerie van Middenstand (art. 66.04.B) overeenkomstig het koninklijk besluit van 27 mei 1982 aangewend voor de gedeeltelijke financiering van de niet-gedekte financiële lasten van 1981

En plus de la pension, les mineurs invalides bénéficient d'une allocation de chauffage (montant net des charges en 1981 : ± 286 millions), d'un pécule de vacances et d'un complément de pécule de vacances (montant net des charges en 1981 : ± 276 millions).

Un arrêté royal du 30 juillet 1981 entrant en vigueur le 1er juillet 1981 a rendu applicable aux ouvriers mineurs invalides le nouveau régime de l'activité professionnelle autorisée tel qu'il est organisé pour les travailleurs salariés et pour les indépendants.

Section III. — Pensions des travailleurs indépendants

1. Recherche de l'équilibre financier

a) Apurement du déficit cumulé

A la fin de l'année 1980, le régime de pension des travailleurs indépendants se trouvait dans une situation particulièrement alarmante. Les déficits successifs enregistrés depuis quelques années se traduisaient par une dette cumulée de quelque 29,3 milliards.

La loi du 15 janvier 1981, la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux classes moyennes ainsi que l'arrêté royal n° 1 du 26 mars 1981, qui sont le reflet des accords intervenus entre le Gouvernement et les organisations représentatives des travailleurs indépendants, visaient à redresser cette situation particulièrement grave.

C'est ainsi que l'Etat a repris à sa charge la dette cumulée au 31 décembre 1980.

En contrepartie, un effort supplémentaire d'un montant de 3,8 milliards a été demandé aux travailleurs indépendants dans le but d'assurer à partir du 1er janvier 1981 l'équilibre structurel du régime.

En outre, la couverture des charges financières de la dette non encore amortie était assurée :

- par un transfert de 2 milliards en provenance du secteur des allocations familiales;
- par une majoration à concurrence de 500 millions du subside de l'Etat alloué pour 1981;
- par l'addition d'une somme de 500 millions à la dette cumulée fin 1980, qui était ainsi portée à 29,8 milliards.

Par ailleurs, à partir de 1982, les charges financières doivent être couvertes par le boni du secteur des allocations familiales et, à défaut de tout autre moyen, par un crédit ad hoc inscrit au budget du Ministère des Classes moyennes.

Enfin, conformément à l'arrêté royal du 27 mai 1982, le montant de 100 millions de francs versé pour 1981 au fonds spécial institué dans la section particulière du budget du Ministère des Classes moyennes (art. 66.04.B) a été affecté pour financer partiellement les charges financières non couvertes de 1981 de la dette cumulée. Rappelons que ce fonds

afkomstig van de gecumuleerde schuld. Men weet dat dit fonds gestijfd werd door een bedrag van 100 miljoen dat afgenomen werd van de reserves van de regeling der familiale uitkeringen (art. 1, § 3, van de programmawet van 2 juli 1981).

b) *Maatregelen tot afremming van de uitgaven*

Naar analogie met de regeling voor werknemers werden strengere voorwaarden gesteld voor de opening recht op vervroegd pensioen (tien loopbaan jaren waaronder het kalenderjaar vóór het ingaan van het pensioen). Het basisbedrag van het rustpensioen toegekend aan de uit de echt gescheiden vrouwen werd van 100 op 62,5 pct. gebracht (koninklijk besluit van 8 april 1981). Maatregelen werden getroffen om te vermijden dat een persoon die niet al zijn verplichtingen is nagekomen op het stuk van de bijdragebetaling nog een pensioen zou kunnen bekomen voor een volledige gemengde loopbaan (koninklijk besluit van 6 augustus 1981).

Door het koninklijk besluit van 2 juli 1981 wordt de invloed van de beslissingen waardoor door de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen vrijstelling wordt verleend, voor de toekomstige pensioenbeslissingen geneutraliseerd.

Het is niet langer mogelijk een pensioenrecht te verwerven voor een activiteit uitgeoefend na de normale pensioenleeftijd (koninklijk besluit van 26 maart 1981).

Tenslotte werd in het raam van de bijzondere machten de aanpassingsvergoeding vervangen door een overlevingspensioen dat toegekend wordt voor de duur van een jaar aanvangend vanaf de gebeurtenis die er recht op verleent (koninklijk besluit nr. 34 van 30 maart 1982 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen). Dezelfde maatregel wordt aldus in drie grote pensioenregelingen ingevoerd (overheidssector, sector der werknemers en sector der zelfstandigen).

c) *Uitwerking van die maatregelen*

Het doel van al die maatregelen was vanaf 1 januari 1981 het structureel evenwicht van het pensioenstelsel te verzekeren.

Men kan vaststellen dat deze doelstelling in 1981 en in 1982 werd bereikt.

1° In 1981.

Stortte de Staat, in uitvoering van het koninklijk besluit van 26 maart 1981 houdende het plan tot aflossing van de gecumuleerde schuld, een eerste schijf van 4 miljard.

De nieuwe inspanning die opgelegd werd aan de zelfstandigen, hetzij 3,8 miljard bijkomende bijdragen, werd gerespecteerd.

Het beheer in 1981 leverde een winst op van $\pm$ 375,8 miljoen. Hierbij worden wel de verrichtingen buiten beschouwing gelaten die betrekking hebben op de gecumuleerde

avait été alimenté par une somme de 100 millions de francs, prélevée sur les réserves du régime des prestations familiales (art. 1er, § 3, de la loi-programme du 2 juillet 1981).

b) *Mesures de freinage des dépenses*

Par analogie avec le régime de pensions des travailleurs salariés, des conditions plus strictes ont été imposées pour l'anticipation de la pension (dix années de carrière, dont l'année civile précédant la date de la prise de cours de la pension). Le montant de base de la pension accordée à la femme divorcée a été ramené de 100 p.c. à 62,5 p.c. (arrêté royal du 8 avril 1981). Des dispositions ont été prises en vue d'éviter qu'une personne qui n'a pas accompli toutes ses obligations en matière de cotisations puisse encore obtenir une pension pour une carrière complète mixte (arrêté royal du 6 août 1981).

La neutralisation, en matière de pension et pour l'avenir, de l'incidence des décisions de dispense prises par la Commission des dispenses de cotisations a été réalisée (arrêté royal du 2 juillet 1981).

La possibilité de constituer dans l'avenir un droit à pension pour une activité après l'âge normal de la retraite a été supprimée (arrêté royal du 26 mars 1981).

Enfin, dans le cadre des pouvoirs spéciaux, il a été procédé au remplacement de l'indemnité d'adaptation par une pension de survie accordée pendant un an à partir de l'événement y donnant droit (arrêté royal n° 34 du 30 mars 1982 modifiant l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants). Cette mesure sera ainsi instaurée dans les trois grands régimes de pensions (secteur public, secteur des salariés, secteur des indépendants).

c) *Effets de ces mesures*

L'objectif de toutes ces mesures était d'assurer à partir du 1er janvier 1981 l'équilibre structurel du régime de pension.

On peut constater que cet objectif a été respecté en 1981 et en 1982.

1° En 1981

L'Etat a versé, conformément à l'arrêté royal du 26 mars 1981 relatif au plan d'amortissement de la dette cumulée, une première tranche de 4 milliards.

L'effort nouveau demandé aux travailleurs indépendants, soit 3,8 milliards de cotisations supplémentaires, a été respecté.

La gestion 1981, abstraction faite des opérations qui se rapportent à la dette cumulée — les charges sont supportées par l'Etat après utilisation du bénéfice du régime des alloca-

schuld waarvan de lasten worden gedragen door de Staat na aanwending van het tegoed van het stelsel der gezinsbijslagen (zie tabel in bijlage, nr. 5).

2° In 1982

De gegevens waarover men thans beschikt laten voor het jaar 1982 een lichte winst verwachten (bijlage nr. 6).

De Staat heeft in 1982, overeenkomstig de bepalingen voorzien in het koninklijk besluit van 26 maart 1981 houdende het plan tot aflossing van de gecumuleerde schuld, vanaf de maand februari een tweede schijf van 2,4 miljard gestort.

Daarenboven werd het saldo van de financiële lasten die niet door de winst uit de sector der familiale uitkeringen zijn gedekt, hetzij 1 389 miljoen, door de Staat aan het RSVZ gestort.

Het koninklijk besluit van 4 november 1982 houdende uitvoering van artikel 37, 12° en 13°, van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der werknemers, tenslotte, heeft het aandeel dat het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen aan de regeling voor werknemers moet storten vastgesteld op 469 660 226 frank. Het RSVZ heeft aldus in december 1982 99 miljoen gestort, zijnde voor 1981 en 1982. Er blijven nog 4 jaar schijven van 50 000 000 frank en 6 schijven van 28 300 000 frank te storten. Deze schijven zijn eisbaar op 1 juli van ieder beschouwde jaar.

d) *Evolutie van de toestand in 1983*

Uit een laatste voor 1983 opgestelde raming (bijlage 7) mag aangenomen worden dat de regeling ongeveer in evenwicht zal zijn.

2. *Inventaris van de andere maatregelen*

a) Koninklijk besluit van 18 mei 1981 tot uitvoering van de artikelen 9 en 30bis van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen.

Dit besluit regelt de toegelaten bezigheid voor de gepensioneerde zelfstandigen op identieke wijze als deze die voor de werknemers voorzien is.

b) Het koninklijk besluit van 2 juli 1981 brengt zeer uiteenlopende wijzigingen inzake pensioen. Het sluit uit de loopbaan die in aanmerking wordt genomen voor de opening van het recht op pensioen de jaren en kwartalen uit welke gelegen zijn na 31 december 1980 en voor dewelke een vrijstelling van bijdrage werd toegestaan; het brengt bepaalde wijzigingen aan de bepalingen inzake gelijkstelling, onder meer door bijdragen op te leggen voor de periodes van inactiviteit die volgen op het einde van de militaire dienst en het stelt eveneens een termijn voor het indienen van een aanvraag om voortgezette verzekering. Daarenboven bevat het aanpassingen die noodzakelijk geworden zijn ingevolge de afschaffing van de mogelijkheid nog jaren te vali-

tions familiales — se traduit par un boni de 375,8 millions environ (voir tableau en annexe n° 5).

2° En 1982

Selon les éléments dont on dispose à l'heure actuelle, il est permis d'espérer pour l'année 1982 un léger boni (annexe n° 6).

En 1982, l'Etat a versé, conformément à l'arrêté royal du 26 mars 1981 relatif au plan d'amortissement de la dette cumulée, une deuxième tranche de 2,4 milliards dès le mois de février.

En outre le solde des charges financières non couvertes par le boni du secteur des allocations familiales, soit 1 389 millions, a été liquidé par l'Etat à l'INASTI.

Enfin, l'arrêté royal du 4 novembre 1982 portant exécution de l'article 37, 12° et 13°, de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés a fixé à 469 660 226 francs la contribution du régime de pensions des travailleurs indépendants à verser au régime des travailleurs salariés. L'INASTI a ainsi versé en décembre 1982, les 99 millions représentant les tranches de 1981 et 1982. Restent à verser 4 tranches annuelles de 50 000 000 et 6 tranches de 28 300 000 francs. Ces tranches sont exigibles au 1er juillet de chaque année concernée.

d) *Evolution de la situation en 1983*

D'une dernière estimation établie pour 1983 (annexe 7) on peut considérer que le régime sera pratiquement en équilibre.

2. *Inventaire des autres mesures*

a) Arrêté du 18 mai 1981 portant exécution des articles 9 et 30bis de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

Cet arrêté règle l'activité autorisée des travailleurs indépendants pensionnés, cette réglementation étant identique à celle prévue pour les travailleurs salariés.

b) L'arrêté royal du 2 juillet 1981 apporte des modifications très diverses en matière de pension. Il exclut de la carrière susceptible d'ouvrir le droit à la pension, les années et trimestres postérieurs au 31 décembre 1980 pour lesquels une dispense de cotisation a été accordée. Il apporte certaines modifications aux dispositions en matière d'assimilation, notamment en imposant des cotisations pour les périodes d'inactivité suivant la fin du service militaire et il prévoit un délai pour l'introduction d'une demande d'assurance continuée. Par ailleurs, il contient les adaptations rendues nécessaires suite à la suppression de la possibilité de faire valider des années situées après l'âge normal de la pension (exécution de l'arrêté royal n° 1 du 26 mars 1981) et il élargit les

deren die gelegen zijn na de normale pensioenleeftijd (uitvoering van het koninklijk besluit nr. 1 van 26 maart 1981) en verruimt het de mogelijkheden van het Rijksinstituut om de terugvordering van onverschuldigd betaalde sommen te verzaken. Het verduidelijkt tenslotte sommige taken van het gemeentebestuur en wijzigt sommige bepalingen betreffende de berekening van het onvoorwaardelijk pensioen.

c) Door het koninklijk besluit van 6 augustus 1981, en later door het koninklijk besluit van 22 juni 1982, werd het systeem voor de berekening van het zelfstandige pensioen aangepast aan het nieuwe systeem dat in de pensioenregeling voor werknemers werd ingevoerd door het artikel 7ter, ingelast in het koninklijk besluit nr. 50 door de herstelwet van 10 februari 1982 betreffende de pensioenen van de sociale sector. Met dat doel wijzigt het eerstgenoemd besluit het artikel 50bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967; het tweede besluit wijzigt de artikelen 112 en 113.

d) Het koninklijk besluit van 14 juni 1982 wijzigt het artikel 94bis van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen; het beoogt aldus de toekenning van een vervroegd pensioen mogelijk te maken wanneer de vier kwartalen van het jaar voorafgaand aan de ingangdatum van het pensioen niet konden weerhouden worden omdat zij niet door de betaling van bijdragen zijn gedekt, alhoewel de betrokkene vrijstelling van bijdrage bekomen heeft.

e) Het koninklijk besluit van 29 juni 1982 wijzigt de cumulatieregel met een pensioen van de overheidssector vervat in artikel 115 van het algemeen reglement in die zin dat het rustpensioen « zelfstandige » voortaan niet meer zal verminderd worden door het genot van een overlevingspensioen uit de overheidssector.

f) Het koninklijk besluit nr. 95 betreffende het brugrustpensioen voor werknemers belangt eveneens de zelfstandigen aan, aangezien de werknemer die tijdens zijn loopbaan eveneens een beroepsbezigheid als zelfstandige heeft uitgeoefend en aanspraak kan maken op een brugrustpensioen een onverminderd pensioen als zelfstandige zal bekomen. De bijkomende uitgaven worden tot de leeftijd van 65 jaar door de Staat gedragen.

3. Het aanvullend pensioen

Het koninklijk besluit nr. 1 van 26 maart 1981 stelde naast het bestaande forfaitair stelsel een aanvullend stelsel in dat de zelfstandige die dit wenst in staat stelt zich een aanvullend pensioen te verwerven dat zijn forfaitair pensioen zal komen verhogen. Dit pensioen zal door de zelfstandige gevestigd kunnen worden door de storting van supplementaire bijdragen die beschouwd worden als bijdragen die wettelijk verschuldigd zijn.

Het gaat hier om een kapitalisatiestelsel dat in werking is getreden op 1 januari 1982. De toepassingsmodaliteiten

possibilités pour l'INASTI de renoncer à la récupération de sommes indûment payées. Enfin, il précise encore certaines obligations de l'administration communale et modifie certaines dispositions relatives au calcul de la pension inconditionnelle.

c) L'arrêté royal du 6 août 1981 a adapté, ainsi que l'arrêté royal du 22 juin 1982, le système de calcul de la pension de travailleur indépendant au nouveau système instauré en régime salarié par l'article 7ter, inséré dans l'arrêté royal n° 50 par la loi du 10 février 1981 de redressement de pensions du secteur privé. A cette fin, le premier modifie l'article 50bis de l'arrêté royal du 22 décembre 1967, le second les articles 112 et 113.

d) L'arrêté royal du 14 juin 1982, en modifiant l'article 94bis de l'arrêté royal du 19 décembre 1967 portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38, a pour objet de permettre encore l'octroi d'une pension anticipée lorsque les quatre trimestres de l'année précédant la prise de cours de la pension n'ont pu être retenus parce que non couverts par le paiement de cotisations, alors que l'intéressé a obtenu dispense.

e) L'arrêté royal du 29 juin 1982 modifie la règle du cumul d'une pension du secteur public, réglé par l'article 115 du règlement général, en ce sens que la pension de retraite « indépendant » ne pourra dorénavant plus être réduite en raison d'une pension de survie du secteur public.

f) L'arrêté royal n° 95 relatif à la prépension spéciale pour travailleurs salariés. Cet arrêté concerne également les travailleurs indépendants du fait que le travailleur salarié qui exerce une activité en qualité de travailleur indépendant dans le courant de sa carrière et qui peut obtenir la prépension de retraite, bénéficiera de la pension d'indépendant non réduite. Le supplément de dépenses est, jusqu'à l'âge de 65 ans, supporté par l'Etat.

3. La pension complémentaire

L'arrêté royal n° 1 du 26 mars 1981 a créé, à côté du régime général forfaitaire actuel, un régime complémentaire permettant à l'indépendant qui le souhaite, de se constituer une pension complémentaire susceptible d'améliorer la pension forfaitaire. Cette pension sera constituée par l'indépendant moyennant le versement par ce dernier de cotisations complémentaires considérées comme des cotisations dues en exécution de la législation.

Il s'agit d'un régime de capitalisation qui est entré en vigueur le 1er janvier 1982. Les modalités d'application ont

ervan werden gepreciseerd door de koninklijke besluiten van 20, 23 en 31 juli 1981 en van 10 mei 1982.

Dit systeem kent een matig succes; op dit ogenblik hebben ongeveer 11 000 zelfstandigen een kontrakt voor aanvullende verzekering onderschreven.

*Afdeling IV. — Pensioenen in het kader
van de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid*

*Sociale Zekerheid voor de werknemers
uit Belgisch-Congo en Rwanda-Urundi*

Hoewel de uitgaven betreffende de overzeese sociale zekerheid ten laste van de Staat vallen en dus geen deel uitmaken van de begroting der Pensioenen, is het toch goed hier zeer kort over te spreken gezien het koninklijk besluit van 4 januari 1982 de wetgeving, de reglementering en de uitvoering van de door de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid beheerde pensioen- en rentestelsels onder de bevoegdheid plaatst van de Staatssecretaris voor Pensioenen.

Wat men vaak met dezelfde benaming « Overzeese Sociale Zekerheid » betitelt omvat in werkelijkheid twee onderscheiden regelingen : de sociale zekerheid van de oud-koloniaal bedienden, een verplichte regeling die op 30 juni 1960 werd afgeschaft en de eigenlijke overzeese sociale zekerheid, een vrije regeling ingesteld vanaf dezelfde datum voor hen die hun beroepsactiviteit buiten de EEG uitoefenen.

De sociale voordelen van de regeling der oud-kolonialen werden door de Belgische Staat gewaarborgd krachtens de wet van 16 juni 1960. Nadien werden zij verschillende malen verbeterd om te vermijden dat zij achterop zouden geraken ten aanzien van de evoluerende werknemerspensioenen. Door het verlies van het in Congo geïnvesteerde gedeelte van de reserves van dit regime, heeft de door de Staat gegeven waarborg terstond een last voor de Openbare Schatkist voor gevolg gehad, een last die vermeerderd is met de sommen die nodig waren om de verbetering van die prestaties te financieren, aangezien dit niet meer door middel van bijdragen mogelijk was.

De regeling van de eigenlijke overzeese sociale zekerheid is financieel in evenwicht. Een deel van deze inkomsten wordt weliswaar ieder jaar aangewend om de lasten te verlichten welke voor de Staat voortvloeien uit de verbintenissen die hij heeft aangegaan in verband met de financiering van het regime der oud-kolonialen, aangezien de globale last van die verbintenissen in de tijd worden gespreid.

*1. De regeling van de DOSZ werd in 1981 door drie
betrekkelijk belangrijke wijzigingen gekenmerkt*

a) De programmwet van 2 juli 1981

In het kader van de wet van 16 juni 1960 garandeert België de goede uitvoering van het verplicht sociale zekerheidstelsel dat voor de onafhankelijkheid in voege was in Kongo en in Rwanda-Urundi voor de niet-autochtone werknemers uit de privé-sector.

été précisées par les arrêtés royaux des 20, 23 et 31 juillet 1981 et 10 mai 1982.

Ce régime connaît un succès mitigé; à ce jour 11 000 indépendants environ ont souscrit un contrat d'assurance complémentaire.

*Section IV. — Pensions versées
par l'Office de sécurité sociale d'outre-mer*

*Sécurité sociale des employés
du Congo belge et du Rwanda-Urundi*

Bien que les charges incombant à l'Etat en ce qui concerne la sécurité sociale d'outre-mer ne relèvent pas du budget des Pensions, il importe d'y faire brièvement allusion puisque l'arrêté royal du 4 janvier 1982 place dans les attributions du Secrétaire d'Etat aux Pensions la législation, la réglementation et l'exécution des régimes de pensions et de rentes gérés par l'Office de sécurité sociale d'outre-mer.

Ce qu'on désigne souvent sous l'appellation unique de « Sécurité sociale d'outre-mer » comporte en réalité deux régimes distincts : la sécurité sociale des anciens employés coloniaux, régime obligatoire abrogé le 30 juin 1960, et la sécurité sociale d'outre-mer proprement dite, régime à participation volontaire instauré à partir de cette date pour ceux qui exercent leur activité professionnelle hors de la CEE.

Les prestations sociales du régime des anciens coloniaux ont été garanties par l'Etat belge en vertu de la loi du 16 juin 1960. Par la suite, elles ont été améliorées à plusieurs reprises pour éviter qu'elles ne se déprécient par rapport à l'évolution des pensions des travailleurs salariés. En raison de la perte de la partie des réserves de ce régime investie au Congo, la garantie donnée par l'Etat a entraîné une charge immédiate pour le Trésor public, charge qui s'est accrue des sommes nécessaires au financement de l'amélioration des prestations, qui ne pouvait plus être assuré par des cotisations.

Le régime de la sécurité sociale d'outre-mer proprement dite est financièrement équilibré. Toutefois, une partie des ressources de ce régime est utilisée pour alléger les charges annuelles découlant pour l'Etat de ses engagements dans le financement du régime des anciens coloniaux, en étalant dans le temps la charge globale de ces engagements.

*1. Le régime de l'OSSOM a, en 1981, été marqué par trois
modifications relativement importantes*

a) Loi-programme du 2 juillet 1981

En vertu de la loi du 16 juin 1960, la Belgique garantit la bonne fin du régime obligatoire de sécurité sociale en vigueur au Congo et au Rwanda-Urundi pour les employés non autochtones du secteur privé avant l'indépendance.

Inzake pensioenen zijn de gewaarborgde voordelen :

- de rust- en overlevingsrenten (verworven volgens het beginsel van de individuele kapitalisatie);
- de wezenuitkeringen;
- de vóór 1960 toegepaste verhogingen van renten en uitkeringen.

De wetgever heeft daarenboven de koppeling voorgeschreven van de uitkeringen aan de evolutie van de levensduurte op dezelfde basis als de sociale uitkeringen in België.

In analogie met de verbeteringen aangebracht in de stelsels van het moederland, werden nieuwe voordelen toegekend aan gewezen koloniale bedienden, zoals aanvullende rust- en overlevingspensioenen, minimumpensioenen, vakantiegeld.

Voor de Belgische onderdanen geldt de waarborg voor al deze voordelen.

Uitgezonderd wanneer er een wederkerigheidsakkoord bestaat werd, ten aanzien van de vreemdelingen het gedeelte van de uitkeringen dat niet beantwoordde aan persoonlijke en patronale bijdragen, maar toegekend werd ten laste van de algemene solidariteit niet verzekerd.

Door een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap (arrest van 31 maart 1977, bevestigd door arrest van 11 juli 1980) werd België ertoe veroordeeld aan de onderdanen van de EG-Lid-Staten dezelfde rechten toe te kennen als aan de Belgen.

De programmawet van 2 juli 1981 maakte een einde aan de discriminatie en bepaalde de voorwaarden waaronder het gelijkheidsbeginsel diende toegepast.

Maar om de lasten van de Staat te verlichten en met het oog op harmonisering, werd de toekenning van uitkeringen die niet door bijdragen worden gefinancierd voortaan aan dezelfde voorwaarden onderworpen als die welke gelden voor werknemers, meer bepaald geen beroepsbezigheid uitoefenen die valt buiten de door de Koning vastgestelde grenzen en, wat de weduwen betreft, niet te hertrouwen.

Bij wijze van overgangsmaatregel werd het recht op een integraal pensioen nochtans behouden tot 31 juli 1982.

b) Koninklijk besluit van 16 december 1981 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de studiejaren kunnen in aanmerking genomen worden voor de toekenning van prestaties waarin voorzien wordt bij de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese zekerheid

c) Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector

De pensioenen toegekend aan de werknemers die vallen onder het stelsel van de overzeese sociale zekerheid mochten

En matière de pension, les prestations garanties sont :

- les rentes de retraite et de veuve (établies selon le principe de la capitalisation individuelle);
- les allocations d'orphelins;
- les majorations de rentes et d'allocations appliquées antérieurement à 1960.

Le législateur a, en outre, prévu la liaison des prestations à l'évolution du coût de la vie sur des bases identiques à celles prévues en ce qui concerne les avantages sociaux en Belgique.

En parallèle avec les améliorations intervenues dans les régimes métropolitains, des avantages nouveaux ont aussi été accordés aux anciens employés coloniaux, tels que compléments de pensions de retraite et de veuve, minima de pension, pécule de vacances.

Pour les nationaux, la garantie s'étend à tous ces avantages.

Pour les étrangers, la partie des prestations autres que celles provenant du versement des cotisations patronales et personnelles, soit les prestations à charge de la solidarité, n'était pas assurée sauf accord de réciprocité.

A la suite d'un arrêt de la Cour de justice des Communautés européennes (arrêt du 31 mars 1977 confirmé par celui du 11 juillet 1980), la Belgique a été condamnée à accorder aux ressortissants des Etats membres de la Communauté des droits identiques à ceux des bénéficiaires de nationalité belge.

La loi-programme du 2 juillet 1981 a mis fin à ces discriminations et déterminé les conditions dans lesquelles serait appliqué le principe de l'égalité de traitement.

Mais afin d'alléger les charges incombant à l'Etat et dans un souci d'harmonisation, l'octroi des prestations non financées par les cotisations est dorénavant soumis à des conditions semblables à celles qui conditionnent le droit à la pension dans le régime applicable aux travailleurs salariés, à savoir ne pas exercer d'activité professionnelle autre que celles autorisées par le Roi aux bénéficiaires de ce régime et, en ce qui concerne les veuves, ne pas être remariées (art. 67 et suivants).

Par mesure transitoire, le droit à l'intégralité des prestations a cependant été maintenu jusqu'au 31 juillet 1982.

b) Arrêté royal du 16 décembre 1981 fixant les conditions dans lesquelles les années d'étude peuvent être prises en considération pour l'octroi de prestations prévues par la loi du 17 juillet 1963

c) Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public

Les pensions accordées aux travailleurs bénéficiant de la sécurité sociale d'outre-mer doivent, à partir du 1er juillet

vanaf 1 juli 1982 in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het absoluut plafond voorgeschreven door artikel 40 van de wet van 5 augustus 1978.

2. Korte analyse van de evolutie van het aantal gerechtigden en van de lasten inzake pensioenen en renten

Zoals in de andere pensioenregelingen stelt men ook hier een toename vast van het aantal rechthebbenden en van de lasten (zie bijlage 8).

3. Last van de Staatswaarborg

De last welke voortvloeit uit de waarborg die de Staat voor de uitvoering van de wet van 16 juni 1960 gegeven heeft bedraagt in 1981 bijna 1,2 miljard frank. De grootte van deze last spruit hoofdzakelijk voort uit de onbeschikbaarheid en uit de ontwaarding van de investeringen die de verzekeringsorganismen die door de Dienst voor Overzeese sociale zekerheid werden opgevolgd, in Belgisch-Kongo verricht hebben (bijna 8 miljard frank).

Bijlage 8 geeft een beeld van de geleidelijke stijging van de Staatsinterventie.

In dit verband zij opgemerkt dat deze tussenkomst niet voorkomt in de begroting van Pensioenen doch ieder jaar opnieuw het voorwerp uitmaakt van een inschrijving in de rekeningenweg

Afdeling V. — Pensioenen en renten van de vrijwillig verzekerden

Het betreft een stelsel waarvan het belang marginaal is geworden, dat beheerd wordt door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas die nog 144 miljoen aan renten uitbetaalt per jaar, met inbegrip van de staatstussenkomst ten belope van $\pm$ 34 miljoen voor 1983.

Dit stelsel is aan het verdwijnen aangezien het, sinds 1976, door geen enkele bijdrage meer wordt gespijsd. Het pensioenstelsel der vrijwillig verzekerden, ingesteld door de wet van 12 februari 1963, is inderdaad afgeschaft door de wet van 5 januari 1976 (art. 112, § 1, 2°) betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977. De instelling van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden deed inderdaad twijfels rijzen aan de rol van een stelsel van bijdragen in het kader van een vrijwillige verzekering.

Toch blijft de ASLK ertoe gehouden maandelijks, soms onbeduidende, uitkeringen te verrichten. Deze betalingen veroorzaken dan kosten die buiten elke redelijke verhouding staan.

Ten einde de beheerskosten te drukken maakt een koninklijk besluit van 20 april 1982 tot vaststelling van de wijze van uitbetaling van het jaarlijks bedrag van de rente het voor de ASLK mogelijk :

— de renten af te kopen indien hun jaarbedrag lager ligt dan 600 frank;

1982, être prises en considération lors de l'application de la règle du plafond absolu prévue à l'article 40 de la loi du 5 août 1978.

2. Brève analyse de l'évolution du nombre de bénéficiaires et des charges de pensions et rentes

Comme dans tous les régimes de pensions, on constate également une progression du nombre de bénéficiaires et des charges de pensions (voir annexe 8).

3. Charge de la garantie de l'Etat

La charge qui découle de la garantie de l'Etat donnée à l'exécution de la loi du 16 juin 1960 représente en 1981 près de 1,2 milliard de francs. L'importance de cette charge résulte essentiellement de l'indisponibilité et de la dépréciation des investissements que les organismes d'assurances auxquels l'Office de sécurité sociale d'outre-mer a succédé, ont effectués au Congo belge (près de 8 milliards de francs).

On peut également se rendre compte, à l'annexe n° 8, de la croissance progressive de l'intervention de l'Etat.

A ce propos, il faut remarquer que cette intervention n'apparaît pas au budget des Pensions mais fait chaque année l'objet d'une inscription dans la loi de compte.

Section V. — Pensions et rentes des assurés libres

Il s'agit d'un secteur devenu marginal, géré par la Caisse générale d'épargne et de retraite qui paiera encore 144 millions de rentes par an, y compris la contribution de l'Etat, évaluée à $\pm$ 34 millions pour 1983.

Ce secteur est en voie d'extinction puisque, depuis 1976, il n'est plus alimenté par aucune cotisation. Le régime de pension des assurés libres institué par la loi du 12 février 1963 a été, en effet, abrogé par la loi du 5 janvier 1976 (art. 112, § 1er, 2°) relative aux propositions budgétaires 1976-1977. L'institution du revenu garanti aux personnes âgées rendait, en effet, fort aléatoire un régime de cotisations d'assurance libre.

Toutefois, en ce domaine, la CGER est amenée à liquider des prestations mensuelles parfois insignifiantes. Ces liquidations entraînent des frais hors de proportion.

En vue de réduire les frais de gestion, un arrêté royal du 20 avril 1982 déterminant le mode de liquidation du montant annuel de la rente d'assuré libre permet à la CGER :

— de racheter les rentes lorsque leur montant annuel est inférieur à 600 francs;

— over te gaan tot een enkele jaarlijkse uitbetaling op de vervaldag indien het bedrag van de rente ligt tussen 600 en 3 000 frank.

Indien het jaarbedrag minstens 3 000 frank bedraagt, wordt de rente per trimester uitbetaald op de vervaldag.

Er zij opgemerkt dat de afkoop van de jaarrenten die kleiner zijn dan 600 frank de onmiddellijke storting vergt van de Staatstussenkomst. Deze bijkomende uitgave is voorzien in het aanpassingsblad van de begroting van 1982.

Derde deel : Vooruitzichten

1. Pensioenen van de overheidssector

Bij de publicatie in 1982 van de volmachtbesluiten betreffende de pensioenen van de overheidssector, heeft de Regering de verbintenis aangegaan bij het Parlement een globale tekst neer te leggen met voorstellen van bepaalde hervormingen welke noodzakelijk geacht worden om dit stelsel aan de huidige imperatieven aan te passen en om een zekere harmonisatie tot stand te brengen met de sociale wetgeving. Deze tekst zal in de eerstvolgende weken neergelegd worden.

In de eerste plaats zal er een verbetering van de weduwenpensioenen en van de pensioenen wegens ongeschiktheid voorgesteld worden, een verbetering welke moet afgestemd worden op de andere pensioenregelingen.

Een herziening van andere sinds 1844 van kracht zijnde bepalingen zal voorgesteld worden rekening houdend met de huidige sociale noodwendigheden :

- in aanmerking nemen van prestaties voor de leeftijd van 19 jaar;
- aanpassing van het pensioenstelsel voor de deeltijdse prestaties;
- behoud van rechten in geval van overgang naar een andere regeling;
- aanwending van de bijdragen voor de gezamenlijke regeling van rust- en overlevingspensioenen.

Anderzijds stelt men vast dat de uitvoering van de diverse maatregelen die tijdens deze laatste jaren werden genomen op grote praktische moeilijkheden stuit omdat men niet over de noodzakelijke inlichtingen beschikt. Er bestaat geen enkel informatiek werkinstrument dat toelaat het juist aantal gepensioneerden of het globaal bedrag dat ieder van hen ontvangt te kennen. A fortiori is het onmogelijk de som der voordelen die gezinnen van gepensioneerden ontvangen te kennen. De toepassing van de onderscheiden maatregelen (indexering, voorheffing, cumulatie, bijdragen) wordt aldus vervalst doordat de middelen daartoe niet aangepast zijn. Het is derhalve zo goed als onmogelijk een samenhangende sociale politiek te ontwikkelen. Daarom zal er voorgesteld worden een gemeenschappelijk identificatiesysteem voor alle gepensioneerden in te richten en het bijhouden van een individuele gegevensfiche verplicht te maken.

— de procéder à un versement annuel à terme échu lorsque le montant de la rente est compris entre 600 et 3 000 francs.

Si le montant annuel atteint au moins 3 000 francs, la rente est liquidée trimestriellement à terme échu.

A noter que le rachat des rentes annuelles inférieures à 600 francs entraîne le versement immédiat de la contribution de l'Etat. Cette dépense supplémentaire a été prévue au feuillet d'ajustement du budget de 1982.

Troisième partie : Perspectives

1. Pensions du secteur public

Lors de la publication, au cours de l'année 1982, des arrêtés de pouvoirs spéciaux concernant les pensions du secteur public, le Gouvernement s'était engagé à déposer devant le Parlement un texte d'ensemble proposant certaines réformes jugées nécessaires en vue d'adapter le régime aux impératifs actuels et de réaliser une certaine harmonisation en rapport avec la législation sociale. Ce texte sera déposé dans les prochaines semaines.

Il sera tout d'abord proposé une amélioration des pensions de veuve et des pensions pour incapacité, cette amélioration devant s'opérer en liaison avec les autres régimes de pensions.

La révision d'autres normes en vigueur depuis 1844 sera proposée en fonction des nécessités sociales actuelles :

- prise en considération des prestations avant l'âge de 19 ans;
- adaptation du régime de pension pour les prestations à temps réduit;
- maintien des droits en cas de passage à un autre régime;
- affectation de la cotisation à l'ensemble des régimes de retraite et de survie.

D'autre part, on constate que l'exécution des diverses mesures intervenues au cours de ces dernières années se heurte à de graves difficultés d'ordre pratique, à défaut de disposer des informations nécessaires. Il n'existe aucun outil informatique capable d'identifier le nombre exact de pensionnés ainsi que le montant global perçu par chacun d'eux. A fortiori, on ne peut connaître la somme des prestations perçues au niveau des ménages de pensionnés. L'application de diverses règles (indexation, précompte, cumul, cotisations) se trouve ainsi faussée du fait de l'inadéquation des moyens. Il est dès lors quasiment impossible de développer une politique sociale cohérente. Il sera donc proposé de mettre en place un mode commun d'identification de tous les pensionnés ainsi que la tenue obligatoire d'une fiche signalétique individuelle.

Het ontwerp dat aan de Regering zal voorgelegd worden beantwoordt eveneens aan een imperatief van harmonisatie. Het wordt op dusdanige wijze voorgesteld dat het een mijlpaal vormt in de uitwerking van een nieuwe pensioengids voor de openbare sector.

2. Eisenpakket van de slachtoffers van de vaderlandslievende plicht

Zoals in het overzicht van de activiteiten van 1982 reeds werd aangestipt, geschiedt de regeling van het eisenpakket van de slachtoffers van de vaderlandslievende plicht overeenkomstig het protocol van akkoord dat hierover in 1975 tussen de Regering en de vaderlandslievende verenigingen werd afgesloten, welke regeling zich over een periode van tien jaar uitspreidt.

De voorstellen die deswege door de in datzelfde protocol voorziene « permanente commissie » worden gedaan, betreffen steeds tweejaarlijkse programmatische schijven.

Terwijl het afsluiten van de werkzaamheden van de Commissie onwille van diverse omstandigheden steeds vertraagd is geworden ten aanzien van de door het protocol vastgestelde kalender, wordt thans alles in het werk gesteld opdat de programmatie 1983-1984 binnen de gewenste termijn zou aangenomen worden.

Hierna volgen, ter herinnering, de voornaamste maatregelen die in het voorontwerp vervat zijn :

a) Wijziging van de bepalingen voorzien in de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen inzake herziening uit hoofde van verergering, in die zin dat het geneeskundig onderzoek voortaan nog uitsluitend zal gaan om de aandoening of de aandoeningen welke het voorwerp uitmaken van de aanvraag om herziening en niet meer ambtshalve om alle andere aandoeningen voor dewelke aan de aanvrager reeds een invaliditeit werd toegekend.

b) Uitbreiding van de maatregel tot afschaffing van de vijfjaarlijkse herziening inzake vergoedingspensioen voor de leden van het expeditiekorps van Korea. Dit pensioen wordt aldus definitief van zodra het toegekend wordt en niet langer na verloop van een periode van vijf jaar en na een nieuw geneeskundig onderzoek bij het verstrijken van die termijn.

Er zij aangestipt dat die maatregel voor de invaliden van de oorlog 1940-1945 reeds in het raam van de programmatie 1981-1982 was voorzien.

c) Toepassing van het « proportionaliteitsprincipe » voor een tweede schijf van 20 pct. (zie overzicht der activiteiten van het jaar 1982 en meer in 't bijzonder de opsomming van de maatregelen beoogd door de wet van 3 juni 1982).

d) De pensioenen van de groot-verminkten en invaliden van de oorlog worden verhoogd tot een bedrag dat 10 pct. groter is dan dat van de invaliditeitspensioenen van personen die geen « grootinvaliden » zijn.

Le projet qui sera soumis au Parlement répond également à un impératif d'harmonisation. Par sa forme, il constituera une étape dans l'élaboration d'un nouveau code des pensions du secteur public.

2. Contentieux des victimes du devoir patriotique

Comme cela a déjà été précisé plus haut à l'occasion de l'aperçu des activités de l'année 1982, le règlement du contentieux des victimes du devoir patriotique s'effectue conformément au protocole d'accord conclu à cet égard en 1975 entre le Gouvernement et les associations patriotiques et s'étale sur une période de dix ans.

Les propositions faites à cet égard par la « commission permanente » prévue par ce même protocole visent toujours des tranches bisannuelles de programmation.

Alors qu'en raison de circonstances diverses, cette Commission a toujours été retardée dans l'aboutissement de ses travaux par rapport au calendrier établi par le protocole en cause, tout est mis en œuvre pour que la programmation 1983-1984 soit adoptée dans les délais souhaités par le protocole.

On rappellera ci-après les principales mesures que contiendra cet avant-projet.

a) Modification des dispositions prévues en matière de révision du chef d'aggravation par les lois coordonnées sur les pensions de réparation, en ce que l'expertise médicale portera dorénavant uniquement sur l'affection ou les affections faisant l'objet de la demande de révision et non plus d'office sur toutes les affections pour lesquelles le demandeur s'est déjà vu reconnaître une invalidité.

b) Extension en faveur des membres du corps expéditionnaire de Corée de la suppression de la révision quinquennale en matière de réparation. Cette dernière devient par conséquent définitive dès son attribution, et non plus après l'écoulement d'une période de cinq ans et une nouvelle expertise médicale à l'expiration de ce délai.

On notera que cette mesure a déjà été prévue en faveur des invalides de la guerre 1940-1945, dans le cadre de la programmation 1981-1982.

c) Application à concurrence d'une deuxième tranche de 20 p.c. du principe de la « proportionnalité » (cf. aperçu des activités au cours de l'année 1982 et plus particulièrement de l'énumération des mesures visées par la loi du 3 juin 1982).

d) Les pensions des plus grands mutilés et invalides de guerre sont portées à un taux supérieur de 10 p.c. par rapport au taux des pensions des invalides non « grands invalides ».

e) Weerslag van deze maatregel op de pensioenen van de oorlogsweduwen die een « volledig pensioen » genieten : aangezien dit voordeel wettelijk vastgesteld is op 62 pct. van het pensioen der groot-verminkte invaliden moet de verhoging van laatstgenoemd voordeel eveneens een verhoging van het overeenstemmend weduwepensioen voor gevolg hebben; rekening houdend met de budgettaire enveloppe vastgesteld door het protocol van 1975 wordt deze verhoging beperkt tot 20 pct. van haar bedrag.

f) Toekenning inzake pensioen van de overheidssector van een tijdsbonificatie — weliswaar beperkt tot één jaar — ten voordele van de hulpkrachten van de inlichtings- en actiediensten van de oorlog 1940-1945, dit is dezelfde bonificatie als deze die reeds bestaat voor de inlichtings- en actieagenten.

g) Raming van de tijd die in aanmerking genomen wordt voor het statuut der oorlogsvrijwilligers 1940-1945 bij de berekening van de pensioenen in de overheidssector en van de oorlogsrenten.

Het betreft hier in feite een maatregel die reeds deel uitmaakte van de programmatie 1981-1982, maar die ingevolge problemen van technische aard, in de reeds genoemde wet van 3 juni 1982 nog niet kon verwezenlijkt worden.

3. Pensioenen voor werknemers

Op 21 december 1982 werd een voorontwerp van wet houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 50 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers aan het beheerscomité van de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen voorgelegd.

Die tekst heeft onder meer tot doel een betere binding te verzekeren tussen het pensioen en de gestorte bijdragen, een maatregel die voornamelijk door de kaders voor wie het plafond der bijdragen is afgeschaft, opgeëist wordt.

Dit ontwerp voert eveneens het principe van de eenheid van loopbaan in, volgens hetwelk de gedeelten van loopbaan welke in verschillende regelingen verwezenlijkt werden mogen samengevoegd worden tot beloop van een volledige loopbaan, wijl iedere regeling de rechten opent die aldaar zijn verworven.

4. Pensioenen voor zelfstandigen

Conform het advies dat door de werkgroep der zelfstandigen werd uitgebracht, zal voorgesteld worden om het forfaitaire pensioen te vervangen door een stelsel van proportioneel pensioen dat de persoonlijke inspanning beloont zodanig dat een storting van een frank er dezelfde rechten opent als in de pensioenregeling voor werknemers.

5. Kleine pensioenen en gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Reeds eerder werd onderstreept dat het lot van de kleine gepensioneerden voorrang behoudt. Voor 500 000 onder hen werd verleden jaar reeds een eerste stap gezet.

e) Incidence de cette mesure sur les pensions de veuve de guerre bénéficiant d'une pension dite à « taux plein »; cet avantage étant légalement fixé à 62 p.c. de la pension des plus grands mutilés invalides de guerre, toute augmentation de cette dernière doit normalement entraîner une augmentation de la pension de veuve correspondante; compte tenu toutefois de l'enveloppe budgétaire fixée par le protocole de 1975, cette augmentation sera toutefois limitée à 20 p.c. de son montant.

f) Bonification de temps — toutefois limitée à un an — en matière de pension du secteur public, en faveur des auxiliaires des services de renseignement et d'action de la guerre 1940-1945 (« Auxiliaires SRA »), pareille bonification existant déjà en ce qui concerne les agents de renseignements et d'action (« ARA »).

g) Supputation du temps pris en considération pour le statut des volontaires de la guerre 1940-1945 dans le calcul des pensions du secteur public et dans celui des rentes de guerre.

Il s'agit en réalité d'une mesure faisant encore partie de la programmation 1981-1982, mais qui à la suite de problèmes d'ordre technique, n'a pu être concrétisée par la loi du 3 juin 1982 déjà citée.

3. Pensions des travailleurs salariés

Un avant-projet de loi portant modification de l'arrêté royal n° 50 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés a été soumis au Comité de gestion de l'Office national des pensions pour travailleurs salariés, en date du 21 décembre 1982.

Ce texte vise notamment à assurer une meilleure liaison entre la pension et les cotisations versées, mesure que réclament en particulier les cadres dont les cotisations ont été déflationnées.

Ce projet introduit aussi le principe de l'unité de carrière selon lequel les parties de carrière accomplies dans différents régimes s'additionnent à concurrence d'une carrière complète, chaque régime ouvrant les droits qui y ont été acquis.

4. Pensions des travailleurs indépendants

Conformément à l'avis émis par le groupe de travail des indépendants, il sera proposé de substituer à la pension forfaitaire un régime de pension proportionnelle valorisant l'effort contributif, un franc versé ouvrant les mêmes droits que dans le régime de pensions des travailleurs salariés.

5. Petites pensions et revenu garanti aux personnes âgées

Comme cela a déjà été souligné, le sort des petits pensionnés reste prioritaire. Un premier pas a été franchi, l'an dernier, au profit de 500 000 d'entre eux.

De verbetering van het lot van de minst-bedeelden moet voortgezet worden.

Zo moet het gewaarborgd inkomen voor bejaarden vanaf 1 februari eerstkomend met 5 pct. verhoogd worden. In de loop van dit jaar moeten ook de minimumpensioenen verhoogd worden.

6. Regeling voor Overzeese Sociale Zekerheid

Een wetsontwerp werd kort geleden op het bureau van uw geachte vergadering neergelegd. Het heeft vier doelstellingen :

a) Naar analogie met wat in alle andere pensioenregelingen voorzien is geworden, tracht dit ontwerp de gevolgen te verzachten van de programmwet van 2 juli 1981 ten aanzien van de hertrouwde weduwen die door deze vanaf 1 augustus 1982 een groot deel van hun overlevingspensioen verloren hebben.

b) Het voert in de wet van 1960 een pensioenrecht in voor de uit de echt gescheiden vrouw, naar het voorbeeld van de pensioenregelingen voor werknemers en voor zelfstandigen.

c) Het past eveneens de reglementering betreffende het vakantiegeld aan om ze in harmonische overeenstemming te brengen met deze van de regeling voor werknemers. De huidige regels laten immers geen uitbetaling van vakantiegeld toe wanneer er in een andere regeling reeds recht bestaat op een dergelijk voordeel, hoe klein dit ook is.

d) Het schaft tenslotte in de wet van 1963 de bepaling af die wil dat de bijdragen van slechts 20 verzekeringsjaren indexeerbare renten mogen opleveren.

Vierde deel — Algemene beschouwingen

A. De bevoegdheden van de Staatssecretaris voor Pensioenen

Door het koninklijk besluit van 4 januari 1982 werden de ministeriële bevoegdheden inzake pensioenen voor het eerst gegroepeerd.

Benevens de pensioenstelsels die rechtstreeks ten laste van de Staat vallen en het pensioenstelsel voor werknemers, ziet de Staatssecretaris zijn bevoegdheden uitgebreid tot enerzijds het pensioenstelsel voor zelfstandigen, het stelsel van verplichte renten, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en anderzijds alle andere regelingen opgesomd in het koninklijk besluit, dit zijn het stelsel beheerd door de Dienst voor overzeese sociale zekerheid, het stelsel van de vrijwillig verzekerden, de gemeentelijke en provinciale pensioenen, de stelsels eigen aan de openbare instellingen.

Wat houdt die bevoegdheid in ? Waar gezegd wordt dat de Staatssecretaris de wetgeving en de reglementering onder

L'amélioration du sort des plus défavorisés doit être poursuivie.

C'est ainsi que le revenu garanti aux personnes âgées doit être relevé de 5 p.c. au 1er février prochain. Les minima de pension devront également être relevés dans le courant de l'année.

6. Régime de la Sécurité sociale d'outre-mer

Un projet de loi vient d'être déposé sur le bureau de votre honorable assemblée. Ce projet poursuit quatre objectifs :

a) Par analogie avec ce qui a été prévu dans tous les régimes de pensions, il vise d'abord à atténuer les effets de la loi-programme du 2 juillet 1981 à l'égard des veuves remariées qui ont perdu une partie importante de leur pension de survie à partir du 1er août 1982.

b) Il introduit dans le régime de la loi de 1960 le droit à la pension de retraite en faveur de l'épouse divorcée, par assimilation avec le régime de pensions des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants.

c) Il adopte également les règles relatives à l'octroi du pécule de vacances aux pensionnés du régime, en vue de les harmoniser avec celles qui sont prévues pour les travailleurs salariés. Les règles actuelles empêchent en effet le paiement du pécule lorsqu'il existe un droit aussi minime soit-il à un tel avantage dans un autre régime.

d) Enfin, il supprime dans le régime de la loi de 1963 la limitation à 20 du nombre d'années de participation à l'assurance dont les cotisations produisent des rentes indexables.

Quatrième partie — Considérations générales

A. Les compétences du Secrétaire d'Etat aux Pensions

Pour la première fois, les compétences ministérielles en matière de pensions ont été regroupées par l'arrêté royal du 4 janvier 1982.

Outre les régimes de pensions directement à charge du budget de l'Etat et le régime des travailleurs salariés, le Secrétaire d'Etat aux Pensions voit sa compétence étendue d'une part aux régimes de pensions des travailleurs indépendants, au régime des rentes obligatoires, au revenu garanti aux personnes âgées et d'autre part à tous les autres régimes énumérés par l'arrêté, c'est-à-dire les régimes gérés par l'Office de sécurité sociale d'outre-mer, le régime des assurés libres, les régimes provinciaux et communaux, les régimes particuliers aux organismes publics.

Quel est le contenu de cette compétence ? Lorsqu'il est dit que le Secrétaire d'Etat a dans ses attributions la légis-

zijn bevoegdheid heeft, dient men daaronder te verstaan dat hij bevoegd is ter zake initiatieven te nemen. Wat de bevoegdheid betreft om maatregelen uit te voeren, is het duidelijk dat die slechts bestaat in de mate dat ze aan de centrale Regering toekomt.

De Staatssecretaris voor Pensioenen oefent daarenboven uit :

— een volledige voogdij over de Rijksdienst voor werknemerspensioenen en de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen;

— een voogdij beperkt tot onderwerpen i.v.m. pensioenen wat het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen en de Dienst voor overzeese sociale zekerheid betreft.

Kortom, door de Staatssecretaris bevoegdheid te verlenen over alle pensioenstelsels heeft de Regering hem een taak van coördinatie willen toevertrouwen.

B. Over de verscheidenheid van de stelsels

Naast de zopas vermelde stelsels bestaan er nog talrijke bijzondere regelingen waaromtrent de Staatssecretaris voor Pensioenen in feite geen rechtstreekse bevoegdheid heeft, behalve dan om initiatieven te nemen om langs wetgevende weg algemene regels vast te stellen.

Wij vermelden :

- de provinciale pensioenen;
- de gemeentelijke pensioenen;
- de pensioenen voor gemeentelijke mandatarissen;
- de pensioenen van de instellingen waarop de wet van 16 maart 1954 betreffende sommige instellingen van openbaar nut van toepassing is verklaard.

1. De provinciale pensioenen

Elke provincie heeft een eigen pensioenregeling vastgesteld voor haar personeel; dit verschilt van provincie tot provincie. De pensioenen komen ten laste van de provinciale begroting. De bevoegdheid van de Staatssecretaris voor Pensioenen maakt natuurlijk geen inbreuk op de voor de ondergeschikte machten ingerichte voogdij.

In 1981 betaalden de provincies 3 647 rust- en 1 555 overlevingspensioenen. De lasten hiervan bedroegen respectievelijk 1 323 en 413 miljoen, dus tesamen $\pm$ 1,7 miljard.

2. De gemeentelijke pensioenen

De gemeenten zijn (krachtens de wet van 25 april 1933) verplicht hun vastbenoemde personeelsleden en de rechthebbers hiervan een pensioen te verlenen dat berekend wordt volgens de regels van toepassing op de ambtenaren van de centrale administratie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en hun rechthebbers.

lation et la réglementation, il faut entendre par là qu'il a un pouvoir d'initiative. Quant au pouvoir d'exécution, il n'existe bien entendu que dans la mesure où cette exécution appartient déjà au Gouvernement central.

Le Secrétaire d'Etat aux Pensions exerce en outre :

— une tutelle complète sur l'Office national des pensions pour travailleurs salariés et sur la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie;

— une tutelle limitée à la matière des pensions pour ce qui concerne l'Institut national d'assurance sociale pour travailleurs indépendants et l'Office de sécurité sociale d'outre-mer.

En définitive, on peut considérer qu'en lui conférant une compétence étendue à tous les régimes de pension, le Gouvernement a voulu confier au Secrétaire d'Etat aux Pensions une mission de coordination.

B. De la diversité des régimes

A côté des régimes qui viennent d'être cités, existent de nombreux régimes particuliers dans lesquels le Secrétaire d'Etat aux Pensions n'a, en fait, aucune compétence directe, si ce n'est celle de prendre l'initiative de proposer la fixation de règles générales par la voie législative.

On citera :

- les pensions provinciales;
- les pensions communales;
- les pensions des mandataires communaux;
- les pensions des organismes auxquels a été rendue applicable la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public.

1. Les pensions provinciales

Chaque province a mis en place un règlement particulier pour son personnel. Ce règlement diffère de province à province. Les pensions sont à charge du budget provincial. La compétence du Secrétaire d'Etat aux Pensions ne porte bien sûr aucune atteinte à la tutelle organisée sur les pouvoirs subordonnés.

En 1981, les provinces payaient 3 647 retraites et 1 555 survies. Les charges étaient respectivement de 1 323 millions et 413 millions, soit $\pm$ 1,7 milliard.

2. Les pensions communales

Les communes sont, en vertu de la loi du 25 avril 1933, tenues d'assurer aux membres de leur personnel pourvus d'une nomination définitive et à leurs ayants droit une pension calculée suivant les règles appliquées aux fonctionnaires et agents de l'administration centrale du Ministère de l'Intérieur ainsi qu'à leurs ayants droit.

De gemeentebeambten die een voordeliger statuut genieten inzake pensioen behouden daar het voordeel van.

De gemeenten die niet rechtstreeks of door tussenkomst van een verzorgingskas het pensioen van hun personeel verzekeren en van de weduwen en wezen, kunnen aansluiten bij de Omslagkas voor Gemeentelijke Pensioenen opgericht in het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

In praktijk kunnen dus drie soorten van gemeenten worden onderscheiden :

- die welke volledig aangesloten zijn bij de Omslagkas voor Gemeentelijke Pensioenen;
- die welke slechts gedeeltelijk, d.i. voor een deel van hun personeel aangesloten zijn;
- die welke helemaal niet aangesloten zijn.

De meerderheid van de gemeenten is aangesloten bij de Omslagkas. Op 596 gemeenten zijn er 29 niet aangesloten en 118 gedeeltelijk aangesloten.

Wat de (geheel of gedeeltelijk) aangesloten gemeenten betreft staat de Omslagkas in voor de betaling van de pensioenen. Deze kas verdeelt jaarlijks de uitgaven over de gemeenten in verhouding tot de wedden die zijn uitbetaald aan de aangeslotenen in de loop van het voorafgaande dienstjaar. Deze pensioenen worden thans door de Staatssecretaris voor Pensioenen uitbetaald, na verificatie en advies vanwege de bijzondere Pensioencommissie van de Omslagkas. Ze worden uitbetaald door de Centrale Dienst der vaste uitgaven.

Enkele bijzondere kenmerken buiten beschouwing gelaten, wordt deze categorie van pensioenen toegekend onder dezelfde voorwaarden als degene van de ambtenaren van de centrale administratie. De genoemde Omslagkas beheerde in 1981 15 462 pensioenen (8 935 rust- en 6 527 overlevingspensioenen), voor een totaalbedrag van 4,2 miljard.

De deelname van de aangesloten gemeenten in de financiering werd voor 1981 bepaald op 16 pct. van de wedden. In bijlage vindt men een tabel met de evolutie van de uitgaven van de Omslagkas en een andere met de evolutie van de financieringscoëfficiënt (bijlagen 9 en 10).

In de niet-aangesloten gemeenten worden de pensioenen berekend en uitbetaald door de gemeenten zelf en komen ze ten laste van de gemeentelijke begroting of van hun verzorgingskas, als er een bestaat.

Voor deze categorie van pensioenen waarop de wet van 25 april 1933 eveneens van toepassing is, dient minstens een uitkering gewaarborgd die gelijk is aan die van de ambtenaren van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In 1980 (laatst beschikbare gegevens) werden 16 240 rust- en 11 736 overlevingspensioenen uitbetaald voor een totaal bedrag van 8,9 miljard.

3. De pensioenen van gemeentelijke mandatarissen komen ten laste van de gemeentelijke begrotingen

Deze aangelegenheid is geregeld bij een wet van 8 december 1976, zelf gewijzigd door een wet van 22 januari 1981.

Les agents des communes qui jouissent d'un statut plus favorable au point de vue de la pension conservent le bénéfice de celui-ci.

Les communes qui n'assurent pas directement ou à l'intervention d'une institution de prévoyance la pension de leur personnel ainsi que la pension des veuves et orphelins, peuvent s'affilier à la Caisse de répartition des pensions communales établie auprès du Ministère de l'Intérieur.

En pratique, on distingue donc trois catégories de communes :

- celles qui sont totalement affiliées à la Caisse de répartition des pensions communales;
- celles qui sont affiliées partiellement, c'est-à-dire pour une partie de leur personnel;
- celles qui ne sont pas du tout affiliées.

La majorité des communes sont affiliées à la Caisse de répartition. Sur 596 communes, 29 ne sont pas affiliées tandis que 118 le sont partiellement.

Pour ce qui concerne les communes affiliées totalement ou partiellement, la Caisse de répartition assure la liquidation des pensions. Elle répartit chaque année la dépense entre les communes au prorata des traitements qui auront été payés aux affiliés au cours de l'exercice précédent. Ces pensions sont accordées actuellement par le Secrétaire d'Etat aux Pensions après vérification et avis de la Commission spéciale des pensions de la Caisse de répartition. Elles sont payées par le Service central des dépenses fixes.

Quelques particularités mises à part, cette catégorie de pension est accordée aux mêmes conditions que celles des agents du pouvoir central. Ladite Caisse gère en 1981 15 462 pensions (8 935 pensions de retraite et 6 527 pensions de survie). Elle a servi 4,2 milliards de pensions.

Pour 1981, la participation des communes affiliées au financement a été fixée à 16 p.c. des traitements. On trouvera en annexe un tableau donnant l'évolution des dépenses de la Caisse de répartition ainsi qu'un tableau de l'évolution du coefficient de financement (annexes 9 et 10).

Dans les communes non affiliées, les pensions sont calculées et liquidées par les communes concernées et payées directement à charge du budget communal ou de leur institution de prévoyance s'il en existe une.

Pour cette catégorie de pensions auxquelles la loi du 25 avril 1933 s'applique également, un avantage au moins équivalent à celui des fonctionnaires du Ministère de l'Intérieur doit être assuré. En 1980 (dernières données disponibles), furent payées 16 240 pensions de retraite et 11 736 pensions de survie pour un montant global de 8,9 milliards.

3. Les pensions des mandataires communaux sont à charge des budgets communaux

Cette matière est réglée par la loi du 8 décembre 1976, modifiée elle-même par celle du 22 janvier 1981.

4. *De pensioenen van de personeelsleden van instellingen onderworpen aan de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut*

In deze groep is de diversiteit van de pensioenstatuten bijzonder groot. Heel wat instellingen vallen onder de toepassing van de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van de personeelsleden van sommige instellingen van openbaar nut en hun personeelsleden. Dit betekent dan dat het pensioenstelsel voor staatsbeambten op hun personeelsleden van toepassing is. Het pensioen wordt trouwens berekend en betaald door de Administratie der pensioenen. De lasten voor de rustpensioenen worden jaarlijks verdeeld onder de betrokken organismen. De uitgave wordt ten laste gelegd van de begroting van deze organismen. De overlevingspensioenen komen ten laste van het Fonds voor overlevingspensioenen, gestijfd door een pensioenbijdrage die zojuist gebracht werd op 7 pct.

De evolutie van het aantal beneficianten en van de lasten die zij vertegenwoordigen kan worden afgelezen in de tabel in bijlage nr. 11.

Naast deze categorie pensioenen die onder een statuut vallen dat identiek is aan dat van de staatsbeambten, voorzien een aantal instellingen waarvan het personeel onderworpen is aan de sociale zekerheid (en dus aan het pensioenstelsel voor werknemers) in een aanvullend pensioen door het afsluiten van een groepsverzekering of door het oprichten van een eigen pensioenfonds.

Tenslotte zijn een aantal instellingen niet aangesloten bij de sociale zekerheid; zij beschikken over een eigen pensioenstatuut zoals de Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij der Waterleidingen... In 1981 betaalde de NMBS 31 945 rustpensioenen en 28 247 weduwepensioenen uit.

Uit dit overzicht moge blijken dat inzake pensioenen een grote diversiteit bestaat, vooral wat de parastatalen betreft.

Maar de lasten van een pensioenstelsel worden steeds, rechtstreeks of onrechtstreeks, op de collectiviteit gelegd : rechtstreeks door het feit dat het nodig is de budgettaire lasten van de Staat, de provincie, de gemeente te dekken; onrechtstreeks door het in aanmerking nemen van de genoemde lasten in de prijs van een openbare dienst, door een vermindering van de winsten of door de toename van een tekort en de eventuele verplichting van de Staat om dit te dekken.

Men mag de ogen niet sluiten voor dit aspect bij het zoeken naar meer rechtvaardigheid.

Tot slot nog dit : het is duidelijk dat veel gepensioneerd pensioenrechten bezitten in verscheidene pensioenstelsels. Deze fragmentering van het recht en het verrichten van betalingen door verscheidene instellingen stellen reeds meer praktische problemen (inzake de cumulatierregels, de afrekening van de indexatie, de toepassing van de fiscale voorheffing, de afhouding van 1,8 pct. voor de ZIV). Ze vormen tevens een hinderpaal voor een samenhangend en rationeel beleid. De verhoging van de lage pensioenen in een bepaald

4. *Les pensions des membres du personnel des organismes auxquels la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public a été rendue applicable*

Dans ce groupe, la diversité des statuts de pension est tout aussi grande. Bon nombre d'organismes entrent dans le champ d'application de la loi du 28 avril 1958 relative à la pension des membres du personnel de certains organismes d'intérêt public et de leur ayants droit. Cela signifie que le régime de pension des agents de l'Etat est d'application aux membres de leur personnel. La pension est d'ailleurs calculée et liquidée par l'Administration des pensions. Les charges de retraite sont réparties annuellement entre les organismes concernés. La dépense est portée à charge du budget de ceux-ci. Les pensions de survie sont à charge du Fonds des pensions de survie alimenté par la cotisation de pensions qui vient d'être portée à 7 p.c.

Une évolution des effectifs et des charges afférentes à cette catégorie pourra être consultée au tableau en annexe n° 11.

A côté de cette catégorie de pensions régies par un statut identique à celui des agents de l'Etat, un certain nombre d'organismes dont le personnel est soumis à la sécurité sociale, c'est-à-dire au régime de pensions des travailleurs salariés, assurent une pension complémentaire soit au moyen d'une assurance de groupe, soit par la constitution d'un fonds de pension propre.

Enfin, on dénombre une série d'institutions non affiliées à la sécurité sociale et disposant d'un statut de pension particulier, telles que la Société nationale des Chemins de fer, la Société nationale des distributions d'eau... En 1981, la SNCB comptait 31 945 retraités et 28 247 veuves titulaires d'une pension de survie.

Cette analyse sommaire permet de constater qu'il y a dans le domaine des pensions une grande diversité, surtout dans le secteur des parastataux.

Or, les charges des pensions sont toujours répercutées, soit directement, soit indirectement sur la collectivité, directement par le fait qu'il est nécessaire de couvrir les charges budgétaires de l'Etat, de la province, de la commune, indirectement par la prise en compte desdites charges dans le prix d'un service public, par la diminution de bénéfices ou par l'aggravation d'un déficit et l'obligation éventuelle pour l'Etat de combler celui-ci.

On ne peut être insensible à cet aspect de la question dans la recherche de plus d'équité.

Enfin, il est notoire que beaucoup de pensionnés s'ouvrent des droits dans divers régimes de pension. Cette fragmentation du droit et l'exécution des paiements par des organismes différents posent des problèmes pratiques de plus en plus aigus (que l'on songe à l'application des règles de cumul, au freinage de l'indexation, à l'application du précompte professionnel, à la retenue de 1,8 p.c. destinée à l'assurance maladie-invalidité) et font obstacle à toute politique sociale cohérente et rationnelle. L'augmentation des petites pensions

stelsel kan slechts verantwoord worden in de mate dat een band kan worden gelegd met de rechten die men bezit in andere stelsels.

Is een eenmaking van de stelsels uitgesloten, dan is het niet minder noodzakelijk voort te gaan naar een harmonisatie door de toepassing van bepaalde gemeenschappelijke regels.

Juist in dit licht werden onlangs zaken geregeld als de cumulatie van een rust- met een overlevingspensioen, de cumulatie van meerdere overlevingspensioenen, de toegelaten arbeid, de bijdragen...

Steeds in dezelfde optiek zal in de komende maanden een wetsontwerp worden neergelegd waarin nieuwe regels met een algemene draagwijdte zullen worden voorgesteld.

C. Het partieel karakter van de begroting van Pensioenen

Alhoewel de begroting voor de pensioenen de tweede belangrijkste is na de Rijksschuldbegroting en 13 pct. uitmaakt van de uitgaven — 165,4 miljard voor 1983 — geeft zij toch slechts een zeer onvolledig overzicht van de uitgaven gedaan inzake pensioenen.

Inderdaad :

1. Voor de pensioenen die rechtstreeks ten laste van de Openbare Schatkist vallen, moeten niet alleen de overlevingspensioenen bijgeteld worden die voor rekening vallen van het Fonds voor Overlevingspensioenen, doch eveneens de 3 miljard bijkomende uitgaven die op dit Fonds kunnen worden aangerekend en ook de 2,5 miljard afkomstig van de bijdrage van 900 frank lastens de in de openbare sector tewerkgestelde alléénstaanden en gezinnen zonder kinderen.

2. Inzake het werknemersstelsel vertegenwoordigt de subsidie die in de begroting voorkomt 1/5 van de pensioen-uitgaven.

3. De pensioenuitgave in het zelfstandigenstelsel wordt geraamd op ongeveer 42 miljard voor een subsidie van 20,5 miljard.

4. Zoals reeds gezegd komen de uitgaven van de andere stelsels niet voor in de begroting (DOSZ, provincies, gemeenten, instellingen die vallen onder de wet van 28 april 1958, aanvullende pensioenen van andere instellingen).

Met deze gegevens voor ogen kan men het totale volume van de uitgaven ramen (zoals gebeurd is in de tabel in bijlage nr. 12) op 460 miljard tegen de voor de begroting van 1983 weerhouden index en zulks zonder dat rekening gehouden wordt met de in de private sector uitgekeerde pensioenvullingen. Dit vertegenwoordigt 10 p.c. van het bruto nationaal product dat op 4219 miljard wordt geraamd (deze veronderstelling werd weerhouden in de algemene uiteenzetting van de begroting van 1983).

Onnodig te zeggen dat de evolutie van deze schuld met aandacht dient te worden gevolgd. Zij is mede bepalend voor de toekomst van ons land, net zoals de Rijksschuld.

dans un régime ne peut se justifier que dans la mesure où l'on peut établir la liaison avec les droits perçus dans d'autres régimes.

S'il est exclu de vouloir une uniformisation des régimes, il n'en est pas moins nécessaire de poursuivre dans la voie de l'harmonisation par l'adoption de certaines règles communes.

C'est d'ailleurs dans cette optique que viennent d'être réglementés les cumuls de la retraite et de la survie, le cumul de survie, l'activité autorisée, les cotisations.

C'est dans cette optique aussi que sera déposé prochainement le projet de loi dont il a déjà été question et où seront proposées de nouvelles règles de portée générale.

C. Le caractère partiel du budget des Pensions

Bien que le budget des Pensions soit le second par ordre d'importance après celui de la Dette publique et qu'il représente 13 p.c. des dépenses courantes — 164,5 milliards pour 1983 —, il ne donne qu'un aperçu très incomplet des dépenses de pension payées.

En effet :

1. Pour les pensions directement à charge du Trésor public, il faut ajouter non seulement les pensions de survie qui sont imputées sur le Fonds des pensions de survie mais également les 3 milliards de dépenses supplémentaires qui pourront être affectées sur ledit Fonds ainsi que le montant de 2,5 milliards provenant de la cotisation de 900 francs portée à charge des isolés et des ménages sans enfants du secteur public.

2. Quant au régime de pensions des travailleurs salariés, le subsidie qui figure au budget représente 1/5 des dépenses de pensions.

3. Les dépenses de pensions dans le régime des travailleurs indépendants sont évaluées à 42 milliards pour un subsidie de 20,5 milliards.

4. Ainsi que cela a été dit, pour les autres régimes, la dépenses n'apparaît pas au budget (Ossom — province — communes — organismes soumis à la loi du 28 avril 1958 — pensions complémentaires des autres organismes).

Tenant compte de cette constatation, on peut évaluer le volume des dépenses de pension, de la manière déterminée au tableau en annexe n° 12, à 460 milliards à l'indice arrêté pour établir le budget de 1983 et cela sans tenir compte des compléments de pension liquidés dans le secteur privé. Ceci représente 10 p.c. du produit national brut évalué à 4 219 milliards (hypothèse retenue de l'exposé général du budget de 1983).

Il va sans dire que l'évolution de cette dette doit être suivie avec une attention particulière. Elle engage l'avenir au même titre que les charges de la Dette publique.

B. AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN PENSIOENEN VOOR 1982

I. Het begrotingskader

De kredietaanpassingen voor het begrotingsjaar 1982 bedragen respectievelijk :

— bijkomende kredieten	491,2 miljoen
— verminderingen	857,8 miljoen

hetzij een nettoaanpassing van -366,6 miljoen

Vergeleken met het bedrag van de oorspronkelijke begroting 1982 (135 938 miljoen) vertegenwoordigt die aanpassing, die een weinig negatief is, 0,27 pct. van het totaal.

Buiten deze aanpassing voor het lopende jaar, wordt een krediet van 931,3 miljoen gevraagd om de schuldvoorwaarden van de vorige jaren te betalen.

Gespreid over de verschillende pensioenregelingen, is het aanpassingsblad van de begroting 1982 als volgt samengesteld :

(In miljoenen franken)

B. AJUSTEMENT DU BUDGET DES PENSIONS POUR 1982

I. Le cadre budgétaire

Les ajustements de crédits pour l'année budgétaire 1982 s'élèvent respectivement à :

— crédits supplémentaires	491,2 millions
— réductions	857,8 millions

soit un ajustement net de -366,6 millions

Comparé au montant du budget initial 1982 (135 938 millions), cet ajustement, légèrement négatif, représente 0,27 p.c. du total.

Outre ces ajustements pour l'année courante, un crédit de 931,3 millions est sollicité pour honorer des créances pour des années antérieures.

Réparti entre les différents régimes de pensions, le feuillet d'ajustement du budget 1982 se présente comme suit :

(En millions de francs)

	Lopende jaar — Année courante			Vorige jaren Bijkomende kredieten — Années antérieures Crédits supplémentaires
	Bijkomende kredieten — Crédits supplémentaires	Verminderingen — Réductions	Netto aanpassing — Ajustement net	
Pensioenen van de openbare sector. — <i>Pensions du secteur public</i>	181,2	427,1	-245,9	120,2
Oorlogspensioenen. — <i>Pensions de guerre</i>	2,4	190,0	-187,6	—
Sociale pensioenen. — <i>Pensions sociales</i>	307,6	240,7	+ 66,9	811,1
Totaal. — <i>Totaux</i>	491,2	857,8	-366,6	931,3

II. Inhoud van het aanpassingsblad

A. Begrotingsjaar 1982

§ 1. De pensioenen van de openbare sector (sectie 31)

De aanpassing van de sectie 31 concretiseert hoofdzakelijk de zeer lichte stijging van de afhouding die dient toegepast op de reserves van het Fonds voor Weduwen en Wezen.

Ter gelegenheid van de uiteenzetting van de oorspronkelijke begroting 1982 werd besloten 14 miljard af te houden op de reserves van het Fonds.

Na verhoging met 50 centiemen van het bijdragebedrag voor de pensioenen van de openbare sector, bleek het op 31 december 1982 beschikbaar saldo op het Fonds voor Weduwen en Wezen belangrijker te zijn dan voorzien.

In het raam van het algemeen evenwicht van de Staatsbegroting in 1982, heeft de Regering besloten beroep te doen

II. Le contenu du feuillet d'ajustement

A. L'année budgétaire 1982

§ 1er. Les pensions du secteur public (section 31)

L'ajustement de la section 31 concrétise principalement l'augmentation très légère du prélèvement qu'il convient d'opérer sur les réserves du Fonds des Veuves et Orphelins.

A l'occasion de l'élaboration du budget initial 1982, il a été décidé de prélever 14 milliards sur les réserves du Fonds.

Après majoration de 50 centimes du taux de cotisation pour les pensions du secteur public, il s'est avéré que le solde disponible au 31 décembre 1982 sur le Fonds des Veuves et Orphelins serait plus important que prévu.

Dans le cadre de l'équilibre général du budget de l'Etat en 1982, le Gouvernement a décidé de faire appel à ces

op de bijkomende reserves die 413 miljoen bedragen. Zodoende werd de afhouding op het Fonds voor overlevingspensioenen, bij koninklijk besluit nr. 126 van 30 december 1982, van 14 op 14,5 miljard gebracht.

Als men de overdracht van de last van de uitbetaling van de rustpensioenen van de budgettaire kredieten naar het Fonds van de afzonderlijke sectie van de begroting buiten beschouwing laat, bedraagt de netto-aanpassing van de kredieten voor de pensioenen van de openbare sector +167,1 miljoen op een oorspronkelijk globaal krediet van 45 786 miljoen.

§ 2. De oorlogspensioenen (sectie 32)

De netto-aanpassing van de sectie 32 geschiedt door een vermindering van 187,6 miljoen van het oorspronkelijk krediet van 15 284,6 miljoen, wat een negatieve aanpassing van 1,2 pct. is van de voorstellen die in het begin van het jaar werden gedaan.

De aanpassing wordt als volgt over de twee belangrijkste categorieën van begunstigden gespreid :

— militaire pensioenen	—107,9 miljoen
— burgerlijke pensioenen	—79,7 miljoen
	—187,6 miljoen

De vermindering van de kredieten van deze sectie vloeit voort uit de vermindering van het aantal begunstigden doordat het aantal overlijdens hoger ligt dan in het begin van het jaar was voorzien.

§ 3. De sociale pensioenen (sectie 33)

De nettoaanpassing van de sectie 33 bedraagt 66,9 miljoen in verhouding tot een oorspronkelijk krediet van 74 867,8 miljoen.

Wat de kredietaanpassingen betreft, dient vermeld :

1° een aanvraag tot bijkomende kredieten van 237,4 miljoen voor het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers, als tussenkomst van de Staat in de invaliditeitspensioenen (oorspronkelijk krediet : 5 211,7 miljoen);

2° een vermindering van 238,8 miljoen van de tussenkomst aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen.

Uit de jongste gegevens is gebleken dat het bedrag van de pensioenuitkeringen 1 194 miljoen lager ligt dan de oorspronkelijke vooruitzichten, wat de staats tussenkomst met 238,8 miljoen vermindert (toepassing van artikel 26 van de wet van 29 juni 1981).

Er dient vastgesteld dat die aanpassingen in de omgekeerde zin, maar met quasi hetzelfde bedrag, zich vernietigen, wat de zeer geringe aanpassing voor deze sectie verantwoordt.

reserves supplémentaires qui s'élèvent à 413 millions. Ainsi, l'arrêté royal n° 126 du 30 décembre 1982 a porté de 14 à 14,5 milliards le prélèvement opéré sur le Fonds des pensions de survie.

Si l'on excepte ce déplacement de la charge du paiement des pensions de retraite, des crédits budgétaires vers le Fonds de la section particulière du budget, l'ajustement net des crédits pour les pensions du secteur public s'élève à +167,1 millions sur un crédit global initial de 45 786 millions.

§ 2. Les pensions de guerre (section 32)

L'ajustement net de la section 32 se traduit par une réduction de 187,6 millions du crédit initial de 15 284,6 millions, ce qui représente une adaptation négative de 1,2 p.c. des propositions du début de l'année.

Entre les deux principales catégories de bénéficiaires, l'ajustement se répartit comme suit :

— pensions militaires	—107,9 millions
— pensions civiles	—79,7 millions
	—187,6 millions

La réduction des crédits de cette section résulte de la diminution du nombre de bénéficiaires du fait d'une augmentation du nombre de décès plus importante que prévue en début d'année.

§ 3. Les pensions sociales (section 33)

L'ajustement net de la section 33 s'élève à 66,9 millions par rapport à un crédit initial de 74 867,8 millions.

Au niveau des ajustements des crédits, il convient de signaler :

1° une demande de crédits supplémentaires de 237,4 millions pour le Fonds national de retraite des ouvriers mineurs, à titre d'intervention de l'Etat dans les pensions d'invalidité (crédit initial : 5 211,7 millions);

2° une réduction de 238,8 millions de la subvention à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés.

Des données les plus récentes, il est apparu que le montant des prestations en matière de pension est inférieur de 1 194 millions aux prévisions initiales, ce qui entraîne une diminution de l'intervention de l'Etat de 238,8 millions (application de l'article 26 de la loi du 29 juin 1981).

Il convient de constater que ces adaptations en sens contraire, mais au montant quasi identique, s'annulent, ce qui explique l'ajustement net très minime pour cette section.

B. De kredieten voor voorgaande jaren

Het voornaamste gedeelte van de kredieten (d.w.z. 75 pct. van het totaal) is vertegenwoordigd door een bedrag van 701,5 miljoen dat, in het raam van de maatregelen die ten gunste van de mijnwerkers getroffen werden (vorig artikel 42.09 van de begroting), aan de Rijdsdienst voor Werknemerspensionen moet worden gestort om de krediettekorten tussen 1977 en 1981 te dekken.

II. BESPREKING**1. Begrotingskredieten***a) Omvang van de begroting van Pensioenen*

Een lid vraagt om de omvang van de begroting van Pensioenen te situeren in de Algemene rijksbegroting voor 1983.

De Staatssecretaris verstrekt de volgende gegevens :

1° Het ingediende ontwerp van begroting voor 1983 bedraagt 1 524 miljard. De begroting van Pensioenen beloopt 164,5 miljard, d.w.z. 10,14 pct. van het totaal van de lopende uitgaven voor het begrotingsjaar 1983.

2° In afnemende grootte komt de begroting van Pensioenen op de tweede plaats (op 32 begrotingen).

Met 164,5 miljard komt zij na de Rijksschuldbegroting (300,8 miljard) en vóór de begrotingen van Tewerkstelling en Arbeid (135,9 miljard), van Nederlandstalig Onderwijs (133,2 miljard), van Sociale Voorzorg (127,4 miljard) en van Franstalig Onderwijs (107,1 miljard).

3° In de totale enveloppe van de sociale begrotingen voor 1983 (469,1 miljard) bereikt de begroting van Pensioenen 35,1 pct.

De sociale enveloppe bestaat uit de volgende begrotingen :			
Pensioenen	164,5 miljard	35,1 pct.	
Tewerkstelling en Arbeid	135,9 miljard	29,0 pct.	
Sociale Voorzorg	127,4 miljard	27,1 pct.	
Volksgezondheid	34,6 miljard	7,4 pct.	
Middenstand	6,7 miljard	1,4 pct.	
	469,1 miljard	100,0 pct.	

b) Verloop van de kredieten

Een lid vraagt hoe de begroting van Pensioenen de jongste jaren verlopen is.

De Staatssecretaris antwoordt dat de globale cijfers sinds 1979 (in miljarden) bedragen :

1979 : 112,1
1980 : 119,6
1981 : 133,0
1982 : 135,9
1983 : 164,5.

B. Les crédits pour années antérieures

L'essentiel des crédits (c'est-à-dire 75 p.c. du total) est représenté par un montant de 701,5 millions à verser à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés en vue de couvrir des insuffisances de crédits entre 1977 et 1981, dans le cadre des mesures arrêtées en faveur des ouvriers mineurs (ancien article 42.09 du budget).

II. DISCUSSION**1. Les crédits budgétaires***a) L'importance du budget des Pensions*

Un membre demande de situer l'importance du budget des Pensions dans le budget général de l'Etat pour 1983.

Le Secrétaire d'Etat donne les indications suivantes :

1° Le projet de budget 1983 déposé s'élève à 1 524 milliards. Le budget des Pensions représente 164,5 milliards, soit 10,14 p.c. du total des dépenses courantes pour l'année budgétaire 1983.

2° En ordre d'importance décroissant, le budget des Pensions vient en deuxième rang (sur 32 budgets).

Avec 164,5 milliards, il se situe après le budget de la Dette publique (300,8 milliards) et avant les budgets de l'Emploi et du Travail (135,9 milliards), de l'Education nationale néerlandaise (133,2 milliards), de la Prévoyance sociale (127,4 milliards) et de l'Education nationale française (107,1 milliards).

3° Comparé au total de l'enveloppe 1983 des budgets sociaux (469,1 milliards), le budget des Pensions en représente 35,1 p.c.

L'enveloppe sociale se compose des budgets suivants :

Pensions	164,5 milliards	35,1 p.c.
Emploi et Travail	135,9 milliards	29,0 p.c.
Prévoyance sociale	127,4 milliards	27,1 p.c.
Santé publique	34,6 milliards	7,4 p.c.
Classes moyennes	6,7 milliards	1,4 p.c.
	469,1 milliards	100,0 p.c.

b) L'évolution des crédits

Un membre demande à connaître l'évolution du budget des Pensions pour ces dernières années.

Le Secrétaire d'Etat communique les chiffres globaux depuis l'année 1979 (en milliards de francs) :

1979 : 112,1
1980 : 119,6
1981 : 133,0
1982 : 135,9
1983 : 164,5.

Rekening gehouden met de opnemingen van de Kas voor weduwen en wezen, komt men dat de volgende bedragen.

Si l'on tient compte des prélèvements opérés sur la C.V.O., l'évolution devient :

1979	1980	1981	1982	1983
—	—	—	—	—
112,1	119,6	133,0	135,9	164,5
	+1,5	+1,7	+15,2	+5,5
112,1	121,1	134,7	151,1	170,0

[+9,0 Md]	[+13,6 Md]	[+16,4 Md]	[+18,9 Md]
[+8,0 %]	[+11,2 %]	[+12,2 %]	[+12,5 %]

Een ander lid vraagt wat de overeenkomstige evolutie is van het aantal pensioenengerechtigden.

Un autre commissaire s'intéresse à l'évolution correspondante du nombre des bénéficiaires de pension.

Er worden daarover de volgende inlichtingen verstrekt.

Les renseignements suivants lui sont communiqués.

Aantal pensioenengerechtigden

Nombre des bénéficiaires d'une pension

Datum — Date	Werknemers — Régime salariés	Zelfstandigen — Régime indépendants	Overheid — Secteur public
1 januari 1978. — 1 ^{er} janvier 1978	1 151 401	400 843	274 832
1 januari 1979. — 1 ^{er} janvier 1979	1 175 036	409 167	280 797
1 januari 1980. — 1 ^{er} janvier 1980	1 207 637	417 254	288 922
1 januari 1981. — 1 ^{er} janvier 1981	1 229 675	422 054	298 229
1 januari 1982. — 1 ^{er} janvier 1982	1 245 866	425 042	261 964 (1)

(1) In dit aantal zijn, in tegenstelling met de vorige jaren, niet begrepen de gepensioneerden van de gemeenten waarover nog geen gegevens beschikbaar zijn. In 1981 waren zij ten getale van 42 828.

(1) Ce nombre ne comprend pas, contrairement aux années précédentes, les pensionnés des communes dont les données ne sont pas encore disponibles. En 1981, leur nombre était de 42 828.

In die cijfers zijn de rustpensioenen en de overlevingspensioenen vervat. Zij mogen niet worden opgeteld omdat dezelfde persoon in twee of drie categorieën kan voorkomen : dit is het geval voor een gepensioneerde met een gemengde loopbaan of voor een weduwe die een rustpensioen verkregen heeft in een stelsel en een overlevingspensioen in een ander stelsel.

Les chiffres qui précèdent comprennent les pensions de retraite et les pensions de survie. Ils ne peuvent être additionnés étant donné qu'une même personne peut être comptée dans deux ou trois catégories différentes : c'est le cas d'un pensionné avec une carrière mixte ou de la veuve ayant eu une pension de retraite dans un régime et une pension de survie dans un autre régime.

c) Saldo van de vorige jaren

c) Le solde des années antérieures

Een lid vraagt nadere gegevens over het bedrag van 931,3 miljoen dat « voor de voorgaande jaren » wordt aangevraagd in het aanpassingsblad van de begroting 1982.

Un membre souhaite connaître le détail du montant de 931,3 millions sollicité pour « années antérieures » dans le feuillet d'ajustement du budget 1982.

De Staatssecretaris geeft de volgende inlichtingen :

Le Secrétaire d'Etat apporte les précisions suivantes :

1. Het bedrag van 931,3 miljoen is verdeeld over twee afdelingen van de begroting 1982 :

1. Le montant de 931,3 millions se répartit sur deux sections du budget 1982 :

— 120,2 miljoen in de afdeling 31 (pensioenen van de openbare sector)

— 120,2 millions pour la section 31 (pensions du secteur public)

— 811,1 miljoen in afdeling 33 (sociale pensioenen).

— 811,1 millions pour la section 33 (pensions sociales).

2. A. Wat de openbare sector betreft, is een krediet van 120,2 miljoen aangevraagd door de Rijksdienst voor Kinderbijslagen voor de werknemers die krachtens de wet van

2. A. En ce qui concerne le secteur public, le crédit de 120,2 millions est sollicité par l'Office national des allocations familiales pour travailleurs salariés qui, en vertu de la loi

4 augustus 1930 belast is met de uitkering van de kinderbijslag, het kraamgeld en de gezinsvakantiebijslag aan de gewezen rijksambtenaren en aan de wezen van overleden rijksambtenaren. Het gevraagde krediet moet dienen voor de uitkeringen over het jaar 1981, die 1 282,2 miljoen bedragen, terwijl het toegekende krediet slechts 1 062 miljoen belooft, wat een tekort geeft van 120,2 miljoen.

B. Voor de sociale pensioenen wordt, van het totaal van 811,1 miljoen, 701,5 miljoen gevraagd door de Rijksdienst voor werknemerspensioenen ter honorering van de bijzondere maatregelen die ten gunste van de mijnwerkers zijn genomen. Het krediet van 701,5 miljoen heeft betrekking op de periode 1977-1981 en valt uiteen als volgt (art. 42.13) (in miljoenen franken) :

1977		29,8
1978		47,8
1979		67,2
1980		253,2
1981		303,5
		701,5

Van het saldo van 906,1 miljoen is 98,2 miljoen bestemd voor de bijdrage van de Staat in de uitgaven voor de invaliditeitspensioenen der mijnwerkers (begrotingsjaar 1981) en 11,4 miljoen voor de bijdrage van de Staat aan weduwen- en ouderdomsrenten voor de vrijwillig verzekerden.

2. De overheidspensioenen

a) Harmoniseringsmaatregelen

Een lid laat zich pessimistisch uit over de opzienbarende evolutie van de pensioenlasten. Men zou maatregelen moeten nemen om de uitgaven af te remmen, maar tot zijn verbazing wordt er een ontwerp voorbereid om de overlevings- en de invaliditeitspensioenen van de openbare sector te verbeteren.

Hij is natuurlijk verheugd om de jongste harmoniseringsmaatregelen waardoor de cumulatie van rustpensioen met een overlevingspensioen in de openbare sector wordt beperkt, welke beperking te vergelijken is met die welke in de stelsels voor loontrekkenden en zelfstandigen bestaat.

Hij betreurt niettemin dat de harmonisering niet verder wordt doorgedreven door de overheidspensioenen te berekenen op de bezoldigingen van de gehele loopbaan in plaats van op die van de laatste vijf jaren en door invoering van verschillende bedragen voor « gezinnen » en « alleenstaanden ».

De Staatssecretaris antwoordt dat grote aandacht moet worden besteed aan de ontwikkeling van de financiële toestand en van de kosten van de verschillende pensioenstelsels. Vooral de overheidspensioenen zullen in de toekomst toenemen naar evenredigheid van de aangroei van het personeels-

du 4 août 1930, est chargé de payer les allocations familiales, de naissance et l'allocation familiale de vacances aux anciens agents de l'Etat et aux orphelins d'agents de l'Etat décédés. Le crédit demandé doit couvrir la charge de l'année 1981 qui s'élève à 1 282,2 millions alors que le crédit octroyé n'est que de 1 062 millions, d'où une insuffisance de 120,2 millions.

B. Pour les pensions sociales, sur un total de 811,1 millions, un crédit de 701,5 millions est sollicité par l'Office national des pensions pour travailleurs salariés pour couvrir les mesures spéciales arrêtées en faveur des ouvriers mineurs. Le crédit de 701,5 millions se rapporte à la période 1977-1981 et se ventile comme suit (art. 42.13) (en millions de francs) :

1977		29,8
1978		47,8
1979		67,2
1980		253,2
1981		303,5
		701,5

Quant au solde, soit 906,1 millions, il se répartit à concurrence de 98,2 millions à titre d'intervention de l'Etat dans les dépenses en matière de pensions d'invalidité des ouvriers mineurs (année budgétaire 1981) et 11,4 millions à titre de contribution de l'Etat dans la constitution des rentes de veuves et de vieillesse au profit des assurés libres.

2. Les pensions du secteur public

a) Les mesures d'harmonisation

Un membre fait part de son pessimisme devant l'évolution spectaculaire des charges de pension. Alors qu'il faudrait prendre des mesures pour freiner les dépenses, il s'étonne de voir qu'on prépare un projet qui vise à améliorer les pensions de survie et les pensions d'invalidité du secteur public.

Il se réjouit certes des dernières mesures d'harmonisation qui ont été prises par l'introduction en régime public d'une limitation du cumul de la pension de retraite avec une pension de survie, limitation comparable à celle qui existe dans les régimes salariés et indépendants.

Toutefois, il regrette que l'on ne procède pas à une harmonisation plus poussée en prévoyant dans les régimes publics le calcul de la pension sur base des rémunérations de toute la carrière au lieu des cinq dernières années, et en introduisant les notions de taux « ménage » et taux « isolé ».

Le Secrétaire d'Etat répond qu'il faut, en effet, être très attentif à l'évolution de la situation financière et des coûts des différents régimes de pension. En particulier, les dépenses de pension du secteur public sont appelées à s'accroître à l'avenir en fonction de la croissance des effectifs de ce secteur

bestand in die sector, dat globaal genomen gestegen is van 400 000 in 1960 tot 900 000 nu, met een belangrijke inbreng van vrouwelijk personeel.

Er kan geen grondige wijziging in de pensioenregeling voor de personeelsleden in overheidsdienst overwogen worden, met miskenning van de verbintenissen die tegenover hen zijn aangegaan.

Het beleid dat op dit stuk is gevoerd bestond in het verwezenlijken van besparingen waar die gerechtvaardigd waren en in het inbrengen van nieuwe middelen, in de lijn van de harmonisering van de stelsels.

De genomen maatregelen hebben aanzienlijke financiële gevolgen vermits in 1983 5,4 miljard werd bespaard en 4 miljard nieuwe middelen werden ingezet, zodat de begrotingskredieten zijn verminderd met 9,4 miljard, zoals blijkt uit de tabellen in bijlage.

Het voorontwerp van wet houdende harmoniseringsmaatregelen voor de overheidspensioenen is voor sociaal overleg voorgelegd aan de representatieve organisaties van de openbare sector, het leger, de rijkswacht en het paritair comité van de NMBS. De voorgestelde maatregelen voorzien in nieuwe herverdelingen zonder bijkomende uitgaven. Er wordt hoofdzakelijk gestreefd naar een aanpassing van de verschillende uitkeringen (overlevingspensioen, minimumpensioen, invaliditeitspensioen) aan hun werkelijke sociale finaliteit.

In verband met de duur van de loopbaan en de pensioenleeftijd, vraagt een lid of het overheidspersoneel niet de mogelijkheid zou moeten krijgen om vanaf 60 jaar een volledig pensioen te verkrijgen, naar het voorbeeld van de brugrustpensioenregeling voor de loontrekkenden.

Hierop wordt geantwoord dat deze mogelijkheid reeds bestaat, mits met vermindering van het pensioen met 1/60 per niet-gewerkt jaar boven het zestigste. Deze vermindering is dus veel minder groot dan in de formule van het vervroegd pensioen van de loontrekkenden die 5 pct. van hun pensioen verliezen per jaar vervroeging.

Talrijke overheidsambtenaren gaan trouwens met pensioen vóór hun zestigste jaar. Volgens een studie van 1981 van het kabinet van pensioenen blijven er van de 450 000 personeelsleden die van de Administratie der pensioenen afhangen, minder dan 15 000 actief na hun zestigste jaar (« De problematiek van de pensioenen »).

Een lid vindt het abnormaal dat een overheidsambtenaar die uit dienst treedt en een andere activiteit gaat uitoefenen, zijn recht verliest op het pensioen in die sector voor de jaren die hij er heeft gewerkt.

De Staatssecretaris zegt dat dit een gevolg is van het beginsel van getrouwheid aan het openbaar ambt, welk beginsel door de pensioenwet van 1844 werd bekrachtigd.

Hij meent dat dit principe ter bevordering van de beroepsmobiliteit opnieuw zou moeten worden bekeken.

qui, globalement, sont passés de 400 000 en 1960 à 900 000 actuellement, avec une entrée importante de personnel féminin.

Une modification radicale du statut de pension des agents du secteur public ne peut être envisagée au mépris des engagements pris à leur égard.

La politique suivie en la matière a consisté en la réalisation d'économies partout où elles pouvaient se justifier et en l'apport de ressources nouvelles, dans la ligne de l'harmonisation des régimes.

Les mesures prises ont un impact financier considérable puisqu'elles se traduisent par 5,4 milliards d'économie en 1983 et 4 milliards de ressources nouvelles, soit une réduction des crédits budgétaires de 9,4 milliards, ainsi que l'indiquent les tableaux en annexe.

Pour ce qui concerne l'avant-projet de loi portant mesures d'harmonisation dans le régime de pension du secteur public, il est en ce moment soumis à la concertation sociale auprès des organisations représentatives du secteur public, de l'armée et de la gendarmerie et de la commission paritaire de la S.N.C.B. Les mesures proposées doivent se réaliser par de nouvelles répartitions sans surcroît de dépenses. Elles visent essentiellement à ajuster les divers avantages (pension de survie, minimum de pension, pension d'invalidité) à leur finalité sociale réelle.

A propos de la durée de la carrière et de l'âge de la pension, un commissaire demande si la possibilité ne devrait pas être offerte aux agents du secteur public d'obtenir une pension complète à partir de soixante ans, à l'instar du système mis en œuvre par l'instauration de la prépension de retraite dans le régime des travailleurs salariés.

Il lui est répondu que cette faculté existe déjà moyennant réduction de la pension d'1/60 par année non prestée au-delà de soixante ans. Cette réduction est donc beaucoup moins sensible qu'elle ne l'est dans la formule de la pension anticipée des travailleurs salariés qui, notamment, perdent 5 p.c. de leur pension par année d'anticipation.

On observe d'ailleurs que de nombreux agents du secteur public obtiennent leur pension avant soixante ans. Selon une étude publiée en 1981 par le Cabinet des pensions, on relève que sur 450 000 agents relevant de l'Administration des Pensions, moins de 15 000 restent en activité au-delà de soixante ans (« La problématique des pensions », p. 112).

Un commissaire considère comme anormal qu'un agent du secteur public qui vient à quitter ce secteur pour exercer une autre activité perde les droits à pension qu'il s'est acquis dans ce secteur pour les années de carrière qu'il y a accomplies.

Le Secrétaire d'Etat indique qu'il s'agit là d'une conséquence de l'idée de fidélité attachée à la fonction publique, la législation de pension de 1844 ayant consacré ce principe.

Il estime qu'en vue de favoriser la mobilité professionnelle, ce principe doit être reconsidéré.

Het voorontwerp tot harmonisering van de overheidspensioenen voorziet uitdrukkelijk in het behoud van de rechten verbonden aan de loopbaan in de openbare sector, voor zover de belanghebbende er ten minste vijf jaar werkzaam is geweest.

Op die wijze zullen de pensioenrechten die in elk stelsel zijn verkregen, worden samengevoegd tot een volledige loopbaan is bereikt.

b) *Afremming van de indexaanpassing*

Een lid wenst enige toelichting over de nieuwe indexaanpassingen voorzien in de jongste bijzondere-machten-besluiten.

De Staatssecretaris verstrekt de volgende inlichtingen :

1° Krachtens het koninklijk besluit nr. 31 van 30 maart 1982 houdende tijdelijke wijzigingen in de regels betreffende de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen, dat op 1 april 1982 in werking trad, werden de pensioenen beneden 27 357 frank per maand normaal geïndexeerd. De pensioenen boven dat bedrag zijn tot 31 mei 1982 ongeïndexeerd gebleven. Na die datum werd alleen het gedeelte beneden het genoemde minimumbedrag geïndexeerd, met het gevolg dat op dat niveau bij elke indexaanpassing een enig forfaitair bedrag werd toegekend.

2° Krachtens het koninklijk besluit nr. 139 van 30 december 1982, wordt het stelsel ingevoerd bij het koninklijk besluit nr. 31 gehandhaafd tot en met de tweede indexaanpassing die zal moeten plaatshebben in 1983.

3° Krachtens het koninklijk besluit nr. 178 van 30 december 1982 houdende wijziging van de wet van 1 maart 1977, zullen de pensioenen, vanaf de eerste dag van de maand na die waarin de bezoldigingen voor de tweede maal zullen worden aangepast volgens de « forfaitaire » formule (zie de besluiten nr. 31, 139 en 180), worden aangepast volgens het rekenkundig gemiddelde van het indexcijfer der consumptieprijzen van de jongste vier maanden (nieuwe aftoppings-formule).

Aangezien de sociale pensioenen (werknemers en zelfstandigen) in de meeste gevallen kleiner zijn dan 27 357 frank, vallen zij niet onder de matigingsmaatregelen die in maart 1982 zijn genomen.

De nieuwe aftoppingsformule zal evenwel ook daarop worden toegepast op dezelfde datum als voor de overheids-pensioenen (koninklijk besluit nr. 156 van 30 december 1982). Om de gevolgen van deze maatregel voor de pensioen-minima op te vangen, is voorzien in een globale vermeerdering van die minima met 1 pct.

3. Werknemerspensioenen

a) *Brugrustpensioenen*

Verscheidene leden stellen de Staatssecretaris vragen over het nieuwe brugrustpensioen dat voor de werknemers is ingevoerd.

L'avant-projet de loi portant mesures d'harmonisation dans le régime de pension du secteur public prévoit explicitement le maintien des droits liés aux parties de carrière accomplies dans ce secteur pour autant qu'elles aient eu une durée minimum de cinq ans.

Ainsi les droits à pension acquis dans chaque régime s'additionneraient les uns aux autres à concurrence d'une carrière complète.

b) *Le freinage de l'indexation*

Un membre souhaite obtenir quelques explications sur la nouvelle méthode d'indexation prévue par les derniers arrêtés de pouvoirs spéciaux.

Le Secrétaire d'Etat fournit les renseignements suivants :

1° En vertu de l'arrêté royal n° 31 du 30 mars 1982 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation, entré en vigueur le 1er avril 1982, les pensions inférieures à 27 357 francs par mois ont continué à être normalement indexées. Pour les pensions qui dépassaient ce montant, il n'y a pas eu d'indexation jusqu'au 31 mai 1982. Et après cette date, seule la partie inférieure au montant minimum qui vient d'être cité a été indexée, ce qui entraînait à ce niveau l'octroi d'un montant forfaitaire unique lors de chaque indexation.

2° L'arrêté royal n° 139 du 30 décembre 1982. Le système instauré par l'arrêté royal n° 31 est maintenu jusques et y compris la deuxième indexation qui devra intervenir en 1983.

3° L'arrêté royal n° 178 du 30 décembre 1982 portant modification de la loi du 1er mars 1977. A partir du premier jour du mois qui suit celui au cours duquel les rémunérations auront été adaptées pour la deuxième fois selon la formule « forfaitaire » (voir les arrêtés n°s 31, 139 et 180), les pensions seront adaptées sur base de la moyenne arithmétique de l'indice des prix à la consommation des quatre derniers mois (nouvelle formule de « lissage »).

Etant donné que les pensions sociales (salariés et indépendants) sont, dans leur grande majorité, inférieures au montant de 27 357 francs, elles n'ont pas été touchées par les mesures de modération prises en mars 1982.

Toutefois, la nouvelle formule (lissage) leur sera également d'application à la même date que pour les pensions du secteur public (arrêté royal n° 156 du 30 décembre 1982). Pour compenser les effets de cette mesure sur les minima de pension, une augmentation globale de 1 p.c. de ces minima est prévue.

3. Le régime des travailleurs salariés

a) *La prépension de retraite*

Plusieurs membres interrogent le Secrétaire d'Etat sur le nouveau système de prépension de retraite instauré en faveur des travailleurs salariés.

Er wordt verwezen naar Hoofdstuk III van de regeringsverklaring waar gezegd is dat de pensioengerechtigde leeftijd geleidelijk zal worden verlaagd op vrijwillige basis, dat na de leeftijd van 60 jaar nog beperkte prestaties zullen mogen worden verricht en dat na de leeftijd van 65 jaar nog een activiteit zal mogen worden voortgezet met beperkte bezoldiging.

Sommige leden wensen de financiële weerslag van de invoering van het brugrustpensioen te kennen.

Een ander lid vestigt de aandacht op sommige praktische problemen van deze nieuwe regeling. Het Bestuur kan de aanvragen niet op tijd onderzoeken.

Vele gegadigden zouden aarzelen hun brugpensioen aan te vragen, omdat zij niet weten hoeveel pensioen zij zullen genieten op het ogenblik dat zij hebben gekozen.

De Staatssecretaris wijst er allereerst op dat het nieuwe brugrustpensioen op 60 jarige leeftijd is ingevoerd door het koninklijk besluit nr. 95 van 29 september jongstleden. Het wordt sedert 1 januari 1983 toegepast.

Hij acht het nuttig de nieuwe regeling samen te vatten, die voorzien is voor een tijdvak van drie jaar dat verstrijkt op 31 december 1985.

— Sedert 1 januari kunnen de werknemers, naar hun keuze en op hun aanvraag (de regeling is dus volkomen facultatief) vanaf de leeftijd van 60 jaar het brugrustpensioen verkrijgen.

— Dit brugrustpensioen is een volledig pensioen. Het bedraagt evenveel als het pensioen dat zou worden toegekend op de leeftijd van 65 jaar, indien de werknemer tot die leeftijd actief bleef. Waarom?

- Allereerst omdat er geen enkele inhouding wordt verricht wegens vervroeging (thans 5 pct. per jaar vervroeging, hetgeen 25 pct. maakt als het pensioen wordt toegekend op 60 jaar).

- Vervolgens omdat de loopbaan wordt berekend in 45sten, met dien verstande dat de niet-gewerkte jaren tussen 60 en 65 jaar worden medegerekend op de grondslag van de laatste werkelijke bezoldiging. De formule is ook in dit opzicht gunstiger dan die van het vervroegd pensioen, omdat de niet-gepresteerde jaren daar in voorkomend geval in aanmerking worden genomen op de grondslag van een forfaitaire bezoldiging, terwijl hier de laatste werkelijke bezoldiging wordt gebruikt voor de berekening.

Een vergelijkende tabel van de wijze van berekening van het vervroegd pensioen en van het brugrustpensioen is opgenomen in bijlage 13.

— Dit rustpensioen is een definitief pensioen. Dat wil zeggen dat het eens en voorgoed wordt toegekend.

- Ten eerste hoeft geen nieuwe aanvraag te worden ingediend onmiddellijk vóór de leeftijd van 65 jaar, zoals wel het geval is voor de huidige brugpensioenen. Talrijke brug-

Un rappel est fait de la déclaration gouvernementale qui prévoyait en son Chapitre III l'abaissement progressif de l'âge de la pension sur base volontaire et la possibilité d'effectuer des prestations réduites après l'âge de 60 ans, ainsi que de poursuivre une activité après l'âge de 65 ans avec rémunération réduite.

Certains membres aimeraient connaître la répercussion financière de l'instauration de la prépension de retraite.

Un membre attire l'attention sur certaines difficultés pratiques inhérentes à ce nouveau système. C'est ainsi que l'Administration manque de temps pour procéder à l'instruction des demandes.

Beaucoup de candidats hésiteraient à demander leur prépension du fait qu'ils ne connaissent pas, au moment de leur choix, le montant des prestations qui leur seront accordées.

Le Secrétaire d'Etat tient tout d'abord à rappeler que le nouveau régime de la prépension de retraite à 60 ans a été mis en place par l'arrêté royal n° 95 du 29 septembre dernier. Il est d'application depuis le 1er janvier 1983.

Il croit utile de résumer en quoi consiste cette nouvelle formule prévue par une période de trois années expirant le 31 décembre 1985.

— Depuis le 1er janvier, les travailleurs salariés peuvent, à leur choix et à leur demande (le système est donc entièrement facultatif), obtenir la prépension de retraite à partir de l'âge de 60 ans.

— Cette prépension de retraite est complète. Elle est exactement la même que celle qui serait accordée à 65 ans si le travailleur restait en activité jusqu'à cet âge. Pourquoi?

- D'abord parce qu'il n'y a aucune réduction pour anticipation (actuellement 5 p.c. par année d'anticipation, soit 25 p.c. lorsque la pension est accordée à 60 ans).

- Ensuite, parce que la carrière est calculée en 45^{mois}, les années non prestées entre 60 et 65 ans étant bonifiées sur base de la dernière rémunération réelle. La formule est, à cet égard encore, plus avantageuse que celle de la pension anticipée pour laquelle les années non prestées entrent éventuellement en ligne de compte sur base d'une rémunération forfaitaire tandis qu'ici, c'est la dernière rémunération réelle qui est utilisée pour le calcul.

Un tableau comparatif indiquant le mode de calcul de la pension anticipée et de la prépension de retraite est repris à l'annexe 13.

— Cette pension de retraite est définitive. C'est-à-dire qu'elle est octroyée une fois pour toutes.

- D'abord, il ne sera pas nécessaire de faire une nouvelle demande à l'approche des 65 ans comme c'est le cas pour les prépensions actuelles. Beaucoup de travailleurs prépen-

gepensioneerd laten thans na hun pensioenaanvraag in te dienen, met alle gevolgen en vertraging van dien.

- Ten tweede, wordt het inkomen op 65 jaar niet meer gewijzigd, zoals vandaag doorgaans het geval is voor de bruggepensioneerden.

— Bovendien is het een werkelijk pensioen. Het is de eerste maal dat in ons land een echte brugpensioenregeling wordt ingevoerd die het statuut van gepensioneerde verleent.

- De aanvraag wordt ingediend bij het gemeentebestuur, zij wordt behandeld door de RROP en de brugrustgepensioneerde, die dus het statuut van gepensioneerde heeft, kan binnen de toegestane grenzen beroepsarbeid uitoefenen.

— Tenslotte past het stelsel in het tewerkstellingsbeleid, aangezien de bruggepensioneerde verplicht moet worden vervangen door een werknemer van buiten de onderneming.

In dit verband is het de vraag of de formule goed onthaald wordt. Hoeveel brugrustgepensioneerden kunnen er in 1983 worden verwacht ?

Het is nog te vroeg om over het onthaal te oordelen (het stelsel is slechts enkele weken van kracht), maar de eerste aanwijzingen zijn positief. Er waren per jaar 7 à 8 000 nieuwe wettelijke bruggepensioneerden. Op 1 januari 1983 zag de toestand eruit als volgt :

Sector N :

Aanvragen	2 218	
Beslissingen en voorstellen van beslissing	759	
		2 977

Sector F (gedeeltelijke resultaten) :

Aanvragen	945	
Beslissingen en voorstellen van beslissing	300	
		1 245

Resultaten nog niet bekend voor 3 bureaus ± 500

Of in het totaal (N+F) ± 5 000
aanvragen die werden ingediend.

Een lid komt terug op de vergelijkende berekening van het vervroegd pensioen en het brugpensioen en vraagt wat, op de grondslag van dezelfde bezoldiging, het bedrag van het wettelijke brugpensioen tegen het huidige indexcijfer (170,94) zou geweest zijn.

Hierop wordt geantwoord dat, op de grondslag van een bezoldiging begrensd op 66 025 frank per maand, het refereteloon dat in aanmerking moet worden genomen na aftrek van de sociale bijdragen (7 144 frank) en van de voorheffing (16 359 frank voor een belastingplichtig gezinshoofd, zonder kinderen) 42 522 frank bedraagt of 1 701 frank per dag.

sionnés négligent aujourd'hui d'introduire leur demande de pension, avec toutes les conséquences et retards que cela entraîne.

- D'autre part, il n'y aura plus de modification de revenu à 65 ans comme c'est généralement le cas aujourd'hui pour les prépensionnés.

— En outre, il s'agit véritablement d'une pension. C'est la première fois qu'est instauré dans notre pays un authentique régime de prépension qui confère le statut de pensionné.

- La demande est introduite à l'administration communale, elle est instruite par l'ONPTS, la pension est payée par la CNPRS et le prépensionné de retraite, qui a donc le statut de pensionné, peut exercer une activité professionnelle dans les limites autorisées.

— Enfin, le système s'inscrit dans une perspective d'emploi, le prépensionné devant obligatoirement être remplacé par un travailleur recruté en dehors de l'entreprise.

A ce propos, on peut se demander si la formule est bien accueillie. A combien de préretraités peut-on s'attendre en 1983 ?

Il est trop tôt pour juger de l'accueil (il n'y a que quelques semaines que le système est entré en vigueur). Mais les premières indications sont positives. Il y avait par an 7 à 8 000 prépensionnés légaux nouveaux. Or, à la date du 1er janvier 1983, la situation était la suivante :

Secteur N :

Demandes	2 218	
Décisions et propositions de décision	759	
		2 977

Secteur F (résultats partiels) :

Demandes	945	
Décisions et propositions de décisions	300	
		1 245

Résultats non encore connus pour 3 bureaux ± 500

Soit au total (N + F) ± 5 000
demandes introduites.

Revenant au calcul comparatif de la pension anticipée et de la prépension de retraite, un commissaire demande quel aurait été, sur base de la même rémunération, le montant de la prépension légale à l'indice actuel (170,94).

Il lui est répondu que, sur base d'une rémunération plafonnée à 66 025 francs par mois, le salaire de référence à prendre en considération après déduction des cotisations sociales (7 144 francs) et du précompte (16 359 francs pour un contribuable chef de famille sans enfant) atteint 42 522 francs, soit 1 701 francs par jour.

De hoogste werkloosheidsuitkering belooft 996 frank; zij wordt aangevuld ten belope van de helft van het verschil tussen 1 701 en 996 frank, dat maakt $705 \text{ frank} \times 1/2 = 353 \text{ frank}$.

Het wettelijke brugpensioen belooft dus, in dit geval, $996 \text{ frank} + 353 \text{ frank} = 1\,349 \text{ frank}$ per dag, hetgeen overeenstemt met een maandelijks bedrag van 35 074 frank.

Het vervroegd pensioen bedraagt in dat geval 24 557 frank en het brugrustpensioen 36 983 frank.

Vele wettelijke brugpensioenen liggen evenwel hoger dan 35 074 frank, omdat het referteloon meer bedraagt dan het grensbedrag van 66 025 frank.

Enkele leden vragen waarom de brugrustgepensioneerden beroepsarbeid mogen verrichten, hoewel dat in strijd lijkt met het tewerkstellingsbeleid.

— De uitoefening van een beperkte activiteit ligt in de lijn van de regeringsverklaring, die een vorig spreker in herinnering heeft gebracht. Die toegestane activiteit is het gevolg van het feit dat de brugrustgepensioneerde de hoedanigheid van gepensioneerde heeft, terwijl de wettelijke bruggepensioneerde de hoedanigheid van werkloze had.

— Aangezien het bovendien meestal minder bedraagt dan het brugpensioen, dat berekend wordt naar de laatste bezoldiging, mag het, evenals het pensioen, worden aangevuld met een bijverdienste. Het is niet ondienstig eraan te herinneren dat bepaalde vakbondsorganisaties vroeger het voorstel hebben gedaan om het gedeeltelijk pensioen te mogen aanvullen met deeltijdarbeid.

— Uit menselijk oogpunt mag worden aangenomen dat een man van 60 jaar, die in de kracht van zijn leven is, een kleine bezigheid moet kunnen uitoefenen, te meer daar hij verplicht moet worden vervangen door een werkzoekende van buiten de onderneming.

— Men merke eveneens op dat geen brugrustpensioen wordt verleend aan vrouwen van 55 jaar oud, zodat een stap kan worden gezet naar de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, althans wat de pensioenleeftijd betreft.

— Dat ook de zelfstandigen geen brugrustpensioen kunnen verkrijgen op de leeftijd van 60 jaar, is te wijten aan het feit dat moeilijk kan worden geëist dat zij hun beroepsactiviteit stopzetten. De zelfstandigen waren ertegen gekant (voortzetting van het gezinsbedrijf) en vragen andere zaken voor hun pensioen. Bovendien rees er een probleem met betrekking tot de marginale zelfstandigen aan wie een brugrustpensioen zou zijn toegekend zonder wijziging van hun beroepsactiviteit.

— Een ander feit is dat het brugrustpensioen geen kosten met zich brengt voor het stelsel van de werknemers, aangezien de extra uitgaven gedragen worden door de Rijksbegroting.

In dit verband moet ook worden opgemerkt dat de toepassing van het koninklijk besluit nr. 95 globaal gezien tot een besparing voor de rijksbegroting zal leiden.

L'allocation de chômage maximum étant de 996 francs, celle-ci est complétée, à concurrence de la moitié de la différence entre 1 701 et 996 francs, soit $705 \text{ francs} \times 1/2 = 353 \text{ francs}$.

La prépension légale atteint donc, dans ce cas, $996 \text{ francs} + 353 \text{ francs} = 1\,349 \text{ francs}$ par jour, ce qui correspond à un montant mensuel de 35 074 francs.

Pour rappel, la pension anticipée atteint dans ce cas 24 557 francs et la prépension de retraite 36 983 francs.

Il faut toutefois signaler que de nombreuses prépensions légales dépassent le montant de 35 074 francs parce que la rémunération de référence est supérieure au plafond de 66 025 francs.

Certains commissaires se posent la question de savoir pourquoi une activité professionnelle est autorisée aux bénéficiaires d'une prépension de retraite, ce qui paraît en contradiction avec l'objectif d'emploi poursuivi.

— L'exercice d'une activité réduite est dans la ligne de la déclaration gouvernementale rappelée par un précédent intervenant. Cette activité autorisée est liée à la qualité de pensionné dont bénéficie le prépensionné de retraite alors que le prépensionné légal avait la qualité de chômeur.

— Comme, par ailleurs, elle est généralement inférieure à la prépension, laquelle est basée sur la dernière rémunération, la prépension de retraite pourra, comme la pension, être complétée par une activité d'appoint. Il n'est pas inutile de rappeler qu'une proposition faite en son temps par certaines organisations syndicales préconisait la pension partielle complétée par une activité partielle.

— Sur le plan humain, on peut considérer qu'un homme de 60 ans, en pleine force de l'âge, doit être autorisé à exercer une petite activité, d'autant plus qu'on oblige son remplacement par un demandeur d'emploi extérieur à l'entreprise.

— On remarquera encore que la préretraite n'est pas accessible aux femmes de 55 ans, ce qui permet de franchir un pas dans le sens de l'égalité de traitement entre hommes et femmes, du moins en ce qui concerne l'âge de la retraite.

— Si les travailleurs indépendants ne peuvent non plus obtenir la préretraite à 60 ans, c'est en raison du fait qu'il était difficile d'exiger la cessation de l'activité professionnelle. Les travailleurs indépendants s'y opposaient (poursuite de l'entreprise familiale) et souhaitaient d'autres priorités pour leur régime de pension. Il se posait d'autre part un problème dans le chef des travailleurs indépendants marginaux à qui la préretraite aurait été accordée sans modification de leur activité professionnelle.

— Il faut encore insister sur le fait que la préretraite ne grèvera pas le régime des travailleurs salariés, puisque les dépenses supplémentaires sont prises en charge par le budget de l'Etat.

A ce propos, il convient aussi de constater que l'application de l'arrêté royal n° 95 entraîne une économie globale pour le budget de l'Etat.

Men raadplege in dit verband de tabel die, uitgaande van de gemiddelde bedragen van pensioen en brugpensioen, een beeld geeft van de besparingen welke op die wijze in de toekomst zullen kunnen worden verwezenlijkt.

A ce propos, l'on fera bien de se référer au tableau établi au départ des montants moyens de pension et de prépension, et donnant un aperçu de l'évolution des économies qui pourront ainsi être réalisées dans l'avenir.

Evolutie van de uitgaven en de besparingen

(In miljoenen franken)

Jaar — Année	1983
Brugrustpensioenen. — <i>Prétraitements</i>	919
Wettelijke brugpensioenen (huidig stelsel). — <i>Prépensions légales (système actuel)</i>	1 804
Uitgaven in min. — <i>Dépenses en moins</i>	885

Berekeningsbasis

Brugrustpensioenen

(In miljarden franken)

± 7 000 tot 267 000 frank (gemiddeld) verdeeld over het jaar = 50 pct. of 0,9

Wettelijke brugpensioenen

± 7 000 tot 334 000 frank (gemiddeld) verdeeld over het jaar = 50 pct. of 1,2

± 3 500 vrouwen verdeeld over het jaar = 50 pct. of 0,6

Totaal 1,8

Aantal brugrustpensioenen = verwachte aantal nieuwe brugpensioenen, in de onderstelling dat dit stelsel niet was afgeschaft. In het stelsel van het brugpensioen zijn een derde van het totaal vrouwen.

Wat de behandeling van de aanvragen betreft, is de Staatssecretaris van oordeel dat het succes van de nieuwe formule zal afhangen van de snelheid waarmee de aanvragen worden onderzocht. De beslissingen zouden zo snel mogelijk moeten worden bekendgemaakt, zodat het brugpensioen zou kunnen worden uitbetaald vanaf de datum waarop het ingaat.

Dit hangt dus af van alle betrokken besturen.

De Rijksdienst voor Werknemerspensioenen en de Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen hebben alles in het werk gesteld om de uitkeringen zo spoedig mogelijk te kunnen betalen. Daarom werd tijdens de aanvangsperiode van het nieuwe stelsel, gedurende welke de betrokkenen niet de mogelijkheid hebben hun aanvraag een jaar op voorhand in te dienen, o.m. aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas gevraagd om dringend de uittreksels van de individuele rekeningen van de aanvragers over te zenden.

Daarbij komt nog dat de beslissing van de werknemer slechts definitief wordt op het ogenblik dat hij formulier model 74 (stopzetting van activiteit) dat bij de kennisgeving is gevoegd heeft teruggezonden.

Evolution des dépenses et économies

(En millions de francs)

1984	1985	1986	1987
2 550	4 396	6 551	8 233
4 921	8 335	11 834	15 035
2 371	3 939	5 283	6 802

Base de calcul

Prétraitements :

(En milliards de francs)

± 7 000 à 267 000 francs (moyennes) réparties sur l'année = 50 p.c. soit 0,9

Prépensions légales :

± 7 000 à 334 000 francs (moyenne) réparties sur l'année = 50 p.c. soit 1,2

± 3 500 femmes réparties sur l'année = 50 p.c. soit 0,6

Total 1,8

Nombre de prétraitements = prévision des nouvelles entrées en prépension si le système n'avait pas été abrogé. Dans le régime des prépensions, les femmes représentent un tiers du total.

Pour ce qui concerne la procédure d'instruction des demandes, le Secrétaire d'Etat est également d'avis que le succès de la nouvelle formule dépendra de la rapidité avec laquelle les demandes sont instruites. Il conviendrait, en effet, que les décisions soient notifiées le plus rapidement possible de façon à permettre le paiement de la prépension à partir de la date choisie pour le départ à la retraite.

La bonne exécution de cette mesure dépend donc de toutes les administrations concernées.

L'Office national des pensions pour travailleurs salariés (O.N.P.T.S.) et la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie (C.N.P.R.S.) ont tout mis en œuvre pour assurer le paiement rapide des prestations. C'est ainsi, notamment, que pendant la période de démarrage du nouveau système, période au cours de laquelle les personnes intéressées n'ont pas la faculté d'introduire leur demande un an à l'avance, il a été demandé à la Caisse générale d'épargne et de retraite (C.G.E.R.) de transmettre d'urgence les extraits du compte individuel des demandeurs.

D'autre part, la décision du travailleur n'intervient, à titre définitif, qu'au moment du renvoi du formulaire Mod. 74 (cessation d'activité) annexé à la notification.

b) *Opheffing van het grensbedrag voor de bijdragen*

Een lid maakt bezwaar tegen de vermeerdering van het maximumbedrag van de werknemerspensioenen, een onvermijdelijk gevolg van de verhoging van de bijdragen te wijten aan de opheffing van het grensbedrag. Ofwel worden de aldus verkregen bijdragen onmiddellijk uitgegeven door een verhoging van de pensioenen, en dan was de operatie overbodig, ofwel vermeerdert men nu de bijdragen om later het pensioen te verhogen met het gevolg dat de moeilijkheden op lange termijn toenemen.

In een land waar geen kapitaal wordt gevonden voor de tewerkstelling en waar in het buitenland wordt geleend voor de lopende uitgaven, kan men de lasten niet blijven verzwaren, ongeacht of zij te wijten zijn aan de rijksschuld dan wel aan de pensioenstelsels. De koppeling van het pensioenbedrag aan de bezoldiging of aan het verdiende loon (vooral wanneer hierbij wordt uitgegaan van de laatste vijf jaren, ook al zijn dit fictieve jaren) zal niet kunnen worden gehandhaafd. Waar is de samenhang in een dergelijk stelsel, vooral indien het aldus berekende pensioen, in bepaalde gevallen bijna even groot is als het vroegere loon?

De billijkheid, de samenhang en de financiële problemen dwingen ons om een grotere gelijkheid inzake pensioenen na te streven.

Een ander lid vraagt wat de gevolgen van de opheffing van het grensbedrag voor de bijdragen zullen zijn op het bedrag van het pensioen.

De Staatssecretaris wijst erop dat de wet van 10 februari 1981 voor de eerste maal een verschillend grensbedrag heeft ingevoerd voor de bezoldigingen die in aanmerking worden genomen voor de berekening van het pensioen, en het grensbedrag voor de bijdragen; het eerste werd bevroren op 60 000 frank en het tweede werd verhoogd tot 65 000 frank.

Het laatstgenoemde grensbedrag is per 1 januari 1982 opgetrokken tot 80 000 frank en opgeheven vanaf 1 oktober jl.

Aan het Beheerscomité van de R.W.P. is een voorontwerp van wet voorgelegd om het grensbedrag van de bezoldigingen die in aanmerking worden genomen voor de berekening van het pensioen te verhogen van 60 000 frank (77 620 frank tegen het huidige indexcijfer) tot 80 000 frank (103 490 frank tegen het huidige indexcijfer), wat het laatste grensbedrag voor de bijdragen was.

Waarom?

- Allereerst omdat het verschil tussen het minimumpensioen (23 140 frank per maand) en het pensioen van een kaderlid die altijd heeft bijgedragen op het peil van het grensbedrag (31 742 frank per maand) hoe langer hoe kleiner wordt.

- Vervolgens omdat er geen grensbedrag in aanmerking wordt genomen voor de handarbeiders waarvan sommige thans pensioenen ontvangen die twee- à driemaal hoger zijn dan die van de bedienden en omdat ook op dit gebied overeenstemming dringend geboden is.

b) *Le déplafonnement des cotisations*

Un membre émet des réserves au sujet de l'augmentation du maximum des pensions des salariés, conséquence inévitable de l'augmentation des cotisations due au déplafonnement. Ou bien on dépense immédiatement les cotisations ainsi obtenues par une hausse des pensions, et alors l'opération était superflue, ou bien on augmente maintenant la cotisation pour majorer la pension beaucoup plus tard en aggravant ainsi les difficultés à long terme.

Dans un pays où l'on ne trouve pas de capitaux pour l'emploi et où l'on emprunte à l'étranger pour les dépenses courantes, on ne peut pas continuer à augmenter les charges futures, qu'elles proviennent de la dette de l'Etat ou des régimes de pension. La liaison du montant de la pension à la rémunération ou au salaire gagné (surtout en se basant sur les cinq dernières années, même fictives) ne pourra être maintenue. Où est la solidarité dans un tel système, surtout si la pension, ainsi calculée, est dans certains cas presque égale au salaire antérieur?

L'équité, la solidarité et la problématique financière nous poussent à rechercher une plus grande égalité dans les pensions.

Un autre membre demande quelles seront les conséquences du déplafonnement des cotisations sur le montant de la pension.

Le Secrétaire d'Etat rappelle que c'est la loi du 10 février 1981 qui a, pour la première fois, dissocié le plafond des rémunérations prises en considération pour le calcul de la pension de celui des cotisations, le premier ayant été gelé à 60 000 francs et le second porté à 65 000 francs.

Ce dernier a été relevé à 80 000 francs au 1er janvier 1982 et supprimé à partir du 1er octobre dernier.

Un avant-projet de loi a été soumis à l'avis du Comité de gestion de l'O.N.P.T.S. en vue de relever le plafond des rémunérations prises en considération pour le calcul de la pension de 60 000 francs (77 620 francs à l'indice actuel) à 80 000 francs (103 490 francs à l'indice actuel), dernier plafond retenu en matière de cotisations.

Pourquoi?

- D'abord, parce que l'écart entre la pension minimum (23 140 francs par mois) et celle qui est assurée à un cadre ayant toujours cotisé au niveau du plafond (31 742 francs par mois) est de plus en plus réduit.

- Ensuite, parce qu'il n'y a aucun plafond retenu pour les travailleurs manuels, dont certains obtiennent actuellement des pensions deux à trois fois plus élevées que les employés, et qu'une harmonisation s'impose également en l'espèce.

Het kan niet worden betwist dat de verhoging van het grensbedrag zal leiden tot bijkomende lasten, die ten dele worden ondervangen door het vaststellen van een grensbedrag voor de arbeiders.

Maar behalve dat deze last slechts zeer geleidelijk zal toenemen (1/45 per jaar), zal hij, wanneer hij ten volle uitwerking zal hebben, ver beneden de vermeerdering van de inkomsten blijven die het gevolg zal zijn van de opheffing van het grensbedrag voor de bijdragen.

c) Wetswijzigingen met terugwerkende kracht

Een lid waarschuwt voor de moeilijkheden die door wijzigingen met terugwerkende kracht in de pensioenstelsels ontstaan. Het gevaar bestaat dat de administratie niet langer kan volgen. In dat verband vestigt hij de aandacht op de moeilijkheden die de verschillende instellingen hebben gehad toen de rente en het pensioen werden samengevoegd.

De Staatssecretaris zegt er ook van overtuigd te zijn dat maatregelen met terugwerkende kracht moeten worden vermeden.

De verhoging van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden is evenwel op de voorziene datum, d.w.z. op 1 februari 1983, kunnen ingaan omdat maatregelen waren genomen om het besluit lang genoeg voordien bekend te maken.

De samenvoeging van renten en pensioenen verloopt normaal. De Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen heeft ze reeds voor meer dan 560 000 pensioengerechtigden tot een goed einde gebracht. De werkzaamheden zijn nog niet volledig beëindigd, maar men mag tevreden zijn met het resultaat. Het is een kies administratief werk waarbij kaartsystemen moeten worden vergeleken en samengevoegd die dikwijls op grond van verschillende gegevens zijn opgemaakt.

Deze hervorming kon niet in een keer worden uitgevoerd. Er was een overgangstijd nodig, niet alleen voor de uitbetalingen maar ook voor de berekeningen, de kennisgeving van de beslissingen, enz.

Alles is evenwel in het werk gesteld om die toestand te regulariseren en met name om de pensioengerechtigden in staat te stellen het bedrag van de uitkeringen die hun worden verleend, te controleren.

d) Versnelde behandeling van de pensioenaanvragen

Hetzelfde lid betreurt de administratieve vertraging in de behandeling van de pensioenaanvragen, welke vertraging oorzaak is dat zij die van hun pensioen moeten leven, soms verscheidene jaren erop moeten wachten.

Hij heeft daarop reeds herhaaldelijk de aandacht gevestigd. Er is wel een zekere verbetering ingetreden, maar hij acht die onvoldoende. Er is nog steeds een kennelijk gebrek aan coördinatie tussen de betrokken departementen en parastatalen. Dat is met name het geval voor de mededeling van inlichtingen over de loopbaan van het onderwijzend personeel en voor de uitwisseling van de noodzakelijke

On ne peut contester que le relèvement du plafond engendrera des charges supplémentaires, partiellement compensées par la fixation d'un plafond pour les ouvriers.

Mais outre que cette charge ne sera que très progressive (1/45 par année), elle restera largement inférieure, lorsqu'elle sortira ses pleins effets, à l'augmentation des ressources provenant du déplafonnement des cotisations.

c) Les modifications légales à portée rétroactive

Un membre met en garde contre les difficultés qu'engendrent, dans les régimes de pension, des modifications ayant un effet rétroactif. L'administration risque de ne plus pouvoir suivre. A ce propos, il attire l'attention sur les difficultés rencontrées par les organismes à l'occasion de la fusion de la rente et de la pension.

Le Secrétaire d'Etat se dit également convaincu qu'il faut éviter de prendre des mesures avec effet rétroactif.

C'est ainsi que l'augmentation du revenu garanti aux personnes âgées est intervenue à la date prévue, c'est-à-dire le 1er février 1983, les mesures ayant été prises pour que l'arrêté soit publié suffisamment tôt.

Pour ce qui concerne la fusion des rentes et des pensions, il faut constater que l'opération se poursuit normalement. La C.N.P.R.S. a déjà réalisé cette fusion pour plus de 560 000 bénéficiaires. Bien sûr, cette opération n'est pas entièrement terminée, mais on ne peut que se montrer satisfait du résultat obtenu. Il s'agit là d'un travail administratif délicat nécessitant des comparaisons et des fusions de fichiers parfois établis sur la base de données différentes.

Cette réforme ne pouvait être réalisée en une seule fois. Une période de transition était nécessaire, non seulement en ce qui concerne le paiement, mais aussi en ce qui concerne les calculs, les notifications des décisions, etc.

Tout a cependant été mis en œuvre pour régulariser cette situation et notamment pour permettre aux bénéficiaires de pensions et de rentes de vérifier le montant des avantages qui leur sont octroyés.

d) Le traitement accéléré des demandes de pension

Le même commissaire regrette les retards administratifs dans le traitement des demandes de pension, retards qui imposent parfois plusieurs années d'attente à ceux qui ont besoin de leur pension pour vivre.

Il a attiré maintes fois l'attention sur ce point. S'il y a eu une certaine amélioration, il estime celle-ci insuffisante. Il subsiste manifestement un manque de coordination entre les départements et les parastataux concernés. C'est le cas notamment pour la communication des renseignements relatifs à la carrière des enseignants ou pour l'échange des informations nécessaires à l'établissement des carrières mixtes

informatie over de gemengde loopbanen in het stelsel van de werknemers en dat van de zelfstandigen.

Hij vraagt dat alles in het werk zou worden gesteld om de wachttijden tot het strikte minimum te herleiden.

De Staatssecretaris kan de gegrondheid van die opmerking niet betwisten. Hij begrijpt de sociale bezorgdheid die daaraan ten grondslag ligt. Hij spaart evenwel geen moeite om de procedure te bespoedigen, ten einde de betaalbaarstelling van de pensioenen mogelijk te maken. Hij geeft toe dat soms al te veel vertraging ontstaat bij het mededelen van de inlichtingen die nodig zijn voor de vaststelling van de loopbanen, vooral in het onderwijs. Aan de betrokken departementen worden geregeld rappelbrieven gestuurd. Deze week bevatte een van die brieven een naamlijst met 175 gevallen. Wat de uitwisseling van informatie tussen de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen en het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen betreft, zijn nieuwe onderrichtingen gegeven aan de leidende ambtenaren van die instellingen om de dossiers van verschillende stelsels bij voorrang te behandelen.

4. Zelfstandigenpensioenen

Op de vragen die hem worden gesteld over de vooruitzichten in het pensioenstelsel voor zelfstandigen, antwoordt de Staatssecretaris dat een ontwerp van wet wordt voorbereid op grond van het eenparig advies dat is uitgebracht door de Werkgroep belast met de studie van het sociaal statuut van de zelfstandigen. Dat ontwerp strekt om het pensioen te koppelen aan de bedrijfsinkomsten waarop de bijdragen werden betaald, zodat een gestorte frank hetzelfde voordeel oplevert voor een zelfstandige als voor een werknemer. Men kan namelijk hoe langer hoe moeilijker aangaarden dat een zelfde pensioen wordt toegekend aan alle zelfstandigen, hoewel hun bijdragen schommelen tussen 21 000 en 105 000 frank per jaar, uitsluitend voor de pensioensector.

Dat forfaitair pensioen is trouwens kleiner dan het gewaarborgd inkomen van de bejaarden, welk verschil thans 25 410 frank per jaar bedraagt (gezinsbedrag - februari 1983). Spijtig genoeg schijnt het uitgesloten om het zelfstandigenpensioen op te trekken tot het niveau van het gewaarborgd inkomen, hetgeen voor het stelsel een bijkomende uitgave van 5 à 6 miljard in 1983 zou betekenen.

Wat de koppeling van het pensioen aan de bijdragen betreft, zij zal geleidelijk moeten worden tot stand gebracht, met inachtneming van de omstandigheid dat het forfaitaire minimum in elk geval zal moeten worden gehandhaafd voor de zelfstandigen met het laagste inkomen, wier bijdragen ontoereikend zouden geweest zijn.

Verscheidene leden hekelen de discriminatie van de zelfstandigen met betrekking tot het samenvoegen van een zelfstandigenpensioen met een overheidspensioen, aangezien deze samenvoeging wordt begrensd door een absoluut bedrag dat in geen enkel ander stelsel bestaat.

relevant des régimes des travailleurs salariés et des indépendants.

Il insiste pour que tout soit mis en œuvre en vue de raccourcir les délais d'attente au strict minimum.

Le Secrétaire d'Etat ne peut contester la pertinence de cette observation. Il comprend la préoccupation sociale qui la motive. Il ne ménage pourtant pas ses efforts pour accélérer la procédure qui doit permettre la mise en paiement de la pension. Il reconnaît que des retards excessifs interviennent parfois dans la communication des renseignements nécessaires à l'établissement des carrières, en particulier dans le secteur de l'enseignement. Des rappels sont systématiquement adressés aux départements intéressés. Cette semaine, l'un de ces rappels comportait une liste nominative de 175 cas. En ce qui concerne l'échange d'informations entre l'O.N.P.T.S. et l'I.N.A.S.T.I., de nouvelles instructions sont données aux fonctionnaires dirigeants de ces organismes pour que les dossiers relevant de plusieurs régimes fassent l'objet d'un traitement prioritaire.

4. Le régime de pension des travailleurs indépendants

Aux questions qui lui sont posées quant aux perspectives du régime de pension des travailleurs indépendants, le Secrétaire d'Etat répond qu'un projet de loi est en préparation sur la base de l'avis unanime émis par le Groupe de travail chargé de l'étude du statut social des indépendants. Ce texte tend à assurer une liaison entre la pension et les revenus professionnels sur lesquels ont été versées les cotisations, de sorte qu'un franc versé produise le même avantage pour le travailleur indépendant que pour le travailleur salarié. On peut, en effet, de plus en plus difficilement admettre qu'une même pension soit attribuée à l'ensemble des indépendants, dont les cotisations varient actuellement entre 21 000 et 105 000 francs par an pour le seul secteur des pensions.

Cette pension forfaitaire est par ailleurs inférieure au revenu garanti aux personnes âgées, différence qui atteint à présent 25 410 francs par an au taux de ménage (montant de février 1983). Il semble malheureusement exclu de relever la pension des indépendants au niveau du revenu garanti, ce qui engendrerait, pour le régime, une dépense supplémentaire de 5 à 6 milliards en 1983.

Quant à la liaison de la pension à l'effort contributif, elle devra être réalisée progressivement et compte tenu du fait que le forfait minimum devra, en tout état de cause, être maintenu pour les indépendants les plus modestes dont les cotisations auraient été insuffisantes.

Plusieurs commissaires dénoncent la discrimination dont les travailleurs indépendants sont victimes en ce qui concerne le cumul d'une pension d'indépendant avec une pension du secteur public, la limitation de ce cumul étant déterminée par un montant absolu qui n'existe dans aucun autre régime.

De Staatssecretaris is het daarmee eens en zegt dat er ontworpen worden voorbereid die een einde maken aan die discriminatie; de samenvoeging van verscheidene gedeeltelijke rustpensioenen moet voortaan worden geregeld, zoals hij reeds heeft verklaard in verband met de pensioenen uit de overheidssector, door de samenvoeging van de rechten verkregen in elk stelsel tot een volledige loopbaan. Dat is het beginsel van de « eenheid van loopbaan », volgens hetwelk de breuk die de loopbaan vertegenwoordigt, niet groter mag zijn dan de eenheid.

5. Gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Een lid vraagt met aandrang wat de redenen zijn van de geringe vermeerdering van de kredieten op artikel 42.02, die van 4,6 miljard in 1981 stijgen tot 5,3 miljard in 1983, terwijl de vermeerdering van het gewaarborgd inkomen op 1 januari 1983 tot gevolg heeft gehad dat vele gepensioneerde zelfstandigen zijn overgegaan naar het stelsel van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Een ander lid vraagt of kredieten zijn uitgetrokken tot dekking van de vermeerdering met 5 pct. van het gewaarborgd inkomen voor de bejaarden, alsmede van de twee verhogingen met 0,5 pct. waarin voorzien is voor de houders van een minimumpensioen in het stelsel van de werknemers.

De Staatssecretaris antwoordt dat het aantal gerechtigden op het gewaarborgd inkomen gestegen is van ongeveer 62 000 in 1980 tot ongeveer 71 000 op 1 november 1982, en dat desondanks de last vrijwel niet verzwaaard is.

Dit is te verklaren door de omstandigheid dat het merendeel van de nieuwe gerechtigden op het gewaarborgd inkomen hoe langer hoe meer bestaat uit personen met gedeeltelijke rechten.

De grootste uitkeringen inzake gewaarborgd inkomen gaan daarentegen naar de meest bejaarden. Met andere woorden, de last wordt meer verlicht door de overlijdens dan dat hij wordt verzwaaard door nieuwe gerechtigden.

Tenslotte merkt hij op dat het krediet op artikel 42.02 niet slaat op de vermeerdering van de last als gevolg van de verhoging met 5 pct. op 1 februari 1983, die is toegekend bij koninklijk besluit van 21 januari 1983 en dat voor de toelagen aan de R.W.P. evenmin rekening wordt gehouden met de globale vermeerdering met 1 pct. (tweemaal 0,5 pct.) waarin voorzien is voor de pensioenminima.

Een lid wenst het aantal gepensioneerden te kennen die het bestaansminimum genieten en het aantal pensioenen dat op het maximum is begrensd.

De Staatssecretaris antwoordt dat :

— ongeveer 71 800 personen het gewaarborgd inkomen voor bejaarden genieten;

Le Secrétaire d'Etat se rallie à cette observation et signale que les projets en préparation mettent fin à cette discrimination, le cumul de plusieurs pensions de retraite partielles devant désormais être réglé, comme il l'a signalé à propos des pensions du secteur public, par l'addition des droits acquis dans chaque régime à concurrence d'une carrière complète. C'est le principe de l'« unité de carrière » selon lequel la fraction représentative de la carrière ne pourra dépasser l'unité.

5. Le revenu garanti aux personnes âgées

Un membre insiste pour connaître les raisons de la faible augmentation des crédits prévus à l'article 42.02 qui passent de 4,6 milliards en 1981 à 5,3 milliards en 1983, alors que l'augmentation du revenu garanti au 1er janvier 1980 a entraîné le passage de nombreux pensionnés indépendants au régime du revenu garanti aux personnes âgées.

Un autre membre demande si les crédits ont été prévus pour couvrir la majoration de 5 p.c. du revenu garanti aux personnes âgées, ainsi que les deux augmentations de 0,5 p.c. prévues pour les titulaires d'une pension minimum en régime salariés.

Le Secrétaire d'Etat signale que le nombre de bénéficiaires du revenu garanti est passé d'environ 62 000 en 1980 à environ 71 000 au 1er novembre 1982, et que malgré cela, la charge n'a quasiment pas augmenté.

Ce phénomène s'explique par le fait que la plus grande partie des nouveaux bénéficiaires du revenu garanti est constituée de personnes ayant des droits de plus en plus partiels.

Par contre, c'est parmi les plus âgés que se trouvent les prestations en revenu garanti les plus importantes. Autrement dit, les décès entraînent une réduction de charge plus importante que l'augmentation résultant de la prise en charge des nouveaux cas.

Enfin, il fait remarquer que le crédit de l'article 42.02 ne comprend pas l'augmentation de la charge résultant de la majoration de 5 p.c. accordée avec effet au 1er février 1983 par l'arrêté royal du 21 janvier 1983, et que les subventions à l'O.N.P.T.S. ne tiennent pas compte non plus de l'augmentation globale de 1 p.c. (deux fois 0,5 p.c.) prévue pour les minima de pension.

Un membre souhaite connaître le nombre de pensionnés bénéficiant du minimum, de même que le nombre de pensions limitées au maximum.

Le Secrétaire d'Etat lui répond que :

— plus ou moins 71 800 personnes bénéficient du revenu garanti aux personnes âgées;

— ongeveer 450 000 personen het minimumpensioen genieten in het werknemersstelsel;

— ongeveer 10 000 personen het pensioenminimum genieten in de openbare sector (Administratie der pensioenen).

Het aantal pensioenen dat door de Administratie der pensioenen begrensd werd op het absolute maximum bedraagt ongeveer 1 100.

6. Gegevens over de gepensioneerden

Een lid verbaast zich erover dat het bedrag en de aard van de pensioenen die door elke gepensioneerde worden getrokken, niet bekend zijn. Hij wijst erop dat de belastingcontroleur daarvan volkomen op de hoogte is.

De Staatssecretaris verklaart dat hij dat herhaaldelijk zelf heeft aangeklaagd en onderstreept dat geen samenhangend rationeel sociaal beleid kan worden gevoerd omdat er geen pensioenrekening per gepensioneerde bestaat.

Daarom is in de teksten die aan het overleg zijn onderworpen, in een apparaat van informatiebeheer voorzien, dat het mogelijk zal maken om het aantal gepensioneerden en het totaalbedrag dat zij trekken nauwkeurig vast te stellen.

Dat ontwerp, waarvan in de inleidende uiteenzetting sprake is geweest (derde deel — perspectieven) zal, na goedkeuring door de Regering, bij het bureau van de Kamers worden ingediend.

7. Uitbreiding van het overlevingspensioen tot de langstlevende echtgenoot

Een lid wenst de bedoelingen van de Regering te kennen in verband met de instelling van het weduwnarspensioen.

De Staatssecretaris wijst erop dat daarover bij de burgerlijke rechtbank een geding werd ingeleid door twee ambtenaren die het recht op weduwnarspensioen willen erkend zien.

Tegelijk werden verschillende wetsvoorstellen ingediend bij de Kamer (Gedr. St. 250 (1981-1982) - nr. 1 van Mevr. Smet) en bij de Senaat (Gedr. St. nr. 398 (1982-1983) - nr. 1 van Mevr. Godinache).

Het eerste voorstel wil het begrip weduwnarspensioen in het pensioenstelsel voor werknemers invoeren, het tweede heeft betrekking op de openbare sector.

In dat verband moet worden onderstreept dat een Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 december 1978 de geleidelijke tenuitvoerlegging oplegt van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid.

Ter nakoming van die Richtlijn bepaalt de wet van 19 juni 1981 houdende algemene beginselen van de sociale

— plus ou moins 450 000 personnes bénéficient du minimum de pension en régime salariés;

— plus ou moins 10 000 personnes bénéficient des minima de pension en secteur public (Administration des pensions).

Quant au nombre de pensions qui ont été limitées au maximum absolu par l'Administration des pensions, il est de plus ou moins 1 100.

6. Le cadastre des pensionnés

Un membre s'étonne que l'on ne connaisse pas le montant et la nature des pensions perçues par chaque pensionné. Il signale que le contrôleur des Contributions, lui, est parfaitement au courant.

Le Secrétaire d'Etat rappelle qu'il a, à plusieurs reprises, dénoncé lui-même cette carence en soulignant d'ailleurs que l'absence d'un compte de pension par pensionné constituait un obstacle permanent à toute politique sociale cohérente et rationnelle.

C'est dans cette optique qu'a été prévue, dans les textes soumis à la concertation, l'organisation d'un outil de gestion informatique qui permettra d'établir le nombre exact de pensionnés ainsi que le montant global perçu par chacun d'eux.

Ce projet, dont il a été question dans l'exposé introductif (troisième partie — perspectives) sera, après accord du Gouvernement, déposé sur le bureau des Chambres.

7. L'extension de la pension de survie au conjoint survivant

Un membre voudrait connaître les intentions du Gouvernement en ce qui concerne l'institution de la pension de veuf.

Le Secrétaire d'Etat rappelle à ce sujet qu'un procès intenté par deux fonctionnaires qui voudraient voir reconnaître le droit à la pension de veuf est en cours devant les tribunaux civils.

Simultanément, diverses propositions de loi ont été déposées notamment sur le bureau de la Chambre (Doc. n° 250, 1981-1982, n° 1 Mme Smet) et sur le bureau du Sénat (Doc. n° 398, 1982-1983, n° 1 de Mme Godinache).

La première proposition vise à introduire la notion de pension de veuf dans le régime de pension des travailleurs salariés, tandis que la seconde concerne les agents du secteur public.

A ce propos, il faut souligner qu'une directive du Conseil des Communautés européennes du 19 décembre 1978 impose la mise en œuvre progressive du principe de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière de sécurité sociale.

C'est d'ailleurs pour faire suite à cette directive que l'article 10, § 1er, de la loi du 19 juin 1981 établissant les principes

zekerheid van werknemers in artikel 10, § 1 : « Bij overlijden van de sociaal-verzekerde werknemer, heeft de overlevende echtgenoot recht op een overlevingsuitkering. »

Maar al is het beginsel van het pensioen voor de langstlevende echtgenoot in het sociaal recht van de werknemers opgenomen, er bestaat nog geen koninklijk besluit om het toe te passen.

De Staatssecretaris is het volkomen eens met het beginsel van het weduwnaarspensioen. Het wordt trouwens reeds toegekend in andere lidstaten van de Gemeenschap.

Maar of het nu wordt toegekend in het overheidstelsel, in het stelsel van de werknemers of in dat van de zelfstandigen, het zal leiden tot een verhoging van de uitgaven, niet alleen als gevolg van de toekenning van dat pensioen, maar vooral als gevolg van de mogelijkheid die in de huidige wetgeving bestaat, om een overlevingspensioen met een rustpensioen te cumuleren tot ten hoogste 110 pct. van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan.

Dit is, sinds het koninklijk besluit nr. 30 waarvan in de inleidende uiteenzetting sprake is geweest, een gemeenschappelijke regel in alle pensioenstelsels.

De invoering van een pensioen voor de langstlevende echtgenoot zou dan slechts financieel haalbaar zijn indien de cumulatieregel wordt aangepast.

Men vergete hierbij niet de historische betekenis van het overlevingspensioen, dat ingesteld werd toen vrouwenarbeid een uitzondering was.

Dat pensioen moest in de levensbehoeften voorzien van een vrouw die na het overlijden van haar echtgenoot geen bestaansmiddelen meer had.

De quasi volledige veralgemening van de vrouwenarbeid wijzigt de gegevens van het probleem in aanzienlijke mate.

Daarom zouden de voorwaarden van cumulatie met een rustpensioen moeten worden herzien.

8. Toekomst van de pensioenen

a) Gevolgen van de maatregelen inzake besparing en nieuwe inkomsten

Een lid vraagt wat de financiële gevolgen zijn van het beleid met de bijzondere machten in 1982, zowel in de sector van de werknemerspensioenen als in die van de overheidspensioenen en de zelfstandigenpensioenen. Hij wenst niet alleen de financiële gevolgen voor 1982 te kennen maar ook de weerslag voor de komende jaren. Behalve de bijzondere machten is er ook nog de Financiewet die momenteel in de Kamercommissie wordt besproken, evenals de aangekondigde bijzondere machten die de Regering aan het Parlement zal vragen. Deze drie elementen zullen zwaar wegen op de pensioensectoren die tot de bevoegdheid van de Minister behoren. Hij is van mening dat zijn fractie zich niet over de begroting zal kunnen uitspreken indien zij niet

généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés prévoit qu'en cas de décès du travailleur assuré social, le conjoint survivant a droit à une pension de survie.

Toutefois, si le principe de la pension au conjoint survivant est introduit dans le droit social des travailleurs salariés, aucun arrêté royal ne l'a encore mis en application.

Le Secrétaire d'Etat ne peut que marquer son accord sur le principe de la pension de veuf. Cet avantage est d'ailleurs déjà prévu dans d'autres Etats membres de la Communauté.

Cependant, que ce soit en régime public ou en régime salariés et indépendants, cette innovation entraînera une augmentation des dépenses résultant non seulement de l'octroi de la pension de veuf, mais aussi et surtout de la possibilité existant, dans le cadre de la législation actuelle, de cumuler une pension de survie avec une pension de retraite à concurrence d'un montant maximum correspondant à 110 p.c. de la pension de survie due pour une carrière complète.

Cette règle est, depuis l'arrêté royal n° 30 dont il a été question dans l'exposé introductif, commune à tous les régimes de pension.

En conséquence, l'adoption du principe de la pension au conjoint survivant ne pourrait être financièrement supportable que par une adaptation de la règle de cumul.

A ce propos, il ne faut pas perdre de vue la signification historique de la pension de survie qui a été instaurée à une époque où le travail féminin était une exception.

En pratique, cette pension devait servir à assurer la survie de l'épouse qui, à la suite du décès de son mari, se trouvait dénuée de moyens de subsistance.

La quasi-généralisation du travail féminin modifie sensiblement les données du problème.

C'est la raison pour laquelle il conviendrait de revoir les conditions du cumul avec une pension de retraite.

8. L'avenir des régimes de pension

a) L'effet des mesures prises en matière d'économies et de ressources nouvelles

Un membre interroge le Secrétaire d'Etat sur les conséquences financières de la gestion des pouvoirs spéciaux au cours de 1982, aussi bien en ce qui concerne le secteur des salariés que celui du secteur public ainsi que le secteur des pensions des indépendants. Il désire connaître, non seulement les conséquences financières pour 1982, mais également l'impact pour les années à venir. En outre, en plus de la gestion des pouvoirs spéciaux, il y a également la loi sur les Finances qui est actuellement discutée en commission à la Chambre des représentants, ainsi que les pouvoirs spéciaux annoncés, qui seront demandés par le Gouvernement au Parlement. Ces trois éléments pèseront lourdement sur les secteurs de pension qui relèvent de la compétence

over de juiste gegevens beschikt in verband met de financiële weerslag van de regeringsmaatregelen.

Bij wijze van antwoord licht de Staatssecretaris de tabellen toe die in bijlagen 15 tot 20 zijn opgenomen en die voor 1983 en volgende jaren een overzicht geven van de financiële gevolgen van de maatregelen die getroffen zijn niet enkel in het kader van de bijzondere machten maar ook in dat van de herstellwetten van 10 februari 1981.

Daaruit blijkt dat de besparingen voor de gezamenlijke stelsels in 1983 9,2 miljard bedragen, en dat er voor 21,5 miljard aan nieuwe inkomsten zijn, of een totaal van 30,7 miljard.

Bij constant indexcijfer zullen deze bedragen in 1987, het laatste jaar van de periode die werd bestudeerd, respectievelijk 18,8 en 22,9 miljard belopen, of in totaal 41,7 miljard.

Het wetsontwerp houdende fiscale en begrotingsmaatregelen dat bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers is ingediend, bevat geen bepalingen inzake pensioenen.

Tenslotte is het voorbarig zich nu reeds vragen te stellen over nieuwe maatregelen die in het kader van toekomstige bijzondere machten zouden worden genomen.

Een lid vraagt een vergelijkende analyse van de voorstellen die in 1977 door de Onderzoekscommissie voor de verschillende pensioenstelsels (verslag-Fontaine) werden gedaan.

Deze vergelijkende tabel is opgenomen in bijlage 14.

Een lid vraagt of bij de bedragen die genoemd zijn in verband met de besparingen en de nieuwe inkomsten, rekening wordt gehouden met de bijkomende belastingontvangsten als gevolg van de voorheffing op de vervangingsinkomsten.

Hierop wordt ontkennend geantwoord, aangezien de genoemde bedragen uitsluitend betrekking hebben op de besparingen in de pensioenuitkeringen en op de nieuwe middelen uit de bijdragen (met uitsluiting van de bedragen afgenomen van de reserves van het Fonds voor overlevingspensioenen).

In verband met de aftopping van de hoge pensioenen, vraagt een lid hoe ver het staat met de uitvoering van deze maatregel.

Hierop wordt geantwoord dat alle hoge pensioenen geheel zijn teruggebracht tot het absolute grensbedrag sedert 1 januari 1982. In tegenstelling tot de vorige jaren komen geen pensioenen boven 135 000 frank meer voor in de statistische tabellen die in bijlage bij de begroting zijn gevoegd. Die aftopping geldt voor 1 100 gepensioneerden en deze besparing wordt geraamd op 380 miljoen voor het jaar 1983.

du Ministre. Il estime, enfin, que son groupe ne pourrait se prononcer sur ce budget s'il ne dispose pas des données exactes au sujet de l'impact financier des mesures gouvernementales.

En réponse, le Secrétaire d'Etat commente les tableaux figurant aux annexes 15 à 20 qui permettent d'avoir un aperçu des conséquences financières pour 1983 et pour les années à venir, des mesures prises, non seulement dans le cadre des pouvoirs spéciaux mais également à la suite des lois de redressement du 10 février 1981.

On constate ainsi que pour 1983 les économies atteignent 9,2 milliards pour l'ensemble des régimes, tandis que les ressources nouvelles s'élèvent à 21,5 milliards, soit un total de 30,7 milliards.

A indice constant, ces chiffres atteindront, en 1987, dernière année de la période prospectée, respectivement 18,8 et 22,9 milliards, soit au total 41,7 milliards.

En ce qui concerne le projet de loi portant des dispositions fiscales et budgétaires, soumis à l'examen de la Chambre des représentants, il ne contient aucune disposition relative aux pensions.

Enfin, il est prématuré de supputer de nouvelles mesures qui interviendraient dans le cadre de futurs pouvoirs spéciaux.

Un membre demande que soit établie une analyse comparative des propositions formulées en 1977 par la Commission d'Etude des différents régimes de pension (rapport Fontaine).

Ce tableau comparatif est joint à l'annexe 14.

Un membre demande si les montants cités en matière d'économies et de ressources nouvelles tiennent compte des rentrées fiscales supplémentaires résultant du précompte prélevé sur les revenus de remplacement.

Il lui est répondu par la négative, les montants cités ayant exclusivement trait aux économies réalisées sur les prestations de pension et aux ressources nouvelles provenant des cotisations (compte non tenu des sommes prélevées sur les réserves du Fonds des pensions de survie).

A propos de l'écrêtement des grosses pensions, un commissaire demande où en est l'exécution de cette mesure.

Il lui est répondu que les grosses pensions ont toutes été complètement ramenées au plafond absolu, et ce depuis le 1er janvier 1982. C'est ainsi que les tableaux statistiques figurant en annexe du budget ne comportent plus, contrairement aux années précédentes, de pension supérieure à 135 000 francs. Le nombre de pensionnés atteints par cette diminution est de 1 100 et l'économie qui en résulte est évaluée à 380 millions pour l'année 1983.

Een lid wenst toelichting en een becijferd voorbeeld met betrekking tot de toepassing van het koninklijk besluit van 13 januari 1983 betreffende de samenvoeging van het pensioen met de uitkeringen verleend ter uitvoering van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen.

Hierop wordt geantwoord dat, in geval van samenvoeging met een pensioen, de uitkeringen inzake arbeidsongevallen worden beperkt tot de forfaitaire bedragen bepaald in artikel 2 van het koninklijk besluit van 21 december 1971. Die bedragen schommelen volgens het ongeschiktheidspercentage. Hoewel deze aangelegenheid tot de bevoegdheid van de Minister van Sociale Zaken behoort, worden de volgende voorbeelden gegeven ter illustratie :

1. Loon in aanmerking genomen voor de berekening van de rente : 500 000 frank.

Ongeschiktheidspercentage : 80 pct. (rente) : 400 000 frank.

Vanaf de dag van toekenning van het pensioen, wordt de rente beperkt tot $4\,103,88 \text{ frank} \times 80 = 328\,310 \text{ frank}$.

2. Loon in aanmerking genomen voor de berekening van de rente : 480 000 frank.

Ongeschiktheidspercentage : 40 pct. (rente) : 192 000 frank.

Vanaf de dag van toekenning van het pensioen, wordt de rente beperkt tot $3\,079,92 \text{ frank} \times 40 = 123\,197 \text{ frank}$.

Hetzelfde lid vraagt een tabel met een samenvatting van de koninklijke besluiten die in het kader van de bijzondere machten zijn genomen inzake pensioenen.

Deze tabel is opgenomen in bijlage 21.

b) Vooruitzichten over 5 jaar

Verscheidene leden vragen een raming van de ontvangsten en uitgaven van de verschillende stelsels over het tijdvak 1983-1987.

Die ramingen, opgemaakt tegen constant indexcijfer, zijn opgenomen in de bijlagen 16 (overheidssector), 18 (zelfstandigen) en 20 (werknemers).

Wat de *overheidssector* betreft stijgen de werkelijke lasten van 56,5 miljard in 1983 tot 67,7 miljard in 1987, of een vermeerdering met 19,9 pct. Zonder de maatregelen die genomen zijn, zouden zij stijgen van 65,9 miljard in 1983 tot 80,9 miljard in 1987, of een vermeerdering met 22,7 pct. Bij wijze van vergelijking gelde dat de verzwarende van de lasten over het tijdvak 1977-1981, dat wil zeggen vóór de maatregelen van 1982, tegen constant indexcijfer 24,6 pct. beliep.

Voor het stelsel van de *werknemers* dient te worden aangestipt dat de ramingen afhankelijk zijn van een reeks onbekenden, zoals de evolutie van de loonmassa. Men is uitgegaan van de voorlopige gegevens die in februari door het Planbureau zijn verstrekt. Hierbij valt op te merken dat het tekort, tegen constant indexcijfer, over het tijdvak 1983-1987, 6,2 miljard zou bereiken tegen 88 miljard indien geen maat-

L'application de l'arrêté royal du 13 janvier 1983 relatif au cumul de la pension avec les prestations accordées en exécution de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents de travail fait l'objet d'une demande d'explication d'un commissaire qui souhaiterait un exemple chiffré.

Il lui est précisé à ce sujet qu'en cas de cumul avec une pension, les prestations allouées en matière d'accident de travail sont limitées aux montants forfaitaires prévus par l'article 2 de l'arrêté royal du 21 décembre 1971, montants variant en fonction du pourcentage d'incapacité. Bien que cette matière relève de la compétence du Ministre des Affaires sociales, les exemples suivants sont cités à titre indicatif :

1. Salaire pris en considération pour le calcul de la rente : 500 000 francs.

Taux d'incapacité : 80 p.c. (rente) : 400 000 francs.

A partir de la date d'octroi de la pension, la rente est limitée à $4\,103,88 \text{ francs} \times 80 = 328\,310 \text{ francs}$.

2. Salaire pris en considération pour le calcul de la rente : 480 000 francs.

Taux d'incapacité : 40 p.c. (rente) : 192 000 francs.

A partir de la date d'octroi de la pension, la rente est limitée à $3\,079,92 \text{ francs} \times 40 = 123\,197 \text{ francs}$.

Le même commissaire souhaite que soit établi un tableau résumant, avec leur objet, les arrêtés royaux pris dans le cadre des pouvoirs spéciaux en matière de pension.

Ce tableau fait l'objet de l'annexe 21.

b) Les données prévisionnelles à 5 ans

Plusieurs membres insistent pour obtenir, au delà de l'année budgétaire, une prévision des recettes et des dépenses des différents régimes pour la période 1983-1987.

Ces prévisions établies à indice constant font l'objet des annexes 16 (secteur public), 18 (travailleurs indépendants) et 20 (travailleurs salariés).

En ce qui concerne le *secteur public*, on constate que les charges réelles passent de 56,5 milliards en 1983 à 67,7 milliards en 1987, soit une augmentation de 19,9 p.c. Sans les mesures qui ont été arrêtées, elles auraient évolué de 65,9 milliards en 1983 à 80,9 milliards en 1987, soit une augmentation de 22,7 p.c. A titre de comparaison, l'augmentation des charges pour la période 1977-1981, c'est-à-dire avant les mesures 1982, a atteint, à indice constant, 24,6 p.c.

Pour le régime des *travailleurs salariés*, il faut noter que les prévisions sont tributaires d'une série d'inconnues, telle que l'évolution de la masse salariale. On s'est référé, à cet égard, aux données provisoires arrêtées en février par le Bureau du Plan. On relèvera que le déficit, à indice constant, pour la période 1983-1987 atteindrait 6,2 milliards contre 88 milliards si aucune mesure n'avait été prise. Par compa-

regelen waren genomen. Bij wijze van vergelijking kan worden genoteerd dat het tekort over het tijdvak 1977-1981, 31,3 miljard beliep. Na 1983, in welk jaar er een batig saldo van 0,9 miljard zou zijn, zou er een nadelig slot zijn van 8,6 miljard in 1984 en van 2,4 miljard in 1985. Op het einde van het tijdvak zou er opnieuw een positief saldo zijn, met een boni van 3 miljard in 1987.

De uitkomsten in het stelsel van de *zelfstandigen* zouden, bij constante bijdragen, een tekort te zien geven van 1,4 miljard in 1987. Men zal zich herinneren dat het deficit 17,5 miljard bedroeg over het tijdvak 1977-1981.

Een lid had gaarne gezien dat ramingen waren opgesteld op grond van verschillende scenario's, zoals de ontwikkeling van de beroepsbevolking, van de loonmassa, enz. Hij wenst nadere inlichtingen over de hypothesen in verband met het verloop van die gegevens.

De Staatssecretaris merkt op dat de ramingen zijn gemaakt in de onderstelling dat de wetgeving en de prijzen gelijk blijven. De variabelen die in aanmerking zijn genomen bij de raming van de ontvangsten berusten op de jongste gegevens van het Planbureau. Deze gegevens hebben een voorlopig karakter en kunnen dus worden herzien. De combinatie van variabelen met verschillende waarde, zou geleid hebben tot een groot aantal tabellen die alle mogelijkheden openlaten. Het nut van dergelijk werk zou betwistbaar zijn geweest. Daarom heeft men zich aan de jongste hypothesen gehouden. De ramingen voor de openbare sector zijn gebaseerd op bekende gegevens.

Voor de zelfstandigen berusten de ramingen op de veronderstelling dat de bijdragen constant blijven.

Voor de werknemers is men ervan uitgegaan dat de loonmassa tussen 1983 en 1984 nog zal afnemen en vervolgens een vermeerdering zal te zien geven, zoals blijkt uit de opeenvolgende globale bedragen van de bijdragen (zie bijlage 20 — Ontvangsten). Deze werkwijze steunt op de werkzaamheden van het Planbureau en leidt tot een gecumuleerd deficit van 6,2 miljard voor de vijf beschouwde jaren, terwijl het tekort, in de veronderstelling van een constante loonmassa, 2,8 miljard zou bedragen.

Indien de conjunctuur aanzienlijk ongunstiger zou blijken te zijn, zullen het tekort en de toestand van de reserves opnieuw ernstige financieringsproblemen doen rijzen. Het pensioenstelsel evenals de andere sectoren van de sociale zekerheid en vooral de werkloosheid kunnen, ondanks alle bezuinigingsmaatregelen, niet worden gehandhaafd, indien zij alleen maar kunnen steunen op een voortdurend dalende beroepsbevolking.

c) *De conceptie van de pensioenstelsels en de financieringsproblemen*

Verwijzend naar de « background » van de pensioenen, brengt een lid de volgende overwegingen naar voren :

1. De pensioenlast moet worden bestudeerd rekening houdend met de andere rijksuitgaven en met het algemeen

raison, on notera que le déficit constaté pour la période 1977-1981 a atteint 31,3 milliards. Après l'année 1983 qui accuserait un boni de 0,9 milliard, le résultat serait négatif en 1984 (8,6 milliards) et en 1985 (2,4 milliards) pour redevenir positif en fin de période et laisser un boni de 3 milliards en 1987.

Enfin, les résultats du régime des *travailleurs indépendants* établis dans l'hypothèse de cotisations constantes accuseraient un déficit de l'ordre de 1,4 milliard en 1987. On rappellera que le déficit constaté avait atteint 17 milliards pour la période 1977-1981.

Un commissaire aurait souhaité que les données prévisionnelles fussent établies sur la base de plusieurs scénarios quant à l'évolution de la population active, de la masse salariale, etc. Il voudrait voir préciser les hypothèses retenues pour l'évolution de ces données.

Le Secrétaire d'Etat souligne que les prévisions ont été établies à législation constante et à prix constants. Les variables retenues pour l'évaluation des recettes se basent sur les dernières données élaborées par le Bureau du Plan. Ces données ont un caractère provisoire et sont donc susceptibles d'être revues. Affecter les variables de diverses valeurs à combiner entre elles aurait conduit à l'établissement d'un grand nombre de tableaux laissant toutes les options ouvertes. L'utilité d'un tel travail eût été contestable. C'est pourquoi on s'en est tenu aux hypothèses les plus récentes. Les prévisions relatives au secteur public se basent sur des données connues.

En ce qui concerne les travailleurs indépendants, elles ont été établies sur l'hypothèse de cotisations constantes.

Quant aux travailleurs salariés, on a considéré que la masse salariale régresserait encore en 1983 et 1984 pour connaître ensuite une progression ainsi que l'indiquent les montants globaux successifs des cotisations (*cf.* annexe 20 — Recettes). Cette hypothèse basée sur les travaux du Bureau du Plan conduit à un déficit cumulé de 6,2 milliards pour les cinq années considérées alors que dans l'hypothèse d'une masse salariale constante, le déficit serait de 2,8 milliards.

Si la conjuncture devait évoluer sensiblement en deçà de cette fourchette, il apparaît évident que le déficit et la situation des réserves poseraient à nouveau un sérieux problème de financement. Le régime des pensions, comme les autres secteurs de la sécurité sociale et en particulier le chômage, ne peuvent se maintenir malgré tous les efforts d'économie s'ils ne peuvent s'appuyer que sur une population active en constante régression.

c) *La conception des systèmes de pension face aux problèmes de financement*

Se référant au « back-ground » des pensions, un membre émet les considérations suivantes :

1. La charge des pensions doit être examinée au regard des autres dépenses de l'Etat et du déficit global des finances de

tekort van de rijksfinancien. Afgezien van de onrustwekkende evolutie van de verhouding tussen de actieve bevolking en de gepensioneerden of de niet-actieven (zoals de statistische gegevens aantonen), afgezien van de noodlottige gevolgen van de werkloosheid (waarvan de invloed op lange termijn zal worden gevoeld) en de grondige verandering in de tewerkstelling, afgezien van een verschuiving van de tewerkstelling van de particuliere sector naar de overheidssector (wat niet zonder weerslag blijft op de overheidsfinancien en op de pensioenuitgaven), moet er, of men wil of niet, rekening worden gehouden met het huidige en toekomstige tekort op de Rijksbegroting. Zelfs indien onze stelsels in evenwicht zouden zijn, rijst de vraag welke bijkomende inkomsten noodzakelijk zouden zijn — en voor hoe lang — om dat evenwicht in stand te houden.

2. Gelet op de economische evolutie, kan de volgende vraag worden gesteld: moet men de middelen telkens opnieuw aanpassen aan de behoeften van de stelsels, zoals deze vroeger werden opgevat, of moeten de stelsels worden aangepast aan de middelen en aan de prioriteiten, waarmee thans logischerwijze moet worden rekening gehouden in de uitgaven? Deze vraag rijst hoe langer hoe scherper als gevolg van de grote verschillen tussen de stelsels en de pensioenbedragen. Indien men een levensvatbaar stelsel wil verkrijgen, moet naar overeenstemming worden gestreefd zonder zich evenwel te oriënteren op het meest voordelige stelsel. Hoe moeten de huidige stelsels dus doeltreffend worden aangepast? De pensioenverwachtingen zijn zo groot dat een vermindering moeilijk aanvaardbaar zou zijn. Sommigen, die denken dat wij in een kapitalisatiestelsel leven, menen de vrucht van hun storting te mogen opeisen, maar vergeten dat er meer wordt uitbetaald dan wordt gestort, onder meer wegens de daling van de koopkracht van de frank en de inkrimping van de rijkstegemoetkoming; zij die zich ervan bewust zijn te leven in een omslagstelsel, eisen dezelfde voordelen als die waartoe zij tijdens hun beroepsarbeid hebben bijgedragen, en daar waar de Staat zijn eigen verzekeraar is voor de rijkspensioenen zou een wijziging worden beschouwd als een contractbreuk. Eenieder stelt vast dat de huidige stelsels niet kunnen worden gehandhaafd om financiële redenen evenmin als in hun verschillen om redenen van billijkheid.

3. Ziehier wat men thans zou kunnen doen (en in dit opzicht zou men tot een consensus moeten komen):

- de pensioenlasten niet meer verzwaren, noch inzake bedrag noch inzake toekenningsvoorwaarden, noch inzake leeftijdsgrenzen;

- de evidente ongelijkheden uitschakelen, die maken dat bepaalde stelsels kennelijk voordeliger zijn dan andere, omdat zij niet meer betaalbaar of aanvaardbaar zijn, maar uitsluitend te verklaren op historische gronden;

- aan de nieuwe gerechtigden in bepaalde stelsels nieuwe voorwaarden opleggen voor zover men geleidelijk tot een levensvatbaar stelsel komt.

Het bezwaar dat men, wanneer minder hoge en meer gelijke pensioenen worden toegekend, veel meer dan nu geneigd zal

l'Etat. A côté de l'évolution inquiétante de la relation entre les actifs et les pensionnés ou non-actifs (comme le démontrent les graphiques), à côté des conséquences néfastes du chômage (dont l'influence sera ressentie à long terme) et du changement profond de l'emploi, à côté d'un glissement de l'emploi du secteur privé vers le public (ce qui n'est pas sans influence, ni pour les finances publiques, ni pour les dépenses de pension), il faut, qu'on le veuille ou non, tenir compte du déficit du budget de l'Etat actuel et à venir. Même si nos systèmes étaient équilibrés, la question se pose de savoir pour combien de temps et quels seraient les revenus complémentaires nécessaires pour maintenir cet équilibre.

2. Vu l'évolution économique, on peut se poser la question suivante: faut-il à chaque reprise adapter à nouveau les moyens aux nécessités des régimes tel que ceux-ci furent conçus antérieurement, ou faut-il adapter les régimes aux moyens et aux priorités qui logiquement doivent maintenant être incorporés dans les dépenses? Cette question se pose de plus en plus vu les grandes différences entre les régimes et les montants de pension. Si on veut obtenir un régime viable, il faut harmoniser sans toutefois s'orienter vers le régime le plus avantageux. Comment faut-il donc adapter efficacement les systèmes actuels? Les espérances des pensions sont tellement grandes qu'une diminution serait difficilement acceptable. Certains, qui pensent que nous vivons dans un système de capitalisation, estiment pouvoir exiger les fruits de leurs versements mais oublient qu'on paie plus qu'on ne verse entre autres à cause de la baisse du pouvoir d'achat du franc et de l'intervention de l'Etat; ceux qui sont conscients de vivre dans un système de répartition exigent les mêmes avantages que ceux auxquels ils ont contribué au cours de leur période active, là où l'Etat est son propre assureur pour les pensions de l'Etat, une modification serait ressentie comme une rupture de contrat. Chacun constate que les régimes actuels ne peuvent être maintenus pour des raisons financières et dans leurs inégalités pour des raisons d'équité.

3. Voici ce que l'on pourrait faire actuellement (et il faudrait arriver à un consensus à ce sujet):

- ne plus augmenter les charges de pensions, ni par le montant, ni par les conditions d'octroi, ni par la limite d'âge;

- éliminer les inégalités évidentes selon lesquelles certains régimes sont nettement plus favorisés que d'autres car elles ne sont ni payables, ni acceptables et uniquement explicables historiquement;

- soumettre les nouveaux venus de certains régimes à de nouvelles conditions pour autant qu'on arrive graduellement à un régime viable.

L'objection qu'en accordant des pensions moins élevées et plus égales, certaines personnes, plus nombreuses qu'actuel-

zijn om contracten met verzekeringsmaatschappijen te sluiten, is niet ter zake dienend : in elk stelsel worden personen gevonden die de ene vorm van sparen verkiezen boven de andere.

Hij pleit voor een geleidelijke hervorming van de pensioenstelsels naar meer gelijkheid, niet alleen in de bedragen doch ook in de principes en in de voorwaarden. Deze harmonisatie is ten andere onvermijdelijk door de beperktheid van de financiële middelen, welke nog jaren zal duren door de demografische evolutie (minder actieven, meer gepensioneerden) en door de spreiding van het aantal rechthebbenden over de verschillende stelsels (stijgend in de overheid, dalend bij de zelfstandigen).

Niemand is tegen edelmoedige pensioenen noch tegen pensioenen die het meest beantwoorden aan de wens van de betrokkenen. Doch er is nu eenmaal een grens aan de middelen.

Binnen deze onvermijdelijke grens moet men de oplossing zoeken die het meest billijk is, zelfs als deze ernstig afwijkt van wat nu bestaat, en eventueel met de passende overgang.

Spreker betreurt dat men de zaken voorstelt alsof er twee kampen zouden zijn, nl. aan de ene zijde diegenen die alle pensioenstelsels willen behouden, onverkort en zelfs uitgebreid in het kader van de harmonisatie, en aan de andere zijde diegenen die de voorkeur geven aan een minimumpensioen en voor het overige de kandidaat-gepensioneerden verwijzen naar de vrije levensverzekering.

In zulke polarisatie is het dan zeer gemakkelijk aan de tweede groep te verwijten dat deze tegen een decent pensioen is om de belangen te dienen van de private verzekeringsmaatschappijen.

De waarheid is anders en nl. dat iedereen inziet dat men de huidige stelsels om diverse redenen moet herzien in de richting van meer gelijkheid en meer harmonisatie en dit niet alleen naar boven. Aldus zullen sommige personen — juist zoals nu — de wens hebben om over een hoger inkomen te beschikken om beter hun levensstandaard te kunnen behouden.

Het staat hun vrij hiervoor het nodige te doen door al de verschillende spaarvormen, met inbegrip van de levensverzekering. Het is echter verkeerd te denken dat zeer veel personen hun toevlucht zullen nemen tot de levensverzekering. — de toestand nu bewijst het tegendeel — en het is nog meer verkeerd te stellen alsof er geen andere keuze is en het is nog meer onredelijk te suggereren dat diegenen die pleiten voor financieel haalbare pensioenen alleen de privatisering nastreven.

De Staatssecretaris neemt nota van deze verklaring die een oproep is tot voorzorg en omzichtigheid, gelet op de gegevens en de ramingen die inzake financiering zijn meegegeeld.

Ook hij wenst de ergste ongelijkheden uit te bannen : het is daarom dat de substantiële besparingen werden gedaan

lement, seraient tentées de faire appel à des contrats avec des compagnies d'assurances, ne peut rien résoudre : dans chaque régime, on trouve des personnes qui ont une préférence pour l'une ou l'autre forme d'épargne.

Il plaide pour une réforme progressive des régimes de pension dans le sens d'une plus grande égalité, non seulement en ce qui concerne les montants mais aussi les principes et les conditions. Une telle harmonisation est d'autre part indispensable vu la limitation des moyens financiers qui persistera encore durant des années à cause de l'évolution démographique (moins d'actifs, plus de pensionnés) et à cause de la répartition du nombre d'ayants droit dans les différents régimes (augmentation dans le secteur public, diminution dans celui des indépendants).

Personne n'est opposé aux pensions élevées ni aux pensions qui répondent le mieux aux désirs des intéressés. Mais les moyens sont limités.

C'est dans le cadre de cette limite inévitable qu'il faut trouver la solution la plus équitable, même si elle s'écarte largement de ce qui existe aujourd'hui, et ce éventuellement en adoptant les mesures de transition qui s'imposent.

L'intervenant regrette que l'on représente les choses comme s'il y avait deux camps, à savoir, d'une part, ceux qui veulent conserver tous les régimes de pension tels quels, sans restrictions et même élargis dans le cadre de l'harmonisation, et d'autre part, ceux qui préfèrent une pension minimum et qui, pour le reste renvoient les candidats pensionnés à l'assurance-vie libre.

Dans le cadre d'une telle polarisation, il est très facile de reprocher au second groupe d'être opposé à une pension décente pour servir les intérêts des compagnies d'assurances privées.

La vérité est différente, à savoir que chacun comprend que l'on doit revoir les régimes actuels et ce pour diverses raisons, dans le sens d'une égalité et d'une harmonisation plus grandes et ceci non seulement vers le haut. Ainsi, certaines personnes — tout comme maintenant — désireront disposer d'un revenu plus élevé afin de mieux pouvoir maintenir leur niveau de vie.

Libre à elles de faire le nécessaire à cet effet en ayant recours à toutes les différentes formes d'épargne, y compris les assurances-vie. Il est cependant erroné de croire que de très nombreuses personnes vont recourir à l'assurance-vie — la situation actuelle prouve le contraire — et il est encore plus erroné de supposer qu'il n'y a pas d'autre choix et encore plus déraisonnable de suggérer que ceux qui plaident pour des pensions raisonnables sur le plan financier, visent uniquement la privatisation.

Le Secrétaire d'Etat prend acte de cette déclaration qui constitue un appel à la prévoyance et à la prudence face aux données et aux prévisions qui ont été fournies en matière de financement.

Il partage le souci de voir éliminer les inégalités les plus flagrantes : c'est dans ce sens qu'ont été réalisées les substan-

die zijn uiteengezet, welke besparingen passen in het kader van de nagestreefde overeenstemming tussen de stelsels (hoge pensioenen, cumulatief, enz.). Hij acht het evenwel niet mogelijk om tot een billijke harmonisatie te komen, alleen maar door beperkingen op te leggen en negatieve maatregelen te nemen, zonder verbeteringen aan te brengen in de meest ongunstige stelsels.

Hij noteert ook de opvatting volgens welke men geleidelijk zou moeten komen tot een levensvatbaar stelsel door nieuwe pensioenregelingen in te voeren voor de toekomstige loopbanen, daar elke vermindering van de rechten verbonden aan voltooide loopbanen als een « contractbreuk » wordt beschouwd. Die opvatting ligt ten grondslag aan de ontwerpen die thans worden voorbereid, evenwel met tweeërlei voorbehoud : allereerst kan een gelijkschakeling zonder meer niet in overweging worden genomen, zelfs niet op lange termijn, en vervolgens zou een nieuw stelsel, dat alleen toepasbaar is op de toekomstige loopbanen, pas op lange termijn besparingen meebrengen; vandaar de noodzaak om thans reeds bepaalde uitgaven te besnoeien om de financiering van de stelsels veilig te stellen.

d) *Verlenging van het beroepsleven
en pensioen « naar keuze »*

Een lid vraagt of er, rekening gehouden met de veroudering van de bevolking, niet gedacht moet worden aan een stelsel dat aan bepaalde personen de mogelijkheid zou bieden om hun beroepsactiviteit te verlengen. Zou er ook niet moeten worden gedacht aan een pensioen « naar keuze » ?

De Staatssecretaris verwijst in dat verband naar de aanbeveling van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 december 1982 betreffende de beginselen van een communautair beleid inzake de pensioenleeftijd.

In die aanbeveling verzocht de Raad de Lid-Staten als een van de doelstellingen van hun sociaal beleid de verwezenlijking van de flexibele uittreding te erkennen; dit houdt in dat werknemers in de zin van de nationale wetgeving, onder de bij de wet voorgeschreven voorwaarden, de mogelijkheid hebben om vrijelijk het tijdstip van uittreding te kiezen. Hij beveelt aan deze flexibele uittreding geleidelijk tot stand te brengen in het raam van de verschillende pensioenstelsels en het aldus mogelijk te maken dat de uittreding op vrijwillige basis geschiedt; daartoe dienen de regels betreffende de leeftijd waarop men gewoonlijk voor ouderdomspensioen in aanmerking komt, soepeler te worden. Dit betekent dat de werknemer vanaf een bepaalde leeftijd en eventueel tot een maximumleeftijd het recht dient te hebben om de leeftijd waarop hij met pensioen wenst te gaan, vrijelijk te kiezen.

Voor zover het stelsel een vaste pensioengerechtigde leeftijd voorschrijft, zou de werknemer de mogelijkheid moeten krijgen om vervroegd pensioen aan te vragen, dan wel dit pensioen tot na de voorgeschreven leeftijd uit te stellen. Kortingen bij vervroegde pensionering mogen niet zodanig zijn dat de keuzemogelijkheid daardoor wordt aangetast.

tielles économies qui viennent d'être détaillées, économies qui s'inscrivent dans le cadre de l'harmonisation des régimes (grosses pensions, cumuls, etc.). Il ne croit pas possible cependant d'aboutir à une harmonisation équitable en n'imposant que des restrictions et que des mesures négatives sans apporter aucune amélioration aux régimes les plus défavorisés.

Il prend acte également de l'idée selon laquelle il faudrait arriver graduellement à un régime viable en prévoyant de nouveaux règlements de pension pour les carrières à venir, toute diminution des droits liés aux carrières accomplies étant ressentie comme une « rupture de contrat ». C'est la philosophie qui inspire les projets en préparation sous une double réserve : la première est qu'un nivellement pur et simple n'est pas envisageable, même à long terme, la seconde est qu'un règlement nouveau applicable aux seules carrières futures ne produirait d'économies qu'à longue échéance, d'où la nécessité de limiter, dès à présent, certaines dépenses pour assurer le financement des régimes.

d) *La prolongation de la vie active
et la pension « à la carte »*

Un membre demande si, compte tenu du vieillissement de la population, il ne faudrait pas réfléchir à un système qui permettrait à certains de prolonger leur vie active. Ne faudrait-il pas prévoir un système de pension à la carte ?

Le Secrétaire d'Etat se réfère à cet égard à la recommandation du Conseil des Communautés européennes du 10 décembre 1982 relative aux principes d'une politique communautaire de l'âge de la retraite.

A cette occasion, le Conseil invite les Etats membres à reconnaître comme un des objectifs de leur politique sociale la réalisation de la retraite à la carte, c'est-à-dire dans les conditions définies par leur législation, le libre choix du moment auquel les travailleurs salariés au sens de la législation nationale peuvent bénéficier de leur pension de retraite. Il recommande de réaliser progressivement cette retraite à la carte dans le cadre des divers systèmes de retraite et de permettre ainsi que le départ à la retraite s'effectue sur une base volontaire en assouplissant les règles relatives à l'âge normal d'admission à une pension de vieillesse. A cet effet, le travailleur salarié devrait, à partir d'un âge donné, et le cas échéant jusqu'à un âge limite, avoir le droit de choisir librement l'âge à partir duquel il pourrait bénéficier de sa pension de retraite.

Si le système prévoit un âge déterminé pour l'octroi de la pension, la faculté devrait être reconnue au travailleur salarié de demander anticipativement sa pension ou, au contraire, de la reporter au-delà de l'âge prescrit. Les abattements apportés aux montants de la pension demandée anticipativement ne devraient pas être tels qu'ils tendent à fausser l'exercice de cette faculté.

Tenslotte zou de versoepeling van de voorschriften inzake de leeftijd waarop men voor ouderdomspensioen in aanmerking komt, ook het resultaat kunnen zijn van een stelsel waarbij na een voorgeschreven aantal jaren van verzekering of beroepsuitoefening het recht op een anciënniteitspensioen wordt erkend.

De beginselen die in deze aanbeveling zijn neergelegd komen dus wezenlijk tegemoet aan de wensen van de belanghebbenden, al naar hun persoonlijke keuze en noodwendigheden, nu eens door een verkorting dan weer door een verlenging van hun beroepsleven. De eerste mogelijkheid beantwoordt meer aan het huidige streven inzake tewerkstelling, de tweede maakt het mogelijk het aantal pensioengerechtigden te verminderen door de werknemers langer te laten arbeiden en op die wijze de stijging van de uitgaven af te remmen.

Deze twee doelstellingen zijn moeilijk te verzoenen.

Gezien de voortdurende vermeerdering van het aantal werklozen, vooral jonge werklozen, heeft de Regering gekozen voor een selectieve formule van verlaging van de pensioenleeftijd op vrijwillige basis, door de oudere werknemers toe te laten uit dienst te treden en reeds op 60 jarige leeftijd met pensioen te gaan, met een pensioen gelijk aan dat hetwelk zij op de leeftijd van 65 jaar zouden hebben verkregen. Deze stimulans gecombineerd met de verplichting voor de werkgever een nieuwe werknemer aan te werven, zal een aantal arbeidsplaatsen vrijmaken in het raam van de solidariteit tussen de generaties. Deze formule leidt bovendien tot een zekere flexibiliteit inzake pensioenleeftijd en zal een soepele overgang mogelijk maken doordat de betrokkenen nog een zekere arbeid mogen verrichten.

Enkele leden wijzen op de verschillende evolutie in de beroepsgroepen en vragen zich af of men de gepensioneerden niet zou moeten toelaten bepaalde activiteiten uit te oefenen waarbij geen concurrentie zou optreden met de jongeren.

Er wordt in dit verband opgemerkt dat de regeling inzake aan gepensioneerden toegestane arbeid, die tot alle stelsels werd uitgebreid, uitsluitend gebaseerd is op de inkomsten welke die arbeid verschaft, hetgeen, naar de ervaring heeft geleerd, de enig mogelijke objectieve norm is. Een opsomming van toegestane werkzaamheden die geen concurrentie kunnen inhouden, zou een willekeurige keuze zijn omdat het niet mogelijk is te zeggen dat een activiteit die nu als marginaal wordt beschouwd, morgen nog marginaal zal zijn als gevolg van de vermindering van het volume aan beschikbare arbeidsplaatsen.

Tenslotte zij opgemerkt dat de huidige bedragen van de beroepsinkomsten die gepensioneerden nog mogen verwerven, het hun nog mogelijk maken een zekere activiteit uit te oefenen, aangezien zij 195 025 frank mogen bereiken zonder vermindering van het pensioen en 195 025 tot 390 000 frank met vermindering van het pensioen ten belope van een derde.

Enfin, l'assouplissement de l'âge d'admission à une pension de vieillesse pourrait aussi résulter d'un système reconnaissant, après un nombre déterminé d'années d'assurance ou d'activité professionnelle, le droit à une pension d'ancienneté.

Les principes énoncés par cette recommandation tendent donc essentiellement à répondre aux vœux des intéressés selon leurs besoins et leurs options personnelles, tantôt par une réduction, tantôt par un allongement de leur vie active. La première de ces possibilités répond davantage aux préoccupations actuelles en matière d'emploi, la seconde permet de réduire le nombre de bénéficiaires de pension en maintenant plus longtemps les travailleurs en activité et en freinant ainsi la croissance des dépenses.

Ces deux objectifs sont difficilement conciliables.

Eu égard à la croissance continue du nombre de chômeurs et en particulier de jeunes chômeurs, le Gouvernement a choisi une formule sélective d'abaissement de l'âge de la pension, sur un mode volontaire en permettant aux vieux travailleurs de quitter leur emploi et de prendre leur retraite dès l'âge de 60 ans et en leur garantissant une pension équivalente à celle qu'ils auraient obtenue s'ils avaient eu l'âge de 65 ans. Cet incitant doublé d'une obligation pour l'employeur de procéder à un recrutement compensatoire doit conduire à libérer un certain nombre d'emplois dans le cadre d'une solidarité entre générations. Cette formule assure en outre une certaine flexibilité dans l'âge de la pension et permet par l'activité qui reste autorisée aux intéressés un passage souple à la retraite.

Soulignant l'évolution différente des groupes professionnels, plusieurs intervenants se demandent s'il ne faudrait pas permettre aux pensionnés d'exercer certains types d'activités qui ne constituent pas des activités concurrentes pour les plus jeunes.

Il est rappelé à ce sujet que la réglementation sur le travail autorisé des pensionnés qui a été étendue à l'ensemble des régimes se base exclusivement sur les revenus que procure l'activité ce qui, à l'expérience, est apparu comme le seul critère objectif possible. Une énumération d'activités autorisées comme n'étant pas susceptibles de constituer des activités concurrentes conduirait à un choix arbitraire, rien ne permettant d'affirmer qu'une activité aujourd'hui marginale le serait encore demain en raison même de la réduction du volume du travail disponible.

On notera enfin que les montants actuels des revenus professionnels que peuvent encore se procurer les pensionnés leur permettent encore l'exercice d'une certaine activité puisqu'ils peuvent atteindre 195 025 francs sans aucune réduction de la pension et de 195 025 à 390 000 francs moyennant une réduction d'un tiers de la pension.

*e) Gewaarborgd wettelijk minimum
en de aanvullende vrije verzekering*

Verschillende leden zijn van oordeel dat, gezien de onmogelijkheid om de bestaande voordelen op termijn te handhaven, gedacht moet worden aan een geleidelijke vermindering van de wettelijke uitkeringen. Als gevolg van de norm van 75 pct. van de gemiddelde bezoldiging over de laatste vijf jaren voor het overheidspersoneel (gezinnen en alleenstaanden), en van de norm van 75 pct. van de gemiddelde bezoldiging over de gehele loopbaan voor de werknemers (verminderd tot 60 pct. voor de alleenstaanden) zullen de stelsels niet langer hun verplichtingen kunnen nakomen. Die zullen in de toekomst lager moeten worden gesteld.

Iedereen zal, naast de wettelijke verzekering, voorzorgsmaatregelen moeten nemen met name bij wijze van een aanvullende vrije verzekering waarbij de kapitalen die aldus door de particuliere sector worden bijeengebracht, evenveel investeringsmogelijkheden voor onze economie zullen opleveren.

Andere leden bestrijden die stelling en menen dat de privatisering van de verzekering in geen geval een doeltreffende oplossing kan bieden op sociaal vlak.

De Staatssecretaris kan slechts vaststellen dat de standpunten, zoals bekend is, uiteenlopen.

Hij meent dat wie verantwoordelijk is voor de pensioenen, moet waken voor de naleving van de verbintenissen die ten opzichte van de werknemers zijn aangegaan in de openbare zowel als in de particuliere sector.

Indien er beperkingen nodig zijn en ongetwijfeld nog nodig zullen zijn om de pensioenstelsels te kunnen blijven financieren, moeten zij selectief worden toegepast zonder wezenlijke rechten aan te tasten.

De veelheid en de ingewikkeldheid van de pensioenstelsels dwingen ons te streven naar vereenvoudiging en grotere rechtvaardigheid. Dat is de zin van de harmonisering die thans aan de gang is.

Een aanvullende vrije verzekering, die in andere landen ongetwijfeld meer wordt toegepast, kan een belangrijke rol spelen, zowel inzake individuele verzekering als op het economisch vlak. De ervaring leert evenwel dat die verzekering, zowel door het aantal van hen die er een beroep op doen als door de aard van de voordelen die zij verstrekt, niet in de plaats kan komen van de wettelijke pensioenstelsels, die één van de voornaamste objectieven zijn van de sociale zekerheid en één van de sluitstukken van het statuut van het overheidspersoneel.

III. STEMMINGEN

A. Begroting 1983

De artikelen, de tabel alsmede het geheel van het ontwerp van begroting zijn aangenomen met 10 tegen 6 stemmen.

*e) La garantie d'un minimum légal
et l'assurance libre complémentaire*

Plusieurs membres estiment que devant l'impossibilité de maintenir les avantages actuels à terme, il faudra envisager une réduction progressive des prestations légales. La base de 75 p.c. de la rémunération moyenne des cinq dernières années applicable aux agents du secteur public (ménages et isolés), de même que le taux de 75 p.c. de la rémunération moyenne de carrière applicable aux travailleurs salariés (taux ramené à 60 p.c. pour les isolés) ne permettront pas aux régimes de faire face à leurs besoins. Une réduction de ces taux s'imposera donc à l'avenir.

Au-delà de l'assurance légale, il appartient à chacun de faire œuvre de prévoyance, notamment par la souscription d'assurances libres complémentaires, les capitaux ainsi recueillis dans le secteur privé constituant autant de possibilités d'investissement au bénéfice de notre économie.

D'autres membres s'inscrivent en faux contre cette thèse estimant que la privatisation de l'assurance ne peut, en aucune façon, apporter une solution satisfaisante sur le plan social.

Le Secrétaire d'Etat ne peut que constater la divergence bien connue des points de vue exprimés en la matière.

Il estime que le devoir du responsable des pensions est de veiller au respect des engagements contractés vis-à-vis des travailleurs tant du secteur public que du secteur privé.

Si des restrictions s'imposent et s'imposeront sans doute encore pour assurer le financement des régimes, il importe de les opérer de manière sélective sans attenter à des droits essentiels.

La multiplicité et la complexité des régimes de pension obligent aussi à rechercher une simplification et une plus grande équité. C'est le sens du travail d'harmonisation en cours.

L'assurance libre complémentaire plus florissante il est vrai dans d'autres pays peut jouer un rôle important en matière d'assurance individuelle comme sur le plan économique. L'expérience du passé montre cependant qu'elle ne peut, tant par le nombre de ceux qui y ont recours que par la nature des avantages qu'elle assure, se substituer aux régimes légaux de pension qui constituent un des objectifs majeurs des assurances sociales et l'une des pièces maîtresses du statut des agents du secteur public.

III. VOTES

A. Budget de 1983

Les articles, le tableau ainsi que l'ensemble du projet de budget ont été adoptés par 10 voix contre 6.

B. Aanpassing begroting 1982

De artikelen, de tabel alsmede het geheel van het ontwerp zijn aangenomen met 10 tegen 6 stemmen.

De Commissie schenkt vertrouwen aan de verslaggever voor het opmaken van zijn verslag.

De Verslaggever,
A. VANDENABEELE.

De Voorzitter,
Fr.-X. de DONNEA.

B. Ajustement du budget de 1982

Les articles, le tableau ainsi que l'ensemble du projet ont été adoptés par 10 voix contre 6.

La Commission fait confiance au rapporteur pour l'établissement de son rapport.

Le Rapporteur,
A. VANDENABEELE.

Le Président,
Fr.-X. de DONNEA.

ERRATA

Bladzijde 3 : Artikel 6 (Franse tekst) :

Lezen : « ... pension des travailleurs indépendants, ... », in de plaats van : « ... pension des travailleurs salariés, ... ».

Bladzijde 9 : Artikel 01.03 (Franse tekst) :

Lezen : « ... en exécution de l'article 101, troisième alinéa, 2° à 4°, ... », in de plaats van : « ... en exécution de l'article 101, 2° à 4°, ... ».

Bladzijde 9 : Artikel 01.03 :

Het ordonnancerende Ministerie

Lezen : « Sociale Voorzorg », in de plaats van « Volksgezondheid en Gezin ».

ERRATA

Page 3 : Article 6 :

Lire : « ... pension des travailleurs indépendants, ... », au lieu de « ... pension des travailleurs salariés, ... ».

Page 9 : Article 01.03 :

Lire : « ... en exécution de l'article 101, troisième alinéa, 2° à 4°, ... », au lieu de : « ... en exécution de l'article 101, 2° à 4°, ... ».

Page 9 : Article 01.03 (texte néerlandais) :

Le Ministère ordonnateur

Lire : « Sociale Voorzorg », au lieu de « Volksgezondheid en Gezin ».

BIJLAGE 1

**Budgettaire evolutie
van het Fonds voor overlevingspensioenen**

(In miljarden franken)

ANNEXE 1

**Evolution budgétaire
du Fonds des pensions de survie**

(En milliards de francs)

	1980	1981	1982	1983
Saldo begin van het jaar. — <i>Solde début d'année</i>	11,3	11,2	11,5	0,1
Ontvangsten. — <i>Recettes</i>	15,9	17,8	21,6	24,2
Uitgaven. — <i>Dépenses</i>	16,0	17,5	33,0	24,1
Saldo einde van het jaar. — <i>Solde fin d'année</i>	11,2	11,5	0,1	0,2

BIJLAGE 2

RWP Beheer repartitie

Resultaat van het boekjaar 1981

(In miljoenen franken)

ONTVANGSTEN

I. Bijdragen	156 679
II. Rijkstoelagen	38 116
III. Wiskundige reserves en reservefondsen (gesubrogeerde renten)	3 460
IV. Diversen	5 045
Totaal	203 300

UITGAVEN

I. Prestaties	212 601
II. Diversen	2 841
Totaal	215 442

Déficit 1981 : 12 142

ANNEXE 2

ONPTS Gestion répartition

Résultat de l'exercice 1981

(En millions de francs)

RECETTES

I. Cotisations	156 679
II. Subventions de l'Etat	38 116
III. Réserves mathématiques et fonds de réserves (rentes subrogées)	3 460
IV. Divers	5 045
Total	203 300

DEPENSES

I. Prestations	212 601
II. Divers	2 841
Total	215 442

Déficit 1981 : 12 142

BIJLAGE 3

RWP Beheer repartitie

Budgettaire vooruitzichten voor 1982

(In miljoenen franken)

ONTVANGSTEN

I. Bijdragen	180,1
II. Rijksstoelagen	48,0
III. Diversen	3,1
Totaal	231,2

UITGAVEN

I. Prestaties	231,2
II. Diversen	4,4
Totaal	235,6

Déficit 1982 : 4,4

ANNEXE 3

ONPTS Gestion répartition

Prévisions budgétaires pour 1982

(En millions de francs)

RECETTES

I. Cotisations	180,1
II. Subventions Etat	48,0
III. Divers	3,1
Total	231,2

DEPENSES

I. Prestations	231,2
II. Divers	4,4
Total	235,6

Déficit 1982 : 4,4

BIJLAGE 4

Evolutie van de reserves van het stelsel
van de werknemerspensioenen

ANNEXE 4

Evolution des réserves du régime de pensions
des travailleurs salariés

Datum — Date	Boekhoudkundige reserves Réserves comptables	Beschikbare reserves Réserves disponibles
31 december 1975. — 31 décembre 1975	50,8	—
31 december 1976 — 31 décembre 1976	55,8	—
31 december 1977. — 31 décembre 1977	62,6	—
31 december 1978. — 31 décembre 1978	61,8	39,5
31 december 1979. — 31 décembre 1979	51,5	30,7
31 december 1980. — 31 décembre 1980	37,0	13,2
31 december 1981. — 31 décembre 1981	24,8	2,1
31 december 1982. — 31 décembre 1982	20,4	4,2

BIJLAGE 5

Financiële toestand van de pensioenregeling
voor zelfstandigen voor het jaar 1981

(In miljoenen franken)

ONTVANGSTEN

Bijdragen	19 960,0
Staatssubsidies :	
— Organieke	17 612,2
— Nationale erkentelijkheid	160,8
— Diverse	13,9
Diverse	139,3
Totaal	37 886,2

UITGAVEN

Pensioenen	36 736,8
Administratiekosten	669,3
Regularisatie artikel 39, § 2, wet van 6 februari 1976	104,3
Totaal	37 510,4

Boni : 375,8

ANNEXE 5

Situation financière du régime de pension
des travailleurs indépendants pour l'année 1981

(En millions de francs)

RECETTES

Cotisations	19 960,0
Subsides de l'Etat :	
— Organique	17 612,2
— Reconnaissance nationale	160,8
— Divers	13,9
Divers	139,3
Total	37 886,2

DEPENSES

Pensions	36 736,8
Frais d'administration	669,3
Régularisation article 39, § 2, loi du 6 février 1976	104,3
Total	37 510,4

Boni : 375,8

BIJLAGE 6

Financiële toestand van de pensioenregeling
voor zelfstandigen voor het jaar 1982

(In miljoenen franken)

ONTVANGSTEN

Bijdragen	21 064,1
Staatssubsidies :	
— Organieke	19 073,6
— Nationale erkentelijkheid	182,8
— Diverse	17,6
Diverse	120,0
Totaal	40 458,1

UITGAVEN

Pensioenen	39 654,8
Administratiekosten	758,4
Totaal	40 413,2

Boni : 44,9

ANNEXE 6

Situation financière du régime de pension
des travailleurs indépendants pour l'année 1982

(En millions de francs)

RECETTES

Cotisations	21 064,1
Subsides de l'Etat :	
— Organique	19 073,6
— Reconnaissance nationale	182,8
— Divers	17,6
Divers	120,0
Total	40 458,1

DEPENSES

Pensions	39 654,8
Frais d'administration	758,4
Total	40 413,2

Boni : 44,9

BIJLAGE 7

Financiële toestand van de pensioenregeling
voor zelfstandigen voor het jaar 1983

(In miljoenen franken)

ONTVANGSTEN

Bijdragen	21 929,0
Staatssubsidies	20 765,0
Diverse	130,0
Totaal	42 824,0

UITGAVEN

Pensioenen	42 073,0
Administratiekosten	795,0
Totaal	42 868,0

Mali : - 44,0

ANNEXE 7

Situation financière du régime de pension
des travailleurs indépendants pour l'année 1983

(En millions de francs)

RECETTES

Cotisations	21 929,0
Subsides de l'Etat	20 765,0
Divers	130,0
Total	42 824,0

DEPENSES

Pensions	42 073,0
Frais d'administration	795,0
Total	42 868,0

Mali : - 44,0

BIJLAGE 8

Pensioenen ten laste
van de Dienst voor de overzeese Sociale Zekerheid

ANNEXE 8

Pensions à charge
de l'Office de Sécurité sociale d'outre-mer

Jaar Année	Rustpensioenen Pensions de retraite		Overlevingspensioenen Pensions de survie		Wezenrenten en wezentoelagen Rentes et allocations d'orphelins		Staatstussienkomst Intervention Etat
	Uitgaven Dépenses (× 1000)	Aantal op 31.12 Nombre au 31.12	Uitgaven Dépenses (× 1000)	Aantal op 31.12 Nombre au 31.12	Uitgaven Dépenses (× 1000)	Aantal op 31.12 Nombre au 31.12	
1970	665 673	10 457	202 506	6 001	26 593	1 833	300 252 322
1975	927 292	12 504	357 486	7 553	34 994	1 721	453 835 537
1980	1 904 677	14 752	791 315	9 224	41 884	1 402	1 132 763 126
1981	2 186 604	15 114	874 859	9 841	40 922	1 260	1 156 596 293

BIJLAGE 9

ANNEXE 9

Evolutie van de pensioenuitgaven
van de Omslagkas voor gemeentelijke pensioenen

Evolution des dépenses de pensions
de la Caisse de répartition des pensions communales

Jaar — Année	Bedrag — Montant	Aantal begunstigten — Nombre de bénéficiaires
1970	763 232 275	10 014
1975	1 981 794 836	11 679
1980	3 751 259 359	14 852
1981	4 187 007 213	15 462

BIJLAGE 10

ANNEXE 10

Omslagkas voor gemeentelijke pensioenen
Evolutie van de omslagcoëfficiënt
(percentage van de betaalde wedden)

Caisse de répartition des pensions communales
Evolution du coefficient de répartition
(pourcentage des traitements versés)

Jaar — Année	Coëfficiënt — Coefficient
1970	17 %
1971	17 %
1972	18 %
1973	17 %
1974	16 %
1975	16 %
1976	14 %
1977	15 %
1978	16 %
1979	16,5 %
1980	17 %
1981	16 %

Jaar — Année	Coëfficiënt — Coefficient
1970	17 %
1971	17 %
1972	18 %
1973	17 %
1974	16 %
1975	16 %
1976	14 %
1977	15 %
1978	16 %
1979	16,5 %
1980	17 %
1981	16 %

BIJLAGE 11

ANNEXE 11

Evolutie van het aantal en de lasten inzake de pensioenen
van de personeelsleden der instellingen onderworpen
aan de wet van 28 april 1958

Evolution du nombre et des charges de pension
des agents des organismes
soumis à la loi du 28 avril 1958

Jaren — Années	Aantal rustpens. — Nombre retraites	Aantal overlevingspens. — Nombre survivies	Totaal — Total	Last rustpens. (in miljoenen) — Charge retraite (en millions)	Last overlevingspens. (in miljoenen) — Charge survie (en millions)	Totaal (in miljoenen) — Total (en millions)
1979	1 809	1 092	2 901	666,2	247,3	913,5
1980	2 128	1 190	3 318	838,4	289,4	1 127,8
1981	2 469	1 258	3 727	1 120,6	331,9	1 452,5
1982	2 827	1 315	4 142	1 274,0	378,0	1 652,0
1983	3 200	1 400	4 600	1 588,0	430,0	2 018,0

BIJLAGE 12

ANNEXE 12

Raming van het bedrag van de in België in 1983
uitbetaalde pensioenen

(In miljoenen franken)

Burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen :	
Budgettaire vooruitzichten	62 693,1
Aanrekening op het Fonds voor weduwen en wezen	5 500,0
Overlevingspensioenen	18 000,0
Oorlogspensioenen :	
Militaire	14 325,3
Burgerlijke	2 657,9
Sociale pensioenen :	
Werknemers	244 729,0
Verplichte renten RROP	5 452,0
Verplichte renten RWP	1 825,0
Verplichte renten ASLK	77,7
Vrije renten ASLK	398,7
Zelfstandigen	42 073,0
Pensioenen van invalide mijnwerkers	5 767,9
Gewaarborgd inkomen	5 331,8
Andere :	
Dienst voor overzeese sociale zekerheid	3 956,6
Gemeenten	16 200,0
Provincies	1 600,0
Parastatalen (wet van 28 april 1958)	1 600,0
Instellingen die niet aangesloten zijn bij de sociale zekerheid	25 800,0
Aanvullende pensioenen	2 300,0
Totaal	460 288,0

Evaluation du montant des pensions payées
en Belgique en 1983

(En millions de francs)

Pensions civiles, ecclésiastiques et militaires :	
Prévisions budgétaires	62 693,1
Imputation sur le Fonds des veuves et orphelins	5 500,0
Pensions de survie	18 000,0
Pensions de guerre :	
Militaires	14 325,3
Civiles	2 657,9
Pensions sociales :	
Travailleurs salariés	244 729,0
Rentes obligatoires CNPRS	5 452,0
Rentes obligatoires ONPTS	1 825,0
Rentes obligatoires CGER	77,7
Rentes libres CGER	398,7
Travailleurs indépendants	42 073,0
Pensions des invalides mineurs	5 767,9
Revenu garanti	5 331,8
Autres :	
OSSOM	3 956,6
Communes	16 200,0
Provinces	1 600,0
Parastataux (loi du 28 avril 1958)	1 600,0
Organismes non affiliés à la sécurité sociale	25 800,0
Compléments de pensions	2 300,0
Total	460 288,0

BIJLAGE 13

ANNEXE 13

Vergelijking tussen de berekening
van het vervroegd rustpensioen en van het brugrustpensioen

Comparaison du calcul de la pension anticipée
et de la prépension de retraite

Gezinsbedrag op 1 januari 1983 (maximum)

Taux ménage au 1er janvier 1983 (maximum)

Jaren — <i>Années</i>	Forfaitaire lonen — <i>Salaires forfaitaires</i>	Herwaarderings- coëfficiënt — <i>Coefficient de réévaluation</i>	Vervroegd rustpensioen — <i>Pension anticipée</i>		Brugrustpensioen — <i>Prépension de retraite</i>	
			Aantal jaren — <i>Nombre d'années</i>	Pensioenbedrag — <i>Montant pension</i>	Aantal jaren — <i>Nombre d'années</i>	Pensioenbedrag — <i>Montant pension</i>
Vóór/Avant 1955	298 721	—	17	84 637	12	59 744
1955	57 736	78 581	1	7 561	1	7 561
1956	61 739	73 486	1	7 561	1	7 561
1957	66 238	68 491	1	7 561	1	7 561
Geplafonndeerde lonen. — <i>Salaires plafonnés</i>						
1958	105 600	65 018	1	11 443	1	11 443
1959	105 600	61 759	1	10 869	1	10 869
1960	109 560	59 205	1	10 811	1	10 811
1961	110 880	56 369	1	10 417	1	10 417
1962	112 200	53 450	1	9 995	1	9 995
1963	113 520	50 313	1	9 519	1	9 519
1964	117 645	46 443	1	9 106	1	9 106
1965	123 255	42 911	1	8 815	1	8 815
1966	128 040	39 608	1	8 452	1	8 452
1967	131 505	37 029	1	8 115	1	8 115
1968	177 870	34 661	1	10 275	1	10 275
1969	209 220	32 122	1	11 201	1	11 201
1970	225 060	29 725	1	11 150	1	11 150
1971	233 888	27 392	1	10 678	1	10 678
1972	247 253	24 977	1	10 293	1	10 293
1973	314 400	22 455	1	11 767	1	11 767
1974	389 100	19 162	1	12 427	1	12 427
1975	468 900	16 339	1	12 769	1	12 769
1976	538 425	14 967	1	13 432	1	13 432
1977	576 900	13 974	1	13 437	1	13 437
1978	603 300	13 376	1	13 451	1	13 451
1979	630 600	12 804	1	13 458	1	13 458
1980	669 450	12 006	1	13 396	1	13 396
1981	815 074	11 155	1	15 154	1	15 154
1982	909 223	10 000	1	15 154	1	15 154
1983	909 223	10 000			1	15 154
1984	909 223	10 000			1	15 154
1985	909 223	10 000			1	15 154

Jaren — <i>Années</i>	Forfaitaire lonen — <i>Salaires forfaitaires</i>	Herwaarderings- coëfficiënt — <i>Coefficient de réévaluation</i>	Vervroegd rustpensioen — <i>Pensioen anticipée</i>		Brugrustpensioen — <i>Prépension de retraite</i>	
			Aantal jaren — <i>Nombre d'années</i>	Pensioenbedrag — <i>Montant pension</i>	Aantal jaren — <i>Nombre d'années</i>	Pensioenbedrag — <i>Montant pension</i>
1986	909 223	10 000			1	15 154
1987	909 223	10 000			1	15 154
			45	392 916	45	443 798
			Vervroeging. — <i>Anticipation : 25 %</i>			Hetzij 36 983 F per maand. —
			Jaarbedrag. — <i>Montant annuel</i>			Soit 36 983 F par mois
			Maandbedrag. — <i>Montant mensuel</i>			
				294 687		
				24 557		

BIJLAGE 14

Commissie voor de bestudering van de verschillende pensioenstelsels (koninklijk besluit van 18 november 1970)
Vergelijkende inventaris van de voorgestelde maatregelen en van de verwezenlijkingen

HOOFDSTUK I
Het rustpensioen

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
A. <i>Algemene beginselen van toepassing op alle stelsels</i> — Pensioenleeftijd. — In aanmerking genomen loopbaan. — Bezoldiging die als grondslag voor de berekening dient.	Een eventuele verlaging van leeftijd als instrument van het beleid inzake opslorping van de werkloosheid, zou slechts kunnen worden overwogen als gelegenheidsmaatregel waarvan de gevolgen zouden beperkt zijn in de tijd Elk tewerkstellingsjaar moet recht geven op een breuk van het pensioen. Maar noodzaak om de tijdvakken zonder activiteit te valideren. Mogelijkheid van voortgezette verzekering. In het stelsel van de zelfstandigen, zouden maatregelen moeten worden genomen om de berekening van het pensioen te koppelen aan de inkomsten die als grondslag hebben gediend voor de inning van de bijdragen.	— Koninklijk besluit nr. 95 van 28 september 1982 betreffende het brugrustpensioen voor werknemers. — Zie ook koninklijk besluit nr. 127 van 30 december 1982 betreffende de pensioenregeling voor de leden van het onderwijzend personeel van het hoger onderwijs. Pensioen op 65 jaar voor de universiteits-professoren.
B. <i>Voorstellen eigen aan de overheidssector</i> Algemeen stelsel.	— Geen minimum dienstduur. — Uitgestelde pensioenen. — Betrekkelijk maximum 3/4 van de gemiddelde wedde. — Opneming van het stelsel van de NMBS in het algemeen stelsel.	Ontwerp in voorbereiding met het oog op de invoering van die hervorming. Wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, artikelen 55 tot 62 + Ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen in de pensioenstelsels van de overheidssector. Wet van 5 augustus 1978, artikel 39.
Onderwijs.	— Tantième : 1/53. — Geen minimum dienstduur. — Uitgesteld pensioen. — Betrekkelijk maximum 3/4 van de gemiddelde wedde. — Leeftijdsgrens : 65 jaar. — Tantième : 1/30 van de gemiddelde wedde. — Geen minimum dienstduur. — Uitgestelde pensioenen. — Betrekkelijk maximum.	Wet van 5 augustus 1978 + Harmoniseringsontwerp. Wet van 5 augustus 1978.
Provinciegouverneurs, arrondissementscommissarissen, magistratuur, universiteitsprofessoren, Raad van State, Ministerraad, Rekenhof.	— Leeftijdsgrens : 65 jaar. — Tantième : 1/30 van de gemiddelde wedde. — Geen minimum dienstduur. — Uitgestelde pensioenen. — Betrekkelijk maximum.	Wet van 5 augustus 1978 + Harmoniseringsontwerp.
C. <i>Maximum van het pensioen</i>	3/4 van de maximumwedde van secretaris-generaal — absoluut grensbedrag voor alle sectoren.	Wet van 5 augustus 1978, artikel 40.

ANNEXE 14

Commission d'étude des différents régimes de pension (arrêté royal du 18 novembre 1970)
Inventaire comparatif des mesures proposées et des réalisations

CHAPITRE Ier
La pension de retraite

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
<i>A. Principes généraux applicables à tous les régimes</i> — Age de la retraite — Carrière prise en considération — Rémunération servant de base au calcul	Une réduction éventuelle des âges considérée comme instrument de la politique de résorption du chômage ne pourrait être envisagée qu'à titre de mesure de circonstance dont les effets seraient limités dans le temps. Chaque année d'occupation doit donner droit à une fraction de la pension. Mais nécessité de valider des périodes sans activité. Possibilité d'assurance continuée. En régime des travailleurs indépendants, des mesures devraient être prises afin de lier le calcul de la pension aux revenus ayant servi de base à la perception des cotisations.	— Arrêté royal n° 95 du 28 septembre 1982 relatif à la prépension de retraite pour travailleurs salariés. — Voir aussi arrêté royal n° 127 du 30 décembre 1982 relatif au régime de pensions des membres du personnel enseignant de l'enseignement supérieur. Pension à 65 ans pour les professeurs d'Université.
<i>B. Propositions propres au secteur public</i> Régime général.	— Pas de durée minimum de service. — Pensions différées. — Maximum relatif 3/4 du traitement moyen. — Inclusion du régime de la SNCB dans le régime général.	Projet en préparation en vue de l'introduction de cette réforme. Loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires, articles 55 à 62 + Projet portant des mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions du secteur public.
Enseignement.	— Tantième : 1/53. — Pas de durée minimum de service. — Pension différée. — Maximum relatif 3/4 du traitement moyen.	Loi du 5 août 1978, article 39. Loi du 5 août 1978 + Projet d'harmonisation. Loi du 5 août 1978.
Gouverneurs de province, commissaires d'arrondissement, magistrature, professeurs d'université, Conseil d'Etat, Conseil des Ministres, Cour des comptes.	— Limite d'âge : 65 ans. — Tantième : 1/30 du traitement moyen. — Pas de durée de service minimum. — Pensions différées. — Maximum relatif.	Loi du 5 août 1978 + Projet d'harmonisation.
<i>C. Maximum de la pension</i>	3/4 du traitement maximum de secrétaire général — plafond absolu pour tous les secteurs	Loi du 5 août 1978, article 40.

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
D. Voorstellen betreffende de sociale sector	Koppeling van de bezoldigingen en uitkeringen aan de evolutie van het algemeen welzijn. Geharmoniseerde regels inzake cumulatie. Opheffing van het onvoorwaardelijk pensioen. Opheffing van de theoretische rente, in de werknemersregeling. Berekening van het zelfstandigenpensioen op grond van de inkomsten.	Zie hieronder. Zie hieronder. Herstelwet van 10 februari 1981 betreffende de pensioenen van de sociale sector. Zie ontwerp in voorbereiding.

HOOFDSTUK II

Pensioen van de langstlevende echtgenoot, van de uit de echt gescheiden echtgenoten en van de wezen

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
Pensioen van de langstlevende echtgenoot.	— Beginsel Eenparig voorstel om gelijke rechten toe te kennen aan de langstlevende echtgenoot zonder onderscheid van geslacht, in alle sectoren. — Toekenningvoorwaarden, bedrag en wijze van berekening zoals in de sector werknemers. — In aanmerking genomen tijdvakken : die welke bepaald zijn voor het rustpensioen. — Absoluut maximum = 60 pct. van de wedde van secretaris-generaal. — Opheffing van de pensioenvermeerderingen wegens kinderen ten laste.	Zie sector werknemers, de wet van 29 juni 1981 tot vaststelling van de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers. In de overheidssector, ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
Pensioen uit de echt gescheiden echtgenoten.	Beginsel en wijze van berekening.	Zie voor de overheidssector ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
Pensioen van de wezen.	Beginsel.	Zie voor de overheidssector ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.

HOOFDSTUK III

Invaliditeitspensioen in overheidsdienst

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
Invaliditeitspensioen in overheidsdienst.	Voorstel tot handhaving van het pensioen in verhouding tot de loopbaan. — Handhaving van het minimum. — Het stelsel verbeteren voor de personen met een invaliditeit van meer dan 66 pct. door toekenning van een pensioen waarvan het minimum gelijk is aan 60 pct. van de laatste activiteitswedde. — Strengere regels inzake cumulatie.	Zie ontwerp houdende harmonisatiemaatregelen.

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
D. Propositions concernant le secteur social	Liaison des rémunérations et des prestations à l'évolution du bien-être général.	Voir ci-après.
	Règles de cumul harmonisées.	Voir ci-après.
	Suppression de la pension inconditionnelle.	
	Suppression de la rente théorique, en régime salarié.	Loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur social.
	Calcul de la pension des indépendants en fonction des revenus.	Voir projet en préparation.

CHAPITRE II

Pension du conjoint survivant, des époux divorcés et des orphelins

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
Pension du conjoint survivant.	— Principe Proposition unanime de reconnaître des droits égaux au conjoint survivant sans distinction de sexe dans tous les secteurs. — Conditions d'octroi, montant et mode de calcul comme en secteur salarié. — Périodes prises en considération : celles prévues pour la retraite. — Maximum absolu = 60 p.c. du traitement du secrétaire général. — Suppression des accroissements de pensions pour enfants à charge.	Voir au secteur salarié la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés. En secteur public projet portant mesures d'harmonisation.
Pension époux divorcés.	Principe et mode de calcul.	Voir pour le secteur public projet portant mesures d'harmonisation.
Pension des orphelins.	Principe.	Voir pour le secteur public projet portant mesures d'harmonisation.

CHAPITRE III

Pension d'invalidité en service public

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
Pension d'invalidité en service public.	Proposition de maintien de la pension proportionnelle à la carrière. — Maintien d'un minimum. — Améliorer le système pour les personnes atteintes d'une invalidité de plus de 66 p.c. en accordant une pension dont le minimum est égal à 60 p.c. du dernier traitement d'activité. — Règles de cumul plus sévères.	Voir projet portant mesures d'harmonisation.

HOOFDSTUK IV

Betrekkingen tussen de verschillende stelsels

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
<i>A. Gemengde loopbanen en uitgestelde pensioenen</i>		
1° Gemengde loopbanen in overheidsdienst.	De Commissie stelt voor het stelsel te handhaven van de wet van 14 april 1965 door opheffing van de verplichting om, voor de loopbanen in hun geheel, 30 jaar dienst te tellen.	
2° Gemengde loopbaan overheidssector-sociale sector — einde loopbaan in sociale sector	Instelling van het uitgestelde pensioen voor degenen die hun recht op staatspensioen verliezen na minimum 10 jaar dienst.	Zie ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
<i>B. Cumulatieproblemen</i>		
1° Cumulatie van een rustpensioen en van beroepsbezigheid.	— Stelt een cumulatieformule voor die kan worden aangepast aan de omstandigheden — Algemene toepassing van de regels geldend in de sector van de werknemers. — De mogelijkheid tot cumulatie zou niet kunnen worden verleend aan personen die gebruik maken van een mogelijkheid inzake vervroeging.	Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982. Koninklijke besluiten van 13 april 1982.
2° Cumulatie van een pensioen van langstlevende echtgenoot en van beroepsbezigheid.	Idem hierboven.	Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982. Koninklijke besluiten van 13 april 1982.
3° Cumulatie van pensioenen onderling :		
1. Cumulatie van rustpensioenen.	Grensbedrag = 3/4 van de maximumwedde van secretaris-generaal.	Wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervorming.
2. Cumulatie rustpensioen + pensioen van langstlevende echtgenoot.	a) Cumulatie van een rustpensioen voor de normale niet-toegestane pensioenleeftijd; alleen het hoogste voordeel wordt toegekend. b) Wanneer de gepensioneerde de normale leeftijd van het rustpensioen bereikt, cumulatie toegestaan binnen de grenzen van 110 pct. van het hoogste voordeel, vermenigvuldigd met de omgekeerde breuk van die welke gediend heeft voor de berekening van het rustpensioen. c) Absoluut maximum.	Zie koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982. Zie koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982.
3. Cumulatie van een rustpensioen en een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot.	Rustpensioen + overlevingspensioen ten belope van 3/4 van de maximumwedde van secretaris-generaal.	Wet van 5 augustus 1978.
4. Cumulatie van overlevingspensioenen onderling.	Zelfde regels als voor rustpensioen met pensioen van langstlevende echtgenoot.	Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982.
4° Cumulatie invaliditeitspensioen met bedrijfsinkomsten of andere uitkeringen :	Cumulatie beperkt tot 60 pct. van de wedde van secretaris-generaal van een Ministerie.	Koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982.
1. met bedrijfsinkomsten.	Schorsing van het pensioen indien de inkomsten groter zijn dan het bedrag dat leidt tot onderwerping aan het sociaal statuut van de zelfstandigen voor bijkomende activiteit.	Zie ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
2. Met andere pensioenen.	Vermindering van de andere pensioenen.	Idem.
3. Met rente arbeidsongeval of beroepsziekte.	In geval van cumulatie met gewaarborgd minimum, wordt het gedeelte van de rente dat meer bedraagt dan 25 pct. van de basisbezoldiging, afgetrokken van de pensioenvermeerdering die voortvloeit uit de toepassing van het minimum.	Idem.

CHAPITRE IV

Relations entre les divers régimes

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
<i>A. Carrières mixtes et pensions différées</i>		
1° Carrières mixtes inter-service public.	La Commission propose de maintenir le système de la loi du 14 avril 1965 en supprimant l'obligation de compter, pour l'ensemble des carrières, 30 années de service.	
2° Carrières mixtes secteur public-secteur social — fin de carrière en secteur social.	Institution de la pension différée pour ceux qui perdent leur droit à pension Etat après 10 ans de service maximum.	Voir projet portant mesures d'harmonisation.
<i>B. Problèmes de cumuls</i>		
1° Cumul d'une pension de retraite et d'une activité professionnelle.	— Propose une formule de cumul adaptable aux circonstances — Généralisation des règles en vigueur dans le secteur des travailleurs salariés. — La possibilité de cumul ne pourrait pas être accordée aux personnes qui font usage d'une possibilité d'anticipation.	Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982. Arrêtés royaux du 13 avril 1982.
2° Cumul d'une pension de conjoint survivant et d'une activité professionnelle.	Idem ci-avant.	Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982. Arrêtés royaux du 13 avril 1982.
3° Cumul de pensions entre elles :		
1. Cumul de retraite.	Plafond = 3/4 du traitement maximum de secrétaire général.	Loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires.
2. Cumul retraite + pension de conjoint survivant.	a) Cumul d'une pension de retraite avant l'âge normal de la retraite non autorisé; seul l'avantage le plus élevé est accordé. b) Lorsque le pensionné atteint l'âge normal de la retraite, cumul autorisé dans la limite de 110 p.c. de l'avantage le plus élevé multiplié par la fraction inverse de celle qui a servi pour le calcul de la pension de retraite. c) Maximum absolu Retraite + survie à concurrence des 3/4 du traitement maximum de secrétaire général.	Voir arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982.
3. Cumul d'une pension de retraite et d'une pension d'époux divorcé.	Mêmes règles que retraite avec pension de conjoint survivant.	Voir arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982.
4. Cumul de pensions de survie entre-elles.	Cumul limité à 60 p.c. du traitement de secrétaire général de Ministère.	Loi du 5 août 1978.
4° Cumul pension d'invalidité avec revenus professionnels ou autres allocations :		
1. avec revenus professionnels.	Suspension de la pension si les revenus sont supérieurs au montant qui entraîne l'assujettissement au statut social des travailleurs indépendants pour activité complémentaire.	Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982.
2. avec d'autres pensions.	Réduction des autres pensions.	Arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982.
3. avec rente accident du travail ou maladie professionnelle.	En cas de cumul avec minimum garanti la partie de la rente qui excède 25 p.c. de la rémunération de base est déduite de l'accroissement de pension résultant de l'application du minimum.	Voir projet portant mesures d'harmonisation. Idem. Idem.

HOOFDSTUK V

Koppeling van de pensioenen aan de evolutie van de levensstandaard

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
A. Werknemers.	De aanpassing zou moeten geschieden volgens een soortgelijke formule voor alle sectoren. Coëfficiënt : verhouding tussen gemiddelde dagloon voorlaatste jaar en het laatste jaar op twee na (correctie om rekening te houden met de inkorting van de arbeidsduur).	
B. Zelfstandigen.	Evolutie van de inkomsten der onderworpenen.	
C. Overheidssector.	Stelsel van enige coëfficiënt rekening houdend met het algemeen gemiddelde van de loonaanpassing. Versoepeling van de formule door middel van coëfficiënten per pensioentranche.	

HOOFDSTUK VI

Aanverwante problemen

Onderwerp	Voorstel van de Commissie	Verwezenlijking
1. Begrafeniskosten.	Handhaving van het stelsel.	Stelsel gehandhaafd.
2. Vakantiegeld.	Toekenning aan alle gepensioneerden van de overheidssector en de privé-sector (zoals in werknemersstelsel). — Vanaf de normale leeftijd van het rustpensioen. Toekenning in zelfstandigenstelsel.	
3. Verval.		
a) Laattijdige indiening van de aanvragen.	Vaststelling van bepaalde termijnen voor de indiening van de aanvragen. Buiten deze termijnen, ingang van het pensioen de eerste dag van de maand volgend op de aanvraag.	Zie ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
b) Gevangenschap.	Opheffing van het pensioen. — 50 pct. aan de echtgenoot.	Zie ontwerp houdende harmoniseringsmaatregelen.
4. Terugvordering van de ten onrechte betaalde bedragen.	Verjaring na 2 jaar; 5 jaar (indien arglist of bedrog).	Algemene toepassing van de verjaring van 6 maanden, behalve in geval van arglist of bedrog (termijn van 5 jaar).
5. Recht van beroep.	Uitbreiding van de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken tot de materie van de overheidspensioenen.	

CHAPITRE V

La liaison des pensions à l'évolution du niveau de vie

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
A. Salariés.	L'adaptation devrait être effectuée selon une formule analogue pour tous les secteurs. Coefficient : rapport entre moyenne salariale journalière pénultième année et antépénultième (correction pour tenir compte de la réduction du temps de travail).	
B. Indépendants.	Evolution des revenus des assujettis.	
C. Secteur public.	Système de coefficient unique tenant compte de la moyenne générale d'adaptation des salaires. Assouplissement de la formule au moyen de coefficients par tranche de pensions.	

CHAPITRE VI

Problèmes connexes

Objet	Proposition de la Commission	Réalisation
1. Indemnité de funérailles.	Maintien du système.	Système maintenu.
2. Pécule de vacances.	Octroi à tous les pensionnés du secteur public et privé (comme en régime salarié). — A partir de l'âge normal de la retraite. Octroi en régime indépendant.	
3. Déchance.		
a) Introduction tardive des demandes.	Fixer certains délais pour l'introduction des demandes. Hors ces délais prise de cours le premier jour du mois qui suit la demande.	Voir projet portant mesures d'harmonisation.
b) Emprisonnement.	Suppression de la pension. — 50 p.c. au conjoint.	Voir projet portant mesures d'harmonisation.
4. Récupération des sommes payées indûment.	Prescriptions après 2 ans; 5 ans (si dol ou fraude).	Généralisation de la prescription de 6 mois sauf en cas de dol ou de fraude (délai de 5 ans).
5. Droit de recours.	Extension de la compétence des tribunaux du travail à la matière des pensions publiques.	

BIJLAGE 15

ANNEXE 15

Pensioenen van de overheidssector — Budgettaire weerslag
van de bezuinigingsmaatregelen (1982-1987)

Pensions du secteur public — Répercussion budgétaire
des mesures d'économie (1982-1987)

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
1. Overheidssector. — Secteur public :						
1. Blokkering van de index. — <i>Blocage de l'index</i>	1 206,5	4 159,0	4 580,0	5 040,0	5 544,0	6 098,0
2. Non-indexatie, aanvullende verminderingen en aftopping van de hoge pensioenen. — <i>Non-indexation, réductions complémentaires et écrêtement des grosses pensions</i>	352,0	380,0	422,0	465,0	515,0	562,0
3. Cumulatie van rustpensioen en beroepsbezigheid. — <i>Cumul retraite et activité professionnelle</i>	173,0	400,0	428,0	458,0	490,0	524,0
4. Cumulatie van overlevingspensioen en beroepsbezigheid. — <i>Cumul survie et activité professionnelle</i>	43,0	242,0	424,0	620,0	825,0	1 005,0
5. Cumulatie van rust- en overlevingspensioen. — <i>Cumul retraite et survie</i>	32,0	182,0	360,0	563,0	792,0	817,0
6. Cumulatie van verschillende overlevingspensioenen. — <i>Cumul plusieurs survies</i>	1,0	6,0	11,0	16,0	21,0	26,0
7. Hertrouwde weduwen. — <i>Veuves remariées</i>	8,5	38,0	61,0	77,0	95,0	104,0
8. Cumulatie van koloniale overlevingspensioenen. — <i>Cumul pensions de survie coloniales</i>	3,5	7,0	8,0	9,0	10,0	11,0
Totaal Overheidssector. — <i>Totaux Secteur public</i>	1 819,5	5 414,0	6 294,0	7 248,0	8 292,0	9 147,0

BIJLAGE 16

ANNEXE 16

Pensioenen van de overheidssector
Evolutie van de lasten (1983-1987) Constant indexcijfer

(In miljoenen franken)

Pensions du secteur public
Evolution des charges (1983-1987) Indice constant

(En millions de francs)

Jaar — Année	Uitgaven — Dépenses			Ontvangsten — Recettes			Lasten voor de Staat zonder maatregelen — Charges pour l'Etat sans mesures	Invloed van de getroffen maatregelen — Impact des mesures intervenues	Werkelijke lasten van de pensioenen — Charges réelles des pensions
	Uitgaven rust- + overlevings- pensioen zonder nieuwe maatregelen — Dépenses retraite + survie sans mesures nouvelles	Besparingen — Economies	Uitgaven rust- + overlevings- pensioen lasten — Dépenses retraite + survie charges	Ontvangsten Fonds van de overlevings- pensioenen zonder nieuwe maatregelen — Recettes Fonds des pensions de survie sans mesures nouvelles	Aanvulling van de ontvangsten (*) — Supplément des recettes (*)	Ontvangsten rekening houdende met de nieuwe maatregelen — Recettes en tenant compte des mesures nouvelles			
1983	86 239	5 414	80 825	20 340	4 020	24 360	65 899	9 434	56 465
1984	89 732	6 294	83 438	20 340	4 020	24 360	69 392	10 314	59 078
1985	93 517	7 248	86 269	20 340	4 020	24 360	73 177	11 268	61 909
1986	97 432	8 292	89 140	20 340	4 020	24 360	77 092	12 312	64 780
1987	101 221	9 147	92 074	20 340	4 020	24 360	80 881	13 167	67 714

(*) Verhoging van de bijdrage aan de K.W.W. (6,5 pct. naar 7 pct.) + Bijdrage ten laste van de alleenstaanden en de families zonder kinderen.

(*) Augmentation de la cotisation à la C.V.O. (6,5 p.c. à 7 p.c.) + Cotisations à charge des isolés et des familles sans enfants.

Evolutie van het gemiddelde aantal (Periode 1983-1987)

Evolution du nombre moyen (Période 1983-1987)

Jaar — Année	Rust — Retraite	Overleving — Survie
1983	120 700	60 650
1984	124 700	61 650
1985	129 100	62 450
1986	133 600	63 250
1987	138 300	65 050

BIJLAGE 17

ANNEXE 17

Pensioenen — Bezuinigingsmaatregelen : 1982-1987

*Weerslag in de regeling voor zelfstandigen,
in miljoenen en aan constant indexcijfer (coëff. 2,4867)*

Pensions — Mesures d'économie : 1982-1987

*Incidence dans le régime des travailleurs indépendants
en millions et à indice constant (coëff. 2,4867)*

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
1. Nieuwe voorwaarden inzake vervroeging van het rustpensioen. — <i>Nouvelles conditions à l'anticipation de la retraite</i>	52,0	53,0	54,0	55,0	56,0	57,0
2. Wijziging van de berekening van het onvoorwaardelijk pensioen. — <i>Modification du calcul de la pension inconditionnelle</i>	6,2	6,7	7,2	7,7	8,2	8,7
3. Vervanging van de aanpassingsvergoeding door een overlevingspensioen. — <i>Remplacement de l'indemnité d'adaptation par une pension de survie</i>	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0
4. Pensioen van de uit de echt gescheiden vrouw, vermindering op 62,50 pct. van het basis OP. — <i>Pension de la femme divorcée, réduction à 62,50 p.c. de la PS de base</i>	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal. — Totaux	121,2	122,7	124,2	125,7	127,2	128,7

BIJLAGE 18

ANNEXE 18

Pensioenen van zelfstandigen
Evolutie (1982-1987) Constant indexcijfer 2,4867 (1)

Pensions des travailleurs indépendants
Evolution (1982-1987) Indice constant 2,4867 (1)

Jaar Année	Ontvangsten — Recettes						Uitgaven — Dépenses					Saldo's Soldes		
	Bijdragen — Cotisations			Tussen- komsten — Subven- tions	Diversen — Divers	Totaal — Total	Uitkeringen — Prestations			Diversen — Divers	Totaal — Total			
	Zonder maatregelen — Sans mesures	Maatregelen (2) — Mesures (2)	Werkelijke — Réelles				Zonder maatregelen — Sans mesures	Maatregelen — Mesures	Werkelijke — Réelles					
1983	.	.	18 129	3 800	21 929	20 788	130	42 847	41 619	123	41 496	1 395	42 891	—44
1984	.	.	18 129	3 800	21 929	20 823	128	42 880	41 654	124	41 530	1 398	42 928	—48
1985	.	.	18 129	3 800	21 929	20 860	125	42 914	42 071	126	41 945	1 400	43 345	—431
1986	.	.	18 129	3 800	21 929	20 905	123	42 957	42 492	127	42 365	1 441	43 806	—849
1987	.	.	18 129	3 800	21 929	20 939	120	42 988	43 129	129	43 000	1 435	44 435	—1 447

(1) Er werd rekening gehouden met de overname door de Staat van de gecumuleerde schuld van het stelsel (29,8 miljard).

(2) Verhoging van de bijdragen op 1 januari 1981.

(1) Il a été tenu compte de la reprise par l'Etat de la dette cumulée du régime (29,8 milliards).

(2) Relèvement des cotisations au 1er janvier 1981.

Pensioenen

Bezuinigingsmaatregelen in de regeling voor werknemers
Periode 1982-1987 (aan constant indexcijfer : 2,4867)

Pensions
Mesures d'économie dans le régime des travailleurs salariés
Période 1982-1987 (à indice constant : 2,4867)

Betreft Objet	1982			1983			1984			1985			1986			1987		
	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime	Totaal Total	Begroting Budget	Regeling Régime

1. Vervanging, gedurende één jaar, van de aan de weduwen toegekende aanpassingsvergoeding door een overlevingspensioen. — *Remplacement de l'indemnité d'adaptation octroyée aux veuves par une pension de survie, pendant 1 an* 225,0 45,0 180,0 300,0 60,0 240,0 300,0 60,0 240,0 300,0 60,0 240,0 300,0 60,0 240,0 300,0 60,0 240,0
2. Beperking van het globaal bedrag van het vakantiegeld tot een maandelijks pensioenbedrag. — *Limitation du montant global du pécule de vacances, au montant d'une mensualité de pension* 1 112,0 220,0 892,0 1 265,0 253,0 1 012,0 1 290,0 258,0 1 032,0 1 320,0 264,0 1 056,0 1 350,0 270,0 1 080,0 1 375,0 275,0 1 100,0
3. Nieuwe voorwaarden inzake vervroeging van het rustpensioen (art. 6 van de herstelwet). — *Nouvelles conditions à l'anticipation de la retraite (art. 6 loi de redressement)* 651,0 130,2 520,8 811,0 162,2 648,8 609,0 121,8 487,2 609,0 121,8 487,2 609,0 121,8 487,2 609,0 121,8 487,2
4. Afschaffing van de regularisaties voor de jaren voor 1 januari 1945 (art. 7, 1°). — *Suppression des régularisations pour années antérieures au 1er janvier 1945 (art. 7, 1°)* :
 — Beperking tot 60 000 frank van de wedden die als grondslag moeten dienen voor de berekening van het pensioen (art. 7, 2°). — *Limitations à 60 000 francs des rémunérations qui doivent servir de base pour le calcul de la pension (art. 7, 2°)*;
 — Afschaffing van de bijkomende jaren na 65 jaar (art. 14). — *Suppression des années supplémentaires après 65 ans (art. 14)*.

Betreft — Objet	1982			1983			1984			1985			1986			1987		
	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime	Totaal — Total	Begroting — Budget	Regeling — Régime
5. Beperking van de bijkomende jaren (art. 11 en 12). — <i>Limitation des années supplémentaires (art. 11 et 12)</i>	277,0	55,4	221,6	300,0	60,0	240,0	306,0	61,2	244,8	313,0	62,6	250,4	319,0	63,8	255,2	325,0	65,0	260,0
6. Bruggensioen op 60 jaar : bezuiniging voor de algemene begroting van de Staat. — <i>Prétraité à 60 ans : écono- mie pour le budget général de l'Etat</i>	—	—	—	885,0	885,0	—	2 371,0	2 371,0	—	3 938,0	3 938,0	—	5 283,0	5 283,0	—	6 802,0	6 802,0	—
Totaal sector werknemers. — <i>Totaux secteur salariés</i>	2 396,0	476,8	1 919,2	3 703,0	1 448,6	2 254,4	5 021,0	2 901,0	2 120,0	6 629,0	4 476,2	2 152,8	8 013,0	5 829,0	2 184,0	9 566,0	7 354,8	2 211,2

BIJLAGE 20

ANNEXE 20

Wernemerspensioenen
Evolutie (1982-1987) Constant indexcijfer 2,4867
 (In miljoenen franken)

Pensions des travailleurs salariés
Evolution (1982-1987) Indice constant 2,4867
 (En millions de francs)

Jaar — Année	Ontvangsten — Recettes						Uitgaven — Dépenses					Overschot of tekort zonder maatregelen — Excédent ou déficit sans mesures	Overschot of tekort met maatregelen — Excédent ou déficit avec mesures	Totale reserve — Réserve totale
	Bijdragen — Cotisations			Tussen- komsten — Subven- tions	Diversen — Divers	Totaal — Total	Uitkeringen — Prestations			Diversen — Divers	Totaal — Total			
	Zonder maatregelen — Sans mesures	Maat- regelen (*) — Mesures (*)	Werkelijke — Réelles				Zonder maatregelen — Sans mesures	Maat- regelen — Mesures	Werkelijke — Réelles					
1983 . . .	184 914	13 700	198 614	51 452	2 647	252 713	249 736	2 254	247 482	4 340	251 822	—15 063	+ 891	21 264
1984 . . .	179 903	13 328	193 231	52 298	2 693	248 222	254 523	2 120	252 403	4 394	256 797	—24 023	—8 575	12 689
1985 . . .	190 338	14 101	204 439	53 174	1 827	259 440	259 574	2 152	257 422	4 448	261 870	—18 683	—2 430	10 259
1986 . . .	197 704	14 647	212 351	54 085	1 576	268 012	264 737	2 184	262 553	4 502	267 055	—15 874	+ 957	11 216
1987 . . .	203 555	15 081	218 636	55 025	1 663	275 324	269 997	2 211	267 786	4 558	272 344	—14 312	+2 980	14 196

(*) Verhoging van de bijdrage (6,25 tot 7 pct.), opheffing van het plafond (bedienden) + bijdrage 3,5 pct. op de brugpensioenen.

(*) Augmentation de la cotisation (6,25 à 7 p.c.), déplafonnement (employés) + cotisation 3,5 p.c. sur les prépensions.

Wetgeving op 1 januari 1983 :

1983 :

Constance prijzen of begrotingsindex :

+ nieuwe inhaling kleine pensioenen (0,5 pct. op 1 juli 1983);

+ afschaffing loongrens;

+ bijdragevoet : 15,86 pct.;

+ staatssteun : 20 pct. van de jaarlijkse sociale prestaties.

1984-1988 :

— geen loongrens;

— bijdragevoet : 15,86 pct.;

— geen welvaartsstijging ingegane pensioenen;

— staatssteun : 20 pct. van de jaarlijkse sociale prestaties (uitgezonderd werkingskosten).

Législation au 1er janvier 1983 :

1983 :

Prix constant ou index du budget :

+ rattrapage petite pension en 1983 (0,5 p.c. au 1er juillet 1983);

+ suppression du plafond;

+ taux de cotisation : 15,86 p.c.;

+ subvention d'Etat : 20 p.c. des prestations sociales annuelles.

1984-1988 :

— pas de plafond;

— taux de cotisation : 15,86 p.c.;

— pas d'adaptation au bien-être pour les pensions en cours;

— subvention Etat : 20 p.c. des prestations sociales annuelles (frais de gestion exclus).

BIJLAGE 21

**Genummerde besluiten en uitvoeringsbesluiten
betreffende de pensioensector**

30 maart 1982

1. Koninklijk besluit nr. 30 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector.

— Harmonisatie tussen de verschillende pensioenregelingen inzake de cumulatie van een overlevingspensioen met een rustpensioen, voortkomende van verschillende echtgenoten, met een beroepsbezigheid en in geval van een nieuw huwelijk. Een overdracht van 14 miljard van het Fonds van weduwen en wezen om de rustpensioenen te betalen.

13 april 1982. Koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 5 van het koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector.

— Vastlegging op 10 pct. van de vermindering toe te passen op het overlevingspensioen wanneer dit gecumuleerd wordt met een beroepsbezigheid die niet toegestaan wordt voor pensioengerechtigden van een op 30 juni 1982 lopend overlevingspensioen.

2. Koninklijk besluit nr. 31 houdende tijdelijke wijzigingen in de regeling inzake de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk.

— Blokkering van de koppeling van de pensioenen van de openbare sector aan het indexcijfer van de consumptieprijzen voor een tijdvak van twee maanden en beperking boven een bepaald gewaarborgd bedrag tot 31 december 1982.

3. Koninklijk besluit nr. 32 houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

— Vervanging van de aanpassingsvergoeding door een overlevingspensioen gedurende een jaar.

— Beperking van de cumulatie van het vakantiegeld met de aanvullende toeslag.

4. Koninklijk besluit nr. 33 betreffende een inhouding op de invaliditeitsuitkeringen en bruggpensioenen.

— Het verrichten van een inhouding van 3,5 pct. op het bedrag van voornoemde vergoedingen die het gewaarborgd minimum overtreffen, in het kader van een deelname van de begunstigden aan de financiering van de pensioensector.

5. Koninklijk besluit nr. 34 houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

— Vervanging van de aanpassingsvergoeding door het tijdelijk genot (twaalf maanden) van het overlevingspensioen.

2 juli 1982

6. Koninklijk besluit nr. 51 tot wijziging van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.

— Uitbreiding tot de pensioenen van de gewezen kaders in Afrika van verschillende beperkingsregels waarin de wet van 5 augustus 1978 voorziet.

— Een gewaarborgd minimumpensioen voor weduwen van de openbare sector die vóór 1 juli 1982 zijn hertrouwd.

ANNEXE 21

**Arrêtés numérotés et arrêtés d'exécution
concernant le secteur des pensions**

30 mars 1982

1. Arrêté royal n° 30 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public.

— Harmonisation avec les différents régimes de pensions en matière de cumul de pensions de survie avec une pension de retraite, dans le chef de maris différents, avec une activité professionnelle et en cas de remariage. Transfert de 14 milliards du Fonds des veuves et orphelins pour payer les pensions de retraite.

13 avril 1982. Arrêté royal portant exécution de l'article 5 de l'arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public.

— Fixation à 10 p.c. de la réduction à opérer sur la pension de survie lorsqu'elle est cumulée avec une activité professionnelle non autorisée pour les bénéficiaires d'une pension de survie en cours au 30 juin 1982.

2. Arrêté royal n° 31 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation du Royaume.

— Blocage de la liaison des pensions du secteur public à l'indice des prix à la consommation pour une période de deux mois et limitation au-dessus d'un certain montant garanti jusqu'au 31 décembre 1982.

3. Arrêté royal n° 32 modifiant l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

— Remplacement de l'indemnité d'adaptation par une pension de survie octroyée pendant une année.

— Limitation du cumul du pécule de vacances avec le pécule complémentaire.

4. Arrêté royal n° 33 relatif à une retenue sur des indemnités d'invalidité et des prépensions.

— Instauration d'une cotisation de 3,5 p.c. à percevoir sur le montant des allocations précitées dépassant un minimum garanti dans le cadre d'une participation de ces bénéficiaires au financement du secteur des pensions.

5. Arrêté royal n° 34 modifiant l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

— Remplacement de l'indemnité d'adaptation par le bénéfice temporaire (douze mois) de la pension de survie.

2 juillet 1982

6. Arrêté royal n° 51 modifiant la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires.

— Extension aux pensions des anciens cadres d'Afrique des diverses règles de limitation prévues par la loi du 5 août 1978.

— Garantie d'un minimum de pension en faveur des veuves du secteur public remariées avant le 1er juillet 1982.

7. Koninklijk besluit nr. 52 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 33 van 30 maart 1982 betreffende de inhouding op invaliditeitsuitkeringen en brugpensioenen.

— Het wil alleen de regeling nader omschrijven van het koninklijk besluit nr. 33 om een wettelijke oplossing te geven aan de moeilijkheden die zich stellen voor de toepassing van de inhouding van 3,5 pct. op de invaliditeitsuitkeringen en de brugpensioenen.

24 september 1982. Koninklijk besluit houdende uitvoering van het koninklijk besluit nr. 33 van 30 maart 1982 betreffende een inhouding op invaliditeitsuitkeringen en brugpensioenen, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 52 van 2 juli 1982.

25 september 1982 en 29 september 1982. Ministeriële besluiten houdende uitvoering van voornoemd koninklijk besluit.

28 september 1982

8. Koninklijk besluit nr. 95 betreffende het brugpensioen voor werknemers.

— Instelling van een brugrustpensioen (ten vroegste op 60 jaar) voor de werknemer die beroepsactiviteit verricht en tot wiens vervanging de werkgever zich verbindt.

14 oktober 1982. Koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 5bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967. In feite een uitvoering van voornoemd koninklijk besluit nr. 95 : vastlegging van de voorwaarden voor vervanging.

30 december 1982

9. Koninklijk besluit nr. 126 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 30 van 30 maart 1982 tot wijziging van de wetgeving betreffende de pensioenen van de overheidssector.

— Dit wil het in het Fonds voor weduwen en wezen beschikbare saldo aanwenden om de rustpensioenen van de openbare sector te betalen (14,5 miljard in plaats van 14 miljard).

10. Koninklijk besluit nr. 127 betreffende de pensioenregeling voor de leden van het onderwijzend personeel van het hoger onderwijs.

— Leeftijdsgrens voor het onderwijzend personeel van de universitaire instellingen en eenvormige vaststelling van de toekenningsvoorwaarden en berekeningsmodaliteiten van het rustpensioen.

11. Koninklijk besluit nr. 139 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 31 van 30 maart 1982 houdende tijdelijke wijzigingen in de regeling inzake de koppeling van bepaalde pensioenen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk.

— Verlenging van de tijdelijke maatregelen voorzien in het koninklijk besluit nr. 31 tijdens de eerste twee aanpassingen van 1983.

7. Arrêté royal n° 52 modifiant l'arrêté royal n° 33 du 30 mars 1982 relatif à une retenue sur des indemnités d'invalidité et des prépensions.

— Vise uniquement à préciser les règles énoncées à l'arrêté royal n° 33 en vue de donner une solution légale aux difficultés posées par l'application de la retenue de 3,5 p.c. sur les indemnités d'invalidité et les prépensions conventionnelles.

24 septembre 1982. Arrêté royal portant exécution de l'arrêté royal n° 33 du 30 mars 1982 relatif à une retenue sur des indemnités d'invalidité et des prépensions, modifié par l'arrêté royal n° 52 du 2 juillet 1982.

25 septembre 1982 et 29 septembre 1982. Arrêtés ministériels portant exécution de l'arrêté royal ci-dessus.

28 septembre 1982

8. Arrêté royal n° 95 relatif à la prépension de retraite pour travailleurs salariés.

— Instauration d'une prépension de retraite (au plus tôt à l'âge de 60 ans) pour le travailleur salarié en activité que l'employeur s'engage à remplacer.

14 octobre 1982. Arrêté royal portant exécution de l'article 5bis de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967. En réalité, exécution de l'arrêté royal n° 95 précité : fixation des conditions de remplacement.

30 décembre 1982

9. Arrêté royal n° 126 modifiant l'arrêté royal n° 30 du 30 mars 1982 modifiant la législation relative aux pensions du secteur public.

— Vise l'utilisation du solde disponible au Fonds des veuves et orphelins pour payer les pensions de retraite du secteur public (14,5 milliards au lieu de 14 milliards).

10. Arrêté royal n° 127 relatif au régime de pension des membres du personnel enseignant de l'enseignement supérieur.

— Limite d'âge du personnel enseignant des institutions universitaires et uniformisation des conditions d'octroi et de calcul de la pension de retraite.

11. Arrêté royal n° 139 modifiant l'arrêté royal n° 31 du 30 mars 1982 portant modifications temporaires aux règles relatives à la liaison de certaines pensions à l'indice des prix à la consommation du Royaume.

— Prolongation des mesures temporaires de l'arrêté royal n° 31 lors des deux premières adaptations qui interviendront en 1983.